

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POS DRU
2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

O I P O S D R U

ACADEMIA ROMÂNĂ

Radu BĂJENARU
**IDENTITĂȚI CULTURALE, STRUCTURI DE PUTERE
ȘI CONFLICT MILITAR ÎN NORDUL PENINSULEI
BALCANICE ÎN MILENIILE IV-III A. CHR.**

**IDENTITĂȚI CULTURALE, STRUCTURI DE PUTERE ȘI
CONFLICT MILITAR ÎN NORDUL PENINSULEI BALCANICE
ÎN MILENIILE IV-III A. CHR.**

Autor: **Radu BĂJENARU**
Conducător științific: **Acad. Alexandru VULPE**

Lucrare realizată în cadrul proiectului „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”, cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013, contractul de finanțare nr. POSDRU/89/1.5/S/59758.

Titlurile și drepturile de proprietate intelectuală și industrială asupra rezultatelor obținute în cadrul stagiului de cercetare postdoctorală aparțin Academiei Române.

*Punctele de vedere exprimate în lucrare aparțin autorului și nu angajează
Comisia Europeană și Academia Română, beneficiara proiectului.*

Exemplar gratuit. Comercializarea în țară și străinătate este interzisă.
Reproducerea, fie și parțială și pe orice suport, este posibilă numai cu acordul prealabil
al Academiei Române.

ISBN 978-973-167-118-5

Depozit legal: Trim. II 2013

Radu BĂJENARU

**Identități culturale, structuri
de putere și conflict militar
în nordul Peninsulei Balcanice
în mileniile IV-III a. Chr.**

Editura Muzeului Național al Literaturii Române

Colecția *AULA MAGNA*

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE
AMFOSDRU

Fondul Social European
POS DRU
2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

O I P O S D R U

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară 1: „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5: „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”

Contract: POSDRU/89/1.5/S/59758

Beneficiar: ACADEMIA ROMÂNĂ

Parteneri în proiect: (I) UNIVERSITATEA POLITEHNICA București, Facultatea de Mecanică și Mecatronică (II) UNIVERSITATEA din Craiova

Obiectivele proiectului și domeniile de cercetare:

- 1. Obiectivul general:** Model-pilot de școală postdoctorală prin implicarea a 92 de cercetători postdoctoranzi, în scopul dezvoltării carierei în cercetare, al îmbunătățirii programelor de cercetare postdoctorală în domeniul umanioarelor, al impulsivării și consolidării sectorului de cercetare în științele socioumane din România, pentru sprijinirea economiei românești în dobândirea unor avantaje competitive durabile și micșorarea decalajelor între România și celelalte țări membre ale Uniunii Europene.
- 2. Obiectivele specifice:** Elaborarea și implementarea de noi tehnologii-suport pentru derularea proiectului; formarea și perfecționarea cercetătorilor prin programe postdoctorale
  - Organizarea unor acțiuni de îndrumare a cercetătorilor pe parcursul stagiilor derulate în străinătate
  - Sprijinirea cercetătorilor în participarea la seminarii și conferințe internaționale
  - Organizarea unor sesiuni pentru promovarea egalității de șanse și a dezvoltării durabile
  - Sprijinirea colaborării între universități, institute de cercetare și companii din aria tematică a școlii postdoctorale
  - Dezvoltarea de activități inovatoare în vederea accentuării importanței programelor de cercetare interdisciplinară; crearea de metodologii proprii cu privire la derularea programelor postdoctorale
  - Elaborarea unor ghiduri de bune practici cu privire la schimbul de experiență internațional în aria cercetării în științele socioumane prin programe postdoctorale.
- 3. Domeniile cercetării:** filologie - literatură • științe istorice și arheologie • filosofie, teologie, psihologie, pedagogie • arte, arhitectură și audio-vizual • știința informației • sociologia culturii • antropologie • etnografie și folclor

Cuprins

INTRODUCERE	7
STADIUL CERCETĂRII. SCOP ȘI METODOLOGIE	11
CADRUL GEOGRAFIC, CULTURAL ȘI CRONOLOGIC	16
CATALOGUL DESCOPERIRILOR	21
CONCLUZII	258
BIBLIOGRAFIE	260
HĂRȚI.....	277
ADDENDA	
ABSTRACT	284
TABLE OF CONTENTS	295

Introducere

Lucrarea de față reprezintă rezultatul cercetărilor din ultimii aproape doi ani (februarie 2011 – decembrie 2012) în cadrul proiectului **„Valorificarea identităților culturale în procesele globale”**, finanțat prin intermediul Programului Operațional Sectorial – Dezvoltarea Resurselor Umane (Contract POSDRU/89/1.5/S/59758), coordonat de Academia Română. Tema **„Identități culturale, structuri de putere și conflict militar în nordul Peninsulei Balcanice în milenii IV-III a. Chr.”**, a fost acceptată pentru finanțare, iar pe parcursul întregii perioade de cercetare m-am bucurat de sprijinul, sfaturile și vasta experiență a expertului coordonator, acad. Alexandru Vulpe, căruia, evident, îi mulțumesc.

Subiectul lucrării îl reprezintă procesul de trecere de la epoca neolitică la epoca bronzului în nord-estul Peninsulei Balcanice (în principal Tracia și zona Dunării Inferioare), văzut prin prisma evoluției metalurgiei, a pieselor de armament și a existenței unor centre de putere în zonele respective. Ținând cont de răstimpul de doi ani pe care l-am avut la dispoziție, și de limitele inerente ale spațiului tipografic, această lucrare este doar un prim volum al unei serii mai lungi. Scopul principal a fost adunarea și prezentarea sistematică în cadrul unui catalog a pieselor de metal ce pot fi considerate arme, databile în eneolitic și în bronzul timpuriu (în principal topoarele și pumnalele). Volumul următor va cuprinde discuțiile despre tipologia, contextele, semnificația și funcționalitatea acestora, precum și modul în care poate fi reconstituit conflictul militar pentru epoca la care ne referim.

Foarte importante în economia proiectului și în concretizarea rezultatelor scontate au fost stagiile de cercetare în străinătate. Am ales să studiez două luni (noiembrie 2011 și februarie 2012) la Institut für Ur – und Frühgeschichte und Vorderasiatische Archäologie, Zentrum für Altertumswissenschaften, al Universității „Ruprecht-Karls” din Heidelberg (Germania), unul dintre cele mai cunoscute și importante centre pentru

studiul preistoriei din Europa. Aici am beneficiat în primul rând de vasta bibliotecă a Institutului unde am putut consulta o sumedenie de lucrări de specialitate, imposibil de găsit în România. La fel de importante au fost discuțiile și îndrumarea din partea prof. dr. Joseph Maran, directorul Institutului, mai ales în ceea ce privește metodologia și modul de abordare a subiectului. Pentru cea de-a treia lună de stagiu în străinătate (aprilie 2012) am ales Institutul de Arheologie și Muzeu al Academiei Bulgare de Științe din Sofia, sub îndrumarea dr. Stefan Alexandrov, unul dintre cei mai competenți cunoscători ai epocii bronzului din Peninsula Balcanică. Celor doi experți științifici din străinătate, de asemenea, le mulțumesc.

De vreme ce am inclus în aria de studiu întregul teritoriu actual al Bulgariei, au fost necesare mai multe vizite de documentare la muzeele de la sud de Dunăre, de fiecare dată având sprijinul mai mult decât generos al dr. Stefan Alexandrov, dar și al colegelor Tania Hristova (Institutul Național de Arheologie și Muzeu din Sofia) și Maia Valentinova (Muzeul din Lovech), în ceea ce privește accesul la materialele arheologice din muzee. Același sprijin l-am primit din partea mai multor colegi bulgari pe care se cuvine să-i amintesc aici: Stanimira Taneva (Institutul de Arheologie și Muzeu din Sofia), Martin Hristov (Muzeul Național de Istorie din Sofia), Petar Bănov (Muzeul din Plevna), Galena Radoslavova (Muzeul din Razgrad), Miroslav Klasnakov (Muzeul din Burgas), Nedko Elenski (Muzeul din Veliko Tarnovo), Vladimir Slavchev (Muzeul din Varna), Todor Dimov (Muzeul din Dobrich), Nartsis Torbov (Muzeul din Vratsa), Fionera Filipova și Nikolai Kazashki (Muzeul din Vidin), Rumen Parvanov (Muzeul din Montana), Georgi Atanasov (Muzeul din Silistra), Veneta Genadieva (Muzeul din Kyustendil), Svetlana Venelinova și Stanimir Stoychev (Muzeul din Shumen), Marin Marinov (Muzeul din Svishtov), Ilya Iliev (Muzeul din Yambol), Nikolai Sirakov (Muzeul din Sliven), Varbin Varbanov și Dimitar Chernakov (Muzeul din Ruse), Tatiana Kancheva-Ruseva (Muzeul din Nova Zagora), Plamen Karailiev și Angelina Pirovska (Muzeul din Radnevo), Milen Kamarev (Muzeul din Kardzhali), Rositsa Hristova (Muzeul din Karnobat), Petar Kalchev (Muzeul din Stara Zagora), Boris Hadzhiyski (Muzeul din Pazardzhik). Deși la unele muzee nu am avut acces nemijlocit la piese, informațiile și literatura oferite de colegi au suplinit în bună măsură acest neajuns: Elena

Bozhinova (Muzeul din Plovdiv), Malgorzata Grębska-Kulova și Ilya Kulov (Muzeul din Blagoevgrad), Aneta Bakamska și Filip Mihaylov (Muzeul din Pernik).

Mare parte dintre piesele descoperite în România îmi erau mult mai cunoscute, astfel încât nu a fost nevoie de deplasări la fiecare muzeu în parte. Informații foarte utile și acces la material arheologic am primit de la Florin Ridiche (Muzeul Olteniei din Craiova), Alin Frînculeasa (Muzeul din Ploiești) și Pavel Mirea (Muzeul din Alexandria). Pe parcursul întregii perioade a proiectului m-am bucurat de suportul științific și logistic al colegilor mei din Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, dar și de la alte instituții din țară, între care amintesc pe Vlad V. Zirra, Anca-Diana Popescu și Aurel Vîlcu, împreună cu care am efectuat majoritatea deplasărilor la muzeele din Bulgaria, precum și Neculai Bolohan (Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași) și Florin Gogâltan (Institutul de Arheologie și Istoria Artei din Cluj-Napoca).

Trebuie de asemenea spus că parte din loturile de piese inedite de la muzeele din Varna și din Shumen, la care am avut acces prin amabilitatea colegilor Vladimir Slavchev și Svetlana Venelinova, sunt obiectul unor publicații ample ce vor apărea în viitorul apropiat, semnate de colegii mai sus-menționați (împreună cu Tania Hristova și Bogdan Athanasov pentru piesele de la Varna, și cu Tania Hristova pentru cele de la Shumen). Piesele de la muzeul din Razgrad vor fi tratate într-un studiu separat pe care îl semnez împreună cu colegul Dilen Dilov. Alte câteva piese inedite din Bulgaria și România vor fi publicate cât de curând în articole separate, împreună cu colegii care mi-au înlesnit accesul la studierea lor.

Stadiul cercetării. Scop și metodologie

Este bine-cunoscut faptul că la mijlocul mileniului al IV-lea a. Chr. au loc schimbări semnificative în cultura materială a populațiilor din spațiul carpato-balcanic. Sunt schimbări care reflectă în fapt transformări structurale de ordin social, ideologic și economic ce conduc către o nouă epocă, epoca bronzului. Principalul obiectiv al lucrării este definirea rolului și impactului conflictului militar în cadrul comunităților preistorice, luând ca studiu de caz procesul de trecere de la eneolitic la epoca bronzului în nordul Peninsulei Balcanice (mileniile IV-III a. Chr.). Spațiul pe care îl am în vedere se întinde din nordul Greciei (Macedonia estică) până la Carpații Meridionali

Aceste transformări structurale, dispariția civilizațiilor eneolitice Cucuteni-Tripolye, Gumelnița-Karanovo VI, sau Sălcuța-Krivodol, și apariția unor noi grupe ceramice mult mai „sărace” în descoperiri, cu o cultură materială ce are anumite analogii în spațiul nord-pontic, au oferit prilejul unor interpretări diverse. Una dintre cele mai vehiculate teorii, cu mulți adepți și astăzi, este cea elaborată de Maria Gimbutas în anii '70 ai secolului trecut (Gimbutas 1977), reluată cu mai multe prilejuri. Conform cercetătoarei americane, sfârșitul înfloritoarelor civilizații eneolitice din spațiul carpato-balcanic s-a datorat unor valuri succesive de populație pătrunse aici din spațiul nord-pontic (invaziile kurgan). Acestea ar fi fost populații de păstori seminomazi, puternic ierarhizate din punct de vedere social, cu un pronunțat caracter razboinic. Imaginea creată este aceea a unor triburi migratoare de razboinici invadatori care distrug, dislocă și supun comunitățile pașnice eneolitice. Cum menționam mai sus, această teorie este și astăzi foarte răspândită în diferite medii, nu toate academice, cu atât mai mult cu cât aceste triburi au fost identificate cu primele populații indo-europene ce pătrund în SE Europei, și din care iau naștere grupele etnice cunoscute mai târziu în antichitate (tracii, grecii etc.). Așadar, în apariția epocii

bronzului în spațiul studiat, se pune un accent deosebit pe migrație, violență și conflict militar.

Vreme îndelungată arheologii au tratat conflictul militar în societățile preistorice în mod empiric și paradigmatic, ca un lucru firesc, de la sine-înțeles. Se considera că o comunitate umană este cu atât mai violentă cu cât gradul de organizare socio-politică este mai primitiv. La această imagine au contribuit în primul rând relatările exploratorilor din sec. XVII-XIX ce au intrat în contact cu populațiile primitive actuale, precum și numărul relativ mare de piese arheologice considerate a fi arme, descoperite și publicate începând mai ales cu sec. al XIX-lea. O importanță deosebită în prima jumătate a sec. al XX-lea a avut-o teoria dezvoltată de cercetătorul german Gustav Kossina, conform căreia o cultură arheologică corespunde unui anumit grup etnic (Kossina 1911). În consecință, schimbările în cultura materială presupun și schimbări etnice; dispariția unei culturi, înlocuirea ei cu o altă cultură, implică dispariția sau asimilarea unei populații, a unui grup etnic. Iar cel mai adesea, astfel de fenomene se petrec în urma unor conflicte militare între purtătorii culturilor respective. Drept consecință, culturile arheologice, respectiv triburile, sunt în permanentă mișcare și expansiune, migrează pe spații largi și intră în conflict cu alte triburi; cele puternice supraviețuiesc, iar cele mai slabe dispar.

O primă schimbare de optică s-a produs începând cu mijlocul sec. al XX-lea. Folosind rezultate ale cercetărilor din alte domenii (antropologie culturală, sociologie, științe exacte), o serie de arheologi anglo-americani, reprezentanți ai curentului „New Archaeology” (sau arheologia procesuală), au pus sub semnul întrebării multe teorii aflate în uz la acea vreme, inclusiv corespondența dintre cultura materială și grupele etnice. Astfel, s-a argumentat în mod convingător că schimbarea unei culturi arheologice nu înseamnă o schimbare etnică, însă problema războiului, a conflictului militar în cadrul comunităților preistorice a fost foarte puțin abordată. În schimb, în ultima jumătate de secol s-a produs o importantă acumulare de date arheologice de teren. S-au realizat o serie de corpus-uri de arme preistorice (seria Prähistorische Bronzefunde), tipologia pieselor a fost mult nuanțată, s-

au publicat numeroase studii ce tratează contextele de descoperire ale armelor, funcția lor, rolul lor social ca piese de prestigiu și reprezentare.

Abia în ultima decadă au apărut și continuă să apară tot mai multe studii care abordează tema conflictului în societățile preistorice din cu totul alte perspective. Folosind în egală măsură rezultate și observații atât din arheologie, cât și din sociologie, etnografie, etnologie și antropologia culturală, aceste studii discută o serie de probleme teoretice legate de violență și conflict în preistorie. Astăzi tema este deja un domeniu distinct de cercetare (o privire de ansamblu asupra temelor și direcțiilor de cercetare la Otto, Thrane, Vandkilde 2006).

În ceea ce privește spațiul nostru, asemenea abordări sunt mai mult decât timide. Merită menționate două lucrări ale Mariei Ivanova, care încearcă o reconstituire a armamentului și conflictului în eneolitic și epoca timpurie a bronzului în Peninsula Balcanică, punând însă accentul pe sistemul de fortificare al așezărilor (Ivanova 2006; Ivanova 2008). Din România amintesc volumul *The weaponry and the combat or parade gear – marks of the prestige and social status in the tombs of the Bronze and Iron Ages* (Istros 16, 2010).

Astfel, importante în demersul nostru rămân lucrările despre topoarele preistorice de metal din România și Bulgaria publicate în anii '70-'80 de Alexandru Vulpe și Henrieta Todorova în seria *Prähistorische Bronzefunde* (Vulpe 1970; Vulpe 1975; Todorova 1981), studiul lui Ivan Vajsov asupra pumnalelor timpurii din această zonă publicat în anul 1993 (Vajsov 1993), precum și câteva studii de dată mai recentă asupra topoarelor din epoca timpurie a bronzului din nordul Greciei, publicate de Joseph Maran (Maran 2001). Amintesc de asemenea volumul asupra metalurgiei aramei în neo-eneoliticul din România publicat de Ion Mareș (Mareș 2002).

Prin studiile pe care mi le-am propus în cadrul acestei lucrări, doresc să discut și să nuanțez următoarele probleme:

- Este războiul un produs socio-cultural, sau el se află structurat genetic în comportamentul uman?
- Care este natura războiului în preistorie, care este rolul și impactul social și cultural asupra comunităților respective?

- Câte forme de conflict militar existau în preistorie și cum pot fi ele identificate arheologic?
- Care sunt elementele de cultură materială prin care putem identifica pe cale arheologică caracterul războinic al unei comunități umane? Putem vorbi de *comunități pașnice* și *comunități războinice* în preistorie?
- Care este rolul metalurgiei și al armelor de metal în afirmarea și păstrarea identității sociale și în crearea unor centre de putere în societățile preistorice? Putem vorbi de o „castă” a războinicilor la vremea la care ne referim?
- Care este funcția ideologică și impactul cultural al armelor și conflictului militar? Este epoca bronzului din spațiul carpato-balcanic rezultatul invaziei violente a unor războinici originari din aria nord-pontică?

Pentru atingerea obiectivelor enunțate am în vedere o serie de abordări diverse menite să asigure o bază documentară și teoretică solidă argumentelor, ipotezelor și concluziilor formulate.

Studiul izvoarelor arheologice. Presupune crearea unor baze de date care să cuprindă totalitatea pieselor de metal considerate a fi arme din eneolitic și din epoca timpurie a bronzului din spațiul enunțat. Mă refer în primul rând la evoluția lor tipologică, contextele de descoperire și asocierile cu alte piese, respectiv schimbările ce au loc în bronzul timpuriu comparativ cu eneoliticul. Alegerea unui spațiu geografic larg permite de asemenea stabilirea unor modele regionale distincte în ceea ce privește comportamentul față de diferitele tipuri de arme. Voi aduce de asemenea în discuție analogiile, atât tipologice cât și de context, pe care aceste piese le au în spații mai mult sau mai puțin învecinate.

Studiul izvoarelor iconografice. Pe lângă câteva imagini rupestre (Peștera Nucu, Peștera Magurata), există o serie de stele funerare din piatră, răspândite din spațiul nord-pontic până la Atlantic, ce conțin imagini cu diferite tipuri de arme. Mai mult decât interesante sunt reprezentările din zona Valcamonica (nordul Italiei) și cele din nordul Europei. Importante aici sunt asocierile în care apar armele respective (oameni, animale, alte tipuri de piese), putând oferi informații relevante

cu privire la diferite aspecte ce țin de funcția lor socială și culturală. Am de asemenea în vedere o serie de comparații cu iconografia militară din Orientul Mijlociu și Apropiat, mult mai bogată și sugestivă pentru epoca la care ne referim.

Studiul izvoarelor etnografice. Există deja numeroase observații, relatări și studii referitoare la diferite populații primitive actuale, la modul cum se negociază conflictele inter-comunitare, la rolul și impactul socio-cultural al războiului, la organizarea militară și funcția armelor în cadrul acestor comunități și nu în ultimul rând la caracterul ritual al războiului.

Studiul izvoarelor literare. Nu există surse literare pentru epoca și spațiul la care ne referim, însă o serie de izvoare scrise ar putea fi utilizate în discuția de față. De la *Epopoea lui Ghilgameș* la *Iliada* lui Homer avem informații care, deși relativ îndepărtate în spațiu sau timp, sunt extrem de utile pentru a înțelege care era atitudinea față de conflict, față de arme, natura războiului și statutul războinicului în epoca bronzului. Toate acestea, împreună cu informațiile de natură iconografică și etnografică, pot oferi o imagine destul de coerentă pentru ceea ce înseamnă conflict militar în preistorie, cu toate componentele sale sociale și culturale.

Asigurarea bazei teoretice. În ultima decadă au sporit substanțial abordările din perspectiva teoretică asupra conflictelor militare în preistorie. Este interesant de văzut în ce măsură aceste acumulări teoretice, împreună cu informațiile de natură etnografică și literară, pot fi aplicate la un caz concret, acela al comunităților umane ce au populat nordul Peninsulei Balcanice în mileniile IV-III î. Chr.

Cadrul geografic, cultural și cronologic

Cu puține excepții, în literatura arheologică românească, relația om-mediul natural este privită prin prisma unui determinism mai mult decât simplist: *regiunea „X” a oferit condiții propice viețuirii și dezvoltării comunităților umane încă din cele mai vechi timpuri până astăzi*. Cu mici variații, aceasta este formula standard prin care sunt subliniate și în mare parte rezolvate atât dependența omului preistoric față de mediul natural, cât și „îmblânzirea” și exploatarea acestuia din urmă pentru necesitățile de zi cu zi. Probabil ca un ecou palid și întârziat al teoriilor procesualiste din anii '70 ai secolului trecut, amplasamentul și structura unui sit preistoric sunt determinate aproape exclusiv de rațiuni economice, de accesul la resurse și de strategiile de subzistență. În fapt, toate aceste sentințe și concluzii generalizante sunt formale, goale de conținut, scrise dintr-o anumită inerție și tradiție; după cum la fel de inutile sunt și interminabilele capitole de descriere a cadrului geografic, cu toate componentele sale. De aceea nu intenționez o descriere amănunțită a acestuia, ci doar evidențierea acelor repere geografice majore ale spațiului discutat.

Prin nord-estul Peninsulei Balcanice înțeleg zona cuprinsă între Carpații Meridionali și de Curbură la nord; Porțile de Fier, lanțul vestic al Munților Balcani și valea Strymonului (Strumei) la vest; Marea Egee la sud; litoralul vestic al Mării Negre la est. Este un spațiu caracterizat de mai multe unități geografice demarcate de Munții Carpați, cursul inferior al Dunării, Munții Stara Planina (Balcani) și Rodopi. Toate acestea sunt orientate pe direcția vest-est și împart spațiul respectiv în trei mari unități geografice:

A. Bazinul Dunării de Jos; am în vedere în lucrarea de față doar zona ce se întinde de la Carpații Meridionali la Munții Balcani și de la Porțile de Fier la Delta Dunării. Este o zonă diversă din punct de vedere geografic, de la culmile de peste 2000 de metri ale Carpaților și Balcanilor, la lunca

Dunării. Totodată relieful descrește treptat de la vest la est, pe măsura apropierii de litoralul Mării Negre. Poate tocmai această diversitate a reliefului a făcut ca zona să se manifeste foarte rar în preistorie ca un spațiu cultural distinct.

B. Tracia, cuprinsă între Munții Balcani și Munții Rodopi, delimitată la vest de masivul Rila, iar la est de Marea Neagră. Apare ca o zonă întinsă de câmpie ce se lărgeste către sud-est, pe măsură ce ne apropiem de litoralul Mării Negre; în zona de sud-est Tracia coboară către Marea Egee, având granița vestică pe Nestos (Mesta). Atât către litoralul pontic cât și către cel egeean, zona își pierde treptat aspectul plat, de câmpie, căpătând unul deluros.

C. Macedonia de est este fâșia cuprinsă între Munții Rodopi și Marea Egee, delimitată la vest de Strymon și la est de Nestos. Relieful descrește de la nord la sud, către Marea Egee. Deși în mod tradițional zona cuprinsă între Nestos, Evros (Maritsa) și Rodopi este integrată Traciei, din punct de vedere geografic se apropie mai degrabă de Macedonia estică. De asemenea insulele Thasos și Samothrace sunt văzute ca teritorii ale Macedoniei și Traciei.

Evident, fiecare dintre aceste regiuni poate fi subîmpărțită în mai multe unități geografice, însă modul cum mediul natural a influențat evoluția culturală a comunităților preistorice nu poate fi discutat în lipsa unor cercetări pluridisciplinare pe microregiuni. Important este faptul că deși cele patru mari repere geografice (Carpații, Dunărea, Balcanii și Rodopii) sunt orientate est-vest, rețeaua hidrografică a spațiului este orientată, în general, nord-sud / sud-nord. Principalele cursuri de apă pentru zona nord-dunăreană sunt Jiul, Oltul, Argeșul, Ialomița și Buzăul, toate izvorând din Carpați și vărsându-se, cu excepția Buzăului, direct în Dunăre. La sud de Dunăre avem o situație similară, râurile Ogosta, Iskăr, Osăm și Yantra, având o orientare aproximativ sud-nord, dinspre culmile Balcanilor către Dunăre. O orientare generală nord-sud au și râurile din Macedonia și Tracia, în principal Struma și Mesta. Maritsa, după ce străbate o bună parte din Câmpia Tracă de la vest la est, în momentul în care își unește apele cu cele ale Tundzhei capătă de asemenea o orientare nord-sud, vărsându-se în Marea Egee.

Având în vedere faptul principalele căi de comunicație în preistorie se aflau de-a lungul cursurilor de apă, dispunerea rețelei hidrografice a facilitat în primul rând contactele de la nord la sud (și invers). Acest lucru se observă cel mai bine în perioada eneolitică, când aproape întreg spațiul schițat mai sus este caracterizat din punct de vedere arheologic de două mari complexe culturale: Gumelnița-Karanovo VI și Sălcuța-Krivodol. Primul ocupă jumătatea estică a zonei Dunării de Jos (cu graniță aproximativă pe linia Olt-Osăm) și cea mai mare parte a Traciei, în timp ce Sălcuța-Krivodol se răspândește în jumătatea vestică și pe valea Strumei, până către Macedonia.

Lucrurile se schimbă într-o măsură în perioada următoare, bronzul timpuriu. Chiar dacă fenomenul mormintelor tumulare de tip Yamnaya se răspândește atât la Dunărea de Jos cât și în Tracia, până la Maritsa, majoritatea grupelor culturale caracteristice bronzului timpuriu au granița fie pe Dunăre, fie mai degrabă la poalele Balcanilor (Cernavoda III, Coțofeni, Glina, Mihalic, Yunatsite sau Sveti Kirilovo). Însă, principala diferență dintre zona Dunării de Jos, pe de-o parte, și Tracia și Macedonia de cealaltă parte, este dată de dispariția așezărilor de tip tell la nord de Balcani, în timp ce la sud ele continuă să existe pentru cel puțin încă un mileniu și jumătate. Exemplele cele mai cunoscute sunt Yunatsite, Ezero și Kırklareli în Tracia, Sitagroi și Dikili Tash în Macedonia.

Perioada cuprinsă în lucrarea de față se întinde, în linii mari, de la începutul mileniului al V-lea până la începutul mileniului al II-lea a. Chr., adică de la constituirea complexelor culturale de tip Boian-Gumelnița-Karanovo V-VI și Sălcuța-Gradshnitsa-Krivodol, până la încetarea locuirii pe tell-urile din Tracia și Macedonia (Ezero, Yunatsite, Sitagroi) și la constituirea culturilor bronzului mijlociu în zona Dunării de Jos (Verbicioara, Tei, Monteoru). Este o perioadă lungă, cu o multitudine de fenomene culturale interpretabile și interpretate în moduri foarte diverse. Este de asemenea un interval cronologic împărțit în mai multe epoci, văzute și înțelese diferit în literatura de specialitate, cele mai utilizate noțiuni fiind cele de eneolitic, epoca cuprului, perioadă de tranziție la epoca bronzului și bronz timpuriu.

Cândva la începutul mileniului al V-lea a. Chr. au loc două fenomene importante (și probabil interdependente) ce marchează începutul

eneoliticului în spațiul discutat: apariția așezărilor de tip tell în zona Dunării Inferioare și apariția primelor „piese grele” de cupru în spațiul carpato-balcanic, concomitent cu formarea celor două complexe culturale amintite mai sus. Datele de cronologie absolută indică un început pentru cultura Gumelnița-Karanovo VI către mijlocul mileniului al V-lea a. Chr (Görsdorf, Bojadžiev 1996; Bem 2001). Noile date din cimitirul de la Varna tind chiar să urce cu câteva secole acest început (Higham et al. 2008).

Către începutul mileniului al IV-lea a. Chr. se constată încetarea locuirii în așezările de tip tell de la Dunărea de Jos, concomitent cu o schimbare evidentă a culturii materiale sub toate aspectele și, foarte probabil, pe fondul unui regres demografic (Todorova 2007). Apar noi grupe ceramice (Cernavoda I, Brătești, Sălcuța IV-Herculane, Pevec, Galatin, Yagodina etc.) într-o perioadă considerată fie eneolitic final, fie perioadă de trecere la epoca bronzului (din bogata literatură amintesc pe Roman 1971 și Todorova 1993).

În literatura de specialitate din Bulgaria este acceptat faptul că epoca bronzului începe odată cu apariția grupei ceramice Cernavoda III la Dunărea de Jos, fapt ce se petrece pe la mijlocul mileniului al IV-lea a. Chr. Am exprimat recent o părere similară și în ceea ce privește zona nord-dunăreană (Băjenaru 2010, cu o prezentare a principalelor opinii de la noi). Cert este că în a doua jumătate a mileniului al IV-lea și în primele secole ale mileniului al III-lea a. Chr., în jumătatea vestică din zona Dunării de Jos evoluează cultura Coțofeni, în cea estică grupe culturale precum Cernavoda II-Ezerovo, acestea având corespondențe în nivelurile XIII-IX ale tell-ului de la Ezero și 17-14 ale celui de la Yunatsite în Tracia, în nivelul II de la Radomir, în bazinul superior al Strumei, precum și în etapele Sitagroi IV și Dikili Tash IIIA din Macedonia. Totodată, la Dunărea de Jos și în Tracia apar primele morminte tumulare de tip Yamnaya. Este ceea ce numim de regulă etapa I a bronzului timpuriu. (o sinteză utilă asupra cronologiei relative și absolute a bronzului timpuriu din spațiul discutat, cu bibliografia aferentă la Nikolova 1999, 175 urm; pentru fenomenul Yamnaya de la Dunărea de Jos, mai recent Motzoi-Chicideanu 2011, 224 urm și Alexandrov 2012).

Aproximativ între 2700-2400 BC poate fi încadrată cea de-a doua etapă a bronzului timpuriu; la Dunărea de Jos sunt atestate situri

caracteristice culturii Glina, în partea estică a zonei continuă fenomenul Yamnaya, în Tracia este perioada nivelurilor VIII-IV de la Ezero și 13-7 de la Yunatsite, iar în Macedonia etapa Sitagroi Va. În fine, în cea de-a treia etapă a bronzului timpuriu (cca 2400-2100/2000 BC), constatăm prezența unor grupe ceramice precum Odaia Turcului (Monteoru Ic4) și Gornea Orlești la Dunărea de Jos, corespunzătoare etapei Sveti Kirilovo (nivelurile Ezero III-I) și nivelurilor 6-1 de la Yunatsite în Tracia, și etapei Sitagroi Vb în Macedonia (pentru aceste etape vezi de asemenea Nikolova 1999, cu încadrări cronologice ușor diferite față de cele propuse aici).

Schița cultural-cronologică de mai sus are ca scop evidențierea principalelor fenomene culturale identificate în nord-estul Peninsulei Balcanice pentru mileniile V-III a. Chr., dinamica lor, și nu în ultimul rând diversitatea culturală a perioadei. Unul din elementele ce pot oferi un anumit grad de unitate acestui spațiu este metalurgia și piesele de metal produse și utilizate aici.

Catalogul descoperirilor

În catalogul descoperirilor am inclus toate piesele de metal ce pot fi considerate arme, databile în mileniile V-III a. Chr., ce îmi sunt cunoscute în momentul de față ca provenind din spațiul discutat. Am avut în vedere trei mari categorii de piese: topoarele plate, topoarele cu gaură de înmănușare și pumnalele; la acestea se adaugă câteva piese ce pot fi considerate vârfuri de lance. Ținând cont de faptul că parte dintre topoarele plate și pumnale sunt uneori dificil de încadrat cronologic în lipsa unor contexte clare, am ales să includ în catalog majoritatea pieselor descoperite, chiar dacă unele dintre ele depășesc limita cronologică a mileniului al III-lea a. Chr. Pentru topoarele cu gaură de înmănușare lucrurile sunt ceva mai clare; catalogul cuprinde topoarele eneolitice de tip ciocan și cu brațele în cruce, precum și pe cele cu gaură de înmănușare transversală databile în epoca bronzului, de la tipul Baniabic la tipul Balșa inclusiv (după tipologia elaborată de Alexandru Vulpe) (Vulpe 1970). La acestea se adaugă câteva topoare ce pot fi atribuite unor tipuri întâlnite mai rar în spațiul nostru.

Descoperirile sunt prezentate după modelul următor:

- cu cifre romane (**I, II, III** etc.) sunt enumerate localitățile în ordine alfabetică, cuprinzând: unitatea administrativă; comuna / municipalitatea; județul / districtul; țara, punctul; în paranteze drepte va fi trecută orice altă denumire sub care apare descoperirea în literatura de specialitate; în cazul pieselor provenind din situri cercetate sistematic, aici se va face și o scurtă prezentare a contextului descoperirilor;

- dacă de pe teritoriul unei localități se cunosc mai multe puncte cu descoperiri, acestea vor fi prezentate succesiv cu litere mari (**A, B** etc.);

- piesele sunt prezentate cu cifre arabe (**1, 2, 3** etc.), fișa fiecărei piese cuprinzând, după descriere, următoarele date:

a. Dimensiuni; am folosit următoarele prescurtări; L=lungime; l=lățime; gr=grosime; G=greutate; t=tăiș; to=tăiș orizontal; tv=tăiș vertical; c=ceafă; m=manșon;

- b. Caracterul cercetării/descoperirii;
- c. Contextul;
- d. Locul de păstrare și numărul de inventar;
- e. Bibliografia
- f. Observații

Încadrarea tipologică propusă în literatura de specialitate, pentru piesele publicate, este trecută în paranteze la sfârșitul descrierii fiecărei piese. Aici am în vedere în principal tipologiile elaborate de Franz Schubert (Schubert 1965), Alexandru Vulpe (Vulpe 1970 și Vulpe 1975), Evgheni Chernyh (Черных 1978) și Henrieta Todorova (Todorova 1981).

I. Agatovo, mun. Sevlievo, distr. Gabrovo, Bulgaria, pct. Elencha.

1. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu manșon profilat și ceafă decupată; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; bine finisat și netezit; patină verde neuniformă, exfoliată; tăietură recentă pe muchia superioară a manșonului; tăiș nefolosit;

- a. L=15.8 cm; l.t=5 cm; L.m=4.5 cm; l.m=3.4 cm; G=688 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Sevlievo; N.I. 5286;
- e. Inedit;

Ai bunar, vezi Mechi Kladenets.

II. Aldeni, com. Cernătești, jud. Buzău, România. Pct. Țurțudău; deal pe care s-au găsit fragmente ceramice de tip Monteoru Ic3.

2. *Topor plat* rupt din vechime și reutilizat; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; tocit și știrbit;

- a. L. păstrată=7.9 cm; l.t=7.4 cm; G=343 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare pe pantele dealului;
- c. Așezare?
- d. Muz. Buzău?
- e. Oancea, Drâmbocianu 1976, 566, fig. 1/1;

III. Altimir, mun. Byala Slatina, distr. Vratsa, Bulgaria, pct. Bresta.

3. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu manșon profilat și decupat în lateral, către ceafă, la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune ovală și tăiș lățit; bine lucrat și finisat, patină verde cu urme albicioase; crăpătură și lovituri pe manșon; tăiș tocit (T-12);

- a. L=15.5 cm; l.t=5.5 cm; L.m=6.9 cm; l.m=3.5 cm; G=832 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în urma unor lucrări;
- c. Se pare că în zona respectivă este o așezare de epoca bronzului, împreună cu toporul fiind aduse o cană de lut, oase de animale etc; puțin mai la sud au apărut și două celturi;
- d. Muz. Vratsa; N.I. 657;
- e. Николов 1964, 69, fig. 1/d; Черных 1978, 140, pl. 22/7;

IV. Andreești, com Vladimir, jud. Gorj, România.

4. *Topor cu gaură transversală* (tip Izvoarele?);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Pierdut;
- e. Andrieșescu 1925, 366; Vulpe 1970, 33, nr. 68;

V. Apa Sărată, or. Câmpulung Muscel, jud. Argeș, România. Pct. Pescăreasa; grup de morminte descoperit întâmplător; săpături de salvare D. V. Rosetti în 1960. Mormintele sunt încadrabile în bronzul timpuriu (grupul Muscel).

M.1. Inhumat în cutie de piatră; inventar format dintr-o cană bitronconică cu toartă și un pumnal.

5. *Pumnal cu placă* întreg; lamă triunghiulară cu nervură mediană lată; placă rotunjită cu două găuri pentru nituri; tăișuri corodate, suprafețe cu striuri longitudinale;

- a. L=18.9 cm; l=6.6 cm;
- b. Săpături de salvare;
- c. Funerar;
- d. Muz. Câmpulung Muscel;
- e. Schuster 1997, 169-170, nr. 2, 218, fig. 39/1;

VI. Aprilovo, mun. Gălăbovo, distr. Stara Zagora, Bulgaria;

6. *Topor târnăcop* întreg; ambele brațe sunt ascuțite, gaură transversală plasată aproximativ la mijlocul piesei (TK-2; *Doppelpickel*);

- a. L=22.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. St. Zagora; N.I. 918;
- e. Черных 1978, 95, pl. 5/8; Todorova 1981, 50, nr. 198, pl. 18/198; Калчев 2010, 13 (foto);

VII. Apriltsi [Vidima], mun. Apriltsi, distr. Lovech, Bulgaria.

7. *Topor cu gaură transversală* întreg, pare că valvele nu au fost bine îmbinate; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită la partea inferioară, cu alveolări pe muchie; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; finisat cu suprafețe ușor denivelate, curățat, culoare arămie; tăiș știrbit într-un singur loc (T-16);

- a. L=15.6 cm; l.t=3.9 cm; L.m=6.4 cm; l.m=3.7 cm; G=832 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 3981/332;
- e. Черных 1978, 142, pl. 24/7;
- f. În registrul de inventar al Inst. Sofia apare ca "loc de descoperire necunoscut";

VIII. Argeș (jud.), România.

8. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit; brațul ciocan pare a avea secțiune circular-ovală; tăiș evazat (tip Cornești);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Pitești;
- e. Vulpe 1975, 32, nr. 79, pl. 11/79; Mareș 2002, 182, nr. 49, pl. 24/3;

IX. Archar, mun. Dimovo, distr. Vidin, Bulgaria.

9. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit; fața inferioară este arcuită concav în secțiune; bine lucrat și finisat; patină brun-verzuie; ciupit la tăișul vertical, însă nu are urme de folosire (TT-14; tip Mezőkeresztes);

- a. L=42.1 cm; l=7.3 cm; l.c=8.3 cm; l.t=6.5 cm; G=3267 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst Sofia, N.I. 645;
- e. МИКОВЪ 1933, 88, nr. 1; Черных 1978, 93, pl. 3/7; Todorova 1981, 42, nr. 151, pl. 10/151;

10. *Pumnal cu placă* la mâner; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă rotunjită, ușor ruptă, cu trei găuri pentru nit; culoare arămie (N-2);

- a. L=13.9 cm; l=2.5 cm; G=29 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 646;
- e. МИКОВЪ 1933, 98, nr. 2; Черных 1978, 159, fig. 29/2;

X. Arkovna, mun. Dălgopol, distr. Varna, Bulgaria.

11. *Topor plat* întreg; zvelt, formă trapezoidală cu tăiș ușor evazat și secțiunea lamei aproximativ dreptunghiulară (una din fețe este mai bombată, probabil turnat în tipar monovalv); ceafă ușor arcuită; suprafețe bine netezite și finisate, patină verde neuniformă; câteva zgârieturi și șanțuiri neregulate pe fața plană; tăișul pare ascuțit recent, după descoperire, însă prezintă și câteva ciupituri mai vechi (TD-32);

- a. L=16.7 cm; l.t=4.3 cm; l.c=1.5 cm; gr=0.6 cm; G=180 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 721;
- e. Черных 1978, 206, pl. 42/4;

XI. Asenovgrad [Stanimaka], mun. Asenovgrad, distr. Plovdiv, Bulgaria.

A. Pct. Kulcheto; așezare de tip tell.

12. *Pumnal* cu vârful rupt; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune biconvexă; umeri reliefați, capăt de prindere trapezoidal cu margini arcuite concav (N-6);

- a. L. păstrată=cca 10 cm (după desene publicate);
- b. Săpături?
- c. Așezare;
- d. Muz. Asenovgrad; N.I. 460;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/10;

B. De pe teritoriul localității.

13. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; lamă cu secțiune hexagonală; foarte bine încheiat și finisat, culoare brun-arămie; tăiș puțin ciupit (T-14);

- a. L=14.5 cm; l.t=3.6 cm; L.m=4.2 cm; l.m=2.7 cm; G=228 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 716;
- e. МИКОВЪ 1933, 109, nr. 23, fig. 69/1; Черных 1978, 141, pl. 23/1;

XII. Asparuhovo, mun. Varna, distr. Varna, Bulgaria.

14. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu tăiș evazat, secțiune dreptunghiulară; bine lucrat și finisat, cu ușoare neregularități pe fețe, patină verde neuniformă; tăiș puțin ciupit, dar nu pare să aibă urme de folosire;

- a. L=10.2 cm; l.t=3.8 cm; l.c=1.9 cm; gr=1 cm; G=195 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare la cca 4 km N de localitate;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3789;
- e. Inedit;

XIII. Atya (Chernomorets), mun. Sozopol, distr. Burgas, Bulgaria, pct. Baza Militară.

15. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă ușor prelungită și rotunjită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune

pentagonală și șanțuire pe muchia inferioară, tăiș ușor lățit; bine lucrat, suprafețe cu asperități dar finisate, prost încheiat; patină verde neuniformă; tăiș foarte puțin ciupit, pare ascuțit recent (lipsește patina pe una din fețe) (T-2);

- a. L=16.9 cm; l.t=5.5 cm; L.m=6.5 cm; l.m=4.1 cm; G=950 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Burgas; N.I. 955;
- e. Черных 1978, 137, pl. 20/3; Класнаков 2006, 123 urm, fig. 7/1;
- f. Chernyh îl dă ca provenind din "distr. Burgas"; în aceeași zonă a mai fost găsit un topor similar prin 1927, astăzi pierdut;

XIV. Batova, mun. Aksakovo, distr. Varna, Bulgaria.

16. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu muchii ușor arcuite concav, tăiș puțin lățit, secțiune dreptunghiulară, subțiată spre ceafă; bine lucrat și finisat, patină verde neuniformă; tăiș cu ciupituri mici și dese;

- a. L=10.9 cm; l.t=4.1 cm; l.c=1.5 cm; gr=0.5 cm; G=90 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Varna; N.I. I 2567;
- e. Inedit;

XV. Bălgarovo, mun. Burgas, distr. Burgas, Bulgaria, pct. Karabair.

17. *Topor plat* întreg; zvelt, formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, ceafă arcuită; bine lucrat și finisat, patină verde; tăiș ciupit (TD-32);

- a. L=20.8 cm; l.t=3.9 cm; l.c=1.2 cm; gr=0.7 cm; G=268 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Burgas; N.I. 2317;
- e. Черных 1978, 206, pl. 42/5; Класнаков 2006, 122, fig. 5/2;

XVI. Bărzia, mun. Berkovitsa, distr. Montana, Bulgaria.

18. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, lamă cu secțiune hexagonală;

- a. L=15 cm; l=4 cm;

- b. Cercetări de teren pe cursul râului Bărzia;
- c. Descoperire izolată;
- d. ?
- e. МИЛАНОВ 1982, 12, nr. 2, fig. 3;

XVII. Belene [Persin], mun. Belene, distr. Pleven, Bulgaria, pct. Insula Belene.

19. *Topor cu gaură transversală* întreg; cu manșon foarte ușor profilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune pentagonală; suprafețe nefinisate, prost încheiat pe muchia inferioară, cu ruptură către manșon; culoare brun-arămie; tăiș știrbit (T-4);

- a. L=18.1 cm; l.t=4.6 cm; L.m=4.4 cm; l.m=4 cm; G=956 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Svishtov; N.I. 1067;
- e. ЧЕРНЫХ 1978, 138, pl. 21/1;

XVIII. Beloslav, mun. Beloslav, distr. Varna, Bulgaria. De pe teritoriul localității provin mai multe piese, descoperite în puncte și la date diferite, fără a forma vreun depozit.

20. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; zvelt, cu secțiunea subțiată către ceafă, ceafa ușor arcuită; bine lucrat și finisat, curățat de patină, culoare arămie; câteva lovituri pe muchii; tăiș nefolosit (TD-44);

- a. L=19.1 cm; l.t=4.8 cm; l.c=1.7 cm; gr=2 cm; G=569 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Varna; N.I. I 245;
- e. МИКОВЪ 1933, 99, nr. 7; ЧЕРНЫХ 1978, 155, pl. 27/10;

21. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; formă trapezoidală cu secțiunea subțiată către ceafă, ceafa ușor arcuită; nefinisat, cu urme de la cusături, neregularități și asperități, patină verde neuniformă; tăiș ciupit într-un loc, dar nu pare să fie folosit;

- a. L=11.3 cm; l.t=2.9 cm; l.c=0.8 cm; gr=1 cm; G=121 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;

d. Muz. Varna; N.I. I 3801;

e. Inedit;

22. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară subțiată către ceafă, ceafa arcuită (TD-32);

a. L=cca 14.2 cm (după desene publicate);

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată;

d. Muz. Varna; N.I. I 242;

e. Черных 1978, 155, pl. 27/4;

23. *Topor plat* întreg; formă dreptunghiulară cu tăișul evazat, colțurile cefeii ușor rotunjite, secțiune dreptunghiulară; bine lucrat și finisat, patină verde neuniformă, culoare brun-verzuie; tăiș nefolosit;

a. L=11.7 cm; l.t=7.5 cm; l.c=6.1 cm; gr=0.9 cm; G=559 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată (?);

d. Muz. Varna; N.I. I 3800;

e. Slavchev 2006a, 37, nr. 51 (foto);

24. *Pumnal* întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; umeri pronunțați, limbă la mâner despictă, dar ar putea fi și găuri pentru nit măcinate; neregularități pe corp, cu depuneri calcaroase pe patină; tăișuri parțial corodate, patină verde neuniformă;

a. L=13.6 cm; l=3.4 cm; G=28 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată (?);

d. Muz. Varna; N.I. I 3930;

e. Inedit;

XIX. Berbești, com. Berbești, jud. Vâlcea, România.

25. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa decupată, manșonul fiind parțial deteriorat din vechime; lamă cu secțiune ovală și tăiș lățit; bine lucrat și finisat; culoare brun-verzuie (tip Izvoarele);

a. L=17.5 cm; l.t=5.7 cm; L.m=5.2 cm; l.m=3.6 cm; G=769 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată;

- d. Muz. Rm. Vâlcea;
- e. Ghelmez 1976, 35-36, fig. 1;

XX. Berevoiești, com. Berevoiești, jud. Argeș, România, pct. Vârful Văii lui Anei.

26. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare, tășuri evazate; pe fața inferioară, de-o parte și de alta a manșonului, se află două prelungiri (pinteni) așezate asimetric; puternic deteriorat; patină verde uniformă (tip Ariușd);

- a. G=472 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Câmpulung-Muscel; N.I. 1230;
- e. Mîrțu 1962, 101, fig. 1; Vulpe 1975, 36, nr. 88, pl. 11/88; Mareș 2002, 191, nr. 103, pl. 25/2;

XXI. Berkovitsa, mun. Berkovitsa, distr. Montana, Bulgaria.

27. *Topor cu brațe în cruce* întreg; ambele colțuri la tășul orizontal par tăiate, un colț de la tășul vertical este tăiat și pilit pentru prelevare analize; suprafețe finisate dar cu multe asperități; curățat, culoare arămie, dat cu lac; tășurile sunt tocite dar e greu de spus dacă au fost folosite (TT-6; tip Jászladány);

- a. L=19.3 cm; l=4.3 cm; l.tv=cca 2.6 cm; l.to=3.9 cm; G=620 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 39;
- e. МИКОВЪ 1933, 88, nr. 2; Черных 1978, 94, pl. 4/7; Todorova 1981, 47, nr. 178, pl. 15/178;

XXII. Blănoiu, com. Racovița, jud. Vâlcea, România. Pct. Răzoare, pe terasa pârâului Țăranilor. Așezare descoperită întâmplător în urma săpării unei gropi de către un localnic. Alături de fragmente ceramice de tip Glina, din groapă a fost scos și un topor cu gaură transversală rupt de către descoperitor.

28. *Topor cu gaură transversală* fragmentar, se mai păstrează manșonul și puțin din lamă; manșon profilat, lamă cu secțiune pentagonală; suprafețe netede, bine finisate; patină brun-verzuie (Tip Dumbrăvioara);

- a. L.păstrată=7.2 cm; L.m=6.5 cm; l.m=4.1 cm; G=523 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare (c. Glina) (?);
- d. Muz. Govora; N.I. 204;
- e. Budoiaș 1982, 27; Petre-Govora 1983, 288-289, fig. 2/1; Petre-Govora 1995, 37, fig. 2/1;

XXIII. Boișoara, com. Boișoara, jud. Vâlcea, România, la 150 m de confluența pârâului Valea Cerbului cu apa Boișoarei.

29. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; muchii arcuite concav, tăiș evazat; ceafă și tăiș arcuite; bine lucrat și finisat, neregularități pe corp; patină brun-verzuie (Tip Glina);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în albia pârâului;
- d. Muz. Govora; N.I. 202;
- e. Budoiaș 1982, 27, fig. 3;

XXIV. Bolboși, com. Bolboși, jud. Gorj, România. Probabil depozit descoperit întâmplător, format din două topoare cu gaură transversală.

30. *Topor cu gaură transversală* rupt la manșon; manșon profilat, lamă cu secțiune pentagonală; bine finisat, creștături recente pe muchia superioară; metal de slabă calitate (poros), culoare brun-neagră; tăiș neascuțit (bont) (tip Dumbrăvioara);

- a. L=15.9 cm; l.t=5.3 cm; L.m.păstrată=5 cm; l.m=3.5 cm; G=863 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Craiova; N.I. 25115;
- e. Vulpe 1970, 31, nr. 55, pl. 4/55; Soroceanu 2012, 138, pl. 55/4;

31. *Topor cu gaură transversală* rupt la manșon și cu tăișul deformat recent; manșon profilat, lamă cu secțiune oval-hexagonală; nefinisat, se

observă resturi mari de la turnare pe una din fețe; tăiș nefolosit (Tip Izvoarele);

- a. L=15.3 cm; l.t=cca 5.5 cm; L.m.păstrată=4.9 cm; l.m=3.5 cm; G=661 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Craiova; N.I. 25113;
- e. Vulpe 1970, 33, nr. 60, pl. 4/60; Soroceanu 2012, 138, pl. 55/4;

XXV. Borovan, mun. Borovan, distr. Vratsa, Bulgaria, pct. Vaskov Chukar, la cca 6 km sud de localitate, pe dreapta terasei râului Skăt.

32. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; decupat din vechime la partea inferioară a manșonului, pe lateral; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune ovală; nefinisat, broboane de metal pe suprafețe, patină verde; tăiș tocit (T-12);

- a. L=15 cm; l.t=4.5 cm; L.m=6 cm; l.m=3.7 cm; G=622 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?); din aceeași zonă provine și un topor de piatră cu gaură transversală;
- d. Muz. Vratsa; N.I. 659;
- e. Николов 1964, 71, fig. 3/b; Черных 1978, 140, pl. 22/8;

XXVI. Bortsi, mun. Venets, distr. Shumen, Bulgaria.

33. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; culoare brun-arămie cu urme de patină verde;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37482;
- e. Inedit?

XXVII. Boryana, mun. Dălgopol, distr. Varna, Bulgaria, pct. Sladka voda.

34. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; nefinisat, suprafețe zgrunțuroase cu neregularități; curățat, culoare arămie; tăiș neregulat, pare folosit;

- a. L=12.9 cm; l.t=2.6 cm; l.c=1.8 cm; gr=0.8 cm; G=173 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen, N. I. 7696;
- e. Inedit;

XXVIII. Bozhurishte, mun. Bozhurishte, distr. Sofia, Bulgaria.

35. Topor cu brațe în cruce întreg; tășuri tocite (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=cca 24.6 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. A-2698;
- e. Черных 1978, 90, pl. 1/2; Todorova 1981, 48, nr. 187, pl. 16/187;
- f. Chernyh îl dă ca provenind din "distr. Sofia";

XXIX. Branet, com Bârza, jud. Olt, România. Așezare situată pe un pinten de terasă la cca 600 m N de sat; săpături Augustin Ulanici în anii 1972-1976, 1979, 1981. S-a descoperit un strat cu materiale arheologice de tip Coțofeni gros de cca 0.40 m divizat în două niveluri de locuire și un strat de tip Glina gros de cca 0.50 m divizat în trei niveluri de locuire.

36. Pumnal cu placă întreg, miniatural; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; placă rotunjită cu patru găuri pentru nituri; tășuri corodate;

- a. L=4 cm; l=1.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în S.II A, la -0.45 m adâncime (c. Glina);
- d. MNIR;
- e. Ulanici 1976, 54, fig. 18/3;

XXX. Bratovo, mun. Burgas, distr. Burgas, Bulgaria, pct. Rafinărie.

37. Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton tras în exterior; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; muchia superioară a lamei este o linie lată incizată, iar una din fețele lamei mai are două astfel de incizii longitudinale; nervuri reliefate pe manșon; suprafețe nefinisate, multe neregularități; tăieturi recente pe muchii, butonul de la ceafă tăiat recent pe o latura; patină neuniformă, culoare verde-brun; tăș puțin ciupit;

- a. L=17.2 cm; l.t=4.4 cm; L.m=9 cm; l.m=4.3 cm; G=812 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Burgas; N.I. 2861;
- e. Класнаков 2006, 124, fig. 8/1;

XXXI. Bratsigovo, mun. Bratsigovo, distr. Pazardzhik, Bulgaria;

38. *Topor cu gaură transversală* cu un colț de la ceafă rupt; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune pentagonală; suprafețe bine finisate și lustruite; patină verde neuniformă, lovituri și zgârieturi recente (T-2);

- a. L=19 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Plovdiv; N.I. 3223;
- e. Детев 1963, 17, fig. 10/6; Черных 1978, 137, pl. 20/2;

XXXII. Brădetu, com. Brăduleț, jud. Argeș, România, lângă cătunul Turburea, pe pârâul Valea Șetrilor.

39. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, lamă cu secțiune pentagonală, tăiș evazat, cu colțul tras în jos (tip Dumbrăvioara);

- a. L=14.4 cm; L.m=4.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Parohial Brădetu (?);
- e. Vulpe 1988, 210, fig. 1/4;

XXXIII. Brătești, com. Văcărești, jud. Dâmbovița, România.

A. Pct. La Stână, pe terasa din stânga Ilfovului.

40. *Topor cu brațe în cruce* cu tăișul orizontal deteriorat din vechime; profil relativ drept cu secțiuni rectangulare; tăișuri evazate, cel vertical fiind arcuit în jos; manșon prelungit pe fața inferioară; se păstrează unele asperități de la turnare; culoare arămie; nu prezintă urme de folosire (tip Tg. Ocna);

- a. L=26 cm; G=810 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Târgoviște;
- e. Chicideanu 1973, 521, fig. 1a; 2a; Vulpe 1975, 50, nr. 232, pl. 30/232; Mareș 2002, 200, nr. 449, pl. 46/6;

XXXIV. Brezoaia, com Brezoele, jud. Dâmbovița, România. Așezare de tip Glina pe o înălțime din lunca Dâmboviței, în zona de interfluviu a Ciorogârlei, Ilfovului și Dâmboviței, distrusă parțial de apele Dâmboviței. Cercetări de suprafață și taluzare a părții distruse Emilian Alexandrescu în 1994.

- 41. *Pumnal*;
- a. ?
- b. Cercetări de suprafață;
- c. Așezare (c. Glina);
- d. MNIR;
- e. Informații E. Alexandrescu;

XXXV. Bucșani, com. Bucșani, jud. Giurgiu, România. Pct. La Pod; așezare de tip tell săpată de Cătălin Bem; mai multe niveluri cu materiale de tip Gumelnița.

- 42. *Topor ciocan* întreg (tip Vidra);
- a. L=13.2 cm; l.tăiș=4.1 cm; G=695 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; piesa provine de pe chirpicii unei locuințe de la sfârșitul fazei A1 și începutul fazei A2 a culturii Gumelnița;
- d. MNIR;
- e. Bem 2002, 67; Mareș 2002, 201, nr. 453A;

XXXVI. București, or. București, România. Din diferite puncte de pe teritoriul orașului provin următoarele piese.

A. Pct. Băneasa; așezare de tip Tei săpată de V. Leahu în 1962.

43. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică;

- a. L=11.2 cm; l=1.7 cm;
- b. Săpături;

- c. Așezare; găsit în locuința 3, sub o aglomerare masivă de chirpici, în asociere cu ceramică de tip Tei-Tei (II);
- d. MNIR?
- e. Leahu 1966, 80, pl. 3/3; Leahu 1988, 231, fig. 3/7; Leahu 2003, 90, pl. 18/9;

B. Pct. Fundeni, în capătul dinspre Fundeni al str. Ziduri între Vii. Așezare săpată de D. V. Rosetti în perioada interbelică. S-au găsit materiale de tip Glina și Tei-Fundeni.

44. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată spre ceafă; tăiș știrbit (tip Fundeni);

- a. L=14.3 cm; l.t=3.3 cm; l.c=2.2 cm; gr=2.3 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Glina);
- d. Muz. Municipiului București;
- e. Rosetti 1936, 13, pl. 15/93; Morintz, Rosetti 1959, 22, pl. 19/1; Vulpe 1975, 65, nr. 331, pl. 36/331;

C. Str. Grigore Alexandrescu, nr. 101.

45. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; nervuri pe manșon și ceafă; lamă cu secțiune hexagonală, tăiș evazat (tip Pădureni);

- a. L=11.7 cm; l.t=4.8 cm; L.m=5.9 cm; l.m=3.3 cm; G=424 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în perioada antebelică;
- c. Descoperire izolată;
- d. IAB;
- e. Palincaș 2000, 263, fig. 1;

D. Lângă București.

46. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; tăiș lățit; pe una din fețe are o zonă dreptunghiulară adâncită, pe cca jumătate din lungimea piesei, către ceafă;

- a. L=13 cm; l.t=3.5 cm; l.c=1.5 cm; gr=0.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. MNIR;

- e. Vulpe 1975, 61, nr. 308, pl. 34/308;
- f. Vulpe îl dă ca provenind din „România”; în nota de inventar nr. 429 din 1937, prin care piesa este luată în evidență în cadrul colecțiilor MNA, se specifică faptul că a fost găsită lângă București, conform afirmațiilor vânzătorului;

47. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune hexagonală, tăiș cu colțul tras în jos (tip Pătulele);

- a. G=754 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. ?
- e. Schuster, Munteanu 1995, 83, fig. 1/e;

XXXVII. Bukovets, mun. Svoge, distr. Sofia, Bulgaria.

48. *Topor cu brațe în cruce* întreg; un colț al tăișului orizontal pare tăiat, celălalt are o creștătură (tăiere neterminată); un colț de la tăișul vertical este tăiat și pilit pentru prelevare analize; suprafețe zgrunțuroase; patină verde păstrată pe alocuri; tăișurile știrbite dar e greu de spus dacă au fost folosite (TT-10; tip Jászladány);

- a. L=15.7 cm; l=4.8 cm; l.tv=cca 3 cm; l.to=4.6 cm; G=611 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 635;
- e. МИКОВЪ 1933, 89, nr. 3; Черных 1978, 95, pl. 5/7; Todorova 1981, 47, nr. 174, pl. 14/174;
- f. Todorova îl dă ca provenind de la Batulya, o localitate vecină cu Bukovets; în registrul de inventar al Institutului din Sofia apare ca fiind găsit la Bukovets;

XXXVIII. Bulgaria. De pe teritoriul Bulgariei, fără a se cunoaște locul descoperirii și contextul, provin mai multe piese.

A. Depozit recuperat de la căutătorii de comori, intrat în 1996 în colecțiile Muzeului Național de Istorie Sofia; se compune din cinci topoare cu gaură de înmănușare transversală, un topor plat și un topor de piatră cu gaură transversală și ceafă cilindrică; unitatea depozitului este dată de patina similară a pieselor de metal.

49. *Topor plat* întreg, formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; bine lucrat și finisat; patină verde neuniformă, culoare arămie cu pete albicioase; tăiș știrbit într-un singur loc, însă nu prezintă urme de folosire;

- a. L=17.5 cm; l.t=5.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37031;
- e. Стефанова 2004, 11, nr. 6, fig. 2/2; Avramova 2004, 164, nr. 2, fig. 2;

50. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă prelungită și rotunjită la partea inferioară, cu una din laturi ușor arcuită concav; lamă cu secțiune pentagonală, laturi arcuite convex; foarte bine finisat, cu suprafețe lustruite; prost încheiat la muchia inferioară către manșon, unde are o adâncitură; patină verde neuniformă, cu pete de culoare albicioasă; tăiș nefolosit;

- a. L=17.7 cm; l.t=5.8 cm; L.m=6 cm; l.m=4 cm; G=1116 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37034;
- e. Стефанова 2004, 11, nr. 1, fig. 1/1; Avramova 2004, 164, nr. 5, fig. 2;

51. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă prelungită și rotunjită la partea inferioară, cu laturi ușor arcuite concav; lamă cu secțiune dreptunghiulară, laturi arcuite convex; foarte bine finisat, cu suprafețe lustruite; prost încheiat la muchia inferioară; patină verde neuniformă, cu pete de culoare albicioasă; tăiș nefolosit;

- a. L=20 cm; l.t=5.1 cm; L.m=6.1 cm; l.m=4.6 cm; G=1175 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37035;
- e. Стефанова 2004, 11, nr. 2, fig. 1/2; Avramova 2004, 164, nr. 6, fig. 2;

52. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă hexagonală, prelungită și rotunjită la partea

inferioară, cu laturi ușor arcuite concav; lamă cu secțiune pentagonală, laturi arcuite convex, tăiș lățit; foarte bine finisat, cu suprafețe lustruite; prost încheiat la muchia inferioară; patină verde neuniformă, cu pete de culoare albicioasă; tăiș nefolosit;

- a. L=16.6 cm; l.t=6.2 cm; L.m=6.2 cm; l.m=4 cm; G=1089 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37036;
- e. Стефанова 2004, 11, nr. 3, fig. 1/3; Avramova 2004, 164, nr. 7, fig. 2;

53. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă hexagonală, prelungită și rotunjită la partea inferioară; lamă cu secțiune pentagonală, laturi arcuite convex, tăiș lățit; foarte bine finisat, cu suprafețe lustruite; prost încheiat la muchia inferioară, cu ruptură către manșon; patină verde neuniformă, cu pete de culoare albicioasă; tăiș ciupit în două locuri;

- a. L=21.1 cm; l.t=6 cm; L.m=8.3 cm; l.m=4.5 cm; G=1353 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37033;
- e. Стефанова 2004, 11, nr. 4, fig. 1/4; Avramova 2004, 164, nr. 4, fig. 2;

54. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; ceafă hexagonală cu laturile arcuite concav; lamă cu secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; foarte bine finisat, cu suprafețe lustruite; patină verde neuniformă, cu pete de culoare albicioasă; tăiș puțin ciupit;

- a. L=19 cm; l.t=6.5 cm; L.m=6.8 cm; l.m=4.5 cm; G=1161 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37032;
- e. Стефанова 2004, 11, nr. 5, fig. 2/1; Avramova 2004, 164, nr. 3, fig. 2;

B. Următoarele piese sunt descoperite pe teritoriul Bulgariei, fără a forma vreun depozit și fără a se cunoaște condițiile de descoperire.

55. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; are ceafa răsfrântă și crăpată; suprafețe neregulate, culoare arămie; tăișul este foarte știrbit și

rupt la mijloc (restaurat); a fost folosit ca daltă, probabil după descoperire (TD-6; *Breite Keile*);

- a. L=11 cm; l.t=2.3 cm; l.c=1.9 cm; gr=1.5 cm; G=250 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 72;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/2; Todorova 1981, 24, nr. 19, pl. 1/19;

56. *Topor plat* întreg; secțiune pătrătoasă; una din fețe este arcuită spre tăiș, cealaltă dreaptă; bine lucrat și finisat, suprafețe zgrunțuroase; patină verde neuniformă, curățată spre tăiș, culoare brun-arămie; tăiș teșit la un colț (TD-4; *Breite Keile*);

- a. L=16.7 cm; l=2.9 cm; l.t=2 cm; l.c=1.9 cm; gr=2.2 cm; G=681 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Panagyurishte; N.I. 116 d / I 142 (fost în colecția V. Tumayan);
- e. Черных 1978, 106, pl. 10/8; Todorova 1981, 24, nr. 24, pl. 2/24;

57. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, subțiată spre ceafă, tăiș arcuit, ușor lățit pe o latură (TD-10; varianta Coteana);

- a. L=cca 15.3 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/437;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/1; Todorova 1981, 27, nr. 48, pl. 3/48;

58. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; pare nefinisat, cu cusăturile vizibile (TD-12; varianta Kamenar);

- a. L=cca 12.6 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/436;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/7; Todorova 1981, 31, nr. 74, pl. 4/74;

59. *Topor plat* întreg; muchii arcuite concav, tăiș evazat, secțiune dreptunghiulară, ceafa răsfrântă (TD-18; varianta Cucuteni);

- a. L=cca 17.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/431;
- e. Черных 1978, 110, pl. 14/6; Todorova 1981, 14, 31, nr. 77, pl. 5/77;

60. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară subțiată către ceafă, colțurile cefei rotunjite (TD-16; varianta Altheim);

- a. L=cca 12.7 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/430;
- e. Черных 1978, 110, pl. 14/1; Todorova 1981, 32, nr. 80, pl. 5/80;

61. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară subțiată către ceafă, colțurile cefei rotunjite, tăiș lățit (TD-16; varianta Altheim);

- a. L=cca 10.5 cm; (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/435;
- e. Черных 1978, 110, pl. 14/2; Todorova 1981, 32, nr. 81, pl. 5/81;

62. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată către ceafă, ceafa îngustată, muchii arcuite concav, cu tăișul puternic evazat și rotunjit; tăișul pare știrbit;

- a. L=cca 11.9 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/452;
- e. Черных 1978, 155, pl. 27/14;

63. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, cu o față ușor concavă; una din fețe este arcuită spre tăiș, cealaltă dreaptă; bine lucrat și netezit, partea dinspre tăiș este ușor torsionată; patină verde exfoliată, culoare brun-arămie; tăișul știrbit;

- a. L=10.5 cm; l=2.8 cm; l.t=2.6 cm; l.c=1.8 cm; gr=1.7 cm; G=297 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 40653;
- e. Inedit;

64. *Topor plat* întreg; secțiune trapezoidală, ceafă ușor răsfrântă cu o gaură în mijloc, tăiș evazat; bine lucrat, finisat și lustruit, ușoare neregularități, patină verde uniformă; tăișul știrbit;

- a. L=10.5 cm; l.t=3.2 cm; l.c=1.5 cm; gr=0.7 cm; G=83 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 53433;
- e. Inedit;

65. *Topor plat* întreg; pătrășos, secțiune dreptunghiulară cu muchii rotunjite; suprafețe zgrunțuroase și neregulate, patină verde neuniformă, culoare brună; tăișul știrbit;

- a. L=9.4 cm; l.t=6.8 cm; l.c 5.6 cm; gr=0.5 cm; G=246 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 52254;
- e. Inedit;

66. *Topor ciocan* întreg; profil drept, lama cu secțiune pătrășoasă; bine lucrat, cu suprafețe zgrunțuroase; patină verde; tăiș nefolosit;

- a. L=19.2 cm; l=3.9 cm; l.t=2.6 cm; l.c=2.2 cm; G=733 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 53431;
- e. Inedit;

67. *Topor ciocan* întreg; profil drept, lama cu secțiune pătrășoasă și tăiș lățit; bine lucrat, finisat, lustruit, cu puține neregularități pe muchii; patină verde uniformă cu pete alburii; tăiș ciupit și ceafă folosită (TM-8; tip Pločnik A);

- a. L=16.4 cm; l=4.6 cm; l.t=3.8 cm; l.c=2.7 cm; G=907 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Panagyurishte; N. I. 140/68 (fost în colecția V. Tumayan);
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/7; Todorova 1981, , 35, nr. 99, pl. 6/99;

68. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, manșon profilat la partea inferioară (tip Tg. Ocna);

- a. L=cca 15 cm; (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia?
- e. Todorova 1981, 49, nr. 197, pl. 18/197;

69. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar, se mai păstrează manșonul și brațul cu tăiș vertical (TT-10);

- a. L.păstrată=cca 8.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/439;
- e. Черных 1978, 95, pl. 5/3;

70. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită; lamă cu secțiune hexagonală; relativ bine finisat, numeroase lovituri pe lamă; patină exfoliată; tăiș tocit (T-16);

- a. L=15.2 cm; l.t=5 cm; L.m=5.8 cm; l.m=3.4 cm; G=729 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 560;
- e. Черных 1978, 142, pl. 24/6;

71. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă teșită la partea inferioară și cu muchia pilită recent; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; bine încheiat, suprafața lamei zgrunțuroasă cu zgârieturi recente; arămiu cu urme de patină verde; fără urme de folosire (T-16);

- a. L=15.7 cm; l.t=3.8 cm; L.m=5.6 cm; l.m=3 cm; G=632 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 720;
- e. Черных 1978, 142, pl. 24/1;

72. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă decupată; lamă cu secțiune hexagonală; foarte bine încheiat, finisat, lustruit; zgârieturi recente pe o față, patină verde deschis uniformă; tăiș ciupit și lățit (T-14);

- a. L=13.7 cm; l.t=5.2 cm; L.m=4.7 cm; l.m=3.6 cm; G=578 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Panagyurishte; N.I. I 143;
- e. Черных 1978, 141, pl. 23/5;

73. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă pare ușor prelungită; lamă cu secțiune ovală (T-12);

- a. L=cca 14.9 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/440;
- e. Черных 1978, 140, pl. 22/9;

74. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune pentagonală, mult lățită spre tăiș (T-12?);

- a. L=cca 13.4 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/441;
- e. Черных 1978, 140, pl. 22/10;

75. *Pumnal de argint cu placă* la mâner; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, pare rupt la vârful; placă trapezoidală cu opt găuri pentru nit, se păstrează două nituri; tăișuri corodate; bine lucrat și finisat;

- a. L=14.5 cm; l=4.7 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 4117;
- e. Inedit;

76. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lama foliformă și vârf rotunjit; secțiune rombică cu nervură mediană, decorată (marcată) de trei linii incizate; placă lățită și rotunjită cu două găuri pentru nit;

- a. L=20 cm; l=4.2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37338;
- e. Die Thraker 2004, nr. cat. 113 (foto);

77. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lama foliformă cu secțiune biconvexă și vârf ascuțit; umeri rotunjiți; patină verde exfoliată;

- a. L=8.6 cm; l=3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Inedit;

78. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă cu secțiune biconvexă și vârf ascuțit; tăişuri ușor arcuite concav; două găuri pentru nit deschise către margini, placa rotunjită;

- a. L=6.7 cm; l=2.9 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Inedit;

79. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă și vârf rotunjit; trei găuri pentru nit deschise către margini, placa rotunjită;

- a. L=6.9 cm; l=2.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Inedit;

80. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă foliformă cu secțiune biconvexă și vârf rotunjit; trei găuri pentru nit dintre care cele două din marginile laterale sunt deschise; placa rotunjită;

- a. L=10.4 cm; l=2.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Inedit;

81. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă subțire triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă lățită și alungită, rotunjită la capăt, cu trei găuri pentru nit;

- a. L=12.5 cm; l=2.8 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Inedit;

82. *Topor târnăcop* întreg; profil arcuit; lățit în zona manșonului; un braț cu vârf ascuțit și secțiune rotundă, celălalt scurt și triunghiular din profil (*Pickelaxt*);

- a. L=cca 30.3 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Viena; N.I. 51272;
- e. Todorova 1981, 50, nr. 200, pl. 18/200;

f. În Muz. Viena apare ca loc descoperire necunoscut; pe baza analizei metalografice, se înscrie în grupa III a lui Chernych, caracteristică doar Traciei și NE Bulgariei;

XXXIX. Bulgaria NE. La Muzeul din Varna se păstrează mai multe piese, achiziționate în principal de la căutătorii de comori, a căror proveniență și context sunt necunoscute, locul de descoperire cel mai probabil fiind zona de NE a Bulgariei;

83. *Topor plat* întreg; zvelt, secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat; foarte bine lucrat, finisat și lustruit, patină verde uniformă; tăișul ascuțit, pare nefolosit;

- a. L=14.8 cm; l.t=4.9 cm; l.c=1.6 cm; gr=0.8 cm; G=178 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3602;
- e. Inedit;

84. *Topor plat* cu un colț al cefei rupt; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; foarte bine lucrat, finisat și lustruit, culoare brună cu urme de patină verde; tăiș nefolosit;

- a. L=13 cm; l.t=3.8 cm; l.c=1 cm; gr=0.5 cm; G=106 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3605;
- e. Inedit;

85. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; foarte bine lucrat, finisat și lustruit, culoare brună cu urme de patină verde exfoliată; tăiș foarte puțin ciupit;

- a. L=11.5 cm; l.t=3.7 cm; l.c=0.9 cm; gr=0.5 cm; G=113 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3606;
- e. Inedit;

86. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară subțiată la ceafă, tăiș lățit; foarte bine lucrat și finisat, culoare brună cu urme de patină verde; tăișul are o știrbitură;

- a. L=13.5 cm; l.t=5.3 cm; l.c=1.7 cm; gr=1.8 cm; G=420 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3622;
- e. Inedit;

87. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară, una din fețe este bombată și arcuită spre tăiș, cealaltă este dreaptă; nefinisat, urme de la turnare și neregularități pe fețe, patină verde neuniformă; tăiș bont, nu pare folosit;

- a. L=9.2 cm; l.t=4.2 cm; l.c=1.8 cm; gr=1.1 cm; G=189 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3785;
- e. Inedit;

88. *Topor plat* întreg cu margini foarte puțin ridicate, și nu pe toată lungimea laturilor; pătrășos, secțiune dreptunghiulară ușor bombată la mijloc, subțiată spre ceafă; colțurile cefei sunt rotunjite și trase; tăiș lățit; foarte bine lucrat și finisat, culoare brun-cenușie cu urme de patină verde pe una din fețe; tăiș nefolosit;

- a. L=12 cm; l.t=7.7 cm; l.c=6 cm; gr=0.8 cm; G=590 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3853;
- e. Slavchev 2006a, 32, nr. 52 (foto);

89. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară subțiată spre ceafă, ceafa rotunjită; nefinisat, resturi de la turnare și neregularități pe fețe, patină verde uniformă; tăiș nefolosit;

- a. L=9.3 cm; l.t=1.8 cm; l.c=0.8 cm; gr=0.8 cm; G=69 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3865;
- e. Inedit;

90. *Topor plat* fragmentar, se păstrează partea dinspre tăiș; secțiune dreptunghiulară; bine lucrat și finisat, suprafețe cu asperități; patină verde neuniformă; tăișul pare nefolosit;

- a. L. păstrată=5 cm; l.t=3.9 cm; gr=0.9 cm; G=113 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;
- c. ?

d. Muz. Varna; N.I. I 3867;

e. Inedit;

91. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară subțiată spre ceafă; nefinisat, resturi de la turnare și neregularități pe fețe, culoare brună cu urme de patină verde; tăiș bont, nu pare folosit;

a. L=12.6 cm; l.t=3.7 cm; l.c=2.4 cm; gr=1.4 cm; G=367 gr;

b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;

c. ?

d. Muz. Varna; N.I. I 3895;

e. Inedit;

92. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară; finisat, acoperit cu patină verde, groasă, friabilă, măcinată pe muchii și pe tăiș;

a. L=11 cm; l.t=3.6 cm; l.c=1.1 cm; gr=1.9 cm; G=365 gr;

b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;

c. ?

d. Muz. Varna; N.I. I 3896;

e. Inedit;

93. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară cu muchiile rotunjite, subțiată spre ceafă, ceafa rotunjită; bine finisat, cu dungi pe o față; culoare brun-cenușie cu urme de patină verde; tăiș tocit și ciupit la un colț;

a. L=10.4 cm; l.t=2.7 cm; l.c=0.6 cm; gr=0.7 cm; G=80 gr;

b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;

c. ?

d. Muz. Varna; N.I. I 3897;

e. Inedit;

94. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară; bine lucrat și finisat, culoare arămie; tăiș vălurit;

a. L=8.3 cm; l.t=2.8 cm; l.c=0.4 cm; gr=0.4 cm; G=37 gr;

b. Descoperire întâmplătoare; achiziționat de muzeu;

c. ?

d. Muz. Varna; N.I. I 3898;

e. Inedit;

95. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon ușor profilat, în unghi față de lamă; ceafa decupată; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; câteva lovituri în zona manșonului, curățat, culoare brună cu urme de patină verde; tăiș nefolosit;

- a. L=14.8 cm; l.t=4.4 cm; L.m=4.5 cm; l.m=3 cm; G=536 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna, N.I. I 3612;
- e. Slavchev 2006a, 38, nr. 58 (foto);

96. *Topor cu gaură transversală* cu tăișul rupt; manșon profilat, ceafa prelungită cu buton teșit; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lama foarte subțire în secțiune cu muchiile profilate; bine lucrat și finisat; patină verde neuniformă;

- a. L.păstrată=14.4 cm; L.m=5.3 cm; l.m=2.1 cm; G=199 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna, N.I. 129;
- e. Inedit;

97. *Topor cu gaură transversală* rupt la ceafă pe toată lungimea manșonului, în lateral; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; un colț al tăișului este rupt; bine lucrat, suprafețe cu asperități; patină verde exfoliată, culoare brună;

- a. L=12.4 cm; l.t=4.9 cm; l.m=3.7 cm; G=494 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna, N.I. I 3845;
- e. Inedit;

98. *Pumnal cu limbă* la mâner cu vârful rupt; lamă triunghiulară, ușor asimetrică, secțiune biconvexă, vârf ascuțit; umeri reliefați, limbă lățită la capăt; tăișuri corodate; piesa e vălurită; patină verde deschis;

- a. L.păstrată=6.3 cm; l=1.5 cm; G=4 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3857;
- e. Inedit;

99. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă foliiformă, secțiune biconvexă, vârf ascuțit; umeri nereliefați, asimetrici; limbă rotunjită la capăt; tășuri corodate;

- a. L=8.2 cm; l=1.4 cm; G=7 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3911;
- e. Inedit;

100. *Pumnal* întreg cu lamă triunghiulară, secțiune biconvexă și vârf ascuțit; suprafețe poroase, patină verde închis;

- a. L=8.6 cm; l=3 cm; G=24 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3774;
- e. Inedit;

101. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă scurtă triunghiulară, vârf rotunjit, umeri reliefați;

- a. L=9.5 cm; l=2.9 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3794;
- e. Inedit;

102. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă scurtă triunghiulară, vârf ascuțit, umeri reliefați;

- a. L=8.7 cm; l=2.2 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3899;
- e. Inedit;

103. *Pumnal* întreg cu prindere simplă; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; capăt de prindere subțiat; patină verde exfoliată la capete; culoare arămie;

- a. L=12.6 cm; l=2.7 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3852;
- e. Inedit;

104. *Pumnal cu limbă* la mâner cu vârful rupt; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit, umeri puternic reliefați, ușor asimetrici;

- a. L.păstrată=14 cm; l=3.2 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3775;
- e. Inedit;

105. *Pumnal* întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit, tășuri corodate;

- a. L=11.1 cm; l=2.5 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3849;
- e. Inedit;

106. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; umeri nereliefați, tășuri corodate;

- a. L=14.8 cm; l=2.8 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3851;
- e. Inedit;

107. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă foliformă cu secțiune rombică, vârf ascuțit; umeri nereliefați, tășuri corodate;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3929;
- e. Inedit;

108. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; tășuri corodate;

- a. $L=10.7$; $l=2.6$ (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3845;
- e. Inedit;

109. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; tășuri marcate; trei găuri pentru nit deschise către margini;

- a. $L=11.3$; $l=2.3$ (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3798;
- e. Inedit;

110. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; patru găuri pentru nit deschise către margini;

- a. $L=12.4$; $l=2.5$ (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3788;
- e. Inedit;

111. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică (?), vârf ascuțit; placă rotunjită cu două găuri pentru nit;

- a. $L=15.2$; $l=3.7$ (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3850;
- e. Inedit;

112. *Pumnal* întreg cu prindere simplă; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; capăt de prindere subțiat;

- a. L=8.1; l=1.7 (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3910;
- e. Inedit;

113. *Pumnal* fragmentar cu prindere simplă (?); se păstrează capătul de prindere; secțiune biconvexă;

- a. L.păstrată=5.1; l=1.6 (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3912;
- e. Inedit;

XL. Bungetu, com. Văcărești, jud. Dâmbovița, România.

114. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; lamă cu secțiune pentagonală; tăiș evazat și știrbit;

- a. L=19 cm; G=1100 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în grădina lui I. Micu;
- c. Descoperire izolată pe malul stâng al Ilfovului, la cca 500 m E de așezarea de tip Tei din pct. La Ștubeu;
- d. Muz. Târgoviște;
- e. Chicideanu 1973, 522 urm, fig. 1b; 2b;

XLI. Burgas (distr.), Bulgaria.

115. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon puțin profilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă ușor prelungită și rotunjită la partea inferioară; lamă cu secțiune pentagonală; suprafețe cu asperități dar finisate; prost încheiat, mai ales pe muchia inferioară; curățat; tăiș foarte puțin ciupit (T-2);

- a. L=17.5 cm; l.t=6 cm; L.m=4.8 cm; l.m=4.5 cm; G=992 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Burgas; N.I. 1560;
- e. Класнаков 2006, 124 fig. 7/2;

XLII. Byala Slatina, mun. Byala Slatina, distr. Vratsa, Bulgaria.

A. Pct. Suhnya Gerenî.

116. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită la bază; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune pentagonal-ovală și tăiș evazat; are o incizie lată longitudinal pe muchia superioară; bine încheiat, suprafețe zgrunțuroase, ciocănit pe manșon, brun-arămiu; tăiș știrbit (T-16);

- a. L=15 cm; l.t=6 cm; L.m=6.2 cm; l.m=3.5 cm; G=868 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Din aceeași zonă provin un topor de piatră cu gaură transversală și multe fragmente ceramice;
- d. Inst. Sofia; N.I. 3003/331;
- e. МИКОВЪ 1933, 89, nr. 4; Черных 1978, 142, pl. 24/4;
- f. În inventarul Inst. Sofia apare ca "loc necunoscut de descoperire"; la Mikov și Cernych apare "Byala Slatina";

B. De pe teritoriul localității provine un pumnal:

117. *Pumnal cu placă la mâner* întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică și nervură mediană, vârf ascuțit; placă rotunjită, demarcată de lamă; probabil a avut găuri pentru nit;

- a. L=19.8 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar? A fost găsit la adâncimea de 2 m împreună cu resturi de oase umane incinerate și un vas ceramic;
- d. Inst Sofia; N.I. 1812;
- e. МИКОВЪ 1933, 98, nr. 6; Черных 1978, 235, fig. 63/5; Hristova 2006, 1 urm, fig. 1/b;

XLIII. Căzănești, or. Râmnicu Vâlcea, jud. Vâlcea, România. Pct Cărămidărie, pe teritoriul Fabricii de Cărămidă, pe dreapta șoselei Râmnicu Vâlcea – Horezu; așezare distrusă de lucrări de construcții; a fost observat un strat cu ceramică de tip Glina gros de 0.30-0.40 m; s-au mai descoperit materiale neolitice, Coțofeni și Verbicioara. Piese au fost recuperate de Gh. Petre-Govora.

118. *Topor plat* cu margini ridicate, rupt din vechime; se păstrează partea dinspre tăiş; un colţ al tăişului este de asemenea rupt; patină verde neuniformă (tip Glina);

- a. L.păstrată=6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Aşezare (c. Glina?);
- d. Muz. Govora; N.I. 201;
- e. Petre-Govora 1976, 10, fig. 3/3; Petre-Govora 1995, 27, fig. 3/3;

119. *Pumnal cu placă* întreg; lamă aproximativ triunghiulară cu secţiune rombică, vârf ascuţit; placă rotunjită cu patru găuri pentru nituri; tăişuri corodate;

- a. L=13 cm; l=3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Aşezare (c. Glina?);
- d. Muz. Govora;
- e. Petre-Govora 1976, 10, fig. 2/2; Petre-Govora 1995, 37, fig. 2/2;

120. *Pumnal cu placă* cu tăişuri puternic corodate; lamă foliformă (?) cu secţiune biconvexă, placă rotunjită, fără găuri pentru nituri;

- a. L=6.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Aşezare (c. Glina?);
- d. Muz. Govora;
- e. Petre-Govora 1976, 10, fig. 2/9; Petre-Govora 1995, 37, fig. 2/9;

XLIV. Cătina, com. Cătina, jud. Buzău, România.

121. *Topor cu braţe în cruce* cu un colţ al tăişului orizontal rupt; profil arcuit, secţiuni rectangulare; tăişuri evazate; manşon profilat pe faţa inferioară; două adâncituri (mărci) circulare pe faţa inferioară, de-o parte şi de alta a manşonului (variantea Jászladány-Bradu);

- a. L=26.7 cm; l=5.6 cm; l.tv=5.1 cm; l.to=6.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată cu ocazia săpării unei gropi, la -1 m adâncime;
- d. MNIR;

- e. Nestor 1938, 135 urm; Vulpe 1975, 43, nr. 180, pl. 24/180; Mareș 2002, 208, nr. 472, pl. 40/6 (cu bibliografia);

XLV. Cârjei, com. Hinova, jud. Mehedinți, România.

122. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit; tăișul vertical tras în jos; bine lucrat, nefinisat, cu urme de bavură și suturi; tăișul orizontal a fost știrbit recent; culoare arămie, curățat de patină de către descoperitor (variantea Jászladány-Orșova?);

- a. L=17.5 cm; l.tv=3.7 cm; l.to=3.5 cm; G=650 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în surpătura unui mal, la -1.50 m adâncime;
- d. Colecție privată (?);
- e. Manea 2006, 112, fig. 1, 2;

XLVI. Cârna, com. Cârna, jud. Dolj, România, pct. Rampă.

123. *Pumnal cu limbă* la mâner rupt la capătul limbii; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă și vârful rotunjit;

- a. L=7.7 cm; l=1.5 cm;
- b. Cercetări de suprafață pe plaja lacului Bistreț;
- c. Descoperire izolată; la 2-300 m de o așezare de tip Gârla Mare și foarte aproape de o locuință cu material ceramic de tip Bistreț-Ișalnița;
- d. Muz. Craiova;
- e. Șandor-Chicideanu 2003, 132-134, pl. 135/9a-b;

XLVII. Cerăt, com. Cerăt, jud. Dolj, România. Așezare săpată de Doina Galbenu în 1968. S-au descoperit mai multe niveluri eneolitice (c. Sălcuța).

124. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară cu o față ușor bombată; ceafa lățită, bine lucrat, finisat și lustruit, urme de ciocănituri fine de la finisare pe fața bombată; curățat, culoare brun-cenușie; pare nefolosit (variantea Sălcuța);

- a. L=14.4 cm; l.tăiș=3.9 cm; l.c=1.8 cm; gr=1.5 cm; G=324 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; secțiunea 6, caroul 32, la -0.40 m adâncime, printre resturile unei locuințe Sălcuța III;

- d. Muz. Craiova; N.I. I 25370;
- e. Vulpe 1975, 57, nr. 258, pl. 32/258; Mareş 2002, 210, nr. 481, pl. 51/3;

XLVIII. Cernavoda, or. Cernavoda, jud. Constanța, România.

125. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune biconvexă, umeri proeminenți, limbă la mâner cu capătul ușor lățit;

- a. ?
- b. Săpături?
- c. Așezare?
- d. ?
- e. Berciu 1964, 270, fig. 2; Berciu 1965, 64, fig. 11/4;

XLIX. Cernătești, com. Cernătești, jud. Buzău, România.

126. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte puțin profilat, lamă arcuită cu secțiune pentagonală; tăiș evazat, cu colțul tras în jos; două nervuri late pe manșon;

- a. L=14.3 cm; l.t=5.8 cm; G=775 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în prundișul râului Slănic; ar putea proveni din ruptura malului unde a fost identificată o așezare de tip Monteoru Ic3;
- d. Muz. Buzău?
- e. Oancea, Drâmbocianu 1976, 565-566, fig. 1/2; Oancea, Drâmbocianu 1978, 3 urm, fig. 1/4;

L. Cetate, com. Cetate, jud. Dolj, România, pct. „Balta Dunării”.

127. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit;

- a. L=14.2 cm; l.t=7.8 cm; l.c=7.1 cm; gr=6.5 cm; G=553 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Antipa;
- e. Schroller 1933, 68; Șerbănescu, Trohani 1975, 531, fig. 2/5; Vulpe 1975, 61 (*Südrumänien*); Mareş 2002, 325, nr. 1648 (județul Tulcea ori Sudul României);

LI. Cetățeni, com. Cetățeni, jud. Argeș, România. Pct. La Cruce; grup de morminte în cutii de piatră descoperit întâmplător în 1876, încadrabil în bronzul timpuriu (grupul Muscel).

M.1. Inhumat în cutie de piatră; ca inventar avea o „sabie dintr-un metal strălucitor” și un schelet de cal (?). „Sabia” ar putea fi un pumnal cu placă, piese destul de frecvente în inventarele mormintelor în cutie de piatră încadrate în acest grup cultural.

128. *Pumnal?*;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar;
- d. Pierdut;
- e. Rosetti 1975, 275 urm; Schuster 1997, 188, 217 urm;

LII. Chirnogi, com. Chirnogi, jud. Călărași, România, pct. Grădiștea Făurei, insulă pe Mostiștea în dreptul satelor Făurei și Chirnogi.

129. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat;

- a. L=13.3 cm; l.t=8.2 cm; l.c=6.5 cm; gr=1.2 cm; G=697.5 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1973;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Oltenița;
- e. Șerbănescu, Trohani 1975, 531, fig. 2/7; Șerbănescu, Trohani 1978, 26-27 (nr. 30);

LIII. Ciolăneștii din Deal, com. Ciolăneștii din Deal, jud. Teleorman, România. Așezare de tip tell săpată de A. Nițu; s-au descoperit mai multe niveluri cu materiale de tip Gumelnița.

130. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare (tip Codor);

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Așezare; piesa provine dintr-o locuință din nivelul 2, cu ceramică tipică pentru tranziția de la faza A2 la faza B a culturii Gumelnița;
- d. Muz. Alexandria;
- e. Vulpe 1975, 24, nr. 31, pl. 3/31; Mareș 2002, 214, nr. 503, pl. 16/1;

LIV. Ciovârnișani, com. Șișești, jud. Mehedinți, România.

131. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă pentagonală cu marginile arcuite concav; lamă cu secțiune hexagonală; pseudo-nervuri pe manșon; bine lucrat, finisat și lustruit; câteva creștături recente; culoare arămie închisă; tăiș nefolosit (tip Izvoarele);

- a. L=13.5 cm; l.t=4.4 cm; L.m=5.3 cm; l.m=4 cm; G=715 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Craiova; N.I. 25110;
- e. Andrieșescu 1925, 366; Berciu 1939, 89; Vulpe 1970, 33, nr. 66, pl. 5/66;

LV. Coslogeni, com. Grădiștea, jud. Călărași, România.

A. Lângă biserică.

132. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon ușor profilat; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș puternic evazat (tip Pătulele);

- a. G=727 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. ?
- e. Schuster, Munteanu 1995, 83, fig. 1/d;

B. În dreptul intrării dinspre V în sat.

133. *Pumnal cu limbă* la mâner rupt în două bucăți; lamă foliformă cu secțiunea biconvexă, limbă la mâner cu capătul lățit;

- a. L=14 cm; l=2.5 cm; G=31.5 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare pe malul stâng al brațului Borcea;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz Călărași;
- e. Culică 1975, 521, fig. 2/3;

LVI. Coșoveni, com. Coșoveni, jud. Dolj, România. Două topoare cu brațe în cruce descoperite întâmplător pe teritoriul localității; nu există date concludente pentru a le considera ca făcând parte dintr-un depozit.

134. *Topor cu brațe în cruce* întreg; pare a avea profil ușor arcuit, cu colțul tăișului vertical tras în jos (variantea Jászladány-Orșova?);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin (?) (colecția Istrati-Capșa);
- e. Mureș 2002, 219, nr. 531, pl. 28/10 (cu bibliografia);

135. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin (?) (colecția Istrati-Capșa);
- e. Mureș 2002, 219, nr. 532 (cu bibliografia);

LVII. Coteana, com. Coteana, jud. Olt, România.

136. *Topor plat* cu un colț al tășului rupt; secțiune dreptunghiulară, tăș evazat (varianta Coteana);

- a. L=15 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin;
- e. Berciu 1941, 3 (ilustrat la pag. 4); Vulpe 1975, 57, nr. 251, pl. 32/251; Mureș 2002, 219, nr. 533, pl. 50/11;

LVIII. Coțofenii din Dos, com. Coțofenii din Dos, jud. Dolj, România.

A. Pct. Cetatea Jidovilor; așezare săpată în mai multe etape; s-au descoperit depuneri de tip Coțofeni și de epocă Latène.

137. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare; tăș lățit; nefinisat, zgrunțuros, cu resturi de la turnare; culoare arămie; nefolosit;

- a. L=12.8 cm; l=3.6 cm; l.t=3.2 cm; l.c=2.4 cm; G=312 gr;
- b. Săpături conduse de Vlad Zirra în 1984;
- c. Așezare; piesa a apărut în zona D5, sector II, suprafața 4 (săpături executate de Petre Gherghe), la adâncimea de -0.20 m, împreună cu material ceramic încadrabil în cea de-a doua epocă a fierului;
- d. Muz. Craiova; N.I. I 52009;

e. Inedit;

B. Posibil depozit format din două topoare cu brațele în cruce.

138. *Topor cu brațe în cruce* întreg, cu brațul orizontal deteriorat; profil ușor arcuit, cu colțul tăișului vertical tras în jos (varianta Jászladány-Orșova);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?
- d. Muz. Tg. Jiu (?);
- e. Vulpe 1975, 39, nr. 115, pl. 15/115; Mareș 2002, 220, nr. 535, fig. 28/7;

139. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare cu muchiile rotunjite, tăișuri evazate, colțul tăișului vertical tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară; crăpat pe o latură la manșon; bine lucrat, finisat și lustruit, culoare brun-arămie; tăișuri ciupite (varianta Jászladány-Petrești);

- a. L=19.2 cm; l=5.1 cm; l.tv=3.8 cm; l.to=4 cm; G=777 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?
- d. Muz. Craiova; N.I. I 25104;
- e. Berciu 1939, 87, nr. 4, fig. 97/a, b; Vulpe 1975, 42, nr. 167, pl. 22/167; Mareș 2002, 220, nr. 536, fig. 36/4;
- f. Berciu (1939, 87) menționează că acest exemplar a fost găsit întâmplător, separat de exemplarul precedent, deci cele două piese nu ar forma un depozit;

LIX. Crețeni, com. Crețeni, jud. Vâlcea, România.

140. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune pentagonală, tăiș evazat (tip Dumbrăvioara);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Liceul Drăgășani?
- e. Vulpe 1970, 31, nr. 56, pl. 4/56;

LX. Crivăț, or. Budești, jud. Călărași, România. Pct. La Islaz, pe valea Gentei, la 500 m SV de albia Argeșului. Așezare de tip Glina situată pe un pinden de terasă cu pante foarte abrupte, săpată de Dumitru Berciu; au fost puse în evidență mai multe niveluri de locuire. De aici provin patru piese de metal, dintre care trei au fost publicate de Berciu ca formând un depozit. Se pare că însă piesele reprezintă descoperiri întâmplătoare, la date diferite, de pe pantele pindenului de terasă.

141. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; tăiș ușor evazat, colțurile cefei trase (tip Glina);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. MNIR;
- e. Berciu 1964, 270, fig. 1/2; Berciu 1966, 529, fig. 1/2; Vulpe 1970, 35-36, nr. 72, pl. 65/G2; Vulpe 1975, 64, nr. 326, pl. 36/326;

142. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; tăiș evazat, muchii arcuite concav (tip Glina);

- a. L=11.9 cm; l.t=7.2 cm; l.c=5.6 cm; gr=0.7 cm; G=262.5 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Oltenița;
- e. Șerbănescu, Trohani 1975, 531, fig. 2/3; Vulpe 1975, 64, nr. 326;

143. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu o mică ruptură la manșon; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; ceafa ușor prelungită; lamă arcuită cu secțiune pentagonală (tip Veselinovo);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. MNIR;
- e. Berciu 1964, 270, fig. 1/1; Berciu 1966, 529, fig. 1/1; Vulpe 1970, 35-36, nr. 72, pl. 5/72, 65/G;

144. *Pumnal cu placă* întreg; lamă triunghiulară cu nervură mediană lată, vârf ascuțit; placă rotunjită cu patru găuri pentru nituri; bine lucrat și finisat; culoare brun-arămie cu resturi de patină verde;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. MNIR;
- e. Berciu 1964, 270, fig. 1/3; Berciu 1966, 529, fig. 1/3; Vulpe 1970, 35-36, nr. 72, pl. 65/G;

LXI. Dăbene [Dubene], mun. Karlovo, distr. Plovdiv, Bulgaria.

A. Pct. Balinov Gorun, cca 2 km SE de localitate, între lanțurile M-șilor Stara Planina și Sredna Gora; au fost cercetate mai multe structuri tumulare și plane de diferite dimensiuni, constând din pietre și pământ, cu un bogat inventar din piese de aur, argint, ceramică etc (săpături Martin Hristov). În principal pe baza ceramicii, acestea se datează către sfârșitul bronzului timpuriu (EB III) (mai recent Hristov 2010, Hristov 2011, Христов 2012 cu bibliografia). În structura nr. 5 au fost găsite două pumnale; structura consta în șase gropi umplute cu pietre, între care s-au găsit fragmente ceramice peste 5400 de piese de aur, un cuțit din bronz, o cutie de argint, perle din pastă sticloasă etc.

145. *Pumnal de aur cu placă* la mâner; vârful drept (?), rupt în două bucăți; lamă cu secțiune rombică, umeri reliefați, placă trapezoidală cu două găuri pentru nit;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Depunere în groapă;
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Hristov 2007, fig. 7; Hristov 2010, 303; Hristov 2011, 356;
- f. vârful pare tăiat și refăcut (similar pumnalului curbat de la Emen - vezi mai jos, nr. cat. 202);

146. *Pumnal (?) de argint* fragmentar, se mai păstrează parțial lama cu secțiune plană, ruptă în trei bucăți, cu tășuri marcate și corodate;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Depunere în groapă;
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Hristov 2007; Hristov 2010, 303; Hristov 2011, 356;

B. Pct. Sarovka, cca 400 m SV de punctul precedent; așezare de tip tell pe valea Stryamei, între lanțurile muntoase Sredna Gora și Stara Planina. Săpături executate de Lolita Nikolova în anii 1992-1996; au fost puse în evidență mai multe niveluri de locuire aparținând eneoliticului târziu (c. Karanovo VI) și bronzului timpuriu (c. Yunatsite; EB II-III) (Nikolova 1999, 28, nr. T-15 – cu bibliografia).

147. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; tăiș ușor evazat (tip Dubene-Fundeni);

- a. L=17 cm; l=4 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit la -0.40 m adâncime în context EBA, cel mai probabil EBA II;
- d. Probabil Muz. Karlovo (?);
- e. Nikolova 2002, 13 urm, fig. 2-3;

LXII. Dănceu, com. Jiana, jud. Mehedinți, România.

148. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă ușor arcuită cu secțiune pentagonală; decorat cu un șir de incizii în unghi pe muchia inferioară; tăișul prezintă urme de folosire (tip Baniabic);

- a. L=13.3 cm; l=5.1 cm; G=545 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4503;
- e. Crăciunescu 1998, 146, pl. 3/1;

LXIII. Dărzhanitsa, mun. Dimovo, distr. Vidin, Bulgaria. Probabil depozit descoperit întâmplător, format din două topoare plate și un topor cu brațele în cruce:

149. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, cu o față mai bombată și arcuită spre tăiș, cealaltă plată; tăiș ușor evazat; bine finisat, curățat, culoare arămie; metalul este poros, iar pe partea mai plată are o fisură de la turnare și e măcinat spre ceafă; tăiș bont cu câțiva zimți (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=14.6 cm; l.t=3.8 cm; l.c=2.5 cm; gr=2.2 cm; G=651 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Vidin; N.I. I 95;
- e. Черных 1978, 107, pl. 11/10; Todorova 1981, 26, nr. 36, pl. 2/36; 36B;

150. *Topor plat* întreg; secțiune plan-convexă, cu o față mai bombată și arcuită spre tăiș, cealaltă plată; tăiș ușor evazat; curățat de patină, culoare arămie; metal de slabă calitate, cu asperități, pe una din laturi are o fisură din turnare; tăiș bont și crestat (TD-8; varianta Sălcuța);

- a. L=16.5 cm; l.t=4.4 cm; l.c=2.9 cm; gr=1.5; G=555 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Vidin; N.I. I 96;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/12; Todorova 1981, 30, nr. 62, pl. 4/62; 36B;

151. *Topor cu brațe în cruce* întreg; un colț al tăișului orizontal este tăiat; profil arcuit, îngroșat la manșon; secțiuni rectangulare cu muchii rotunjite; fața inferioară a brațului cu tăiș orizontal este plată, cea superioară bombată; tăișuri evazate; bine lucrat și finisat, dar cu asperități și multe neregularități, mai ales pe brațul vertical; trei creștături pe muchia brațului orizontal; curățat, culoare arămie; tăiș orizontal profilat pe partea păstrată, tăiș vertical tocit (TT-4; varianta Ariușd);

- a. L=22.7 cm; l=5.4 cm; l.tv=3.9 cm; l.to=cca 5.8 cm; G=922 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Vidin; N.I. I-97;
- e. Миков 1972, 61, nr. 2, fig. 1b; Черных 1978, 93, pl. 3/5; Todorova 1981, 46, nr. 159, pl. 11/159;

LXIV. Debelt, mun. Sredets, distr. Burgas, Bulgaria. Necropolă tumulară distrusă în mare parte de lucrări de hidroameliorații. S-au efectuat săpături de salvare între anii 1981-1985, conduse de S. Damyanov, P. Balabanov și I. Stoyanov, prilej cu care au fost descoperite două pumnale (Leštakov 1995).

152. *Pumnal* întreg cu prindere simplă; lamă prelungă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; capăt de prindere triunghiular; suprafețe corodate;

- a. L=14.4 cm; l=2 cm;
- b. Săpături de salvare;
- c. Funerar; M.3 tumular, parțial distrus de lucrări; inhumat (bărbat adult) în poziție chircită, așezat pe un pat de pietricele de formă rectangulară, direct pe solul antic, acoperit cu o manta de bolovani; din inventar mai făceau parte trei vase (o amforă și două căni);
- d. ?
- e. Leštakov 1995, 41 urm, nr. 4, fig. 5/4; Класнаков 2006, 123, fig. 6/1;

153. *Pumnal cu placă (?)* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; placa are trei găuri pentru nit deschise la margini;

- a. L=12.2 cm; l=2.3 cm;
- b. Săpături de salvare;
- c. Funerar? A fost găsit în sectorul G III, carou 2, la -0.60 m adâncime, în zona necropolei tumulare; ar putea proveni de la un mormânt;
- d. ?
- e. Leštakov 1995, 44, nr. 5, fig. 5/5; Класнаков 2006, 123, fig. 6/2;

LXV. Dekov, mun. Belene, distr. Pleven, Bulgaria. Depozit găsit întâmplător, format din două topoare cu gaură transversală de același tip.

154. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte ușor profilat, în prelungirea lamei; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă arcuită cu secțiune pentagonal-ovală; suprafețe finisate, lustruite, însă prost încheiat pe muchia inferioară, cu ruptură către manșon; patină verde neuniformă, culoare brun-arămie; tăiș nefolosit (T-4);

- a. L=16.2 cm; l.t=4.9 cm; L.m=4.8 cm; l.m=3.6 cm; G=927 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Svishtov; N.I. 1068;

e. Черных 1978, 138, pl. 21/2;

155. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte ușor profilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune pentagonală; suprafețe finisate, lustruite, însă prost încheiat pe muchia inferioară, cu ruptură către manșon; patină verde neuniformă, exfoliată; tăiș ușor știrbit (T-4);

a. L=16.8 cm; l.t=4.8 cm; L.m=4.8 cm; l.m=3.5 cm; G=757 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Depozit;

d. Muz. Svishtov; N.I. 1069;

e. Черных 1978, 138, pl. 21/5;

LXVI. Devetaki, mun. Lovech, distr. Lovech, Bulgaria, pct. Dolchets.

156. *Topor plat*;

a. ?

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Nu există informații; în zonă se cunosc urme de locuire eneolitică;

d. Pierdut?

e. МИКОВЪ 1933, 90, nr. 12;

LXVII. Devnya, mun. Devnya, distr. Varna, Bulgaria. Necropolă eneolitică (c. Varna) în pct. Poveyanovo; săpături de salvare Henrieta Todorova în anii 1968-1969. Au fost descoperite 26 de morminte (Тодорова 1971, 3 urm), armele de metal aparținând următoarelor inventare.

M.1. Distrus în 1968 de lucrări de îmbunătățiri funciare; inventarul a fost recuperat de muncitori și consta dintr-un topor plat, un topor ciocan și o piesă de aur.

157. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară; netezit, dar cu numeroase neregularități pe corp; curățat, culoare arămie; tăiș rupt la mijloc, probabil recent (TD-6; varianta Gumelnița);

a. L=11.7 cm; l.t=2.2 cm; G=146 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Funerar (c. Varna);

d. Muz. Varna; N.I. 1455;

e. Тодорова 1971, 4, nr. 2, pl. 8/16; 13/28; Черных 1978, 108, pl. 12/5; Todorova 1981, 26, nr. 35, pl. 2/35; Pernicka et al. 1997, 59;

158. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, lamă cu secțiune rectangulară, tăiș lățit (TM-12; tip Devnya; tip Varna);

- a. L=19 cm; l=3 cm; l.t=3.2 cm; G=253 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1449;
- e. Тодорова 1971, 5, nr. 1, pl. 8/11, 13/35; Todorova, Tončeva 1975, 45, pl. 21/1; Черных 1978, 102, pl. 9/1; Todorova 1981, 41, nr. 141, pl. 9/141; Pernicka et al. 1997, 59;
- f. Chernykh îl găsește ca provenind din M2., săpat în 1969;

M.4. Distrus; inhumat în poziție chircită (copil).

159. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară (TM-10; tip Čoka-Varna);

- a. L=8.2 cm; l=1.7 cm; l.t=1 cm; G=66 gr;
- b. Săpături salvare;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1454;
- e. Тодорова 1971, 6, nr. 1, pl. 8/13, 13/26; Черных 1978, 101, pl. 8/3; Todorova 1981, 40, nr. 132, pl. 9/132; Pernicka et al. 1997, 59;

M.18. Inhumat în poziție chircită (bărbat, 20-25 ani); inventar foarte bogat constând din mai multe vase, lame de silex, diverse podoabe și un topor ciocan de cupru.

160. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; tăiș lățit (TM-10; tip Čoka-Varna);

- a. L=16.2 cm; l=3.2 cm; l.t=2.9 cm; G=443 gr;
- b. Săpături salvare;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1448;
- e. Тодорова 1971, 13, nr. 3, pl. 8/14, 13/33; Черных 1978, 101, pl. 8/6; Todorova 1981, 40, nr. 134, pl. 9/134; 35/C; Pernicka et al. 1997, 59;

M.23. Cenotaf.

161. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune ovală, tăiș evazat; pe corp se observă urme de țesătură imprimată pe patină, de la un înveliș textil (TM-14; tip Devnya);

- a. L=19.1 cm; l.t=2.4 cm; G=458 gr;
- b. Săpături salvare;
- c. Funerar? (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1450;
- e. Тодорова 1971, 14, nr. 1, pl. 8/15, 13/34; Черных 1978, 102, pl. 9/4; Todorova 1981, 42, nr. 147, pl. 10/147; Pernicka et al. 1997, 59;
- f. Todorova (1981) îl atribuie M.29;

M.24. Cenotaf.

162. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; tăiș lățit (TM-10; tip Čoka-Varna);

- a. L=12.4 cm; l=2.5 cm; l.t=2.8 cm; G=255 gr;
- b. Săpături salvare;
- c. Funerar? (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1452;
- e. Тодорова 1971, 14, pl. 8/17, 13/25; Черных 1978, 101, pl. 8/2; Todorova 1981, 40, nr. 133, pl. 9/133; Pernicka et al. 1997, 59;

LXVIII. Dobriceni, com. Iancu Jianu, jud. Olt, România.

163. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune pentagonală, tăiș evazat (tip Dumbrăvioara);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Colecție privată?
- e. Vulpe 1970, 31, nr. 57, pl. 4/57;

LXIX. Dobriceni, com. Stoenеști, jud. Vâlcea, România.

164. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni ovale, tăișuri puternic evazate; manșon profilat pe ambele fețe; curățat și pilit de descoperitor; culoare brun-arămie; tăișuri ascuțite, nefolosite (varianta Jászladány-Bradu);

- a. L=26.2 cm; l.tv=4.6 cm; l.to=5.8 cm; G=920 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în prundul pârâului Jghiaburi;
- d. Colecția Școlii generale din Dobriceni (?);
- e. Dumitrașcu, Manea 1978, 433, fig. 1; Mareș 2002, 230, nr. 969, fig. 41/7;

LXX. Dobrogea, România.

165. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon ușor profilat; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș lățit; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară (tip Pătulele);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Berlin;
- e. Vulpe 1970, 58, nr. 107, pl. 7/107;

LXXI. Dobroged, mun. Aksakovo, distr. Varna, Bulgaria.

166. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică (?), vârf ascuțit; placă trapezoidală cu trei găuri pentru nit, dintre care două deschise către margini;

- a. L=16.8 cm; l=3.1 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3783;
- e. Inedit;

LXXII. Dolishte, mun. Aksakovo, distr. Varna, Bulgaria. Două pumnale despre ale căror condiții de descoperire nu se cunoaște nicio informație.

167. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă și vârf rotunjit; umeri reliefați; limbă lobată, rotujită la capăt;

- a. L=17.5 cm; l=3.2 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 3795;
- e. Inedit;

168. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; placă cu trei găuri pentru nit deschise către margini; tăişuri corodate;

- a. L=10.6 cm; l=2.6 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 2484;
- e. Inedit;

LXXIII. Dolni Lukovit, mun. Iskăr, distr. Pleven, Bulgaria, pct. Dălgata Lokva.

169. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă foliformă cu secțiune biconvexă și vârf rotunjit; umeri reliefați; limbă lățită la capăt; bine lucrat și finisat, patină verde; se observă urmele de la batere după turnare (N-8?);

- a. L=12.1 cm; l=2.4 cm; G=31 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare într-o lutărie;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Vratsa; N.I. 675;
- e. НИКОЛОВ 1964, 76, fig. 14/b; Черных 1978, 159, pl. 29/20;
- f. La Muz. Pleven, cu N.I. 3958, se află o copie foarte reușită a pumnalului;

LXXIV. Dolnoslav, mun. Asenovgrad, distr. Plovdiv, Bulgaria. Așezare de tip tell cu depuneri neo-eneolitice; săpături conduse de Ana Raduncheva începând cu 1983. Stratul eneolitic (c. Karanovo VI) are cca 1.60 m grosime, în cadrul lui fiind dezvelită o zonă întinsă de construcții, considerată a fi loc de cult („Templu”) (Raduncheva 1991, 107); în cadrul acestei zone au fost găsite peste 50 de piese de cupru între care și trei topoare plate.

170. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; bine lucrat și finisat, cu asperități; patina verde este exfoliată pe mare parte a corpului, culoare arămie;

- a. L=13.7 cm; l.t=3.3 cm; l.c=1.9 cm (fișă muzeu);
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Karanovo VI);

- d. Muz. Plovdiv; N.I. D 763;
- e. Menționat de Radunčeva (1991, 110);

171. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș ușor evazat; bine lucrat și finisat, cu asperități; patina verde este exfoliată pe mare parte a corpului, culoare arămie;

- a. L=13.5 cm; l.t=3.5 cm (fișă muzeu);
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Karanovo VI);
- d. Muz. Plovdiv; N.I. D 741;
- e. Menționat de Radunčeva (1991, 110);

172. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; bine lucrat, cu asperități și neregularități; patina verde este sărită pe mare parte a corpului, culoare arămie;

- a. L=11.2 cm; l.t=3.2 cm; l.c=1.6 cm (fișă muzeu);
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Karanovo VI);
- d. Muz. Plovdiv; N.I. D 747;
- e. Menționat de Radunčeva (1991, 110);

LXXV. Dragoevo, mun. Veliki Preslav, distr. Shumen, Bulgaria. Așezare de tip tell în zona căreia au fost descoperite, întâmplător, două topoare plate de metal.

173. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară subțiată spre ceafă, tăiș evazat; neregularități pe corp, asperități spre tăiș, crăpături pe muchii; curățat, culoare arămie; tăiș puternic știrbit;

- a. L=12.4 cm; l.t=3.8 cm; l.c=1.8 cm; gr=1.6 cm; G=341 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 6736;
- e. Inedit;

174. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară subțiată spre ceafă, ceafa ușor arcuită, tăiș lățit; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; curățat, culoare arămie; tăiș nefolosit;

- a. L=10.7 cm; l.t=3.3 cm; l.c=1.4; gr=0.6 cm; G=87 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 6041;
- e. Inedit;

LXXVI. Dragoman [Slivnitsa], mun. Dragoman, distr. Sofia, Bulgaria. Depozit constituit din trei topoare ciocan, descoperit întâmplător, achiziționat de la un localnic în 1910.

175. *Topor ciocan* întreg, cu o ruptură la manșon; profil drept, secțiunea lamei rectangulară, tăișul pare lățit; suprafețe complet nefinisate, foarte neregulate și corodate; culoare arămie (TM-4; tip Pločnik A);

- a. L=14.4 cm; l=3.7 cm; l.t=2.9 cm; l.c=2.8 cm; G=392 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst Sofia; N. I. 638v;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 29; Черных 1978, 99, pl. 6/4; Todorova 1981, 35, nr. 93, pl. 6/93;

176. *Topor ciocan* întreg; profil ușor curbat, secțiunea lamei rectangulară, tăișul evazat; suprafețe complet nefinisate, foarte neregulate și corodate; culoare arămie (TM-4; tip Pločnik A);

- a. L=16.6 cm; l=5.2 cm; l.t=3.5 cm; l.c=3.7 cm; G=711 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst Sofia; N. I. 638b;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 29; Черных 1978, 99, pl. 6/7; Todorova 1981, 35, nr. 94, pl. 6/94;

177. *Topor ciocan* cu tăișul rupt în câteva locuri; profil arcuit cu unghi între lamă și brațul-ciocan; lamă cu secțiune rectangulară și tăiș lățit; suprafețe zgrunțuroase, culoare arămie (TM-4; tip Pločnik B);

- a. L=16.4 cm; l=4.8 cm; l.t=4 cm; l.c=3 cm; G=891 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst Sofia; N. I. 638a;

- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 29, fig. 52; Черных 1978, 99, pl. 6/9;
Todorova 1981, 36, nr. 100, pl. 6/100;

LXXVII. Drazhevo, mun. Tundzha, distr. Yambol, Bulgaria. În punctul Săbev bair a fost cercetat, prin săpături de salvare, în anul 2004, un tumul ce conținea mai multe morminte databile în etapa a doua a bronzului timpuriu (Илиев 2009). Unul dintre morminte conținea un pumnal de metal.

178. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă foliformă, secțiune biconvexă, vârf ascuțit; limba este puțin demarcată, în prelungirea lamei, subțiată și rotunjită la capăt; patină verde neuniformă; bine lucrat și finisat, cu puține neregularități pe corp; pe limbă se păstrează resturi de la mânerul de lemn;

- a. L=9.9 cm; l=2.4 cm; G=13 gr;
- b. Săpături de salvare;
- c. Funerar; mormânt tumular de inhumație, colectiv; alături de pumnal s-au mai găsit mai multe vase și inele de buclă de argint (EBA II);
- d. Muz. Yambol;
- e. Inedit;

LXXVIII. Drăgănești-Olt, or. Drăgănești-Olt, jud. Olt, România. Pct. Corboaică, în partea de V a cartierului Băzărani, în zona de sud a orașului. Așezare de tip tell cu niveluri de locuire eneolitice. Pe tell a fost descoperit și un grup de morminte încadrat inițial în cultura Glina. În lipsa inventarelor, datarea este încă în discuție. Este cert că gropile mormintelor taie resturile de locuire eneolitice de tip Gumelnița – Sălcuța; în stratul superior al tell-ului s-au mai găsit materiale de tip Cernavoda III, Coțofeni și Glina. Recent mormintele au fost încadrate în cultura Sălcuța IV (Schuster, Crăciunescu, Fântâneau 2006, 30).

M.5. Descoperit în secțiunea IV, caseta 1, la adâncimea de -0.90 m; a fost parțial deranjat de resturile unui cuptor modern; inhumat adult chirchit pe stânga, având ca inventar un topor plat de metal în mâna dreaptă.

179. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară (tip Petrești);

- a. L=7.5 cm; l.t=4 cm;

- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Institutul de Cercetări Socio-Umane Craiova;
- e. Nica, Schuster, Zorzoliu 1995, 12, fig. 15/6; Mareş 2002, 232, nr. 973, pl. 52/12;

LXXIX. Drăgășani, or. Drăgășani, jud. Vâlcea, România.

180. *Topor plat* cu margini ridicate, un colț al cefei este tăiat recent; secțiune subțiată către ceafă; este bine lucrat, ambele fețe fiind pe alocuri grunjoase, cu denivelări; culoare brună cu nuanțe arămii; tăiș nefolosit;

- a. L=9.4 cm; l.t=5.6 cm; l.c=cca 4.2 cm; gr=0.6 cm; G=206 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Craiova; N.I. I 25351 (piesa este o donație a colonelului I. Rădulescu);
- e. Inedit;

LXXX. Drentsi, mun. Venets, distr. Shumen, Bulgaria. Așezare de tip tell în zona căreia a fost găsit, întâmplător, un topor plat de metal:

181. *Topor plat* întreg cu un colț de la tăiș lipsă; secțiune pătrătoasă, îngroșată la mijloc, fețe ușor bombate, una mai curbată către tăiș decât cealaltă; bine lucrat, finisat și șlefuit, cu ușoare asperități; curățat, culoare arămie; tăiș ușor ciupit;

- a. L=17 cm; l.t=3.2 cm; l.c=2 cm; gr=2.5 cm; G=688 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 6041;
- e. Inedit;

LXXXI. Drobeta Turnu Severin, or. Drobeta Turnu Severin, jud. Mehedinți, România. Depozit (?) descoperit întâmplător, format din două topoare cu brațele în cruce.

182. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil relativ drept, secțiuni rectangulare; colțul tăișului vertical tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară (varianta Jászladány-Orșova);

- a. L=22 cm;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin;
- e. Berciu 1939, 87, fig. 100/2; Vulpe 1975, 39, nr. 112, pl. 15/112; Mareş 2002, 233, nr. 979, fig. 28/9;

183. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil relativ drept, secțiuni rectangulare; colțul tăişului vertical tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară (varianta Jászladány-Orșova);

- a. L=20 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin;
- e. Berciu 1939, 87, fig. 100/3; Vulpe 1975, 39, nr. 113, pl. 15/113; Mareş 2002, 233, nr. 980, fig. 29/2;

LXXXII. Dryanovets, mun. Razgrad, distr. Razgrad, Bulgaria, pct. Mogila.

184. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit cu unghi între lamă și brațul-ciocan; lamă cu secțiune rectangulară și tăiș lățit; suprafețe cu multe neregularități mai ales în zona manșonului, lovituri și zgârieturi pe lamă; patină verde neuniformă, culoare brun-verzuie; tăiș și ceafă tocite (tip Vidra A);

- a. L=16 cm; l=4 cm; l.t=cca 3.7 cm; l.c=3.2 cm; G=579 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. descoperire izolată (?);
- d. Muz. Razgrad; N. I. 118;
- e. Явашев 1930, 13, fig. 5; Миковъ 1933, 90, nr. 13; Todorova 1981, 37-38, nr. 108, pl. 7/108;
- f. la Todorova apare ca provenind de la "Darzhanovets (Kmetstvo Osenets)";

Dubene, vezi Dăbene;

LXXXIII. Dubova, com. Dubova, jud. Mehedinți, România, pct. Poiana în Zbăg.

185. *Topor cu brațe în cruce întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare (varianta Jászladány-Șincai);*

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1975, 40, nr. 129, pl. 17/129; Mareș 2002, 233, nr. 981, fig. 33/1;

LXXXIV. Dunavtsi [Vidbol], mun. Vidin, distr. Vidin, Bulgaria, pct. Naklata.

187. *Topor plat cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată către ceafă; nefinisat, cu multe neregularități; curățat, culoare arămie; tăiș teșit cu crestături (TD-40);*

- a. L=12.2 cm; l.t=3.9 cm; l.c=2.8 cm; gr=1.4 cm; G=281 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Vidin; N.I. I 93;
- e. Черных 1978, 155, pl. 27/8;

LXXXV. Durankulak, mun. Shabla, distr. Dobrich, Bulgaria. Așezare neo-eneolitică de tip tell și necropolă cu 1207 morminte, majoritatea neo-eneolitice (c. Hamangia, c. Varna), dar și din bronzul timpuriu. Săpături conduse de Henrieta Todorova între anii 1974-1997 (Todorova 2002).

A. Așezare.

188. *Pumnal cu placă întreg; lamă triunghiulară cu secțiune plană, tăișuri marcate și vârf rotunjit; placă rotunjită cu trei găuri pentru nit (tip Usatovo);*

- a. L=7.5 cm; l=2.15 cm (Vajsov 1993); L=9.9 cm (Vajsov 2002);
- b. Săpături;
- c. Așezare; probabil în context Cernavoda I (Renie);
- d. Muz. Naț. Sofia?;
- e. Vajsov 1993, 115, nr. 13.2, fig. 12/4; Pernicka et al. 1997, 64;

189. *Pumnal de mici dimensiuni;*

- a. G=3.6 gr;

- b. Săpături?
- c. Așezare? Descoperire izolată în zona tell-ului;
- d. Muz. Naț. Sofia?;
- e. Pernicka et al. 1997, 64;

B. Necropolă.

M.320. Mormânt de inhumație, poziție chircită (bărbat, adult); conținea un topor ciocan, împreună cu două vase, un ac de cupru și o lamă de silex; toporul se afla în stânga capului.

190. *Topor ciocan* întreg; profil drept, lama ușor arcuită, cu secțiune rectangulară, tăiș lățit; bine lucrat și finisat, cu asperități; curățat pe alocuri, culoare brun-verzuie; tăiș puternic ciobit pe mijloc, restaurat (tip Čoka-Varna; tip Varna);

- a. L=19 cm; l=3.2 cm; l.t=2.6 cm; l.c=1.2 cm; G=342 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Dobrich; N.I. Ap. 0235;
- e. Dimitrov 2002, 146, fig. 162/2a-c; Pernicka et al. 1997, 61; Todorova et al. 2002, 45, pl. 40/14;

M.330. Parțial afectat și distrus de M.329; inhumat (bărbat, adult) cu inventar format din două vase și un topor plat de metal situat în zona pieptului.

191. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș ușor evazat; bine lucrat și finisat, cu asperități; curățat, culoare arămie-roșcată; tăișul pare nefolosit (varianta Sălcuța);

- a. L=12.8 cm; l.t=3.4 cm; l.c=1.6 cm; gr=0.8 cm; G=163 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Dobrich; N.I. Ap. 0103;
- e. Dimitrov 2002, 146, fig 162/1a-b; Todorova et al. 2002, 45, pl. 41/12;

M.404. Mormânt de inhumație (bărbat, adult - 25 ani) cu inventar format din cinci vase, două lame de silex și un topor plat aflat în zona umărului drept.

192. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; una din fețe este curbată către tăiș, cealaltă este dreaptă; pare a avea suprafețe neregulate și crăpături (varianta Gumelnița);

- a. L=cca 10.3 cm (după desene publicate); G=147 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Naț Sofia (?); N.I. K-523;
- e. Dimitrov 2002, 146; Todorova et al. 2002, 49, pl. 58/5;

M.623. Schelet de bărbat (?), adult (25-30 ani); inventar format din cinci vase, o lamă lungă de silex, podoabe din malahit, spondylus și dentalium, un topor plat aflat în zona umărului stâng.

193. *Topor plat* întreg; secțiunea dreptunghiulară, fețe bombate, tăișul ușor evazat; bine lucrat, netezit; patină verde neuniformă, culoare arămie-închisă; tăișul pare nefolosit, deși e ciupit (varianta Sălcuța);

- a. L=11.2 cm; l.t=3.1 cm; l.c=1.9 cm; gr=1.6 cm; G=309 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Dobrich; N.I. Ap. 0231;
- e. Dimitrov 2002, 146; Todorova et al. 2002, 62, pl. 106/4;

M.867. afectat de depuneri ulterioare; schelet de bărbat; inventar format din trei vase, două lame lungi de silex și un topor plat aflat în zona umărului drept.

194. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; suprafețe poroase, cu multe neregularități, crăpături de la turnare spre ceafă; curățat, culoare arămie-brună; tăișul pare nefolosit (varianta Coteana);

- a. L=13.9 cm; l.t=2.5 cm; l.c=1.7 cm; gr=1.2 cm; G=274 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Dobrich; N.I. Ap. 0112;
- e. Dimitrov 2002, 146, fig. 162/3a-e; Todorova et al. 2002, 73, pl. 140/9;

M.977. Inhumat (bărbat, adult); inventar constituit din cinci vase, o lamă lungă de silex și un topor ciocan aflat la umărul stâng.

195. *Topor ciocan* întreg cu profil drept și tăiș ușor lățit (tip Čoka-Varna);

- a. G=309 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Naț. Sofia (?); N.I. K 2332;
- e. Dimitrov 2002, 146; Todorova et al. 2002, 78, pl. 163/7;

M.982. Mormântul principal al tumulului A; înhumat în poziție chiricită (Infans II – 9-14 ani); inventar alcătuit dintr-o lamă de silex, un micronucleu de silex și un pumnal aflat în zona șoldului.

196. *Pumnal cu placă* întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă trapezoidală cu trei găuri pentru nit; pe placă se păstează resturi de la mânerul din os (tip Nerusaj);

- a. L= 10 cm; l=2.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar; mormânt databil în *Protobronzezeit* (sau perioada de tranziție la epoca bronzului);
- d. Muz. Naț. Sofia?;
- e. Vajsov 1993, 115, nr. 13.1, fig. 8-11; 12/5a-f; Vajsov 2002, 159 urm, fig. 178; 180; Todorova et al. 2002, 78, pl. 119/3;

LXXXVI. Dyakovo, mun. Dupnitsa, distr. Kyustendil, Bulgaria, pct. Gradishteto. Așezare eneolitică cu două niveluri principale de locuire atribuite c. Krivodol (Čochadziev 1984);

197. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune plan-convexă; tăișul este bont, ușor arcuit în plan orizontal; suprafețe zgrunțuroase; curățat, culoare arămie-brună; tăișul știrbit și distrus (TD-6);

- a. L=11.3 cm; l.t=3.5 cm;; l.c=1.7 cm; gr=1.4 cm; G=241 gr;
- b. Săpături de salvare în 1980;
- c. Așezare; găsit pe podeaua unei locuințe din nivelul II (superior - c. Krivodol);
- d. Muz. Kyustendil; N.I. 1905 (A I 100);
- e. Čochadziev 1984, 70, fig. 11/11; Cochadziev 1998, 10 urm, fig. 2/2;

LXXXVII. Dzhurovo, mun. Pravets, distr. Sofia, Bulgaria.

198. *Topor cu brațe în cruce* întreg; suprafețe nefinisate, culoare arămie cu pete de patină verde;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 37795;
- e. Inedit?

LXXXVIII. Emen, mun. Veliko Tărnovo, distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria, pct. Emenska Peshtera. Așezare în peșteră cu depuneri din mai multe epoci. Săpături de salvare Ya. Nikolova și N. Angelov în 1959 (Николова, Ангелов 1961). Stratul de epoca bronzului are o grosime de cca 0.60 m, iar în cadrul lui s-a descoperit un depozit compus dintr-un tipar de piatră și 12 piese de bronz.

199. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat; bine lucrat și finisat, ușoare neregularități pe corp; patină verde neuniformă; tăiș știtbit (TD-32);

- a. L=16.5 cm; l.t=4.9 cm; l.c=1.2 cm; gr=0.7 cm; G=173 gr;
- b. Săpături de salvare;
- c. Depozit în așezare (peșteră);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N.I. 801;
- e. Николова, Ангелов 1961, 307, fig. 15/a; Черных 1978, 155, pl. 27/3; Krauß 2006, 94, fig. 35/7;

200. *Topor plat* cu tăișul rupt; secțiune dreptunghiulară, subțiată spre ceafă, tăiș ușor evazat; neregularități pe corp; patină verde neuniformă (TD-32);

- a. L=11.6 cm; l.t=2.6 cm; l.c=1 cm; gr=0.5 cm; G=45 gr;
- b. Săpături de salvare;
- c. Depozit în așezare (peșteră);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N.I. 808;
- e. Николова, Ангелов 1961, 307, fig. 15/b; Черных 1978, 155, pl. 27/5; Krauß 2006, 94, fig. 35/8;

201. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală; nervuri pe manșon; bine

lucrat și încheiat, finisat, cu câteva neregularități și lovituri; curățat, culoară arămie; tăiș știrbit (T-18);

- a. L=14.1 cm; l.t=3.8 cm; L.m=6.7 cm; l.m=3.3 cm; G=530 gr;
- b. Săpături de salvare;
- c. Depozit în așezare (peșteră);
- d. Muz. Veliko Tarnovo; N.I. 800;
- e. Николова, Ангелов 1961, 307, fig. 15/c; Черных 1978, 143, pl. 25/5; Krauß 2006, 94, fig. 35/1;

202. *Pumnal cu placă (?)* la mâner întreg (?); lamă curbată cu secțiune triunghiulară, vârful drept (?); placă triunghiulară cu o gaură pentru nit; tăișuri și marginile plăcii măcinate, ferăstruite (N-2);

- a. L=16.8 cm; l=3.4 cm; G=55 gr;
- b. Săpături de salvare;
- c. Depozit în așezare (peșteră);
- d. Muz. Veliko Tarnovo; N.I. 803;
- e. Николова, Ангелов 1961, 307-308, fig. 15/e; Черных 1978, 159, pl. 29/1; Krauß 2006, 94, fig. 35/6;
- f. vârful pare tăiat și refăcut (similar pumnalului de aur de la Dăbene - vezi mai sus, nr. cat. 145);

203. *Pumnal (?)* fragmentar; se păstrează lama cu secțiune biconvexă, tăiș rotunjit; tăișuri măcinate, ferăstruite (N-10);

- a. L.păstrată=11.3 cm; l=2.3 cm;
- b. Săpături de salvare;
- c. Depozit în așezare (peșteră);
- d. Muz. Veliko Tarnovo; N.I. 803;
- e. Николова, Ангелов 1961, 308, fig. 15/l; Черных 1978, 159, pl. 29/22; Krauß 2006, 94, fig. 35/5;

LXXXIX. Ezero, mun. Nova Zagora, distr. Sliven, Bulgaria. Așezare de tip tell cu depuneri eneolitice (c. Karanovo) și din bronzul timpuriu (c. Ezero); săpături sistematice ruso-bulgare (Георгиев и др. 1979). În cursul săpăturilor au apărut mai multe piese de metal.

A. Depozit. În orizontul IV (Ezero B1) a fost descoperit un depozit compus din două topoare plate, un pumnal cu limbă la mâner și două dălți.

204. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată spre ceafă, tăiș evazat; bine lucrat, finisat și lustruit, curățat, culoare arămie; tăiș nefolosit (TD-42);

- a. L=11.4 cm; l.t=4.7 cm; l.c=1.6; gr=1.8 cm; G=280 gr;
- b. Săpături;
- c. Depozit în așezare; orizontul IV;
- d. Inst. Sofia; N.I. 4104;
- e. Катинчаров 1974, 6, fig. 5 g; Черных 1978, 155, pl. 27/7; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 1), fig. 108 b; 109 a;

205. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, subțiată la ceafă; tăiș lățit; bine lucrat, finisat și lustruit, curățat, culoare arămie; tăiș nefolosit (TD-30);

- a. L=9.7 cm; l.t=4.7 cm; l.c=2.1 cm; gr=0.4 cm; G=134 gr;
- b. Săpături;
- c. Depozit în așezare; orizontul IV;
- d. Inst. Sofia; N.I. 4105;
- e. Катинчаров 1974, 6, fig. 5 d; Черных 1978, 155, pl. 27/6; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 1), fig. 108 b; 109 b;

206. *Pumnal cu limbă* la mâner, limba ruptă și știrbită pe o latură; lama prelungă cu secțiune biconvexă și vârf ascuțit; umeri lățiți și rotunjiți; tăieturi recente pe limbă (N-4);

- a. L.păstrată=10.7 cm; l=2.1 cm; G=12 gr;
- b. Săpături;]
- c. Depozit în așezare; orizontul IV;
- d. Inst. Sofia; N.I. 4103;
- e. Катинчаров 1974, 6, fig. 5 v; Черных 1978, 159, pl. 29/6; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 1), fig. 108 b; 109 b;

B. Din diferite niveluri de bronz timpuriu au mai apărut șapte pumnale.

207. *Pumnal cu limbă* la mâner cu vârful rupt și îndoit (vălurit); lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; curățat, culoare roșcat-gălbuie (N-8);

- a. L=12.8 cm; l=2.3 cm; G=17 gr;

- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în 1968 în orizontul X la adâncimea de -2.20 m, într-o groapă modernă (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 4111;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/19; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 3), fig. 108 a; 109 z;

208. *Pumna* cu limbă la mâner întreg; lamă scurtă foliformă cu secțiune biconvexă (pe o latură pare a fi ușor rombică), vârf ascuțit; limbă lobată; bine lucrat și finisat, curățat, culoare brună (N-4);

- a. L=9.2 cm; l=2.4 cm; G=13 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în 1967 în orizontul X, caro D7, la -3.15 m adâncime; Ezero A2;
- d. Inst. Sofia; N.I. 4110;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/5; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 2), fig. 108 a; 109 e;

209. *Pumna* cu limbă la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, mai îngroșată pe una din fețe, vârf ascuțit; curățat, culoare arămie (N-8);

- a. L=10.2 cm; l=2 cm; G=14 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în 1963 în orizontul VI, caro D7-E7; Ezero B1;
- d. Inst. Sofia; N.I. 4108;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/11; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 6), fig. 108 a; 109 v;

210. *Pumna* cu limbă la mâner cu vârful rupt; lamă foliformă cu secțiune biconvexă; limbă la mâner cu margini ridicate (?) (N-8);

- a. L.păstrată=5 cm; l=2.1 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în orizontul VI, caro D7-E7; Ezero B1;
- d. Inst. Sofia;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/12; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 1), fig. 108 a; 109 1;

211. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu marginile ușor arcuite concav, secțiune biconvexă, vârf rotunjit; pare a avea capătul limbii rupt (N-8);

- a. L=15.8 cm; l=3.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în orizontul III, la -0.80-1.00 m adâncime; Ezero B2;
- d. Muz. Nova Zagora; N.I. 2826;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/14; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 1), fig. 109 g;

212. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lama triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; umeri profilați (N-8);

- a. L=20 cm; l=4 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în orizontul III, la -0.80-1.00 m adâncime; Ezero B2;
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/16; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 4), fig. 109 d;

213. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lama cu secțiune biconvexă, lătită spre vârf; vârf drept (N-8);

- a. L=8.4 cm; l=2.3 cm
- b. Săpături V. Mikov, N. Koychev în 1952-1958;
- c. Așezare; nu se cunoaște orizontul stratigrafic;
- d. Muz Nova Zagora; N.I. 2688;
- e. Черных 1978, 159, pl. 29/21; Георгиев и др. 1979, 177 (nr. 2), fig. 109 k;

XC. Fărcașu de Sus, com. Fărcașele, jud. Olt, România.

214. *Topor plat* rupt la ceafă; secțiune dreptunghiulară; margini și tăiș măcinate (tip Petrești);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în zona unei așezări cu material arheologic de tip Boian - Gumelnița;
- d. Institutul de Cercetări Socio-Umane Craiova;

- e. Vulpe 1975, 60, nr. 298 A, pl. 34/298 A; Nica, Schuster, Zorzoliu 1995, 16, fig. 15/8; Mareş 2002, 235, nr. 994, pl. 52/6;

XCI. Fântânele, com. Urdari, jud. Gorj, România, pct. Gorgane.

215. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni ovale (?); manșon profilat pe fața inferioară; patină maronie (varianta Jászladány-Orșova);

- a. L=11.6 cm; G=155 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată, la cca -1.20 m adâncime;
- d. Colecția Școlii din Urdari (?);
- e. Gherghe 1982, 132, fig. 2/a, b; Mareş 2002, 235, nr. 995, fig. 29/1;

XCII. Filipovtsi, mun. Tran, distr. Pernik, Bulgaria, pct. Nishanski kamăk.

216. *Topor plat* întreg, cu secțiune trapezoidală (varianta Sălcuța);

- a. L=12.7 cm; l.t=3.9 cm; G=410 gr;
- b. Cercetări de suprafață;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. ?
- e. Михайлов 2008, 45, fig. 9/1; 10/1;

XCIII. Gabarevo, mun. Pavel Banya, distr. Stara Zagora, Bulgaria. Așezare de tip tell cu mai multe niveluri eneolitice (c. Karanovo). Câteva piese de metal au fost descoperite întâmplător în perioada interbelică în urma lucrărilor agricole.

217. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit cu unghi între lamă și brațul ciocan; lamă cu secțiune rectangulară; suprafețe zgrunțuroase; patină brun-verzuie exfoliată pe suprafețe mari (TM-4; tip Vidra C);

- a. L=14.5 cm; l=4 cm; l.t=3.3 cm; l.c=2.9 cm; G=547 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare?
- d. Inst Sofia; N.I. 2988;
- e. Миковъ 1931, 111, fig. 29; Черных 1978, 99, pl. 6/2; Todorova 1981, 39, nr. 128, pl. 8/128;

218. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit; lama cu secțiune rectangulară, fața superioară fiind mai bombată; tăiș orizontal, ușor lățit; zgrunțuros, cu neregularități; patină brun-verzuie neuniformă, exfoliată pe suprafețe mari; tăiș tocit (TM-2; *Hammerdechsel* tip Gabarevo);

- a. L=13.4 cm; l=3.7 cm; l.t=3.5 cm; l.c=2.7 cm; G=475 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare?
- d. Inst Sofia; N.I. 2989;
- e. МИКОВЪ 1931, 111, fig. 29; Черных 1978, 99, pl. 6/1; Todorova 1981, 43, nr. 154, pl. 10/154;

XCIV. Gabrovo, mun. Gabrovo, distr. Gabrovo, Bulgaria, pct. Gradishteto.

219. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; ceafă hexagonală; lamă cu secțiune pentagonală; suprafețe nefinisate, zgrunțuroase, cu neregularități; julituri și creștături pe muchii; curățat, culoare arămie; tăiș știrbit (T-10);

- a. L=15.7 cm; l.t=5.7 cm; L.m=5.4 cm; l.m=3.5 cm; G=766 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 63;
- e. МИКОВЪ 1933, 89, nr. 9, fig. 50; Черных 1978, 140, pl. 22/6;

XCV. Galiche, mun. Byala Slatina, distr. Vratsa, Bulgaria, pct. Pishtova Padina.

220. *Pumnal cu placă* la mâner, placa ușor ruptă pe o latură; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă cu trei găuri pentru nit, pare a fi fost de formă trapezoidală; vag se vede și urma de la mâner; patină verde (tip Cucuteni);

- a. L=13.3 cm; l=4 cm; G=53 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Găsit în zona unei așezări cu material ceramic databil în perioada de tranziție (c. Galatin); cercetări de suprafață B. Nikolov și H. Todorova;
- d. Muz. Vratsa; N.I. 661;

- e. НИКОЛОВ 1964, 71, fig. 3/g; Vajsov 1993, 118, nr. 15.1, fig. 15;
- f. În registrul Muz. Vratsa apare ca provenind dintr-un depozit descoperit întâmplător, împreună cu un celt (НИКОЛОВ 1964, fig. 3/v);

XCVI. Gălăbovo, mun. Gălăbovo, distr. Stara Zagora, Bulgaria. Așezare de tip tell cu niveluri de locuire din eneolitic, bronz timpuriu și bronz mijlociu; săpături I. Panayotov și K. Leshtakov (Leshtakov 1996). Două pumnale pot fi atribuite nivelurilor de bronz timpuriu.

221. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă lungă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; umeri reliefați;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Așezare (bronz timpuriu?);
- d. Muz. Radnevo;
- e. Nikolova 1999, 303 (cu bibliografia);

222. *Pumnal cu limbă* la mâner fragmentar; se păstrează limba și puțin din lamă; lama cu secțiune biconvexă; umeri demarcați, limbă cu margini arcuite concav, ascuțită la capăt;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Așezare (bronz timpuriu?);
- d. Muz. Radnevo;
- e. Nikolova 1999, 303 (cu bibliografia);

XCVII. Găujani, com. Boișoara, jud. Vâlcea, România.

223. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune pentagonală, tăiș evazat; suprafețe nefinisate, cu neregularități; patină brun-verzuie; tăiș știrbit (tip Dumbrăvioara);

- a. L=15.8 cm; l.t=5.5 cm; L.m=4.7 cm; l.m=3.7 cm; G=673 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în malul unui pârâu;
- d. Muz. Govora; N.I. 203;
- e. Petre 1976, 262 urm, fig. 1/2; Petre-Govora 1995, 36, fig. 1/2;

XCVIII. Gârbovățul de Jos, com. Corcova, jud. Mehedinți, România.

224. *Topor cu gaură transversală* rupt la manșon; manșon profilat; lamă cu secțiune pentagonală (?); suprafața prezintă mici alveolări de la turnare (tip Izvoarele);

- a. L=13.2 cm; l.t=3.5 cm; G=405 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 6298;
- e. Crăciunescu 1998, 145-146, pl. 3/2; Crăciunescu 2005, 64, pl. 7/1;

XCIX. Geangoești, com. Dragomirești, jud. Dâmbovița, România. Așezare de tip tell în lunca Neajlovului săpată de Gabriel Mihăiescu în anul 1960. S-au găsit mai multe niveluri eneolitice (c. Gumelnița).

225. *Topor plat* cu tăișul parțial rupt; secțiune dreptunghiulară, una din fețe fiind ușor bombată; suprafețe poroase, neregulate, prezintă numeroase crăpături și lovituri (variante Gumelnița);

- a. L=13.65 cm; l.t=3.4 cm; G=275 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; piesa a fost găsită pe podina locuinței E din în nivelul V, probabil faza Gumelnița B1;
- d. Muz. Târgoviște;
- e. Ilie, Neaga 2010, 80, pl. 2; 4/1;

C. Gemenea-Brătulești, com. Voinești, jud. Dâmbovița, România.

226. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; tăiș lățit, colțurile cefei trase (tip Glina);

- a. L=11.5 cm; l.t=6.8 cm; l.c=5.6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1978;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Târgoviște;
- e. Muscă 1979, 116, pl. 1/2a-b;

CI. Ghizdaru, com. Stănești, jud. Giurgiu, România. Pct. Fundul Gurbanului; așezare săpată de Dumitru Berciu. S-au găsit materiale din a doua epocă a fierului și resturi sporadice de locuire atribuite bronzului timpuriu (c. Cernavoda?).

227. *Pumnal cu placă* la mâner rupt la capătul de prindere (?); lamă foliiformă cu secțiune rombică, tăiș rotunjit; placă trapezoidală, rotunjită, cu trei găuri pentru nituri; tăișuri corodate, o tăietură pe unul din tăișuri;

- a. L=10.3 cm; l=2.4 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în S.VI, la -1.20 m adâncime;
- d. MNIR;
- e. Berciu et al 1961, 293, fig. 1/10;

CII. Glina, com. Glina, jud. Ilfov, România. Așezare de tip tell pe un pinten al terasei Dâmboviței, săpată în mai multe perioade. S-au găsit mai multe niveluri eneolitice (c. Boian și Gumelnița) și din epoca timpurie a bronzului (c. Glina) (Nestor 1933; Petrescu-Dâmbovița 1974).

228. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară (variantea Gumelnița);

- a. L=16.5 cm; l.t=4 cm; l.c=3 cm; gr=2 cm;
- b. Săpături în 1943;
- c. Așezare; stratul Gumelnița A2;
- d. MNIR;
- e. Petrescu-Dâmbovița 1944, 69; Vulpe 1975, 56, nr. 246, pl. 32/246; Mareș 2002, 240, nr. 1017, pl. 50/7);

229. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; tăiș evazat; nefinisat (tip Glina);

- a. L=11.6 cm; l.t=8.5 cm; l.c=6.3 cm; gr=1.4 cm;
- b. Săpături în 1943;
- c. Așezare (c. Glina);
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1975, 64, nr. 327, pl. 36/327;

230. *Tăiș de topor* (?) fragmentar, arcuit;

- a. L.păstrată=1.7 cm; l.păstrată=4.5 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; nu se cunoaște contextul;
- d. ?
- e. Inedit;

231. *Pumnal* cu prindere simplă întreg; lamă dreptunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit, capăt de prindere drept;

- a. L=9.7 cm; l=2.2 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în asociere cu materiale ceramice de tip Gumelnița A;
- d. MNIR (?);
- e. Nestor 1928, 123-124; Mareș 2002, 123, 240-241, nr. 1019; Băjenaru, Popescu 2012, 367-368, fig. 5/1;

232. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit și umeri proeminenți;

- a. L=13 cm; l=3.2 cm;
- b. Săpături conduse de I. Nestor în 1926;
- c. Așezare; găsit în stratul III, în asociere cu ceramică de tip Glina;
- d. MNIR?
- e. Nestor 1960, 91, fig. 17/5; Schuster 1997, 140, 179, nr. 40, fig. 38/2; Băjenaru, Popescu 2012, 375, nr. 16, fig. 6/3;

CIII. Glozhene, mun. Teteven, distr. Lovech, Bulgaria.

233. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf rotunjit; limba demarcată de lamă prin două adâncituri ce ar putea fi găuri pentru nit deschise la margine; curățat, culoare arămie (N-4);

- a. L=12.9 cm; l=2.5 cm; G=29 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 2562;
- e. МИКОВЪ 1933, 100, nr.12; Черных 1978, 159, fig. 29/4;

Golo Bărdo, vezi Pernik.

CIV. Golyam Izvor, mun. Teteven, distr. Lovech, Bulgaria.

234. *Topor ciocan* întreg; lama cu profil ușor arcuit; brațul ciocan are secțiune ovală, lama cu secțiune rectangulară și tăiș lățit (tip Șiria);

- a. L=cca 22 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?

- d. Colecție privată;
- e. Todorova 1981, 42, nr. 150a, pl. 10/150a;

CV. Golyamo Belovo, mun. Belovo, distr. Pazardzhik, Bulgaria. Două topoare cu gaură transversală. Numerele succesive de intrare în registrul de inventar al Institutului din Sofia sugerează că ar putea fi vorba de un depozit.

235. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune pentagonală și tăiș lățit; foarte bine finisat, lustruit și încheiat, multe lovituri pe corp; curățat, culoare aurie; tăiș foarte știrbit (T-10);

- a. L=16.8 cm; l.t=6.9 cm; L.m=5.5 cm; l.m=4 cm; G=1060 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 45;
- e. Черных 1978, 140, pl. 22/4;
- f. Mikov îl dă ca provenind de la Byalovo (azi Beloslav, distr. Varna) (Миковъ 1933, 99, nr. 7);

236. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; ceafă prelungită; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș evazat; foarte bine finisat, lustruit și încheiat, patină brun-verzuie; tăiș știrbit, ascuțit (T-14);

- a. L=16.7 cm; l.t=6.3 cm; L.m=6.5 cm; l.m=4.7 cm; G=904 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare la cariera de marmură;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 46;
- e. Миковъ 1933, 105, nr. 2; Черных 1978, 141, pl. 23/4;

CVI. Golyamo Delchevo, mun. Dălgopol, distr. Varna, Bulgaria. Așezare de tip tell și necropolă eneolitică (c. Karanovo VI cu puternice influențe ale c. Varna); săpături de salvare conduse de Henrieta Todorova (Тодорова и др. 1975). Au fost descoperite următoarele piese.

A. Așezare.

237. *Topor plat* întreg cu secțiune dreptunghiulară (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=cca 17 cm (după desene publicate);
- b. Săpături de salvare în 1968;
- c. Așezare tell, orizontul Xa (c. Karanovo faza IIb);
- d. Muz. Varna;
- e. Тодорова и др. 1975, 82, pl. 59/40; Черных 1978, 107, pl. 11/11; Todorova 1981, 26, nr. 27, pl. 2/27;

238. *Topor plat* întreg de formă trapezoidală, cu secțiune dreptunghiulară (TD-10; varianta Delchevo);

- a. L=cca 17 cm (după desene publicate);
- b. Săpături de salvare în 1968;
- c. Așezare tell, orizontul Xa (c. Karanovo VI, faza IIb);
- d. Muz. Varna;
- e. Тодорова и др. 1975, 82, pl. 59/41; Черных 1978, 109, pl. 13/3; Todorova 1981, 30, nr. 65, pl. 4/65;

239. *Topor plat* fragmentar, se păstrează doar tăișul (varianta Gumelnița);

- a. L.păstrată=cca 2.9 cm (după desene publicate);
- b. Săpături de salvare în 1968;
- c. Așezare tell, orizontul V (c. Karanovo VI, faza II de început);
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 26, nr. 34, pl. 2/34;

240. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, unghi între lamă și brațul ciocan; secțiune rectangulară, tăiș lățit (TM-6; tip Vidra A);

- a. L=cca 17.1 cm (după desene publicate);
- b. Săpături de salvare în 1968;
- c. Așezare tell, orizontul XVII (c. Karanovo VI);
- d. Muz. Varna;
- e. Тодорова и др. 1975, 81, pl. 104/29; Черных 1978, 99, pl. 6/10; Todorova 1981, 37, nr. 103, pl. 6/103;

241. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; ruptură la manșon (TM-10; tip Čoka-Varna);

- a. L=cca 15.5 cm (după desene publicate);
- b. Săpături de salvare în 1968;

- c. Așezare tell, orizontul XV (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Varna;
- e. Тодорова и др. 1975, 82, pl. 91/20; Todorova, Tončeva 1975, 45, pl. 21/4; Черных 1978, 101, pl. 8/1; Todorova 1981, 40, nr. 135, pl. 9/135;

B. Necropolă.

M.29. Inhumat în poziție chircită (bărbat, adult – 30-40 ani) cu inventar format din două vase și un topor plat situat în zona palmelor aduse în dreptul feței.

242. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș ușor evazat (TD-6; varianta Coteana);

- a. L=14 cm;
- b. Săpături de salvare în 1968;
- c. Funerar (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Dălgopol (?);
- e. Тодорова и др. 1975, 63, pl. 128/1; 129/1; Черных 1978, 107, pl. 11/13; Todorova 1981, 27, nr. 47, pl. 3/47;

CVII. Golyamo Peshtene, mun. Vratsa, distr. Vratsa, Bulgaria.

243. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă cu secțiunea rombică; placă cu trei găuri pentru nit;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare?
- c. ?
- d. Muz. Vratsa; N.I. 2878;
- e. ?

CVIII. Gorna Kremena [Zaminets], mun. Mezdra, distr. Vratsa, Bulgaria. În punctul Zaminets se află o așezare eneolitică (c. Krivodol) cu mai multe niveluri de locuire, săpată de B. Nikolov (Николов 1975).

244. *Topor plat* (?) rupt, se păstrează partea dinspre tăiș; secțiune dreptunghiulară (TD-30);

- a. L.păstrată=7.5 cm; l.t=4.5 cm; G=93 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; stratul B sau C (c. Krivodol);

- d. Muz. Vratsa; N.I. 2272;
- e. Николов 1975, nr. 19 (foto); Черных 1978, 155, pl. 27/2;
- f. Chernyh îl dă ca provenind de la Dolni Lukovit, distr. Pleven;

CIX. Gorski Trămbesh, mun. Gorna Oryahovitsa, distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria.

245. *Topor cu brațe în cruce* întreg, un colț al tăișului vertical este tăiat și pilit pentru prelevare analize; profil arcuit, secțiunea brațelor este rectangulară; manșonul este profilat pe fața inferioară; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; curățat, culoare arămie; fără urme de folosire a tăișurilor (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=24.7 cm; l=5.1 cm; l.tv=cca 3.2 cm; l.to=4.7 cm; G=1141 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 148;
- e. Миковъ 1933, 90, nr.11, fig. 48; Черных 1978, 91, pl. 2/6; Todorova 1981, 48, nr. 183, pl. 15/183;

CX. Gorsko Kalugerovo, mun. Suhindol, distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria.

246. *Topor plat* rupt la ceafă; ușor arcuit, secțiune pătrătoasă; fisurat la turnare (TD-6; *Breite Keile*);

- a. L=cca 17.4 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 697;
- e. Миковъ 1933, 90, nr.10; Черных 1978, 107, pl. 11/7; Todorova 1981, 24, nr. 20, pl. 1/20;

CXI. Gostinu, com. Gostinu, jud. Giurgiu, România, pct. Grindu Buții.

247. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; lamă subțire cu margini profilate, arcuită, tăiș evazat și îndoit recent la un colț; patină verde uniformă;

- a. L=17 cm; L.m=4.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Frătești;
- e. Vulpe 1998, 123 urm, fig. 1;

CXII. Govora, com. Mihăești, jud. Vâlcea, România, pct. Treime.

248. *Topor plat* întreg (Varianta Sălcuța?);

- a. G=250 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare cu ocazia construirii unui gard;
- c. Descoperire izolată (?) pe panta unui deal unde au avut loc alunecări ale materialului arheologic; în vecinătate s-au găsit fragmente ceramice de tip Sălcuța IV;
- d. Muz. Govora;
- e. Petre-Govora 1995, 15, nr. 10; Mareș 2002, 242, nr. 1048;

CXIII. Gradeshnitsa, mun. Krivodol, distr. Vratsa, Bulgaria, pct. Gradishteto / Kaleto. Așezare eneolitică în care s-au găsit și materiale din epoca bronzului (Николов 1970).

249. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; formă trapezoidală cu muchiile ușor arcuite concav, secțiune subțiată spre ceafă, ceafa rotunjită, tăiș evazat; foarte bine finisat și netezit, patină verde; tăiș nefolosit (TD-42);

- a. L=8.6 cm; l.t=3.4 cm; l.c=1.1 cm; gr=0.9 cm; G=87 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare (bronz târziu?);
- d. Muz. Vratsa;
- e. Николов 1970, 250, fig. 24/b; Черных 1978, 155, pl. 27/13;

CXIV. Grădina, com. Grădina, jud. Constanța, România.

250. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; formă trapezoidală, secțiune subțiată către ceafă; tăiș evazat; culoare maronie-verzuie; nu prezintă urme de utilizare (tip Șincai);

- a. L=13.7 cm; l.t=4 cm; G=404.7 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1976;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Constanța;
- e. Irimia 1977, 297, fig. 1; Irimia 1982, 333, fig. 4/3;

CXV. Grădishte, mun. Shumen, distr. Shumen, Bulgaria. De pe teritoriul localității provin două piese. Nu există nicio informație că ar fi format un depozit.

251. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat; bine lucrat și finisat, ușoare neregularități, crăpături pe o față; curățat, culoare brun-arămie; tăiș ciupit;

- a. L=10.7 cm; l.t=4 cm; l.c=2 cm; gr=1.1 cm; G=251 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Shumen; N.I. 6331;
- e. Inedit;

252. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat și ceafă decupată; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș evazat; bine finisat, curățat, culoare brună, ușor gălbuie pe una din laturi; tăiș nefolosit;

- a. L=16.4 cm; l.t=6.1 cm; L.m=4.7 cm; l.m=3.3 cm; G=741 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Shumen; N.I. 6330;
- e. Атанасов 1995, 47, nr. 37 (foto);

CXVI. Grădiștea, com. Grădiștea, jud. Călărași, România.

253. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune biconvexă, umeri proeminenți, cu mânerul aproape tot atât de lung cât și lama;

- a. L=11.5 cm; l=3 cm; G=32 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare pe malul fostului lac Călărași;
- c. Descoperire izolată; în zona descoperirii au fost semnalate urme de locuire de tip Coslogeni;
- d. Muz. Călărași;
- e. Culică 1975, 521, fig. 2/1;

CXVII. Grozdyovo, mun. Dolni Kiflik, distr. Varna, Bulgaria. În zonă sunt cunoscute o așezare lacustră și un cimitir eneolitic.

254. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară și tăiș ușor lățit (TD-8; varianta Sălcuța);

- a. L=cca 8.2 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 144;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/15; Todorova 1981, 29, nr. 60, pl. 4/60;

CXVIII. Gumelnița [Oltenița], or. Oltenița, jud. Călărași, România, pct. Măgura Gumelnița, cca 4 km est de oraș.

255. *Topor plat întreg; secțiune dreptunghiulară (varianta Gumelnița);*

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare (?) lângă tell-ul eneolitic;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Oltenița;
- e. Vulpe 1975, 56, nr. 245, pl. 32/245; Mareș 2002, 243, nr. 1050, pl. 50/4;

CXIX. Halânga, com. Izvoru Bârzii, jud. Mehedinți, România. De pe teritoriul localității se cunosc două topoare de metal.

256. *Topor cu brațe în cruce întreg; profil drept, cu secțiuni rectangulare-neregulate; tăișul vertical evazat, cu colțul tras în jos (varianta Jászladány-Petrești);*

- a. L=16 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin;
- e. Berciu 1939, 86; Vulpe 1975, 42, nr. 169, pl. 23/169; Mareș 2002, 246, nr. 1124, fig. 37/2;

257. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune hexagonală (?) (tip Izvoarele);*

- a. L=16 cm; l.t=5 cm; L.m=6.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin;
- e. Vulpe 1970, 33, nr. 59, pl. 4/59 (cu bibliografia); Crăciunescu 2005, 64, pl. 7/2;

CXX. Haskovo (mun.), distr. Haskovo, Bulgaria. Depozit recuperat de la căutătorii de comori, conținând podoabe din argint, trei topoare plate, un topor de tip "ancoră", un pumnal, o daltă și o sulă (Avramova, Todorieva 2005). Având în vedere condițiile de descoperire, e greu de precizat în ce măsură aceste piese au format într-adevăr un depozit sau provin din mai multe descoperiri diferite, mai ales că trei dintre ele sunt unicat pentru spațiul discutat;

258. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, muchii rotunjite, tăiș evazat; bine lucrat și finisat; curățat, culoare brună cu nuanțe argintii; tăiș nefolosit;

- a. L=7.1 cm; l.t=4.5 cm; l.c=4.1 cm; gr=0.3 cm; G=66 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43315;
- e. Avramova, Todorieva 2005, 71, nr. 1, fig. 2;

259. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat; bine lucrat și finisat; curățat, culoare brună cu nuanțe argintii; patină verde uniformă; tăiș știrbit, rupt;

- a. L=15.7 cm; l.t=5.5 cm; l.c=2.3 cm; gr=1.5 cm; G=585 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43312;
- e. Avramova, Todorieva 2005, 71, nr. 2, fig. 2;

260. *Topor plat (?)* întreg, îndoit și cu lovituri, probabil recente; muchii arcuite concav, tăiș evazat, secțiune subțire dreptunghiulară; limbă de prindere cu o gaură pentru nit și gardă la mâner; bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde uniformă; tăiș ușor știrbit;

- a. L=7.8 cm; l.minimă=2.5 cm; l.t=4.4 cm; l.c=1.8 cm; gr=0.2 cm; G=29 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43318;
- e. Avramova, Todorieva 2005, 71, nr. 5, fig. 3;

261. *Topor "epsilon"* întreg; cu trei brațe, fiecare prevăzut la capăt cu câte o gaură pentru prindere; formă arcuită cu tăișul foarte bine demarcat pe ambele fețe; tot pe ambele fețe, de-a lungul marginilor, dar și pe mijloc, șiruri de incizii fine; bine lucrat și finisat, patină verde;

- a. L=10 cm; l=10.8 cm; G=80 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43319;
- e. Avramova, Todorieva 2005, 71, nr. 6, fig. 4;

262. *Pumnal* întreg; lamă triunghiulară cu secțiune plană, pe una din fețe tăișurile sunt marcate; trei găuri pentru nit la capătul de prindere; bine realizat, tăișuri corodate; culoare argintie; pe ambele suprafețe ale lamei se păstrează urme de la un material textil cu care a fost învelit;

- a. L=31.8 cm; l=10.9 cm; G=228 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43317;
- e. Avramova, Todorieva 2005, 72, nr. 7, fig. 5;

CXXI. Haskovo (muz.), Bulgaria. **263.** În muzeul din Haskovo se află un *topor cu gaură transversală* despre care nu dețin niciun fel de informație cu privire la locul și contextul de descoperire. Are manșon neprofilat, lamă arcuită cu tăiș lățit, cu colțul tras în jos (L=12.2 cm). Ar putea fi identic cu toporul de la Nova Nadezhda (vezi mai jos – nr. cat. 388).

CXXII. Hinova, com. Hinova, jud. Mehedinți, România.

264. *Topor cu brațe în cruce* întreg; un colț al tăișului orizontal rupt; profil arcuit (variantea Jászladány-Târnăvița);

- a. L=16 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin;
- e. Vulpe 1975, 38, nr. 102, pl. 13/102 (cu bibliografia); Mareș 2002, 250, nr. 1180, fig. 26/5;

CXXIII. Homorâciu, com. Izvoarele, jud. Prahova, România. Pct. Hotarul cu Malu Vânat, la Cariera cu Humă; grup de morminte pe terasa înaltă din dreapta Teleajenului, descoperit întâmplător în 1967; inumați în cutie de piatră. Într-unul din morminte s-a găsit o cană cu toartă și un pumnal orientat cu vârful spre craniu. Mormântul este databil în bronzul timpuriu.

265. *Pumnal cu placă* rupt la capătul de prindere; lamă triunghiulară cu nervură mediană lată, vârful ascuțit; placă rotunjită cu găuri pentru nituri;

- a. L=25.5 cm; l=7.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar;
- d. Muz. Ploiești; N.I. 64-1086;
- e. Teodorescu 1974, 13, fig. a; Frânculeasa 2005, 73, pl. 2;

CXXIV. Hotnitsa, mun. Veliko Tărnovo, distr. Veliko Tărnovo. Piese preistorice de metal provin din mai multe puncte, după cum urmează.

A. Pct. Gorno Selishtne; în zonă au fost identificate așezări atribuite eneoliticului și perioadei de tranziție la epoca bronzului (Илчева 2008, 25, 28).

266. *Topor plat* întreg, cu o ruptură recentă pe una din muchii; secțiune dreptunghiulară subțiată spre ceafă, tăiș lățit; bine lucrat și finisat, neregularități pe fețe, zgârieturi și scrijelituri recente; curățat, culoare brun-arămie; tăișul pare nefolosit (TD-16; tip Altheim);

- a. L=15.1 cm; l.t=8.7 cm; l.c=6.8 cm; gr=0.9 cm; G=666 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; recuperat de la muzeul școlii;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N.I. 310;
- e. Черных 1978, 92, fig. 61/2; Илчева, Кокорков 1979, 21, nr. 2, fig. 1/v; Todorova 1981, 32, nr. 78, pl. 5/78; Илчева 2008, 38, nr. 2, pl. 92/5; Илчева 2009, 53, pl. 22/5;
- f. Todorova îl dă ca fiind găsit în pct. Vodopada;

B. Pct. Kayabunaryat izvor.

267. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă îndoită, triunghiulară cu secțiune rombică, vârf rotunjit; limbă puțin demarcată și rotujită la capăt (N-6a);

- a. L=9 cm; l=1.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N.I. 513;
- e. Черных 1978, 192, fig. 99/2; Илчева, Кокорков 1979, 23, nr. 6, fig. 2a; Илчева 2008, 38, nr. 5; 104, nr. 1155, pl. 92/4;

C. Pct. Kărlă eri.

268. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală, tăiș ușor lățit; foarte bine lucrat, încheiat și finisat, suprafețe lustruite; curățat, culoare arămie; zgâieturi și lovituri; tăiș pare nefolosit (T-18);

- a. L=16.9 cm; l.t=4.2 cm; L.m=6.8 cm; l.m=4.2 cm; G=745 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N.I. 531;
- e. Черных 1978, 140, fig. 82/1; Илчева, Кокорков 1979, 22, nr. 4, fig. 1/b; Илчева 2008, 38, nr. 3; 104, nr. 1153; pl. 92/2;

D. Pct. Mechata Dupka; aici se găsesc doar materiale ceramice din neoliticul timpuriu.

269. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, brațe cu secțiune rectangulară și tăișuri evazate; manșon profilat pe fața inferioară; bine lucrat și finisat, cu unele neregularități și asperități; curățat, culoare arămie, urme de patină verde (TT-10; tip Tg. Ocna);

- a. L=17.7 cm; l=5.6 cm; l.tv=4.2; l.to=5.3 cm; G=758 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N.I. 529;
- e. Черных 1978, 92, fig. 61; Илчева, Кокорков 1979, 20, nr. 1, fig. 1/a; Todorova 1981, 49, nr. 194, pl. 17/194; Илчева 2008, 38, nr. 1; 104, nr. 1152; pl. 92/1;
- f. Todorova îl dă ca fiind găsit în pct. Vodopada;

E. Pct. Selishtna Moghila. Așezare de tip tell sondată de N. Angelov în 1956-1957; nivelul I (cel mai târziu) a fost atribuit c. Karanovo VI, faza III (Todorova 1981, 17; Илчева 2008, 22 urm);

270. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară; bine lucrat, cu asperități și neregularități; curățat, culoare arămie; tăiș ușor ciupit (TD-10; varianta Coteana);

- a. L=12.7 cm; l.t=3.6 cm; l.c=1.5 cm; gr=1.9 cm; G=418 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare, nivelul I (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N.I. 107;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/5; Todorova 1981, 27, nr. 45, pl. 3/45;
- f. În registrul muzeului apare ca fiind găsit lângă Veliko Tărnovo;

271. *Topor ciocan* întreg; lama cu profil drept și cu unghi între lamă și brațul ciocan; secțiune rectangulară cu tăiș evazat; bine lucrat și finisat, cu asperități pe corp; curățat, culoare arămie (TM-6; tip Vidra A);

- a. L=15.7 cm; l=3 cm; l.t=3.2 cm; l.c=2.1 cm; G=313 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare, nivelul I, locuința 2 (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N. I. 132;
- e. Черных 1978, 99, pl. 6/13; Todorova 1981, 37, nr. 104, pl. 7/104;
- f. Todorova îl dă ca fiind găsit lângă scheletul unui bărbat depus sub podina locuinței;

272. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, cu unghi între lamă și brațul ciocan; secțiune rectangulară; bine lucrat și finisat, cu denivelari pe corp; curățat, culoare brun-arămie; tăiș ciupit (TM-6?; tip Vidra B);

- a. L=17.3 cm; l=3.7 cm; l.t=2.9 cm; l.c=2.7 cm; G=396 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare, nivelul I, locuința 8 (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N. I. 1506?
- e. Черных 1978, 99, pl. 6/14; Todorova 1981, 38, nr. 125, pl. 8/125;

273. *Topor ciocan* întreg; profil drept, unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară; secțiune rectangulară; bine lucrat, cu denivelari pe corp; curățat, culoare brun-arămie (TM-4; tip Vidra C);

- a. L=13.8 cm; l=4.4 cm; l.t=2.9 cm; l.c=3.4 cm; G=556 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare, nivelul I, locuința 8 (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N. I. 759;
- e. Черных 1978, 99, pl. 6/6; Todorova 1981, 39, nr. 129, pl. 8/129;

F. Pct. Vodopada. Așezare pe terasa stângă a râului Bohot, săpată de V. Ilcheva între 1978-1990. Au fost identificate două niveluri de locuire, ambele aparținând c. Pevec-Cernavoda I (Renie) (Илчева 2008, 27 urm, cu bibliografia).

274. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă triunghiulară cu trei găuri pentru nit, dintre care două deschise la margini, separă lama de placă; foarte bine lucrat și finisat, patină verde uniformă (tip Mondsee);

- a. L=8.2 cm; l=1.8 cm; G=8.1 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Pevec);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N. I. 1432;
- e. Ilcheva 1986, 215, fig. 4/3; Vajsov 1993, 117, nr. 14.2, fig. 12/1; Илчева 2008, 78, nr. 663, pl. 58/1; Илчева 2009, 52, pl. 22/1;

275. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; capăt de prindere rotunjit, demarcat pe o singură latură; bine lucrat și finisat, patină verde uniformă (tip Mondsee);

- a. L=5.1 cm; l=1 cm; G=2.7 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Pevec);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N. I. 1509;
- e. Ilcheva 1986, 215, fig. 4/1; Vajsov 1993, 117, nr. 14.1, fig. 12/2; Илчева 2008, 78, nr. 664, pl. 58/2; Илчева 2009, 52, pl. 22/4;

G. Pe teritoriul localității.

276. *Pumnal cu limbă* la mâner cu marginile foarte corodate și măcinate; lamă foliformă cu secțiune biconvexă; umeri reliefați;

- a. L=10.3 cm; l=2.6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Veliko Tărnovo; N. I. 512;
- e. Черных 1978, 151, fig. 82/2; Илчева, Кокорков 1979, 21, nr. 3, fig. 2/b; Илчева 2008, 38, nr. 4; 104, nr. 1154, pl. 92/3;

CXXV. Imrenchevo, mun. Veliki Preslav, distr. Shumen, Bulgaria.

277. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată către ceafă, tăiș evazat; cu zgârieturi și lovituri recente; nefinisat, curățat, culoare brun-arămie cu tente gălbui și pete de patină verde; tăișul pare folosit;

- a. L=12 cm; l.t=4.3 cm; l.c=2.2 cm; gr=1.4 cm; G=309 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. În registrul muzeului scrie că a fost găsit în zona unei așezări de tip tell: *selishtna mogila Imrenchevo*;
- d. Muz. Shumen; N.I. 6749;
- e. Inedit

CXXVI. Indzhe Voyvoda, mun. Sozopol, distr. Burgas, Bulgaria, pct. Urum kyoy.

278. *Topor plat* cu un colț de tăiș rupt; zvelt, secțiune dreptunghiulară cu muchile rotunjite, tăiș evazat; suprafețe în parte finisate, în parte zgrunțuroase cu denivelări și zgârieturi; culoare brun-verzuie, patină verde neuniformă; tăiș bont și denivelat (TD-32);

- a. L=16 cm; l.t=4.1 cm; l.c=1.5 cm; gr=1 cm; G=216 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 74 (15/147);
- e. Миковъ 1933, 92, nr. 6; Черных 1978, 206, pl. 42/8; Класнаков 2006, 123, fig. 5/3;

CXXVII. Iskăr [Mahalata; Pelovo], mun. Iskăr, distr. Pleven, Bulgaria.

279. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte ușor profilat, în prelungirea lamei; ceafa pentagonală cu laturi ușor arcuite concav; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune pentagonală; suprafețe bine finisate și lustruite, prost încheiat pe muchia inferioară, în parte măcinată; curățat, culoare arămie; numeroase zgâieturi și lovituri; tăiș știrbit (T-10);

- a. L=15.5 cm; l.t=5.7 cm; L.m=5.6 cm; l.m=4.1 cm; G=874 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 3171;
- e. Черных 1978, 140, pl. 22/5;

CXXVIII. Ivanovo, mun. Vărbitsa, distr. Schumen, Bulgaria.

280. *Topor ciocan*;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Fost în Muz. Preslav;
- e. МИКОВЪ 1933, 90, nr. 15;

CXXIX. Ivanovo, mun. Ivanovo, distr. Ruse, Bulgaria, pct. Tsărkvata.

281. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare cu tășuri lățite; manșon profilat pe fața inferioară (tip Jászládány);

- a. L=cca 16.5 cm (după desene publicate); G=490 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1960;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Ruse; N.I. 3515;
- e. ИВАНОВ 1978, 5, fig. 1; Todorova 1981, 48, nr. 184, pl. 16/184;

CXXX. Izvoarele, com. Lipnița, jud. Constanța, România.

A. Pe malul Dunării.

282. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, cu tăș evazat; patină verzuie cu concrețiuni calcaroase; fără urme de folosire;

- a. L=18 cm; l.t=7 cm; G=675 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1970;
- c. Descoperire izolată;
- d. Colecție privată (?);
- e. Culică 1971, 637, fig. 1; Vulpe 1975, 62, nr. 323, pl. 36/323;

B. Pct. Stația de Pompare nr. 1, pe un platou situat la cca 200 m de aceasta.

283. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă cu secțiune pentagonală; incizii fine, neregulate, pe muchia inferioară; patină verde parțial corodată; tăș puțin știrbit (tip Baniabic);

- a. L=13.5 cm; l.t=6.5 cm; G=1020 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Constanța; N.I. 39562;
- e. Irimia 1998, 37 urm, fig. 2; 3;

CXXXI. Izvoarele, com. Plopșoru, jud. Gorj, România. De pe teritoriul localității provin două topoare cu gaură transversală descoperite întâmplător; piesele nu au format un depozit, au fost găsite în locuri și la date diferite;

284. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte puțin profilat, în prelungirea lamei; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune pentagonală, ușor arcuită, tăiș evazat; șir de incizii oblice pe muchia inferioară; bine lucrat și finisat; culoare brun-verzuie; tăiș ciupit (tip Corbasca);

- a. L=12.5 cm; l.t=5.5 cm; L.m=3.2 cm; l.m=3 cm; G=402 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Craiova; N.I. 25109;
- e. Vulpe 1970, 30, nr. 43, pl. 3/43;

285. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; crăpat pe manșon; bine lucrat și finisat; patină verde uniformă; tăiș foarte tocit și știrbit (tip Izvoarele);

- a. L=16.3 cm; l.t=5.5 cm; L.m=6 cm; l.m=4 cm; G=920 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Craiova; N.I. 25111;
- e. Berciu 1939, 89; Vulpe 1970, 33, nr. 65, pl. 5/65;

CXXXII. Izvoarele, com. Hotarele, jud. Giurgiu, România, pct. Valea Seacă.

286. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă lungă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă rombică lățită cu trei găuri pentru nituri; tăișurile au fost ascuțite de descoperitor; patină verde;

- a. L=16.2 cm; l=4 cm; G=56 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în urma unor lucrări de terasare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Oltenița; N.I. 92;
- e. Șerbănescu, Trohani 1975, 531, nr. 7, fig. 3/1;

CXXXIII. Izvorul Aneștilor, com. Livezile, jud. Mehedinți, România.

Așezare descoperită întâmplător în grădina lui Dumitru Dăescu; fragmente ceramice scoase la suprafață cu buldozerul. Printre acestea a apărut și un topor de metal.

287. Topor cu brațe în cruce întreg; profil relativ drept; tășuri evazate, cel vertical aproximativ triunghiular cu colțurile trase; manșon profilat pe ambele fețe; aspect zgrunțuros; tăș vertical folosit (tip Jászladány);

- a. L=24 cm; l.tv=4 cm; l.to=6 cm; G=815 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. 6328;
- e. Crăciunescu 1998, 145, pl. 1/3;

CXXXIV. Jiana, com. Jiana, jud. Mehedinți, România.

288. Topor cu brațe în cruce rupt în două și deformat de către descoperitor; profil drept; manșon profilat pe ambele fețe; tășuri evazate; prezintă striatii de la turnare (tip Jászladány);

- a. L=26 cm; G=960 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. 5216;
- e. Crăciunescu 1998, 145, pl. 1/2;

CXXXV. Kamen, mun. Sliven, distr. Sliven, Bulgaria.

A. Pct. Gabrova mogila. Tumul săpat în 2011, cu morminte din mai multe epoci. Mormântul principal (M.30) conținea patru schelete cu ocră roșu (bărbați, adulți) și două craniile de copii. Din inventarul mormântului făceau parte, între altele, două topoare plate, două pumnale cu limbă la mâner, un pumnal miniatural (?), două spirale de argint, o spirală de bronz, trei vase decorate dintre care două de tip askos (Димитрова 2012, 15; Димитрова, Марков, Сираков 2012, 112 urm).

289. *Topor plat* întreg de formă trapezoidală (TD-40);

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Funerar, tumul, M.30 – mormânt colectiv de înhumație; toporul se afla lângă scheletul nr. 1, împreună cu o spirală de bronz;
- d. Muz. Sliven;
- e. Димитрова 2012, 15 (foto); Димитрова, Марков, Сираков 2012, 113;

290. *Topor plat* întreg de formă trapezoidală (TD-30);

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Funerar, tumul, M.30 – mormânt colectiv de înhumație; toporul se afla lângă scheletul nr. 3, împreună un pumnal cu limbă la mâner, două spirale de argint, un vas akos fragmentar;
- d. Muz. Sliven;
- e. Димитрова 2012, 15 (foto); Димитрова, Марков, Сираков 2012, 114;

291. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; umeri ușor demarcați, limbă subțiată către capăt; margini foarte corodate (N-6);

- a. ?;
- b. Săpături;
- c. Funerar, tumul, M.30 – mormânt colectiv de înhumație; pumnalul se afla lângă scheletul nr. 3, împreună un topor plat, două spirale de argint, un vas akos fragmentar;
- d. Muz. Sliven;
- e. Димитрова 2012, 15 (foto); Димитрова, Марков, Сираков 2012, 114;

292. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; umeri demarcați (N-6);

- a. ?;
- b. Săpături;

- c. Funerar, tumul, M.30 – mormânt colectiv de inhumație; din inventarul mormântului colectiv mai făceau parte două topoare plate, un pumnal cu limbă la mâner, un pumnal miniatural (?), două spirale argint, o spirală bronz, trei vase;
- d. Muz. Sliven;
- e. Димитрова 2012, 15 (foto); Димитрова, Марков, Сираков 2012, 114;

B. De pe teritoriul localității.

293. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu colțul inferior al tășului rupt; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune ovală; suprafețe nefinisate, zgrunțuroase, cu neregularități; prost încheiat pe muchia inferioară, dar fără rupturi; patină verde neuniformă, culoare arămie; julituri și creștături recente pe muchia superioară; tăiș foarte tocit (T-4);

- a. L=13.9 cm; l.t=4.5 cm; L.m=4.6 cm; l.m=3.5 cm; G=580 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 78;
- e. МИКОВЪ 1933, 92, nr.1; Черных 1978, 138, pl. 21/3;

CXXXVI. Kamenar, mun. Varna, distr. Varna, Bulgaria. Posibil dintr-o necropolă distrusă, databilă la începutul perioadei de tranziție la epoca bronzului (Todorova 1981, 17), provin două piese de cupru.

294. *Topor plat* întreg, ușor asimetric; secțiune dreptunghiulară cu tăiș evazat; fisură de la turnare (TD-12; varianta Kamenar);

- a. L=cca 9.7 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar?
- d. Muz. Varna; N.I. I 554;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/9; Todorova 1981, 31, nr. 71, pl. 4/71;

295. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare, tăișul vertical evazat; bine lucrat și finisat, ușoare asperități; curățat, culoare arămie (TT-8; tip Ariușd);

- a. L=21.5 cm; l=5.35 cm; G=840 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar?; împreună cu o spirală de cupru;
- d. Muz. Varna; N.I. I 553;
- e. МИКОВ 1972, 62, nr. 8, fig. 6; Черных 1978, 93, pl. 3/1; Todorova 1981, 46, nr. 155, pl. 10/155; Slavchev 2006a, 36, nr. 46 (foto);

CXXXVII. Kamenovo, mun. Kubrat, distr. Razgrad, Bulgaria. Așezare de tip tell și necropolă cu descoperiri eneolitice (c. Karanovo). Săpături în perioada interbelică (Явашев 1930; Todorova 1981, 17).

A. În zona așezării.

296. *Topor ciocan* întreg, cu profil drept, secțiuni rectangulare (tip Čoka-Varna);

- a. L=cca 7.4 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în zona așezării de tip tell;
- d. Muz. Razgrad? (probabil pierdut);
- e. Todorova 1981, 40, nr. 130, pl. 9/130;

B. Din necropolă.

297. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, una din fețe este mai bombată și mai arcuită către tăiș; bine finisat dar cu crăpături; curățat, culoare brun-arămie; tăiș tocit (folosit), la fel și ceafa (TD-6; *Dechselartige Beile*);

- a. L=13.4 cm; l.t=3 cm; l.c=1.9 cm; gr=1.8 cm; G=358 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar; mormânt de inhumație, împreună cu un topor ciocan (c. Karanovo);
- d. Muz. Razgrad; N.I. 604;
- e. Todorova, Tončeva 1975, 45, pl. 21/5; Черных 1978, 110, pl. 11/15; Todorova 1981, 33, nr. 83, pl. 5/83;
- f. Todorova, Tončeva îl dau ca provenind de la Razgrad;

298. *Topor ciocan* întreg, ruptură la manșon; profil relativ drept cu tăiș lățit; secțiuni rectangulare; bine finisat, ușoare neregularități; curățat, culoare brun-arămie; tăișul pare nefolosit (TM-12; tip Varna);

- a. L=20.3 cm; l=2.9 cm; l.t=2.8 cm; l.c=1.7 cm G=479 gr;

- b. Săpături;
- c. Funerar; mormânt de inhumație, împreună cu un topor plat (c. Karanovo);
- d. Muz Razgrad; N.I. 603;
- e. Todorova, Tončeva 1975, 45, pl. 21/2; Черных 1978, 102, fig. 9/6; Todorova 1981, 41, nr. 143, pl. 9/143;
- f. Todorova, Tončeva îl dau ca topor ciocan de tip Čoka-Varna de la Razgrad;

299. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiuni rectangulare; bine finisat, lustruit; curățat, culoare arămie; ceafa și tăiș folosite (tocite și lățițe) (tip Čoka-Varna);

- a. L=10.4 cm; l=2.9 cm; l.t=1.7 cm; l.c=1.4 cm; G=193 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar; mormânt de inhumație (c. Karanovo);
- d. Muz Razgrad; N.I. 107;
- e. Явашев 1930, 14, fig. 6; Todorova 1981, 40, nr. 131, pl. 9/131;
- f. Todorova îl dă ca pierdut și că a făcut desenul după Skorpil; probabil face confuzie cu piesa găsită întâmplător în zona tellului (vezi mai sus). De asemenea, în diferite cataloage de expoziție (*Das erste Gold*, 1986, 78, nr. 111; *Das Gold der Thraker* 2007, 127, nr. 68), este prezentat în mod eronat ca provenind fie din necropola eneolitică de la Radingrad, fie din așezarea de tip tell de la Radingrad (distr. Razgrad);

300. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit și tăiș lățit; secțiuni rectangulare; foarte bine finisat, ușoare neregularități; curățat, culoare arămie; tăișul și ceafa par nefolosite (TM-12; tip Varna);

- a. L=17.1 cm; l=2.6 cm; l.t=2.5 cm; l.c=1.5 cm; G=325 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar; mormânt de inhumație (c. Karanovo);
- d. Muz Razgrad; N.I. 592;
- e. Todorova, Tončeva 1975, 45, pl. 21/3; Черных 1978, 102, fig. 9/2; Todorova 1981, 41, nr. 142, pl. 9/142;
- f. Todorova, Tončeva îl dau ca topor ciocan de tip Čoka-Varna de la Razgrad;

CXXXVIII. Karanovo, mun. Nova Zagora, distr. Sliven, Bulgaria. Așezare de tip tell cu mai multe niveluri de locuire neo-eneolitice și din bronzul timpuriu. Săpături între anii 1939-1957, conduse de N. Koychev, V. Mikov și G. Georgiev (Todorova 1981, 17 – cu bibliografia); de asemenea săpături recente conduse de S. Hiller și V. Nikolov.

301. *Topor plat* întreg, ciupit la un colț al cefei; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit;

- a. L=12.5 cm; l=3.8 cm;
- b. Săpături în 2000-2001;
- c. Așezare; în nivel și în asociere cu materiale databile în bronzul timpuriu (EBA III);
- d. Muz. Nova Zagora;
- e. Hiller, Nikolov 2002, 25, fig. 22/b;

302. *Topor cu brațe în cruce (?)* fragmentar; se păstrează brațul cu tăiș vertical; secțiune rectangulară;

- a. L.păstrată=cca 8 cm (după desene publicate);
- b. Săpături în 1949;
- c. Așezare; nivel eneolitic (c. Karanovo);
- d. Inst Sofia; N.I. 345;
- e. Черных 1978, 107, pl. 11/1;
- f. Chernyh îl consideră fragment de topor plat (TD-6);

303. *Topor cu gaură transversală* rupt la manșon; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; lamă cu secțiune rectangulară;

- a. L=19.6 cm (?);
- b. Săpături în 2000-2001;
- c. Așezare; în nivel și în asociere cu materiale databile în bronzul timpuriu (EBA III);
- d. Muz. Nova Zagora;
- e. Hiller, Nikolov 2002, 25, fig. 22/a;

CXXXIX. Karlovo, mun. Karlovo, distr. Plovdiv, Bulgaria.

304. *Topor cu brațe în cruce*;

- a. L=25 cm; l.t=7.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. ?
- d. Muz. Karlovo (?);
- e. МИКОВЪ 1933, 92, nr. 2;

CXL. Karnobat, mun. Karnobat, distr. Burgas, Bulgaria. Pct. Karnobat Mogila; așezare de tip tell cu niveluri de locuire eneolitice. Săpături A. I. Karaivanov în 1924. Potrivit lui V. Mikov (МИКОВЪ 1933, 107, nr. 10), în tell-ul de la Karnobat a apărut și ceramică de epoca bronzului. În cursul săpăturilor, în zona de vest a tell-ului, la adâncimea de 1 m, a fost descoperit un depozit (?) format din două topoare plate.

305. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară și tăiș lățit; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; curățat, culoare arămie; tăiș știrbit în trei locuri;

- a. L=14.1 cm; l.t=5 cm; l.c=2.3 cm; gr=0.6 cm; G=195 gr;
- b. Săpături;
- c. Depozit (?) în așezare;
- d. Muz. Karnobat, N. I. 159a;
- e. Георгиева 2002, 145, pl. II/a; Класнаков 2006, 123, fig. 10/1;
- f. Este foarte probabil să fie aceeași piesă cu cea publicată de Todorova ca descoperire întâmplătoare în zona tell-ului de la Karnobat și încadrată tipologic în varianta Sălcuța (Todorova 1981, 30, nr. 63, pl. 4/63); toporul publicat de Todorova are însă tăișul mult mai evazat decât piesa noastră. Totodată, Todorova dă toporul ca pierdut și face trimitere la Katsarov (Praehistorische Zeitschrift 14, 1928, 35 urm), unde nu apare niciun fel de referire la vreun astfel de topor;

306. *Topor plat* întreg, cu o ruptură la ceafă; secțiune dreptunghiulară și tăiș ușor lățit; bine lucrat, finisat și lustruit, cu neregularități pe una din fețe; curățat, culoare arămie; tăiș foarte puțin știrbit;

- a. L=8.8 cm; l.t=4 cm; l.c=2.2 cm; gr=0.5 cm; G=99 gr;
- b. Săpături;
- c. Depozit (?) în așezare;
- d. Muz. Karnobat, N. I. 159b;
- e. Георгиева 2002, 145, pl. II/b; Класнаков 2006, 123, fig. 10/2;

CXLI. Karnobat (mun.), distr. Burgas, Bulgaria.

307. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă prelungită și rotunjită la partea inferioară; lamă cu secțiune pentagonală; suprafețe cu asperități dar finisate; patină verde neuniformă; tăiș știrbit;

- a. L=18 cm; l.t=5.7 cm; L.m=6.2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Karnobat; N.I. 843;
- e. Класнаков 2006, 123;

CXLII. Kazanlāk (mun.), distr. Stara Zagora, Bulgaria.

308. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonal-ovală; pare bine lucrat, finisat, cu unele neregularități pe corp; patină verde neuniformă (T-16);

- a. ?;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Kazanlāk; N.I. 465;
- e. Черных 1978, 141, pl. 23/9;

CXLIII. Kälnovo, mun. Smyadovo, distr. Shumen, Bulgaria. De pe teritoriul localității provin două piese de metal descoperite întâmplător, fără a avea vreun indiciu că ar fi format un depozit.

309. *Topor cu gaură transversală* cu manșonul rupt din vechime; avea manșonul profilat, lamă cu secțiune hexagonală și tăiș evazat; se observă urma de la dop în manșon către lamă; bine lucrat și finisat, suprafețe lustruite; patină verde neuniformă; tăiș ciupit într-un singur loc;

- a. L.păstrată=13.2 cm; l.t=5.2 cm; G=545 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 7297;
- e. Inedit;

310. *Pumnal* întreg; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune triunghiulară (pe una din fețe este îngroșat pe mijloc, ca un fel de nervură);

capătul de prindere este triunghiular, ciupit (posibil gaură pentru nit); bine lucrat și păstrat, curățat, culoare brună cu urme de patină verde; margini ondulate (ușor măcinate);

- a. L=9 cm; l=3.1 cm; G=24 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 7299;
- e. Inedit;

CXLIV. Kirilovo [Sveti Kirilovo], mun. Stara Zagora, distr. Stara Zagora, Bulgaria.

A. Pct. Selishtna Mogila; așezare de tip tell cu niveluri de locuire eneolitice și din bronzul timpuriu (EBA III). Săpături în mai multe perioade (Todorova 1981, 18 – cu bibliografia).

311. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, tăiș rotunjit; umeri reliefați, limbă ușor lățită la capăt; culoare arămie în zona în care a fost curățat; marginile nu sunt tăioase (N-8);

- a. L=10.2 cm; l=2.3 cm; G=15 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1912;
- c. Așezare; în zona NV a tell-ului, la -1.50 m adâncime;
- d. Inst. Sofia; N.I. 857;
- e. Kazarow 1914, 88, nr. 4, fig. 24/d; Черных 1978, 159, pl. 29/18;

B. Din zona localității.

312. *Topor cu brațe în cruce* întreg, cu un colț al tăișului orizontal tăiat; profil foarte ușor arcuit, secțiuni rectangulare, manșon profilat pe fața inferioară; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde uniformă; tăișurile tocite și știrbite, cel orizontal este răsfrânt (TT-10; tip Jászladány);

- a. L=14.7 cm; l=3.8 cm; l.tv=1.5 cm; l.to=cca 3 cm; G=271 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 115;
- e. Миковъ 1933, 92, nr. 4; Черных 1978, 95, pl. 5/1; Todorova 1981, 48, nr. 188, pl. 16/188;

CXLV. Kırklareli, mun. Kırklareli, prov. Kırklareli, Turcia, pct. Kanlıgeçit. Așezare de tip tell săpată de Mehmet Özdoğan și Hermann Parzinger. Au fost descoperite mai multe niveluri de locuire încadrabile în epoca timpurie a bronzului.

313. *Topor plat* rupt la ceafă; secțiune dreptunghiulară cu tăiș lățit;

- a. L=11.13 cm; l=3.48 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; în suprafața 29N/3.1, structura M, faza KG 2 (?) (EBA III);
- d. Muz. Kırklareli (?);
- e. Yalçın 2012, 183, nr. 1, fig. 162/11;

CXLVI. Kiten, mun. Primorsko, distr. Burgas, Bulgaria, pct. Cetate.

314. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg, ușor îndoit; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; limbă rotunjită la capăt, cu o gaură pentru nit; neregularități pe corp, patină exfoliată; tăișuri și suprafețe parțial corodate, culoare brună;

- a. L=7.5 cm; l=2.2 cm; G=9 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 2555;
- e. Inedit;

CXLVII. Kochan, mun. Satovcha, distr. Blagoevgrad, Bulgaria.

315. *Topor ciocan* întreg; profil relativ drept, arcuit către tăiș care este puternic evazat; pare turnat în tipar monovalv, ținând cont că fața interioară este arcuită concav; manșon profilat pe fața inferioară; pe fața superioară și pe lateral este decorat cu fațete; foarte bine lucrat și finisat (Tip Mezókeresztes);

- a. L=29.5 cm; l=6 cm; G=1630 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare; împreună cu două vase (c. Krivodol);
- d. Muz. Blagoevgrad; N.I. 1000;
- e. Pernicka sa 1997, 68, fig. 10/6; Михайлов 2008, 45, fig. 11;

CXLVIII. Korten, mun. Nova Zagora, distr. Sliven, Bulgaria. Pct. Pachnika; așezare de tip tell săpată de N. Koychev (Койчев 1959), cu niveluri de locuire neo-eneolitice.

316. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; suprafețe foarte neregulate, patină verde neuniformă, exfoliată, culoare arămie-verzuie; tăișul pare folosit (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=13.9 cm; l.t=3 cm; l.c=2.1 cm; gr=1.9 cm; G=444 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare; la -0.60 m adâncime, în context eneolitic;
- d. Muz. Nova Zagora; N.I. 1374;
- e. Койчев 1959, 94, fig. 83; Черных 1978, 107, pl. 11/9; Todorova 1981, 26, nr. 37, pl. 2/37;

CXLIX. Kovachevo, mun. Radnevo, distr. Stara Zagora, Bulgaria.

A. Ovcharitsa II, pct. Yazovir Ovcharitsa, la E de localitatea Kovachevo; așezare săpată; s-au găsit niveluri din bronzul timpuriu, context în care au apărut și două topoare plate (Leshtakov, Kancheva-Russeva, Stoyanov 2001).

317. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, subțiat către ceafă, tăiș ușor evazat; bine finisat și netezit, ușoare neregularități; patină verde neuniformă; tăiș tocit (rupt) într-un singur loc;

- a. L=8.5 cm; l.t=3.1 cm; l.c=1.5 cm; gr=0.5 cm; G=75 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare (EBA I-II);
- d. Muz. Nova Zagora;
- e. Leshtakov, Kancheva-Russeva, Stoyanov 2001, 21, fig. 30/p; Лещаков 2002, 188, fig. 28/2;

318. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; formă trapezoidală, profil subțiat către ceafă; bine finisat, netezit și lustruit, o crăpătură pe una din fețe, urme de crestături pe muchii; culoare brun-arămie cu pete de patină verde; tăiș foarte puțin tocit;

- a. L=14 cm; l.t=5.4 cm; l.c=2.2 cm; gr=2 cm; G=456 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare (EBA I-II);

- d. Muz. Nova Zagora;
- e. Leshtakov, Kancheva-Russeva, Stoyanov 2001, 21, fig. 30/q;
Лештаков 2002, 188, fig. 28/1;

B. Ovchartsî; în expoziția Muz. Nova Zagora se află un pumnal despre ale cărui condiții de descoperire nu dețin informații; provine din zona iazurilor de la sud de Kovachevo (pct. Ovchartsî), cel mai probabil dintr-un mormânt tumular.

319. *Pumnal cu limbă la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică (?), tăiș rotunjit; umeri reliefați, ușor asimetrici; limbă cu margini ridicate (?), ușor lățită la capăt; culoare arămie-brună cu pete de patină verde;*

- a. ?;
- b. Săpături?;
- c. ?;
- d. Muz. Nova Zagora;
- e. Inedit?;

CL. Krăvenik [Stola; Gorna Rositsa], mun. Sevlievo, distr. Gabrovo, Bulgaria. Din zona Krăvenik-Stola provin mai multe piese preistorice de metal, toate fiind descoperiri întâmplătoare.

A. Pct. Enev răț.

320. *Topor cu brațe în cruce întreg; profil aproximativ drept, brațul tăișului vertical puțin arcuit, zona manșonului îngroșată; secțiuni rectangulare; bine lucrat, netezit, cu neregularități mai ales pe fața inferioară; creștături pe brațul vertical; curățat, culoare arămie; tăișul vertical este foarte tocit și folosit (TT-6; tip Jászladány);*

- a. L=21 cm; l=5.4 cm; l.tv=3 cm; l.to=4.7 cm; G=856 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Sevlievo; N.I. 668;
- e. Миков 1972, 62, nr. 6, fig. 5; Черных 1978, 94, pl. 4/6; Todorova 1981, 48, nr. 182, pl. 15/182;
- f. La Mikov apare pct. Enev răț, localitatea Gorna Rositsa; Todorova îl dă ca provenind de la Gorna Rosina; la Chernyh apare

Krävenik, iar în registrul muzeului apare Stola. Localitatea Stola nu este indicată pe hartă, apare însă Stolat, undeva în zona Krävenik;

B. Din diferite puncte.

321. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, ușor arcuit în prelungirea lamei; ceafă cu laturi arcuite concav; lamă cu secțiune pentagonală, muchia inferioară concavă; bine lucrat, suprafețe netezite; patină verde exfoliată pe alocuri; mai multe creștături pe una din fețe (posibil din vechime - unele sunt umplute cu patină); tăiș tocit și știrbit;

- a. L=13.1 cm; l.t=6.1 cm; L.m=5.9 cm; l.m=3.6 cm; G=836 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Sevlievo; N.I. 79 (fost în Muz. Krävenik);
- e. Inedit;

322. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; ceafă prelungită cu laturi arcuite concav; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune pentagonală, tăiș lățit; bine lucrat, finisat și încheiat, suprafețe netezite; curățat, urme de patină verde; tăiș foarte tocit;

- a. L=14.6 cm; l.t=5.2 cm; L.m=6.5 cm; l.m=4 cm; G=765 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în zona Stola-Kravenik;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Sevlievo; N.I. 70-2 (fost în Muz. Krävenik?);
- e. Inedit;

323. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune pentagonală; suprafețe foarte bine finisate, însă foarte prost încheiat la muchia inferioară; curățat, culoare arămie-brună; tăiș foarte tocit, cu un colț rupt;

- a. L=17.5 cm; l.t=4.2 cm; L.m=3.4 cm; l.m=3.7 cm; G=738 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în zona Stola-Kravenik;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Sevlievo; N.I. 70-1 (fost în Muz. Krävenik?);
- e. Inedit;

CLI. Kremikovtsi, mun. Sofia, distr. Sofia, Bulgaria.

324. *Topor cu brațe în cruce* întreg; câte un colț de la ambele tășuri este tăiat; profil relativ drept, cu brațul tășului vertical arcuit către tăiș, care este puternic evazat; secțiuni rectangulare cu muchii rotunjite; manșon profilat pe fața inferioară; suprafețe zgrunțuroase, nefinisate, cu multe neregularități; patină verde păstrată pe alocuri, culoare brun-verzuie; tășurile sunt tocite dar e greu de spus dacă au fost folosite (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=27.7 cm; l=5.7 cm; l.tv=cca 4.5 cm; l.to=5.1 cm; G=1360 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare?
- d. Inst. Sofia; N.I. 75;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 16, fig. 50; Черных 1978, 90, pl. 1/5; Todorova 1981, 47, nr. 175, pl. 14/175;
- f. Mikov spune că a fost găsit într-o așezare neolitică de pe teritoriul satului;

Kulcheto, vezi Asenovgrad.

CLII. Lesura, mun. Krivodol, distr. Vratsa, Bulgaria, pct. Starite Lozva. De aici se cunosc două pumnale cu placă. Așa cum apare în registrul muzeului, piesele au fost aduse de către Marya Gergova Mehovska, împreună cu câteva celturi, un vârf de lance, brațară; ca atare, Nikolov publică toate piesele ca parte a unui depozit databil în bronzul târziu (Николов 1966). Chernyh corectează informația, arătând că pumnalele provin din zona unei așezări databile în perioada de tranziție la epoca bronzului, afectată de o fortificație mai târzie (Черных 1978, 234; Pernicka et al. 1997, 68).

325. *Pumnal cu placă* la mâner cu vârful lipsă; lamă triunghiulară, secțiune plană cu tășuri marcate și ferăstruite, placă trapezoidală cu trei găuri de nit; bine lucrat și finisat, culoare brună cu urme de patină verde (N-2);

- a. L=9.1 cm; l=2.3 cm; G=13 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare?
- d. Muz. Vratsa; N.I. 654;

e. НИКОЛОВ 1966, 50, fig. 3/a; Черных 1978, 235, pl. 63/2;

326. *Pumna* cu placă la mâner rupt la ceafă; lamă triunghiulară cu vârful rotunjit, secțiune rombică (îngroșat la mijloc) și tășuri marcate; placă rotunjită cu trei găuri pentru nit (avea probabil patru); finisat, lama cu crăpături, zgârieturi recente; patină verde neuniformă (N-2);

a. L=11.9 cm; l=3.4 cm; G=28 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Așezare?

d. Muz. Vratsa; N.I. 653;

e. НИКОЛОВ 1966, 50, fig. 3/b; Черных 1978, 235, pl. 63/3;

CLIII. Leva Reka, mun. Tran, distr. Pernik, Bulgaria.

327. *Topor* cu brațe în cruce întreg; câte un colț de la ambele tășuri este tăiat; profil ușor arcuit cu tășul vertical evazat; secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară; suprafețe nefinisate, cu multe neregularități; patină verde păstrată pe alocuri, culoare arămie; tășul vertical este lățit (bătut) (TT-2; tip Jászladány);

a. L=23 cm; l=4.8 cm; l.tv=cca 2.9 cm; l.to=3.4 cm; G=714 gr;

b. Descoperire întâmplătoare în 1909;

c. Descoperire izolată (?);

d. Inst. Sofia; N.I. 719;

e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 17; Черных 1978, 91, pl. 2/1; Todorova 1981, 47, nr. 176, pl. 14/176;

CLIV. Lișcoteanca, com Bordei Verde, jud. Brăila, România. Pct. Movila Olarului; așezare de tip tell pe un pinten al terasei Călmățuiului; săpături N. Harțuche între 1970-1976. Au fost descoperite depuneri din mai multe perioade între care și niveluri atribuite c. Gumelnița (Harțuche 1987).

328. *Topor* plat întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară (Varianta Coteana);

a. L=11.5 cm; l.t=3.5 cm; gr=0.8 cm;

b. Săpături;

c. Așezare (c. Gumelnița A2);

d. Muz. Brăila; N.I. 10.512;

- e. Harțuche, Anastasiu 1976, 80-81, nr. 88A, fig. 88/A; Dragomir 1983, 50, fig. 14/29; Mareș 2002, 259, nr. 1230, pl. 50/9;

CLV. Lișteava, com. Ostroveni, jud. Dolj, România.

329. *Pumnal cu placă* la mâner rupt la vârf; lamă foliformă cu nervură mediană; placă lățită și rotunjită cu trei găuri pentru nituri; tășuri demarcate, tocite și măcinate; rupt și îndoit la capătul de prindere; două linii incizate de-o parte și de alta a nervurii; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde uniformă;

- a. L.păstrată=11.4 cm; l=3.8 cm; G=42 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Craiova; N.I. 51384;
- e. Berciu, 1939, 137, nr. 2, fig. 170;

CLVI. Lom (mun.), distr. Montana, Bulgaria. Au fost recuperate de la căutătorii de comori două topoare ciocan de tip Pločnik descoperite undeva în mun. Lom (informații Stefan Alexandrov). După aspectul patinei, par a fi format un depozit.

330. *Topor ciocan* întreg; bine lucrat, cu neregularități pe corp, patină verde;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. ?;
- e. Inedit;

331. *Topor ciocan* întreg; bine lucrat, cu neregularități pe corp, patină verde;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. ?;
- e. Inedit;

CLVII. Lom Cherkovna [Boyka], mun. Lom Cherkovna, distr. Ruse, Bulgaria.

332. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil drept, cu brațul tăișului vertical ușor arcuit, tăișul fiind lățit; secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară (TT-6; tip Tg. Ocna);

- a. L=19.9 cm; l.tv=3.4 cm; l.to=4.9 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Naț. Sofia?;
- e. МИКОВ 1972, 62, nr. 7, fig. 7; Черных 1978, 94, pl. 4/2; Todorova 1981, 49, nr. 190, pl. 17/190;

CLVIII. Lovech, mun. Lovech, distr. Lovech, Bulgaria.

A. Tabashka Peshtera. Peșteră situată lângă Lovech, cercetată de N. Dzhambazov, în care s-au descoperit mai multe materiale preistorice între care și un pumnal.

333. *Pumnal cu placă* la mâner ușor ruptă; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, tăiș rotunjit; placă nedemarcată de lamă, cu două găuri pentru nituri așezate în linie;

- a. L=11.1 cm; l=2.8 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare în peșteră (c. Tei?);
- d. ?
- e. Leahu 2003, 90, nr. 2, pl. 18/8 (cu bibliografia);

f. Leahu consideră piesa un tip arhaic al pumnalelor cu limbă la mâner, modificat și reutilizat într-o epocă mai târzie;

B. În centrul orașului a fost descoperit întâmplător, în urma unor lucrări edilitare, un mormânt tumular. Din inventarul recuperat făceau parte trei vase, o spirală de aur și un pumnal. Pe baza ceramicii, Stefan Alexandrov (Alexandrov 1998) datează mormântul în bronzul timpuriu (EBA III).

334. *Pumnal rupt la placă* (?); lamă prelungă triunghiulară cu nervură mediană spre placă și secțiune rombică spre vârf; vârf ascuțit; placă cu nituri (se mai observă doar un rest de gaură); tăișurile, marginile plăcii și suprafețele sunt foarte corodate și măcinate (N-12);

- a. L.păstrată=18.5 cm; l.păstrată=3.6 cm; G=80 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar; mormânt tumular (EBA III);
- d. Muz. Lovech; N.I. 848;
- e. КИТОВ, ПАВЛОВ 1973, 4 urm (foto); Черных 1978, 235, pl. 63/6;

C. Din zona oraşului Lovech.

335. *Topor cu gaură transversală* întreg; manşon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă ușor arcuită cu secțiune pentagonală, tăiș ușor lățit; bine lucrat, încheiat, suprafețe finisate; curățat; tăiș cu urme de folosire; pe o parte a lamei are ștanțat numele descoperitorului (proprietarului?) din 1929 (Minko M. Bakardzhi) (T-8);

- a. L=13.6 cm; l.t=5.7 cm; L.m=4.7 cm; l.m=3.9 cm; G=758 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Lovech; N.I. 216;
- e. Черных 1978, 140, pl. 22/1;

CLIX. Lovech (distr.), Bulgaria.

336. *Topor cu brațe în cruce* cu un colț al tăișului vertical rupt; profil arcuit; manşon profilat pe fața inferioară; culoare brun-arămie;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 28558;
- e. Inedit?

CLX. Lozen, mun. Lyubimets, distr. Haskovo, Bulgaria.

337. *Topor cu gaură transversală* întreg; manşon profilat cu ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș lățit; incizii orizontale (șanțuiri) de-o parte și de alta a manşonului; nefinisat, suprafețe zgrunțuroase cu denivelări, brun verzui (patină verde neuniformă); tăiș știrbit, folosit (T-16);

- a. L=15.6 cm; l.t=4.3 cm; L.m=7 cm; l.m=3.5 cm; G=798 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 365;

e. Черных 1978, 141, pl. 23/10;

CLXI. Luica, com. Luica, jud. Călărași, România. Depozit constituit dintr-un topor plat și un topor ciocan.

338. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit (varianta Coteana);

- a. L=16.8 cm; l.t=4.3 cm; l.c=2.8 cm; gr=2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Oltenița;
- e. Vulpe 1975, 57, nr. 252, pl. 32/252; 55/B; Mareș 2002, 261, nr. 1240, pl. 50/12;

339. *Topor ciocan* întreg; profil relativ drept, cu secțiuni rectangulare; manșon profilat pe ambele fețe (tip Crestur);

- a. L=18.3 cm; l=5.8 cm; l.t=3.9 cm; l.c=3.2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Oltenița;
- e. Vulpe 1975, 25, nr. 36, pl. 4/36; 55/B; Mareș 2002, 261, nr. 1239, pl. 16/11;

CLXII. Lyulin, mun. Straldzha, distr. Yambol, Bulgaria, pct. Baba Draganka.

340. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară; culoare arămie-brună (TD-14; varianta Delchevo);

- a. L=6 cm; l.t=2.2 cm; l.c=0.5 cm; gr=0.8 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare în zona unei așezări de tip tell cu niveluri eneolitice;
- c. Așezare (?);
- d. Muz. Plovdiv; N.I. 3123;
- e. Детев 1963, 14, pl. 7/1; Черных 1978, 109, pl. 13/10; Todorova 1981, 30, nr. 66, pl. 4/66;

CLXIII. Madara, mun. Kaspichan, distr. Shumen, Bulgaria. De pe platoul Cetățuii provin mai multe piese preistorice de metal, toate fiind descoperiri întâmplătoare.

341. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară și tăiș lățit; ceafă lățită și turtită (probabil de la folosire) (TD-18; varianta Sălcuța);

- a. L=cca 18.7 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare în 1927;
- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 2745;
- e. Миковъ 1933, 91, nr. 18; Черных 1978, 110, pl. 14/5; Todorova 1981, 29, nr. 49, pl. 3/49;

342. *Topor plat* întreg; dreptunghiular, secțiune foarte subțire; bine lucrat, finisat, cu asperități; patină verde neuniformă, culoare brun-verzuie; tăiș tocit;

- a. ?;
- b. Descoperire întâmplătoare?
- c. ?
- d. Muz. Madara;
- e. Inedit;

343. *Pumnal cu placă* la mâner întreg, rupt în trei bucăți; lamă triunghiulară cu nervură mediană, vârf ascuțit; placa pare triunghiulară, probabil avea găuri pentru nit; tăișurile și marginile plăcii sunt foarte corodate și măcinate; patină verde neuniformă;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare?
- c. ?
- d. Muz. Madara;
- e. Inedit;

CLXIV. Mahmudia, com. Mahmudia, jud. Tulcea, România.

A. Pct. Cairacul Mare.

344. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon ușor profilat; lamă puternic arcuită, cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; bine lucrat și finisat; patină verde; tăiș nefolosit (tip Darabani);

- a. L=14 cm; l.t=6.1 cm; G=820 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;

- d. Muz. Tulcea; N.I. 129;
- e. Lăzurcă 1977, 302, pl. 1/2;

B. De pe teritoriul comunei.

345. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă puțin curbată, cu secțiune rectangulară, cu fețele ușor arcuite concav, tăiș lățit; linie adâncită pe muchia inferioară, la îmbinarea valvelor; bine lucrat și finisat; patină verde uniformă; tăiș folosit (tip Baniabic);

- a. L=14.8 cm; l.t=6.2 cm; G=935 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Tulcea; N.I. 42360;
- e. Vasiliu 1996, 27, fig. 1;

346. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon puțin profilat, lamă puternic arcuită, cu secțiune pentagonală, lățită spre tăiș; două nervuri pe manșon;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Galați; N.I. 6088;
- e. Vulpe 1970, 61, nr. 271a, pl. 56/C4;

CLXV. Malcoci, com. Nufăru, jud. Tulcea, România.

347. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, cu buton la partea inferioară; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; bine finisat; suprafețe poroase; patină verde uniformă; tăiș știrbit (tip Pătulele);

- a. L=14.9 cm; l.t=5.8 cm; G=750 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Tulcea;
- e. Ailincăi 2009, 49, fig. 1;

CLXVI. Malorad, mun. Borovan, distr. Vratsa, Bulgaria, pct. Pchelinya.

348. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; limbă trapezoidală, demarcată de două găuri pentru nit deschise către margine; nefinisat, suprafețe zgrunțuroase, margini măcinate, tăietură pe limbă; patină verde neuniformă (N-4);

- a. L=10.6 cm; l=2.2 cm; G=12 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Vratsa; N.I. 960;
- e. Черных 1978, 159, fig. 29/3;

CLXVII. Malu cu Flori, com. Malu cu Flori, jud. Dâmbovița, România. Pct. La Pârlitură; grup de morminte de inhumație în cutii de piatră descoperit întâmplător; cercetare la fața locului S. Morintz și D. V. Rosetti în 1958. Din inventarele mormintelor au fost recuperate o cană cu toartă, un topor de piatră și un pumnal. Mormintele se datează în epoca timpurie a bronzului (grupul Muscel).

349. *Pumnal cu placă (?)*; lamă triunghiulară;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar;
- d. Pierdut;
- e. Schuster 1997, 195, nr. 95, 217, 224;

CLXVIII. Manole, mun. Maritsa, distr. Plovdiv, Bulgaria.

350. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu vârful rotunjit, secțiune biconvexă; umeri reliefați; patină verde;

- a. L=6.4 cm; l=1.7 cm (fișă muzeu);
- b. Săpături P. Detev;
- c. Așezare de tip tell;
- d. Muz. Plovdiv; N.I. I 132 = I 358;
- e. Inedit;

Maritsa, vezi Simeonovgrad.

CLXIX. Markovo, mun. Kaspichan, distr. Shumen, Bulgaria.

351. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară cu tăiș lățit; bine lucrat, finisat, lustruit; curățat parțial, culoare arămie; tăișul nu pare folosit;

- a. L=18.2 cm; l.t=3.3 cm; l.c=2.3 cm; gr=1.8 cm; G=701 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen, N. I. 7666;
- e. Inedit;

CLXX. Măcin, or. Măcin, jud. Tulcea, România. Nu sunt date clare că cele două topoare ar proveni dintr-un depozit.

352. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon puțin profilat; lamă ușor arcuită, cu secțiune hexagonală; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară (tip Veselinovo);

- a. L=18 cm; l.t=6 cm; G=1225 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1939 în împrejurimile Măcinului;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Brăila;
- e. Vulpe 1970, 36, nr. 94, pl. 6/94; Harțuche, Anastasiu 1976, 171, nr. 356;

353. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă arcuită cu secțiune rectangulară, tăiș puternic lățit, cu colțul mult tras în jos; șanțuire lată pe fețele laterale ale manșonului, care se termină pe ceafă cu o mică proeminență (tip Cherson);

- a. L=25 cm; l.t=9 cm; G=1950 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1939 în împrejurimile Măcinului;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Brăila;
- e. Vulpe 1970, 61, nr. 270, pl. 17/270; Harțuche, Anastasiu 1976, 171, nr. 355;

CLXXI. Mădrets, mun. Gălăbovo, distr. Stara Zagora, Bulgaria. Pct. Dudzhova; așezare de tip tell săpată de M. Dimitrov în 1973. A fost descoperit un depozit format din două topoare plate, fără a se cunoaște contextul stratigrafic.

354. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; patină verde (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=cca 13 cm (după desene publicate);

- b. Săpături de salvare;
- c. Depozit în așezare;
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 190;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/4; Todorova 1981, 26, nr. 28, pl. 2/28;

355. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; suprafețe zgrunțuroase cu neregularități; patină verde (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=17.5 cm;
- b. Săpături de salvare;
- c. Depozit în așezare;
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 170;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/3; Todorova 1981, , 26, nr. 29, pl. 2/29; Калчев 2010, 13 (foto);

CLXXII. Măglizh, mun. Măglizh, distr. Stara Zagora, Bulgaria. În zona submontană dintre Măglizh și Dăbovo a fost descoperit, de către căutătorii de comori, un depozit format din trei topoare cu gaură transversală. Piesele au fost recuperate și au intrat în colecțiile Muzeului Național de Istorie din Sofia.

356. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; fără urme de folosire;

- a. L=18 cm; G=1210 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43780;
- e. Avramova 2004, 163, nr. 1, fig. 1;

357. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; fără urme de folosire;

- a. L=18 cm; G=1200 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43781;
- e. Avramova 2004, 163, nr. 2, fig. 1;

358. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; fără urme de folosire;

- a. L=19.5 cm; G=1320 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 43782;
- e. Avramova 2004, 163, nr. 3, fig. 1;

CLXXIII. Mechi Kladenets [Ai bunar], mun. Stara Zagora, distr. Stara Zagora, Bulgaria. Piesele au fost găsite în timpul cercetărilor din zona minelor de cupru de la Ai bunar și sunt considerate, de regulă, unelte folosite la extragerea și prelucrarea minereului de cupru.

359. *Topor ciocan* întreg; profil relativ drept, cu o ușoară arcuire în zona manșonului; secțiune dreptunghiulară; bine lucrat, finisat; patină verde parțial exfoliată; tăiș și ceafă puternic deformate prin folosire (TM-4; tip Pločnik B);

- a. L=13 cm; G=654 gr;
- b. Cercetări de teren M. Dimitrov prin 1934-1935;
- c. Mină de cupru;
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 786;
- e. Черных 1978, 99, pl. 6/5; Todorova 1981, 36, nr. 101, pl. 6/101; Pernicka et al. 1997, 58;

360. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil relativ drept; secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară; bine lucrat și lustruit, se mai văd cusături de la turnare; lovituri pe brațul orizontal spre tăiș; curățat, culoare brună cu urme de patină verde (TT-12; tip Tg. Ocna);

- a. L=17.2 cm; G=995 gr;
- b. Cercetări de teren M. Dimitrov prin 1934-1935;
- c. Mină de cupru;
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 787;
- e. Черных 1978, 91, pl. 2/7; Todorova 1981, 49, nr. 195, pl. 17/195; Pernicka et al. 1997, 58;

361. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; limbă la mâner scurtă, rotunjită, puțin demarcată; patină verde neuniformă;

- a. ?
- b. ?
- c. ?

d. Muz. Stara Zagora;

e. ?

362. *Pumnal cu limbă* la mâner cu vârful rupt; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă; umeri profilați; limbă la mâner scurtă, rotunjită, puțin demarcată; patină verde neuniformă;

a. ?

b. ?

c. ?

d. Muz. Stara Zagora;

e. ?

CLXXIV. Mehedinți (jud.), România. De pe teritoriul județului, fără a putea preciza localitatea, provin mai multe topoare cu brațele în cruce; ele nu formează un depozit.

363. *Topor cu brațe în cruce* întreg; un colț al tășului orizontal este rupt recent, prezintă și alte urme de distrugere și folosire recentă; profil puternic arcuit (tip Jászladány);

a. L=26 cm; l.to=4.5 cm; l.tv=5.2 cm;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată (?);

d. Muz. Dr. Turnu Severin;

e. Stângă 1982, 190, fig. 1;

364. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil drept; tășuri evazate, cel vertical cu colțul tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară (tip Jászladány);

a. L=19.3 cm; l.tv=3.8 cm; l.to=4 cm; G=565 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată (?);

d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4444;

e. Crăciunescu 1998, 145, pl. 2/3;

365. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar; a fost rupt și deformat de descoperitor; se mai păstrează brațul cu tăș orizontal și parte din manșon (tip Jászladány);

a. L.păstrată=13.3 cm; l.to=4.6 cm; G=280 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 2460;
- e. Crăciunescu 1998, 145, pl. 2/4;

366. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar; a fost rupt și deformat de descoperitor; se mai păstrează brațul cu tăiș orizontal și parte din manșon; manșon profilat pe fața inferioară (tip Jászladány);

- a. L.păstrată=13.5 cm; l.to=5 cm; G=340 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4443;
- e. Crăciunescu 1998, 145, pl. 2/5;

CLXXV. Mengishevo, mun. Vărbita, distr. Shumen, Bulgaria.

367. *Topor cu gaură transversală* întreg, tăiat și mutilat pe manșon de către descoperitor; manșon profilat; ceafă prelungită cu buton tras în exterior; lamă cu secțiune hexagonală; nervuri pe manșon; bine finisat și încheiat, culoare brună; tăiș tocit și știrbit;

- a. L=16.4 cm; l.t=4.4 cm; L.m=6.2 cm; l.m=3.7 cm; G=600 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Shumen; N.I. 4784;
- e. Атанасов 1995, 47, nr. 36 (foto);

CLXXVI. Mezdra, mun. Mezdra, distr. Vratsa, Bulgaria.

368. *Topor plat* întreg; lamă cu secțiune dreptunghiulară și tăiș evazat; tăiș ușor curbat în plan orizontal;

- a. G=620 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare eneolitică;
- d. Muz. Vratsa; N.I. 2859;
- e. Pernicka et al. 1997, 69, fig. 9/11;

CLXXVII. Mihai Viteazu, com. Mihai Viteazu, jud. Constanța, România. Tumul distrus de lucrări agricole; s-au descoperit mai multe morminte de înhumăție, majoritatea fiind de tip Yamnaya.

369. *Pumnal cu limbă* la mâner cu vârful rupt; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, limbă la mâner îngustă;

- a. L. păstrată=9.3 cm; l=2.8 cm; G=17.39 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare; cercetare la fața locului Mihai Irimia;
- c. Funerar;
- d. Muz. Constanța;
- e. Irimia 1981, 347, fig. 2/2;

CLXXVIII. Mihăilești, or. Mihăilești, jud. Giurgiu, România. Pct. Tufa; depozit descoperit întâmplător în 1958, prin surparea terasei înalte de pe dreapta Argeșului; format dintr-un topor cu gaură transversală, un topor cu ceafa cilindrică și două inele de buclă din aur.

370. *Topor cu gaură transversală* cu ceafa ruptă de către descoperitor; crăpături pe manșon și pe lamă; manșon profilat; lama cu secțiune hexagonală (tip Izvoarele);

- a. L=14.5 cm; l.t=5.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1959, 265 urm, fig. 1; Vulpe 1970, 33, nr. 71, pl. 5/71; 65 F; Soroceanu 2012, 161, nr. 2, pl. 71/11;

371. *Topor cu ceafa cilindrică* rupt în două de descoperitor; lamă arcuită cu secțiune hexagonală și tăiș evazat; decorat cu opt proeminențe în formă de boabe de linte;

- a. L=11.4 cm; l.t=3.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1959, 265 urm, fig. 2; Vulpe 1970, 63-64, nr. 277, pl. 18/277; 65/F; Soroceanu 2012, 161, nr. 1, pl. 71/8;

CLXXIX. Milanovo, mun. Veliki Preslav, distr. Shumen, Bulgaria.

372. *Topor plat* cu un colț al tăișului rupt din vechime; lamă cu secțiune dreptunghiulară și tăiș ușor evazat; bine lucrat, finisat, suprafețe ușor zgrunțuroase; patină verde neuniformă, culoare arămie-roșcată; tăiș ciupit și teșit;

- a. L=14.4 cm; l.t=4.3 cm; l.c=2.9 cm; gr=1.1 cm; G=399 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen, N.I. 7602;
- e. Inedit;

CLXXX. Mioveni, or. Mioveni, jud. Argeș, România, pct. Pădurea Colibași.

373. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, tășuri lățite (tip Ariușd);

- a. L=19 cm; l.tv=3.5 cm; l.to=3.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare
- c. Descoperire izolată;
- d. Colecție privată;
- e. Măndescu 2005, 81, fig. 1;

CLXXXI. Mircea-Vodă, com. Sălcioara, jud. Dâmbovița, România.

374. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit (tip Pătulele);

- a. L=cca 15.3 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în apropierea unei așezări de tip Tei;
- d. Muz. Târgoviște;
- e. Vulpe 1970, 38, nr. 106, pl. 7/106;

CLXXXII. Mitrovtsi, mun. Chiprovtsi, distr. Montana, Bulgaria.

375. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon ușor profilat, ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; secțiune dreptunghiulară cu muchii rotunjite; nervuri pe manșon; bine finisat, brun închis; fără urme de folosire (T-18?);

- a. L=11.2 cm; l.t=3 cm; L.m=4.3 cm; l.m=3.3 cm; G=369 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia, N.I. 3258;
- e. Черных 1978, 142, pl. 24/10;

CLXXXIII. Mogila, mun. Kaspichan, distr. Shumen; Bulgaria. Cinci piese preistorice de metal provin de pe teritoriul localității, fiind găsite întâmplător. Ele sunt de regulă puse în legătură cu o așezare de tip tell din zonă, însă nu există niciun indiciu că ele ar fi fost găsite în așezare, sau că ar fi format vreun depozit.

376. *Topor plat* întreg; lamă cu secțiune dreptunghiulară, tăiș ușor lățit; bine lucrat, cu asperități; curățat, culoare arămie; nu pare folosit;

- a. L=13.8 cm; l.t=2.4 cm; l.c=1.4 cm; gr=1.7 cm; G=309 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 6048;
- e. Inedit;

377. *Topor plat* întreg; lamă cu secțiune dreptunghiulară, tăiș ușor evazat; bine lucrat, cu asperități; zgârieturi pe o față; curățat parțial, culoare arămie; nu pare folosit;

- a. L=17.7 cm; l.t=3.9 cm; l.c=2.6 cm; gr=1.2 cm; G=497 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 6051;
- e. Inedit;

378. *Topor plat* cu margini ușor ridicate, întreg; tăiș lățit, muchii bombate, profil subțiat către ceafă; bine lucrat și finisat, ușoare neregularități; curățat, culoare brun-arămie; tăiș ușor știrbit;

- a. L=17 cm; l.t=5.3 cm; l.c=3 cm; gr=1.8 cm; G=704 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 6050;
- e. Inedit;

379. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; marginile sunt ridicate în zona mediană a piesei; către tăiș și ceafă are secțiune dreptunghiulară; profil subțiat spre ceafă, ceafa rotunjită; bine lucrat și finisat, suprafețe zgrunțuroase; curățat, culoare brun-arămie; tăiș ușor știrbit (TD-44);

- a. L=18.6 cm; l.t=4.2 cm; l.c=1.5 cm; gr=2 cm; G=525 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 896a;
- e. Миковъ 1933, 102, nr. 34; Черных 1978, 155, pl. 27/15;

380. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu manșonul crăpat, aproape rupt; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă cu secțiunea pentagonală, tăiș lățit; bine lucrat și finisat; curățat, culoare brună; tăiș foarte puțin știrbit;

- a. L=11.4 cm; l.t=7.2 cm; L.m=5.4 cm; l.m=3.8 cm; G=853 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Shumen; N.I. 6049;
- e. Атанасов 1995, 47, nr. 35 (foto);

CLXXXIV. Montana, mun. Montana, distr. Montana, Bulgaria, pct. Dzheravitsa (cca 4 km SV de Montana).

381. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit; secțiuni rectangulare cu muchii rotunjite; manșonul e profilat pe fața inferioară; suprafețe neregulate; curățat, culoare arămie, cu urme de patină verde; tășuri ușor ciupite (tip Jászladány);

- a. L=24.4 cm; l=6.1 cm; l.tv=4 cm; l.to=4.5 cm; G=1092 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Montana; N.I. 1162;
- e. Александров 2007, 131, fig. 1-2; Pernicka et al. 1997, 75, fig. 10/4;
- f. Pernicka et al. în publică ca provenind de la Živlovci (distr. Montana);

CLXXXV. Moțaței, com. Moțaței, jud. Dolj, România. Două topoare cu brațele în cruce; nu există indicii că ele ar fi format vreun depozit.

382. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare, tășuri puternic evazate; manșon profilat pe ambele fețe; foarte bine lucrat, finisat și lustruit, fără asperități; culoare brună-arămie, câteva tăieturi recente pe brațul orizontal; tășuri folosite (varianta Jászladány-Bradu);

- a. L=32 cm; l=6.5 cm; l.tv=5.3 cm; l.to=6.7 cm; G=1671 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Craiova; N.I. I 25105;
- e. Vulpe 1975, 43, nr. 181, pl. 24/181 (cu bibliografia); Mareş 2002, 267, nr. 1276, pl. 42/1;

383. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar; se păstrează brațul vertical tăiat recent; bine lucrat, finisat și lustruit, urme de lovituri de la finisare; culoare verzui-arămie; tăiș ciupit într-un singur loc;

- a. L.păstrată=9.3 cm; l.tv=3.1 cm; G=279 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Craiova; N.I. I 25010;
- e. Este probabil piesa la care se referă Nestor (1933a, 78, nota 307); amintit și de Vulpe 1975, 43, nr. 181; Mareş 2002, 268, nr. 1277;

CLXXXVI. Mozăceni, com. Mozăceni, jud. Argeş, România. La sud de Eleşteul Mare, în apropiere de drumul Cureştilor, pe terasa Mozacului. Cu ocazia plantării viței-de-vie s-au descoperit fragmente ceramice atribuite c. Coțofeni și un topor cu brațele în cruce.

384. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare, tăișuri evazate, cel vertical cu colțul tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară (varianta Orșova);

- a. L=20.5 cm; l=5.5 cm; l.tv=cca 3.7 cm; l.to=cca 3.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare?
- d. Muz. Pitești; N.I. IV 747;
- e. Vulpe 1975, 40, nr. 127, pl. 16/127; Nania 2000, 16, fig. 1; Măndescu 2005, 81, nota 1;
- f. La Vulpe apare ca descoperit în „Jud. Argeş, probabil Retevoiești”;

CLXXXVII. Musina, mun. Pavlikeni, distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria.

385. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil drept; tăișul orizontal pare parțial rupt (TT-10; tip Tg. Ocna);

- a. L=cca 15 cm (după desene publicate);

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?) în zona unei așezări de tip tell;
- d. Inst. Sofia;
- e. Черных 1978, 95, pl. 5/5; Todorova 1981, 49, nr. 196, pl. 17/196;

CLXXXVIII. Nenovo, mun. Provadya, distr. Varna, Bulgaria, pct. Popskata Mogila.

386. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară și tăiș evazat (TD-12; varianta Kamenar);

- a. L=cca 10.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?) în zona unei așezări de tip tell;
- d. Muz. Varna; N.I. I 829;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/11; Todorova 1981, 31, nr. 72, pl. 4/72;

CLXXXIX. Niculițel, com. Niculițel, jud. Tulcea, România.

387. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafă prelungită, teșită la partea inferioară; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; unghi între manșon și lamă pe muchia superioară; patină verde uniformă (tip Pătulele);

- a. L=12.9 cm; l.t=4.8 cm; G=550 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare pe malul sudic al lacului Gorgonel, în pământul surpat din faleză;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Tulcea; N.I. 46106;
- e. Ailincăi 2005, 271, fig. 1;

CXC. Nova Nadezhda, mun. Haskovo, distr. Haskovo, Bulgaria.

388. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă cu secțiune pentagonală, puternic arcuită; tăiș evazat; probabil prost încheiat pe muchia inferioară (T-4?);

- a. L=cca 8.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Haskovo; N.I. 13;
- e. Черных 1978, 138, pl. 21/4;

CXCI. Nova Zagora, mun. Nova Zagora, distr. Sliven, Bulgaria. Așezare de tip tell săpată sub conducerea lui Rumen Katincharov. S-au descoperit mai multe niveluri de locuire atribuite bronzului timpuriu și mijlociu. Asupra poziției stratigrafice a pumnalului sunt informații diverse: Katincharov îl atribuie orizontului III, iar M. Kanchev și E. Chernyh orizontului I. Oricum, orizonturile I-III au fost încadrate din punct de vedere cronologic în bronzul mijlociu (Катинчаров 1972).

389. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă zveltă cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; umeri reliefați; suprafețele par nefinisate; patină verde neuniformă (N-8);

- a. L=17.5 cm; l=3.3 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare (MBA?);
- d. Muz. Nova Zagora; N.I. 25;
- e. Катинчаров 1972, 245, fig. 1/3; КЪНЧЕВ 1973, nr. cat. 71, fig. 71; Черных 1978, 159, fig. 29/17;

CXCII. Nova Zagora (mun.), distr. Sliven, Bulgaria.

390. *Topor plat* întreg, cu secțiune dreptunghiulară; multe neregularități și câteva lovituri recente; patină verde neuniformă; tăiș și ceafă nefolosite;

- a. L=15.4 cm; l.t=3.6 cm; l.c=2 cm; gr=1.8 cm; G=446 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Nova Zagora; N.I. 6247?;
- e. Inedit?;

CXCIII. Novi Pazar, mun. Novi Pazar, distr. Shumen, Bulgaria.

391. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară și tăiș lățit, ceafa arcuită; foarte bine lucrat, finisat și lustruit, câteva zgârieturi; patină verde; tăișul pare nefolosit;

- a. L=15.5 cm; l.t=3.6 cm; l.c=1.7 cm; gr=0.4 cm; G=115 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Shumen; N.I. 7667;

e. Inedit;

CXCIV. Novoseltsi, mun. Vidin, distr. Vidin, Bulgaria.

392. *Topor cu brațe în cruce* întreg, cu un colț al tăișului vertical tăiat și pilit pentru prelevare analize; profil arcuit; secțiuni aproximativ rectangulare cu muchii rotunjite; manșonul este profilat pe fața inferioară (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=21.5 cm; l=5.3 cm; l.tv=3.1 cm; l.to=4.6 cm; G=883 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 562;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 19; Черных 1978, 90, pl. 1/1; Todorova 1981, 47, nr. 171, pl. 13/171;

CXCV. Obogeni, com. Stoilești, jud. Vâlcea, România.

393. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil drept, secțiuni rectangulare; tăișul vertical este evazat, cu colțul tras în jos; nu prezintă urme vizibile de folosire (variante Jászladány-Orșova);

- a. L=22.4 cm; l=5 cm; l.to=4.2 cm; G=875 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1974, la cca 200 m vest de biserică;
- c. Descoperire izolată pe panta unui deal, la -1.50 m adâncime;
- d. Muz. Govora; N.I. 142;
- e. Petre-Govora 1995, 15, 35, fig. 1/1; Mareș 2002, 269, nr. 1284, pl. 29/5;

CXCVI. Ocnele Mari, or. Ocnele Mari, jud. Vâlcea, România. Pct. Ștrand, deasupra ștrandului de la Ocnele Mari. Așezare săpată de Gh. Petre-Govora; strat Glina gros de cca 0.60 m (?), care suprapune un strat Coțofeni III și care este, probabil, suprapus de un strat cu ceramică de tip Verbicioara I; toporul a fost atribuit locuirii de tip Verbicioara.

394. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată spre ceafă; muchii rotunjite; bine lucrat și finisat; patină verde uniformă;

- a. L=15.6 cm; l=2.3 cm; l.t=1.5 cm; l.c=0.7 cm; gr=1.8 cm; G=300 gr;
- b. Săpături de salvare;
- c. Așezare; în secțiunea I, caroul 6, la -0.60 m adâncime (la partea superioară a depunerii arheologice – c. Verbicioara);

- d. Muz. Govora;
- e. Petre-Govora 1995, 46, fig. 1/16;

CXCVII. Ocnița, or. Ocnele Mari, jud. Vâlcea, România. Pct. Cosota; așezare Latène care a suprapus și a distrus mai multe niveluri de locuire preistorice cu material ceramic de tip Coțofeni, Glina și Verbicioara.

395. Pumnal cu placă la mâner întreg, cu o mică ruptură la capătul de prindere; lamă foliformă cu secțiune îngroșată pe mijloc; vârf ușor rotunjit; placă rotunjită cu trei găuri pentru nituri; bine lucrat și finisat; patină verde uniformă;

- a. L=11.3 cm; l=3 cm; G=39.6 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare;
- d. Muz. Rm. Vâlcea;
- e. Berciu et al. 1984, 182, nr. 9, fig. 4/7; 5;

CXCVIII. Odaia Turcului, com. Mătăsaru, jud. Dâmbovița, România. Așezare pe un pinden de terasă de pe malul stâng al Poptopului (bazinul Argeșului); săpături conduse de Ersilia Tudor între anii 1979-1988. S-au descoperit mai multe niveluri din bronzul timpuriu (c. Glina; c. Odaia Turvului) (Tudor 1982; Băjenaru 2003).

396. Topor plat cu margini ridicate, fragmentar; se mai păstrează un colț cu o mică porțiune din tăiș și dintr-o margine; latura opusă marginii păstrate este ușor îndoită, probabil ca urmare a ruperii toporului; are patină verde-închis neuniformă și suprafețe exfoliate (tip Glina);

- a. L.păstrată=3,2 cm; l.păstrată=3,2 cm; G=35,34 gr;
- b. Săpături în 1987;
- c. Așezare; piesa a fost găsită în Groapa 2 din secțiunea I, caroul 9, la -1,40 m adâncime, în asociere cu fragmente ceramice de tip Glina (nivelul 2);
- d. IAB;
- e. Băjenaru 2006, 129, fig. 1/3;

397. Pumnal cu limbă la mâner întreg; lamă aproximativ dreptunghiulară cu secțiune biconvexă, tăiș drept, limbă la mâner îngustă și ușor lățită la capăt;

- a. L=7.7 cm; l=2.7 cm; G=8.32 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; locuința 8 din nivelul 3, în asociere cu ceramică de tip Glina;
- d. IAB;
- e. Băjenaru 2006, 133, fig. 1/1; Băjenaru, Popescu 2012, 376, nr. 20, fig. 6/8;

398. *Pumnal cu placă* cu vârful rupt, miniatural; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; placă rotunjită cu două găuri pentru nituri; torsionat; patină verde uniformă;

- a. L=5.3 cm; l=2.2 cm; G=4,96 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în stratul 4, în asociere cu material ceramic de tip Odaia Turcului;
- d. IAB;
- e. Tudor 1982, 67, fig. 6/19; Băjenaru 2006, 135 urm, fig. 1/2;

CXCIX. Olănești, or. Băile Olănești, jud. Vâlcea, România, pct. Valea Argelelor.

399. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune pentagonală, lățită spre tăiș (tip Corbasca);

- a. L=14.4 cm; G=750 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Govora;
- e. Petre-Govora 1983, 288, fig. 2/2; Petre-Govora 1995, 37, fig. 2/2;

CC. Omarchevo, mun. Nova Zagora, distr. Sliven, Bulgaria.

400. *Pumnal cu limbă* la mâner cu lama ruptă la vârf; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă; limba ușor lățită la capăt; curățat de patină, culoare brun-negricioasă, arămie în anumite zone de unde s-au prelevat probe (N-8);

- a. L.păstrată=12.4 cm; l=3 cm; G=34 gr;
- b. ?
- c. Așezare (?);

- d. Inst Sofia; N.I. 2708;
- e. Черных 1978, 159, fig. 29/15;

CCI. Onogur, mun. Tervel, distr. Dobrich, Bulgaria, pct. Kreposta.

401. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; asperități și neregularități; curățat, culoare arămie; tăișul pare nefolosit (tip Sălcuța?);

- a. L=7.3 cm; l.t=2.3 cm; l.c=1.1 cm; gr=0.7 cm; G=57 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare (?); găsit în zona unei așezări eneolitice suprapusă de o fortificație antică (c. Varna IIb);
- d. Muz. Dobrich; N.I. Ap 0018;
- e. Pernicka et al. 1997, 69, fig. 9/2;

CCII. Orodol, com. Orodol, jud. Dolj, România.

402. *Topor cu brațe în cruce* (?);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. ?
- e. Berciu 1939, 88; Mareș 2002, 272, nr. 1298 (cu bibliografia);

CCIII. Orșova, or. Orșova, jud. Mehedinți, România. Din zona Orșovei (și a Porților de Fier) provin mai multe topoare, fără a forma vreun depozit.

403. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni aproximativ rectangulare, cu muchiile rotunjite; colțul tăișului vertical tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară (varianta Jászladány-Orșova);

- a. L=24.9 cm; l=5.2 cm; l.tv=3.9 cm; l.to=4.3 cm; G=870 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Timișoara;
- e. Lazarovici 1975, 29, nr. 25, fig. 9/9; Vulpe 1975, 39, nr. 104, pl. 13/104; Mareș 2002, 273, nr. 1300, pl. 29/3;

404. *Topor fragmentar; se mai păstrează manșonul; pare a fi de la un topor cu brațele în cruce cu secțiuni aproximativ rectangulare și manșon profilat pe fața inferioară;*

- a. L.păstrată=9 cm; l=5.1 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Timișoara;
- e. Vulpe 1975, 53, nr. 244, pl. 31/244;

405. *Topor cu gaură transversală întreg, cu manșonul deformat și un colț al tăișului rupt; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș (tip Veselinovo);*

- a. L=17 cm; l.t=cca 7 cm; L.m=4.9 cm; l.m=5 cm
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Timișoara;
- e. Vulpe 1970, 36, nr. 93, pl. 6/93;

CCIV. Oryahovo, mun. Oryahovo, distr. Vratsa, Bulgaria.

406. *Topor cu gaură transversală întreg, cu manșonul deformat; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; decupat la ceafă ușor lateral și neîngrijit; lamă cu secțiune hexagonală; tăiș ușor evazat; suprafețe bine finisate și lustruite, bine încheiat; numeroase lovituri și zgârieturi, crăpătură transversal pe lamă către tăiș; curățat, culoare brună; tăiș știrbit (T-14);*

- a. L=14.6 cm; l.t=5.4 cm; L.m=4.4 cm; l.m=4.4 cm (deformat); G=666 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată; din aceeași zonă sunt cunoscute și fragmente de topoare de piatră cu gaură transversală;
- d. Inst. Sofia; N.I. 443;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 20; Черных 1978, 141, pl. 23/2;

CCV. Ostrovu Corbului, com. Hinova, jud. Mehedinți, România.

A. Pct. Botul Piscului.

407. *Pumna* cu prindere simplă, întreg; lamă foliformă cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; capăt de prindere ascuțit;

- a. L=16.1 cm; l=2.6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare pe plaja de la Botul Piscului;
- c. Așezare?
- d. Muz. Drobeta Turnu Severin; N.I I 616;
- e. Berciu 1953, 591, nr. 22, 629, pl. 41/14; Vajsov 1993, 122, nr. 22.A.1, fig. 20/2;

B. Depozit (nr. I) într-un vas găsit la -0.50 m adâncime, într-o zonă în care a fost semnalată o așezare cu ceramică de tip Glina și Coțofeni; format dintr-un topor plat, patru topoare cu gaură de înmănușare transversală și 15 miniaturi de topoare plate cu dimensiuni cuprinse între 6-7.5 cm;

408. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; prezintă urme de folosire;

- a. L=14 cm; l.t=5 cm; gr=0.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR;
- e. Berciu 1937, 306 urm, fig. 1; Berciu 1939, 101 urm, fig. 110-111; Vulpe 1970, 30, nr. 44-47, pl. 65/E5; Vulpe 1975, 60, nr. 273, pl. 33/273; Soroceanu 2012, 145 urm, pl. 59/20;

409. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune subțire rectangulară, lățită spre tăiș; tăiș ciupit la unul din colțuri; realizat dintr-o placă de metal a cărei parte superioară a fost îndoită pentru a forma manșonul (tip Corbasca);

- a. L=14.1 cm; l.t=cca 7 cm; L.m=4.4 cm; l.m=2.5 cm; G=360 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 14048;
- e. Berciu 1937, 306 urm, fig. 1; Berciu 1939, 101 urm, fig. 110-111; Vulpe 1970, 30, nr. 44, pl. 4/44, 65E; Soroceanu 2012, 145 urm, pl. 59/1;

410. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat; lamă puternic arcuită cu secțiune subțire rectangulară, lățită spre tăiș; ruptură la tăiș; realizat dintr-o placă de metal a cărei parte superioară a fost îndoită pentru a forma manșonul (tip Corbasca);

- a. L=14.5 cm; l.t=7.5 cm; L.m=3.8 cm; l.m=2.8 cm; G=371 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 14047;
- e. Berciu 1937, 306 urm, fig. 1; Berciu 1939, 101 urm, fig. 110-111; Vulpe 1970, 30, nr. 45, pl. 4/45, 65E; Soroceanu 2012, 145 urm, pl. 59/2;

411. *Topor cu gaură transversală* rupt la manșon și la tăiș de către descoperitor; manșon neprofilat; lamă arcuită; realizat dintr-o placă de metal a cărei parte superioară a fost îndoită pentru a forma manșonul (tip Corbasca);

- a. L=10 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Pierdut;
- e. Berciu 1937, 306 urm, fig. 1; Berciu 1939, 101 urm, fig. 110-111; Vulpe 1970, 30, nr. 47, pl. 4/47, 65E; Soroceanu 2012, 145 urm, pl. 59/4;

412. *Topor cu gaură transversală* rupt la manșon și la tăiș de către descoperitor; manșon neprofilat; lamă arcuită; realizat dintr-o placă de metal a cărei parte superioară a fost îndoită pentru a forma manșonul (tip Corbasca);

- a. L=12.8 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Pierdut;
- e. Berciu 1937, 306 urm, fig. 1; Berciu 1939, 101 urm, fig. 110-111; Vulpe 1970, 30, nr. 46, pl. 4/46, 65E; Soroceanu 2012, 145 urm, pl. 59/3;

C. Pct. La Hotar, în apropierea vechiului debarcader; depozit (nr. II) descoperit întâmplător în 1966 într-un vas, în urma unor lucrări de irigații; format din 20 de topoare cu gaură transversală, din care se mai păstrează 14.

413. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; lamă arcuită cu secțiune

hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=18 cm; l=6.1 cm; G=945 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4123;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 1, fig. 1/1; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 67, nr. 10, pl. 9/1; Soroceanu 2012, 148, nr. 1, pl. 61;

414. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă cu marginile arcuite concav; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; puternic ciocănit la manșon; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=18.3 cm; G=cca 950 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I 102.249;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 2, fig. 1/2; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Soroceanu 2012, 148, nr. 2, pl. 60/3;

415. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; tăiș ascuțit de către descoperitor; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=16.5 cm; l=5.9 cm; G=755 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4128;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 3, fig. 1/3; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2006, 66, nr. 3, pl. 9/3; Soroceanu 2012, 148, nr. 3, pl. 61;

416. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu o mică ruptură la partea superioară a manșonului; manșon profilat, ceafă cu marginile arcuite concav; adâncitură în interiorul manșonului către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; ciocănit la ceafă; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=17.1 cm; l.t=5.9 cm; G=745 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4131;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 4, fig. 1/4; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 66, nr. 1, pl. 9/4; Soroceanu 2012, 148, nr. 4, pl. 61;

417. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; adâncitură în interiorul manșonului către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; cusătura de pe muchia inferioară este pronunțată; ciocănit la ceafă; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=17.9 cm; G=cca 960 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I 102.250;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 5, fig. 1/5; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Soroceanu 2012, 148, nr. 5, pl. 60/2;

418. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav și cusătura lățită; adâncitură în interiorul manșonului către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; cusătura de pe muchia superioară este pronunțată lângă tub; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=17.7 cm; l=5.6 cm; G=825 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4132;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 6, fig. 1/6; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 66, nr. 6, pl. 9/7; Soroceanu 2012, 149, nr. 6, pl. 61;

419. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; adâncitură în interiorul manșonului către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=17.7 cm; G=910 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 102.255;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 7, fig. 1/7; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Soroceanu 2012, 149, nr. 7, pl. 61/15;

420. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=17.2 cm; l=5.7 cm; G=725 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4135;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 8, fig. 1/8; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 67, nr. 9, pl. 9/8; Soroceanu 2012, 149, nr. 8, pl. 61;

421. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; adâncitură în interiorul manșonului către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea

inferioară a manșonului; ciocănit pe una din fețe; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=18.3 cm; l=6.1 cm; G=cca 950 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4127;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 9, fig. 2/1; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 66, nr. 5, pl. 10/1; Soroceanu 2012, 149, nr. 9, pl. 61;

422. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă cu marginile arcuite concav; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; colțul inferior al tăișului tras în jos; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; cusătura de pe muchia inferioară este îngroșată către manșon; ciocănit și deteriorat pe una din fețe; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=18.1 cm; l=6.1 cm; G=935 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4133;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 506, nr. 10, fig. 2/2; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 66, nr. 8, pl. 10/2; Soroceanu 2012, 149, nr. 10, pl. 61;

423. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; adâncitură în interiorul manșonului către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; ciocănit pe una din fețe; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=16.5 cm; l=5.7 cm; G=770 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4136;

- e. Davidescu, Vulpe 1968, 509, nr. 11, fig. 2/3; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 66, nr. 4, pl. 10/3; Soroceanu 2012, 149, nr. 11, pl. 61;

424. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; adâncitură în interiorul manșonului către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; ciocănit pe una din fețe; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=16.7 cm; G=cca 750 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 102.251;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 509, nr. 12, fig. 2/4; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Soroceanu 2012, 149, nr. 12, pl. 60/1;

425. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; adâncituri prelungi sub manșon de la turnare; ciocănit pe una din fețe; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=16.6 cm; l=5.9 cm; G=740 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4129;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 509, nr. 13, fig. 2/5; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 66, nr. 2, pl. 10/5; Soroceanu 2012, 149, nr. 13, pl. 61;

426. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă cu marginile arcuite concav; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; unghi între lamă și manșon pe muchia superioară; nervură la partea inferioară a manșonului; ciocănit pe una din fețe; bine lucrat și finisat; patină verde; nu pare folosit (tip Veselinovo);

- a. L=18.1 cm; l=6.1 cm; G=905 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin; N.I. I 4130;
- e. Davidescu, Vulpe 1968, 509, nr. 14, fig. 2/6; Vulpe 1970, 36, nr. 79-92, pl. 6/79-92; Crăciunescu 2005, 66, nr. 7, pl. 10/6; Soroceanu 2012, 149, nr. 14, pl. 61;

427-432. *Topoare cu gaură transversală; pierdute;*

CCVI. Ostrovu Mare, com. Gogoșu, jud. Mehedinți, România. Necropolă de tip Gârla Mare distrusă; materialele au fost recuperate în perioada interbelică.

433. *Pumnal cu placă la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă rotunjită cu trei găuri pentru nituri;*

- a. L=13.5 cm; l=3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar?
- d. ?
- e. Berciu 1939, 136, nr. 2, fig. 172/11;

Ovcharitsa, vezi Kovachevo.

CCVII. Pamukchiiy, mun Stara Zagora, distr. Stara Zagora, Bulgaria.

434. *Topor cu brațe în cruce întreg; profil relativ drept, cu brațul tăișului vertical arcuit, tăișul fiind evazat; secțiuni rectangulare; tăișul orizontal pare puternic știrbit (TT-8; tip Ariușd);*

- a. L=cca 19.1 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Plovdiv; N.I. 1169 (?); Todorova îl dă ca fiind păstrat la Muz. Stara Zagora;
- e. Миковъ 1933, 92, nr. 3; Детев 1963, 14, fig. 7/6; Черных 1978, 93, pl. 3/3; Todorova 1981, 46, nr. 157, pl. 11/157;

CCVIII. Panagyurishte (mun.), distr. Pazardzhik, Bulgaria.

435. *Topor cu brațe în cruce întreg, un colț al tăișului orizontal este rupt din vechime; profil arcuit, secțiuni rectangulare cu muchii rotunjite; tăișul*

vertical este evazat; nefinisat, cu multe asperități și neregularități; patină verde neuniformă; tăișul vertical este știrbit (TT-4; tip Jászladány);

- a. L=23.4 cm; l=4.5 cm; l.tv=4.2 cm; l.to=cca 4.5 cm; G=686 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Panagyurishte; N.I. 147 (fost în colecția Tumayan);
- e. Черных 1978, 93, pl. 3/6; Todorova 1981, 47, nr. 163, pl. 11/163;
- f. la Chernyh apare ca "loc de descoperire necunoscut";

CCIX. Pavlikeni (mun.), distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria.

436. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni ovale (?), tăiș vertical lățit; manșon profilat pe fața inferioară; pare bine lucrat și finisat; urme de folosire pe ambele tăișuri (tip Tg. Ocna);

- a. L=24 cm; l.tv=4.3 cm; l.to=5.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare în zona Pavlikeni; recuperat de la căutătorii de comori;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I-3275;
- e. Ivanov, Avramova 2007, 141, fig. 1;
- f. Autorii spun că ar putea fi parte dintr-un depozit, împreună cu toporul cu brațele în cruce din mun. Pleven (nr. cat. 464 - vezi mai jos), predat în aceeași perioadă Muz. Naț. Sofia;

CCX. Panaretovtsi, mun. Sliven, distr. Sliven, Bulgaria.

437. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșonul neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală; suprafețe bine finisate, bine încheiate; patină verde neuniformă; tăiș fără urme de folosire (T-10);

- a. L=13.2 cm; l.t=5.4 cm; L.m=6.7 cm; l.m=3.5 cm; G=672 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Sliven; N.I. 104;
- e. Черных 1978, 140, pl. 22/3;

CCXI. Pazardzhik (distr.), Bulgaria. Se cunosc două topoare cu gaură transversală. Ținând cont de aspectul similar al pieselor, este foarte probabil ca ele să fi constituit un depozit.

438. *Topor cu gaură transversală* întreg, masiv, dar elegant; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș evazat; nervuri pe manșon; bine încheiat și finisat, lovituri pe manșon și creștături pe muchia superioară; culoare arămie cu nuanțe aurii; tăiș foarte tocit (T-18);

- a. L=21 cm; l.t=5.7 cm; L.m=10.4 cm; l.m=4.3 cm; G=1200 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Pazardzhik; N.I. A 84;
- e. Черных 1978, 143, pl. 25/2;

439. *Topor cu gaură transversală* întreg, masiv, dar elegant; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș evazat; nervuri pe manșon; bine încheiat și finisat, creștături pe muchia superioară; culoare arămie cu nuanțe aurii; tăiș foarte tocit (T-18);

- a. L=20.8 cm; l.t=6.1 cm; L.m=9.3 cm; l.m=4.5 cm; G=1398 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Pazardzhik; N.I. A 83;
- e. Черных 1978, 143, pl. 25/3;

CCXII. Pădina Mare, com. Pădina Mare, jud. Mehedinți, România, pct. Ogașul lui Săman.

440. *Topor cu brațe în cruce* întreg; tășuri deformatе după descoperire (varianta Jászladány-Orșova);

- a. L=21.1 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Colecția Școlii din Pădina Mare (?);
- e. Vulpe 1975, 39, nr. 114, pl. 15/114; Mareș 2002, 274, nr. 1334;

CCXIII. Părvenets, mun. Rodopi, distr. Plovdiv, Bulgaria.

441. *Topor plat* întreg; lamă cu secțiune dreptunghiulară și tăiș evazat; rest de la turnare aproape de ceafă, în lateral; suprafețe bine finisate și

netezite, cu uşoare neregularităţi; culoare brun-verzuie, patină verde neuniformă; tăiş ascuţit, pare nefolosit (TD-32);

- a. L=14.5 cm; l.t=4 cm; l.c=1.2 cm; gr=0.3 cm; G=91 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 662 (171/15);
- e. Миковъ 1933, 109, nr. 29; Черных 1978, 206, pl. 42/9;

CCXIV. Pătulele, com. Pătulele, jud. Mehedinţi, România.

442. *Topor cu gaură transversală* întreg; manşon profilat, ceafă prelungită şi teşită la partea inferioară; lamă arcuită cu secţiune hexagonală, tăiş lăţit; unghi între lamă şi manşon pe muchia superioară (tip Pătulele);

- a. L=15.5 cm; L.m=6.2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dr. Turnu Severin;
- e. Berciu 1939, 89, fig. 102/1; Vulpe 1970, 38, nr. 95, pl. 7/95;

CCXV. Pchelinovo, mun. Gurkovo, distr. Stara Zagora, Bulgaria, pct. Lyava Reka.

443. *Topor cu gaură transversală* întreg; manşon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă cu secţiune pentagonală (T-2);

- a. L=cca 14.6 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. I 243;
- e. Черных 1978, 137, pl. 20/5;

CCXVI. Pernik, mun. Pernik, distr. Pernik, Bulgaria.

A. Pct. Golo Bărdo.

444. *Topor cu gaură transversală* întreg; manşon neprofilat, în prelungirea lamei; se observă urma de la dop în manşon către lamă; lamă cu secţiune pentagonală şi tăiş evazat; suprafeţe bine finisate şi lustruite, prost încheiat pe muchia inferioară, în parte măcinată (ruptură către manşon); zgârieturi recente; curăţat, culoare arămie; tăiş ştirbit (T-6);

- a. L=10.7 cm; l.t=5.7 cm; L.m=3.9 cm; l.m=3.7 cm; G=510 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 681;
- e. Миковъ 1933, 91, nr. 22, fig. 51; Черных 1978, 138, pl. 21/7;

B. Pct. Krakra; aşezare săpată de Y. Changova între 1961-1979; au fost descoperite materiale din mai multe epoci, inclusiv eneolitice.

445. *Topor ciocan* întreg; profil relativ drept, lamă cu secţiune rectangulară; suprafeţe finisate, cu patină verde exfoliată (tip Pločnik A);

- a. L=între 14.7-15.7 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Aşezare (c. Krivodol);
- d. Muz. Pernik;
- e. Чангова и др. 1981, 37, fig. 26/4; Todorova 1981, 35, nr. 95, pl. 6/95; Михайлов 2008, 45, fig. 9/2; 10/2;
- f. La Todorova în desen, piesa apare decorată cu faţete longitudinale;

CCXVII. Peştişani, com. Peştişani, jud. Gorj, România.

446. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu manşonul deformat; manşon profilat; lamă cu secţiune oval-hexagonală lăţită spre tăiş (tip Izvoarele);

- a. L=16.3 cm; l.t=4.8 cm; L.m=5.3 cm; l.m=3 cm (după deformare);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1970, 33, nr. 61, pl. 4/61;

CCXVIII. Pet Mogili, mun. Nikola Kozlevo, distr. Shumen, Bulgaria.

447. *Topor plat* întreg; secţiune dreptunghiulară şi tăiş uşor lăţit; foarte bine lucrat şi finisat, puţine neregularităţi; patină verde neuniformă; tăiş ciupit;

- a. L=13.3 cm; l.tăiş=3.4 cm; l.c=1.7 cm; gr=1.5 cm; G=359 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Shumen; N.I. 7664;
- e. Inedit;

CCXIX. Petrești, com. Corbii Mari, jud. Dâmbovița, România.

448. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, subțiată la ceafă (tip Petrești);

- a. L=10.7 cm; l.t=5.6 cm; l.c=4 cm; gr=0.9 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1975, 60, nr. 298, pl. 34/298; Mareș 2002, 277, nr. 1348, pl. 52/8;

CCXX. Pietrele, com. Băneasa, jud. Giurgiu, România. Așezare de tip tell cu niveluri de locuire eneolitice și grup de morminte descoperite în preajma tell-ului. Săpături conduse în ultimii ani de Svend Hansen.

449. *Pumnal cu placă* la mâner întreg;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. IAB;
- e. Hansen et al. 2012;

CCXXI. Pietreni, com. Costești, jud. Vâlcea, România.

450. *Topor cu gaură transversală* (tip Dumbrăvioara?);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Pierdut;
- e. Vulpe 1967, 190; Vulpe 1970, 31, nr. 58;

CCXXII. Plakuder, mun. Vidin, distr. Vidin, Bulgaria. Depozit format din 12 topoare cu brațe în cruce, descoperit întâmplător, din care se mai păstrează 8.

451. *Topor cu brațe în cruce* întreg, cu un colț al tăișului orizontal tăiat; profil arcuit, secțiuni rectangulare; tăișul vertical lățit; suprafețe cu neregularități; curățat, culoare arămie; tăișurile știrbite și ciupite (TT-8; tip Ariușd);

- a. L=21.2 cm; l=3.9 cm; l.tv=3.5 cm; l.to=4.4 cm; G=759 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. I 3236e;
- e. Черных 1978, 93, pl. 3/2; Todorova 1981, 46, nr. 160, pl. 11/160;

452. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare; tășul vertical lățit; suprafețe foarte neregulate; curățat, culoare arămie, cu urme de patină verde; creștături și teșituri pe tășul orizontal (TT-4; tip Ariușd);

- a. L=23.1 cm; l=4.6 cm; l.tv=3.6 cm; l.to=4.8 cm; G=887 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Vidin; N.I. I-99;
- e. Черных 1978, 93, pl. 3/4; Todorova 1981, 46, nr. 161, pl. 11/162;
- f. Todorova trimite greșit la ilustrație; piesa e ilustrată la pl. 11/162, nu 11/161 (inversare cu piesa de la Vladislav);

453. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil drept, cu brațul tășului vertical arcuit, tășul fiind lățit; secțiuni aproximativ rectangulare, cu muchii rotunjite (fața superioară este bombată, cea inferioară plată); manșon profilat pe fața inferioară; decorat cu șiruri de creștături pe fața inferioară; suprafețe zgrunțuroase; patină verde păstrată parțial, culoare arămie; tășul orizontal știrbit (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=23.8 cm; l=4.8 cm; l.tv=3.6 cm; l.to=6.7 cm; G=1014 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. I 3236d;
- e. Schubert 1965, 291, fig. 4/5; Черных 1978, 92, pl. 2/4; Todorova 1981, 47, nr. 165, pl. 12/165;

454. *Topor cu brațe în cruce* întreg, cu un colț al tășului orizontal tăiat; profil ușor arcuit, cu tășul vertical lățit; secțiuni aproximativ rectangulare, cu muchii rotunjite (fața superioară este bombată, cea inferioară plată); manșon profilat pe fața inferioară; suprafețe zgrunțuroase, parțial nefinisate; patină verde păstrată pe alocuri; tășurile nefolosite (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=24.4 cm; l=5.1 cm; l.tv=3.3 cm; l.to=5.3 cm; G=866 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. I 3236g;
- e. Черных 1978, 90, pl. 1/8; Todorova 1981, 47, nr. 166, pl. 12/166;

455. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, cu tăișul vertical lățit; secțiuni aproximativ rectangulare, cu muchii rotunjite (fața superioară este bombată, cea inferioară plată); manșon profilat pe fața inferioară; bine lucrat și finisat, cu asperități; patină verde păstrată pe alocuri; tăișurile nefolosite (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=25.5 cm; 1=4.8 cm; l.tv=3.7 cm; l.to=6.3 cm; G=1032 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. I 3236v;
- e. Черных 1978, 91, pl. 2/3; Todorova 1981, 47, nr. 167, pl. 12/167;

456. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil drept, cu brațul tăișului vertical arcuit, tăișul fiind lățit; secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară; nefinisat, cu asperități și neregularități; curățat, culoare arămie; tăișurile neregulate, par nefolosite (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=26.4 cm; 1=5.5 cm; l.tv=4 cm; l.to=6.6 cm; G=1027 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. I 3236b;
- e. Черных 1978, 90, pl. 1/7; Todorova 1981, 47, nr. 168, pl. 12/168;

457. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, cu tăișul vertical lățit; secțiuni aproximativ rectangulare, cu muchii rotunjite (fața superioară este bombată, cea inferioară plată); manșon profilat pe fața inferioară; nefinisat, cu asperități și neregularități; curățat, culoare arămie cu resturi de patină verde; tăișul orizontal tocit și știrbit (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=27.7 cm; 1=5.8 cm; l.tv=4.8 cm; l.to=6.3 cm; G=1120 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. I 3236a;
- e. Черных 1978, 90, pl. 1/3; Todorova 1981, 47, nr. 169, pl. 13/169;

458. *Topor cu brațe în cruce întreg*, cu un colț al tășului orizontal rupt; profil ușor arcuit, cu tășul vertical lățit; secțiuni aproximativ rectangulare, cu muchii rotunjite; manșon profilat pe fața inferioară; bine lucrat și finisat, cu asperități și neregularități, în special pe brațul vertical și pe fața inferioară; curățat, culoare arămie; tășul orizontal tocit și cel vertical știrbit (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=23.8 cm; l=5.6 cm; l.tv=3.7 cm; l.to=6.1 cm; G=1075 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Vidin; N.I. I-98;
- e. Миков 1972, 60, nr. 1, fig. 1a; Черных 1978, 90, pl. 1/6; Todorova 1981, 47, nr. 170, pl. 13/170;
- f. Mikov îl dă eronat ca provenind de la Dărzhanitsa;

459-462. *Topoare cu brațe în cruce; pierdute;*

CCXXIII. Pleven, mun. Pleven, distr. Pleven, Bulgaria, pct. Kaylăka.

463. *Topor cu gaură transversală întreg*; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală, tăș evazat; nervuri pe manșon și „pinteni” la partea inferioară a manșonului, pe laterale; bine încheiat, finisat și lustruit, brun cu urme de patină verde; urme de folosire pe tăș (T-18);

- a. L=12.5 cm; l.t=3.7 cm; L.m=7.4 cm; l.m=3 cm; G=375 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?; în pct. Kaylăka este o așezare;
- d. Muz. Pleven; N.I. 27;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 23; Черных 1978, 142, pl. 24/9;

CCXXIV. Pleven (mun.), distr. Pleven, Bulgaria;

464. *Topor cu brațe în cruce întreg*; profil ușor arcuit; secțiuni ovale; manșon profilat pe fața inferioară; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie; fără urme de folosire (tip Tg. Ocna);

- a. L=23.5 cm; l=6.6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare în zona Pleven; recuperat de la căutătorii de comori;
- c. ?

- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. I-34921;
- e. Ivanov, Avramova 2007, 141, fig. 2;
- f. Autorii spun că ar putea fi parte dintr-un depozit, împreună cu toporul cu brațele în cruce din mun. Pavlikeni (nr. cat 436 - vezi mai sus), predat în aceeași perioadă Muz. Varna;

CCXXV. Ploiești, or. Ploiești, jud. Prahova, România. Pct. Triaj; necropolă tumulară aflată pe terenul neted dintre Băicoi-Filipeștii de Pădure-Ploiești. Au fost săpați doi tumuli de către Ion Nestor în 1941-1943.

T.I/M.4a. Inhumat în poziție chircită, cu ocră roșu, de tip Yamnaya;

465. *Topor plat* cu margini ridicate, rupt la ceafă; formă trapezoidală (tip Șincai);

- a. L=8.1 cm; l.t=3.4 cm; l.c=1.5 cm; gr=1.1 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Ploiești;
- e. Vulpe 1975, 66, nr. 342, pl. 37/342;

CCXXVI. Plovdiv (mun.), distr. Plovdiv, Bulgaria.

466. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil relativ drept; secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară (TT-10; tip Tg. Ocna);

- a. L=17.5 cm; l=5 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Plovdiv; N.I. 443;
- e. Черных 1978, 95, pl. 5/4; Todorova 1981, 49, nr. 191, pl. 17/191;

CCXXVII. Podari, com. Podari, jud. Dolj, România.

467. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa prelungită, teșită la partea inferioară și ușor decupată; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; bine lucrat, finisat și lustruit; lovituri pe lamă spre tăiș și o perforație pe manșon; tăiș puternic știrbit; culoare brună (tip Pătulele);

- a. L=14.4 cm; l.t=4 cm; L.m=4.5 cm; l.m=3.2 cm; G=449 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;

- d. Muz. Craiova; N.I. 25112;
- e. Berciu 1939, 88, fig. 101; Vulpe 1970, 38, nr. 104, pl. 7/104;

CCXXVIII. Poiana, com. Căzănești, jud Mehedinți, România.

468. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni aproximativ ovale, tășuri evazate și deteriorate; pe partea inferioară prezintă două mărci alveolare (varianta Jászladány-Petrești);

- a. L=20.5 cm; l.tv=3.5 cm; l.to=4.7 cm; G=545 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1946;
- c. Descoperire izolată;
- d. MNIR;
- e. Tudor 1972, 26 urm, nr. 8, fig. 1/6; Vulpe 1975, 42, nr. 166, pl. 22/166; Mareș 2002, 282, nr. 1376, pl. 38/4;

CCXXIX. Popovo [Seid], mun. Popovo, distr. Tărgovishte, Bulgaria.

469. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; profil subțiat către ceafă, tăș lățit; bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde (TT-40);

- a. L=10.7 cm; l.tăș=3.9 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Plovdiv; N.I. 881;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 28; Черных 1978, 155, pl. 27/9;

CCXXX. Popovo (mun.), distr. Tărgovishte, Bulgaria

470. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară (TD-12; varianta Sălcuța);

- a. L=cca 14.7 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Plovdiv;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/6; Todorova 1981, 30, nr. 64, pl. 4/64;

CCXXXI. Popovo (mun.)?, distr. Tărgovishte, Bulgaria. În muzeul din Popovo sunt expuse două piese (un topor plat și un topor ciocan) despre care nu dețin niciun fel de informație cu privire la locul și contextul de descoperire.

471. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat; curățat, culoare brun-arămie;

472. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiuni rectangulare; bine lucrat și finisat, cu ușoare neregularități; curățat, culoare arămie;

CCXXXII. Poroschia, com. Poroschia, jud. Teleorman, România.

473. *Topor plat* rupt la ceafă (?) și la tăiș; secțiune dreptunghiulară (varianta Gumelnița);

- a. L=11.9 cm; l.t=cca 3.5 cm; l.c=2 cm; gr=2.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1975, 56, nr. 248, pl. 32/248; Mareș 2002, 283, nr. 1377, pl. 50/2;

CCXXXIII. Prahova (jud.), România.

474. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune pentagonală lățită spre tăiș; suprafețe cu neregularități; culoare arămie (tip Dumbrăvioara);

- a. L=14.8 cm; L.m=3.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Ploiești; N.I. 64-4431;
- e. Vulpe 1988, 210, fig. 1/5;

CCXXXIV. Prelom, mun. Lovech, distr. Lovech, Bulgaria.

475. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon puțin profilat, arcuit în prelungirea lamei; ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș lățit; bine finisat și lustruit, pilit recent la tăiș, patină verde uniformă; tăiș știrbit, folosit (T-14);

- a. L=16.8 cm; l.t=5.2 cm; L.m=5.6 cm; l.m=3.4 cm; G=693 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Lovech; N.I. 219;
- e. Черных 1978, 141, pl. 23/7;

CCXXXV. Preslav (mun.), distr. Shumen, Bulgaria.

476. *Topor plat* întreg; lamă cu secțiune dreptunghiulară și tăiș lățit; pare a avea crăpături pe corp (TD-18; varianta Sălcuța);

- a. L=cca 18.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Preslav; N.I. 1237 (?);
- e. Черных 1978, 110, pl. 14/8; Todorova 1981, 29, nr. 51, pl. 3/51;

CCXXXVI. Prilep, mun. Dobrich-Selska, distr. Dobrich, Bulgaria.

477. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; bine lucrat și finisat, uşoare neregularități; curățat, culoare brun-arămie; pare nefolosit (tip Golyamo Delchevo);

- a. L=12.7 cm; l.t=3.5 cm; l.c=0.5 cm; gr=0.7 cm; G=143 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare între satele Prilep și Debrene, 5 km E de Debrene;
- c. Descoperire izolată în albia vechiului râu Suhodolye, acum secat;
- d. Muz. Dobrich; N.I. Ap. 0072;
- e. Pernicka et al. 1997, 58, fig. 9/10;

CCXXXVII. Prodimchets, mun. Lovech, distr. Lovech, Bulgaria, pct. Dolni Bivol (?).

478. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar, se mai păstrează brațul cu tăiș vertical și parte din manșon; tăiș vertical lățit, ceea ce conferă brațului un anumit grad de arcuire (TT-2; tip Jászladány);

- a. L.păstrată=13 cm; l=4.7 cm; l.tv=3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Lovech; N.I. 220;
- e. Миков 1972, 62, nr. 5, fig. 4; Черных 1978, 90, pl. 1/4; Todorova 1981, 47, nr. 179, pl. 15/179;

CCXXXVIII. Prosechen, mun. Suvorovo, distr. Varna, Bulgaria.

479. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară cu tăiș evazat; bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde neuniformă, culoare arămie-roșcată; tăișul pare nefolosit;

- a. L=15.3 cm; l.t=5.2 cm; l.c=2.1 cm; gr=1.6 cm; G=504 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare la V de sat;
- c. Descoperire izolată în zona unei așezări de tip tell;
- d. Muz. Dalgopol; N.I. 0420;
- e. Лазаров 2001, 23, nr. 4, fig. 4 (foto);

CCXXXIX. Provadya, mun. Provadya, distr. Varna, Bulgaria. Din zona localității se cunosc mai multe piese.

A. Pct. Kaleto; depozit (?) constituit din două topoare plate.

480. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară și tăiș evazat, ceafă ușor profilată; bine lucrat și finisat, suprafețe aspre; patină verde neuniformă; tăiș ușor ciupit;

- a. L=13.7 cm; l.t=4.2 cm; l.c=1.6 cm; gr=1 cm; G=179 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3654;
- e. Inedit;

481. *Topor plat* întreg; secțiune trapezoidală și tăiș evazat; bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde neuniformă; tăiș ciupit într-un loc;

- a. L=10.7 cm; l.tăiș=4.1 cm; l.c=1 cm; gr=0.7 cm; G=109 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3655;
- e. Slavchev 2006a, 37, nr. 50 (foto);

B. Pct. Solnitsata; așezare eneolitică (c. Varna) – punct de exploatare a sării; săpături conduse de Vasil Nikolov (Nikolov 2012);

482. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiuni rectangulare, tăiș lățit; se păstrează urme de lemn la manșon (tip Pločnik);

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Funerar?; găsit în groapa rituală nr. 3 ce conținea și oase umane, probabil de femeie; în aceeași zonă s-a descoperit și un mormânt (inhumat chirchit);
- d. ?
- e. Nikolov 2012, 52, fig. 53; Leshtakov 2012, 115, fig. 8/4;

C. Stația Petro, la intrarea în Provadya dinspre Dălgopol, în zona unei așezări preistorice.

483. *Topor plat* rupt la ceafă; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; bine lucrat, finisat și lustruit, dar cu zgârieturi recente și ușoare denivelări; patină verde neuniformă, pe una din fețe are concrețiuni lipite; tăiș știrbit;

- a. L=8.9 cm; l.t=4.1 cm; l.c=3.2 cm; gr=0.4 cm; G=90 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dălgopol; N.I. 0418;
- e. Лазаров 2001, 23, nr. 6, fig. 6 (foto);

484. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă cu margini arcuite concav, foarte puțin prelungită; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală, cu laturile ușor arcuite concav, tăiș evazat; bine finisat și lustruit, patină verde; tăiș puțin știrbit;

- a. L=16.1 cm; l.t=6.5 cm; L.m=5.2 cm; l.m=4 cm; G=828 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Dălgopol; N.I. 0419 - 2063;
- e. Лазаров 2001, 24, 126, fig. 6 (foto); Hristova 2012, fig. 2;

D. La muzeul din Provadya se află două topoare cu gaură transversală, despre ale căror loc și condiții de descoperire nu dețin niciun fel de informații;

485. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, arcuit în prelungirea lamei; ceafa cu margini arcuite concav, ușor prelungită; lama pare a avea secțiune pentagonală, cu tăișul lățit; pe manșon, la bază, câte o șanțuire de-o parte și de alta; bine lucrat, finisat și încheiat, cu lovituri și zgârieturi, patru adâncituri circulare pe o față a lamei; patină verde neuniformă; tăiș foarte știrbit;

- a. L=14.8 cm; l.t=4.6 cm; L.m=5 cm;
- b. ?
- c. ?
- d. Muz. Provadya; N.I 719;
- e. Inedit;

486. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; ceafa prelungită și teșită; lama cu secțiune pentagonală, tăișul lățit; bine lucrat, finisat și încheiat, patină verde neuniformă; tăișul pare nefolosit;

- a. L=16.3 cm; l.t=5.6 cm; L.m=6.2 cm;
- b. ?
- c. ?
- d. Muz. Provadya; N.I 718;
- e. Inedit;

CCXL. Prundeni, com. Prundeni, jud. Vâlcea, România, pct. La Plutonier.

487. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare, tăișuri puternic evazate; manșon profilat pe fața inferioară; patină verde parțial înlăturată de descoperitor (varianta Jászladány-Petrești);

- a. L=20.3 cm; l=4.9 cm; l.to=5 cm; G=753 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1978 cu ocazia săpării unei gropi;
- c. Descoperire izolată; la cca -2.30 m adâncime;
- d. Muz. Govora; N.I. 143;
- e. Petre-Govora 1983, 287, fig. 1; Petre-Govora 1995, 15, 36, fig 3/1; Mareș 2002, 283, nr. 1379, pl. 38/5;

CCXLI. Prundu, com. Prundu, jud. Giurgiu, România.

A. Pct. Botul Ursoaicei; așezare de tip Glina cu un singur nivel de locuire, săpată în 1963.

488. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit;

- a. L=7.8 cm; l.t=3.7 cm; l.c=1.8 cm; gr=0.35 cm; G=66.5 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare;
- d. Muz. Oltenița;
- e. Șerbănescu, Trohani 1975, 530-531, fig. 2/6; Vulpe 1975, 61, nr. 307, pl. 34/307;

489. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg (tip Glina);

- a. L=9.3 cm; l.t=5.8 cm; l.c=4.8 cm; gr=1.1 cm G=303 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1961;

- c. Așezare?
- d. Muz. Oltenița;
- e. Șerbănescu, Trohani 1975, 529-530, fig. 2/4; Vulpe 1975, 64, nr. 328, pl. 36/328;

B. De pe teritoriul localității.

490. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit cu secțiuni rectangulare; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară; tăiș ușor evazat și rotunjit; patină verde neuniformă; nu prezintă urme de folosire (tip Vidra);

- a. L=14 cm; l.t=3 cm; G=300 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare?; provine din zona unei așezări de tip Gumelnița (?); piesa a fost achiziționată în 1964 împreună cu mai multe obiecte arheologice, între care și fragmente ceramice din faza de tranziție Boian – Gumelnița;
- d. MNIR;
- e. Tudor 1972, 19 urm, nr. 1, fig. 1/1; 4/1; Vulpe 1975, 22, nr. 23, pl. 2/23; Mareș 2002, 283, nr. 1380, pl. 15/5;

CCXLII. Rabrovo, mun. Boynitsa, distr. Vidin, Bulgaria.

491. *Topor cu gaură transversală* întreg; cu manșon profilat, ceafa decupată; lama cu secțiune hexagonală; nervuri pe manșon, la bază și la partea superioară; bine lucrat, încheiat și finisat, cu suprafețe aspre; crestături pe lamă și pe muchia superioară; curățat, culoare arămie; tăiș tocit și știrbit;

- a. L=12.2 cm; l.t=3.8 cm; L.m=4.1 cm; l.m=3.2 cm; G=317 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Vidin; N.I. P.68;
- e. Inedit;

CCXLIII. Racovița, com. Racovița, jud. Vâlcea, România, pct. Gruiful Lupului.

493. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil aproximativ drept, secțiuni rectangulare, tăișuri evazate, cel vertical cu colțul tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară; patină verde (variantea Jászladány-Petrești);

- a. L=18.1 cm; l=5.1 cm; l.to=5 cm; cm; G=808 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Govora; N.I. 141;
- e. Petre-Govora 1983, 287, fig. 1/2; Petre-Govora 1995, 15, 36, fig 3/2; Mareş 2002, 284, nr. 1381, pl. 38/6;

CCXLIV. Radingrad, mun. Razgrad, distr. Razgrad, Bulgaria. Așezare de tip tell și necropolă cu descoperiri eneolitice (c. Karanovo VI); săpături T. Genev-Ivanov în 1973.

A. Așezare.

494. *Topor plat* întreg, cu secțiune dreptunghiulară; are o gaură în lamă aproape de ceafă, veche, acoperită cu patină, dar făcută probabil după turnare; bine lucrat și finisat, patină verde neuniformă cu nuanțe albicioase, exfoliată pe alocuri, culoare brună; tăiș ciupit într-un singur loc (varianta Sălcuța);

- a. L=10.5 cm; l.t=3.1 cm; l.c=1.6 cm; gr=1.8 cm; G=236 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare, orizontul III (c. Karanovo VI, faza I);
- d. Muz. Razgrad; N.I. 1515;
- e. Todorova 1981, 29, nr. 50, pl. 3/50;

B. Necropolă.

495. *Topor plat* întreg; secțiune pătrătoasă; prevăzut cu gardă la mâner (?) (varianta Radingrad);

- a. L=cca 16.9 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar; M.2 (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Razgrad;
- e. Todorova 1981, 32, nr. 82, pl. 5/82;

C. Din zona localității.

496. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar; se mai păstrează brațul orizontal și jumătate de manșon; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; urme de zgârieturi și lovituri recente; patină verde uniformă; tăiș ciupit;

- a. L.păstrată=10 cm; l=5.5 cm; l.to=3.4 cm; G=392 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Razgrad; N.I. 4876;
- e. Inedit;

CCXLV. Radlovtsi, mun. Kyustendil, distr. Kyustendil, Bulgaria.

497. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; masiv, bine lucrat, finisat, cu asperități și neregularități pe fața superioară și în zona manșonului; curățat, culoare arămie cu resturi de patină verde pe fața superioară; tăiș și ceafă nefolosite (TM-8);

- a. L=16.4 cm; l=5 cm; l.t=3.4 cm; G=973 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Kyustendil; N.I. 539;
- e. Cochadziev 1998, 11 urm, fig. 2/3;

CCXLVI. Radomir, mun. Radomir, distr. Pernik, Bulgaria.

498. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni aproximativ rectangulare; nefinisat, suprafețe zgrunțuroase, multe neregularități; patină verde neuniformă; tăișurile știrbite dar e greu de spus dacă au fost folosite (TT-6; tip Jászladány);

- a. L=17.8 cm; l=4.2 cm; l.tv=1.7 cm; l.to=3.8 cm; G=373 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 2481;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 25; Черных 1978, 94, pl. 4/3; Todorova 1981, 48, nr. 181, pl. 15/181;

CCXLVII. Rakilovtsi, mun. Radomir, distr. Pernik, Bulgaria. Depozit descoperit întâmplător, format din trei topoare plate și șase topoare ciocan, toate aflate într-un vas.

499. *Topor plat* întreg; secțiune rectangulară (tip Sălcuța);

- a. L=15.9 cm; l.t=3.9 cm; G=510 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pernik; N.I. 391;

e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 6/1; 8/7;

500. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune rectangulară (tip Sălcuța);

a. L=14.4 cm; l.t=4.3 cm; G=625 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Depozit;

d. Muz. Pernik; N.I. 391;

e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 6/2; 8/8;

501. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune rectangulară (tip Sălcuța);

a. L=12.7 cm; l.t=3.9 cm; G=410 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Depozit;

d. Muz. Pernik; N.I. 391;

e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 6/3; 8/9;

502. *Topor ciocan* întreg, profil drept; secțiune rectangulară (tip Pločnik A);

a. L=16.7 cm; l=4.3 cm; l.t=3.2 cm; G=720 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Depozit;

d. Muz. Pernik; N.I. 391;

e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 7/1; 8/1;

503. *Topor ciocan* întreg, profil drept; secțiune rectangulară; tăiș lățit (tip Pločnik A);

a. L=16.1 cm; l=4.6 cm; l.t=3.3 cm; G=835 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Depozit;

d. Muz. Pernik; N.I. 391;

e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 7/2; 8/2;

504. *Topor ciocan* întreg, profil drept; secțiune rectangulară (tip Pločnik A);

a. L=16.6 cm; l=4.4 cm; l.t=3.4 cm; G=815 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Depozit;
- d. Muz. Pernik; N.I. 391;
- e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 7/3; 8/3;

505. *Topor ciocan* întreg, profil drept; secțiune rectangulară; tăiș lățit (tip Pločnik A);

- a. L=15.9 cm; l=4.4 cm; l.t=3.7 cm; G=785 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pernik; N.I. 391;
- e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 7/4; 8/4;

506. *Topor ciocan* întreg, profil drept; secțiune rectangulară (tip Pločnik A);

- a. L=13.5 cm; l=4.5 cm; l.t=3.5 cm; G=725 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pernik; N.I. 391;
- e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 7/5; 8/5;

507. *Topor ciocan* întreg, profil drept; secțiune rectangulară; tăiș lățit; prezintă urme de folosire (tip Pločnik A);

- a. L=13.6 cm; l=4.6 cm; l.t=4.4 cm; G=840 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pernik; N.I. 391;
- e. Михайлов 2008, 43-44, fig. 7/6; 8/6;

CCXLVIII. Raven, mun. Momchilgrad, distr. Kardzhali, Bulgaria.

508. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; ceafă prelungită cu buton; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; nervuri în relief pe manșon; foarte bine finisat, zgârieturi recente, patină verde; tăiș tocit și știrbit (T-18);

- a. L=16 cm; l.t=5.6 cm; L.m=9.3 cm; l.m=4 cm; G=887 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 3250/330;

e. Черных 1978, 143, pl. 25/4;

CCXLIX. Razgrad, mun. Razgrad, distr. Razgrad, Bulgaria. Pct. Hisarlăk; așezare tell sondată de A. Yavashev în 1921 (c. Karanovo VI). Două topoare plate (depozit?) al căror context nu mai poate fi precizat.

509. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; bine finisat și netezit; ciupituri și zgârieturi pe fețe; a avut (din turnare?) o gaură transversală cu diam de cca 6-7 mm, astupată cu un dop de aramă; pe o muchie în zona dopului a fost pilit, iar pe cealaltă muchie se văd urme de la baterea lui, iar lama s-a umflat ușor pe traseul dopului; culoare brun arămie cu urme de patină verde; tăiș tocit, folosit (varianta Gumelnița);

- a. L=16.1 cm; l.t=3.5 cm; l.c=2.4 cm; gr=1.7 cm; G=571 gr;
- b. Săpături (?);
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Razgrad; N.I. 104A;
- e. Todorova 1981, 26, nr. 26, pl. 2/26;
- f. Todorova îl dă ca descoperire izolată în așezare; în registrul Muz. Razgrad apare ca depozit împreună cu piesa următoare;

510. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; bine finisat și lustruit; patină verde albicioasă neuniformă, culoare brună; tăiș tocit, folosit (*Breite Keile*);

- a. L=14.5 cm; l.t=3.1 cm; l.c=2.1 cm; gr=1.8 cm; G=504 gr;
- b. Săpături (?);
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Razgrad; N.I. 104B;
- e. Todorova 1981, 24, nr. 18, pl. 1/18;
- f. Todorova îl dă ca descoperire izolată în așezare; în registrul Muz. Razgrad apare ca depozit împreună cu piesa precedentă;

CCL. Râncăciiov, com. Călinești, jud. Argeș, România. Pct. Dealul Săracului; depozit descoperit întâmplător, format din două topoare plate și un topor cu gaură transversală.

511. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg, rupt recent la jumătate; muchii arcuite concav; ceafa deteriorată în două locuri (tip Glina);

- a. L=13.5 cm; G=385 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pitești; N.I. 2576;
- e. Vulpe 1988, 207 urm, fig. 1/3; Soroceanu 2012, 154, pl. 63/3;

512. *Topor plat* cu margini ușor ridicate, ceafa ruptă; formă trapezoidală; prezintă urme de folosire (tip Glina);

- a. L=11.5 cm; G=310 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pitești; N.I. 2577;
- e. Vulpe 1988, 207 urm, fig. 1/2; Soroceanu 2012, 154, pl. 63/2;

513. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa prelungită și lătită la partea inferioară; lamă ușor arcuită, cu secțiune hexagonală (tip Izvoarele);

- a. L=15.6 cm; G=840 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pitești; N.I. 2575;
- e. Vulpe 1988, 207 urm, fig. 1/1; Soroceanu 2012, 153, pl. 63/1;

CCLI. Rebărkovo, mun. Mezdra, distr. Vratsa, Bulgaria. Așezare cu descoperiri din faza finală a c. Krivodol; săpături Henrieta Todorova. Din zona așezării sunt menționate mai multe topoare cu brațele în cruce, descoperite întâmplător. Date mai clare avem despre două dintre acestea, fără a putea preciza dacă ele au constituit un depozit.

514. *Topor cu brațe în cruce* întreg, cu o ruptură la manșon; profil drept, secțiuni rectangulare (?), tășuri evazate (tip Ariușd);

- a. L=cca 22.1 cm (după desene publicate); G=750 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare (?);
- d. Muz. Vratsa; N.I. 2857;
- e. Todorova 1981, 46, nr. 158, pl. 11/158; Pernicka et al. 1997, 69;

515. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare (?); manșon profilat pe fața inferioară (tip Jászladány);

- a. L=cca 23.9 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare (?);
- d. Pierdut (?);
- e. Todorova 1981, 48, nr. 189, pl. 16/189;

CCLII. Rebro, mun. Breznik, distr. Pernik, Bulgaria.

516. *Topor cu brațe în cruce* întreg, câte un colț de la ambele tășuri pare tăiat; profil arcuit, secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară; suprafețe zgrunțuroase, nefinisate, cu multe neregularități; patină verde neuniformă; tășuri tocite, dar e greu de spus dacă au fost folosite (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=23 cm; l=5.1 cm; l.tv=2.5 cm; l.to=3.5 cm; G=717 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 1801;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 26; Черных 1978, 91, pl. 2/5; Todorova 1981, 47, nr. 177, pl. 14/177;

CCLIII. Reka Devnya, mun. Devnya, distr. Varna, Bulgaria. Mormânt plan descoperit întâmplător în 1958; inhumat chircit cu ocră roșu. Inventar bogat din care făcea parte un topor plat, împreună cu alte obiecte din silex, cupru și aur; a fost datat la începutul perioadei de tranziție la epoca bronzului.

517. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat; bine lucrat și finisat, suprafețe cu neregularități și lovituri recente; curățat, culoare arămie; tăiș ciupit și bont (TD-14; varianta Kamenar);

- a. L=10.6 cm; l.t=4.2 cm; l.c=1 cm; gr=0.6 cm; G=106 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. I 620;
- e. Мирчев 1961, 118 (nr. 4), fig. 4; Черных 1978, 109, pl. 13/14; Todorova 1981, 31, nr. 70, pl. 4/70; 36/A; Lichardus, Lichardus-Itten 1993, 54, fig. 23/3;

CCLIV. Reșca, com. Dobrosloveni, jud. Olt, România. Așezare săpată de Floricel Marinescu; s-au descoperit materiale arheologice tipice pentru c. Sălcuța II-III.

518. *Topor cu brațe în cruce întreg; profil ușor arcuit, secțiuni aproximativ rectangulare; manșon ușor profilat pe fața superioară (varianta Jászladány-Tárnăvița);*

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Așezare; toporul a fost găsit la baza valului de apărare al așezării;
- d. Muz. Național Militar;
- e. Vulpe 1975, 38, nr. 103, pl. 13/103; Mareș 2002, 285, nr. 1389, pl. 27/3;

CCLV. Retevoiești, com. Retevoiești, jud. Argeș, România, pct. Cotul Mătușii.

519. *Topor plat cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată către ceafă; muchii arcuite și tăiș evazat;*

- a. L=cca 13. cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în zona unei așezări cu materiale ceramice databile în bronzul târziu;
- d. Muz. Curtea de Argeș;
- e. Popescu, Rosetti 1959, 703, nota 1, fig. 1/6; Vulpe 1975, 65, nr. 332, pl. 37/332;

CCLVI. Rish, mun. Smyadovo, distr. Shumen, Bulgaria.

520. *Topor plat întreg; secțiune pătrătoasă; bine lucrat, suprafețe zgrunțuroase; curățat, culoare arămie; tăișul pare nefolosit (TD-6; varianta Gumelnița);*

- a. L=15.4 cm; l.t=2.1 cm; l.c=1.3 cm; gr=1.9 cm; G=417 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Shumen; N.I. 902;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 27; Черных 1978, 107, pl. 11/8; Todorova 1981, 26, nr. 33, pl. 2/33;

CCLVII. Rogachevo, mun. Balchik, distr. Dobrich, Bulgaria.

521. *Pumnal* rupt la capătul de prindere și la vârf; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă; neregularități pe corp; tășuri parțial corodate; patină verde deschis cu o pojghiță cenușie;

- a. L.păstrată=7 cm; l=2 cm; G=9 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 2496;
- e. Inedit;

CCLVIII. Romanați (fost jud.), România (actualmente cel mai probabil jud. Olt).

522. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare; tășul vertical este puternic evazat, cu colțul tras în jos (varianta Jászladány-Orșova);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Slatina;
- e. Vulpe 1975, 40, nr. 126, pl. 16/126; Mareș 2002, 286, nr. 1391, pl. 30/2;

CCLIX. România (sudul României). Din zona sudică a României (Oltenia, Muntenia, Dobrogea) sunt cunoscute mai multe piese, ale căror loc și condiții de descoperire nu se cunosc.

523. *Topor plat* cu un colț al tășului rupt; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; aspect zgrunțuros; culoare arămie; tăș bont (varianta Gumelnița?);

- a. L=13.7 cm; l.t=3 cm; l.c=0.9 cm; gr=1.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Ploiești; N.I. 918912;
- e. Vulpe 1975, 56, nr. 250, pl. 32/250;

524. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; formă dreptunghiulară cu tăș evazat; secțiune subțiată către ceafă; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie cu urme de patină verde; tăș nefolosit;

- a. L=13.2 cm; l.t=4.4 cm; l.c=2.5 cm; gr=1.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Ploiești; N.I. 64-19829;
- e. Inedit;

525. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; partea inferioară a manșonului este măcinată, corodată; la fel și muchia inferioară a lamei, care are un aspect poros; culoare arămie cu urme de patină verde (tip Izvoarele);

- a. L=17.5 cm; l.t=5.3 cm; L.m=5.3 cm; l.m=4 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Municipiului București; N.I. 63060;
- e. Vulpe 1970, 33, nr. 64, pl. 5/64; Soroceanu 2012, 160, nr. 2, pl. 71/6;
- f. Ținând cont de formă și patină, Vulpe îl consideră ca provenind dintr-un depozit, împreună cu piesa următoare;

526. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; bine lucrat și finisat; culoare brună cu urme de patină verde (tip Izvoarele);

- a. L=15.5 cm; l.t=5.2 cm; L.m=6 cm; l.m=4.4 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Municipiului București; N.I. 51569;
- e. Vulpe 1970, 33, nr. 63, pl. 5/63; Soroceanu 2012, 160, nr. 1, pl. 71/6;
- f. Ținând cont de formă și patină, Vulpe îl consideră ca provenind dintr-un depozit, împreună cu piesa precedentă;

527. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; ruptură la partea inferioară a manșonului; bine lucrat, neregularități pe corp; culoare roșcată cu urme de patină verde (tip Izvoarele);

- a. L=19.2 cm; l.t=6.6 cm; L.m=6.9 cm; l.m=3.6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Municipiului București; N.I. 51563;

e. Vulpe 1970, 33, nr. 62, pl. 5/62;

528. *Topor cu gaură transversală* fragmentar, partea dinspre tăiș a lamei este ruptă; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lama pare ușor arcuită, cu secțiune pentagonală (tip Veselinovo);

a. L. păstrată=11.7 cm; L.m=5 cm; l.m=4.2 cm;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată (?);

d. Muz. Municipiului București;

e. Vulpe 1970, 36, nr. 78, pl. 5/78;

529. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa prelungită; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; ruptură la manșon (tip Balșa);

a. L=12.4 cm; l.t=4 cm; L.m=4.8 cm; l.m=2.7 cm;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată (?);

d. MNIR;

e. Vulpe 1970, 52, nr. 222, pl. 14/222;

f. La Vulpe apare Transilvania ca loc probabil de proveniență; în nota de inventar nr. 429 din 1937, prin care piesa este luată în evidență în cadrul colecțiilor MNA, se specifică faptul că a fost găsită în "Vechiul Regat", conform afirmațiilor vânzătorului;

530. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă ușor arcuită cu secțiune pentagonală, tăiș lățit; bine lucrat și finisat; ciupituri pe muchia superioară; curățat, culoare arămie-brună cu urme de patină verde; tăiș știrbit;

a. L=13.8 cm; l.t=7.2 cm; L.m=5.2 cm; l.m=3.8 cm;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată (?);

d. Muz. Ploiești; N.I. 64-4894;

e. Inedit;

531. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa decupată; lamă cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; nefinisat; culoare brun-cenușie cu urme de patină verde; tăiș nefolosit;

- a. L=12.8 cm; l.t=4.8 cm; L.m=4.7 cm; l.m=3.6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Ploiești; N.I. 64-6826;
- e. Inedit;

CCLX. Roseți, com. Roseți, jud. Calarași, România.

532. *Pumnal cu limbă* la mâner rupt în trei bucăți; lamă foliformă ce pare a avea secțiune biconvexă, tășuri corodate;

- a. L=18.3 cm; l=4.3 cm; G=62 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare pe malul brațului Borcea;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Călărași;
- e. Culica 1975, 521, fig. 2/2;

CCLXI. Roșiorii de Vede, or. Roșiorii de Vede, jud. Teleorman, România.

533. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; două nervuri pe marginile manșonului; lamă cu secțiune hexagonală; bine lucrat și finisat; patină verde;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare în împrejurimile orașului;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Alexandria;
- e. Inedit;

CCLXII. Rumanya, mun. Stara Zagora, distr. Stara Zagora, Bulgaria. Așezare de tip tell în pct. Bratya Kunchevi, la 3 km de Karanovo; sondată de N. Koychev în 1939.

534. *Topor ciocan* rupt și distrus în zona manșonului; profil drept, unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară; secțiune rectangulară; multe neregularități din turnare și lovituri ulterioare; patină verde neuniformă, exfoliată; tăiș ascuțit, nefolosit (TM-6; tip Vidra A);

- a. L=19.7 cm; l.t=3.9 cm; G=702 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit la adâncimea de -0.60 m (c. Karanovo VI);

- d. Muz. Nova Zagora; N.I. I 1373;
- e. Койчев 1959, 94, fig. 84; Черных 1978, 99, pl. 6/8; Todorova 1981, 38, nr. 111, pl. 7/111;

CCLXIII. Rupite, mun. Petrich, distr. Blagoevgrad, Bulgaria. Depozit descoperit întâmplător, format din mai multe obiecte de podoabă din aur și argint și unelte de bronz; recuperat în 1993 de la căutătorii de comori; unele piese prezintă urme de arsură. Posibil să reprezinte inventarul unui mormânt.

535. Pumnal cu placă la mâner rupt la vârf; lamă triunghiulară cu margini ușor arcuite concav, secțiune rombică și nervură mediană; pe o față, pe nervură, are două incizii fine paralele, iar pe cealaltă o singură incizie; placă rotunjită cu două găuri pentru nit; tăișuri știrbite; patină verde închis;

- a. L.păstrată=18.2 cm; l=3.7 cm; G=45 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit?; Funerar?;
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 34967;
- e. Катинчаров, Аврамова 1994, 4, fig. 1; Marazov (ed.) 1998, nr. 153 (foto);

CCLXIV. Ruse, mun. Ruse, distr. Ruse, Bulgaria.

A. Așezare de tip tell săpată în mai multe etape (un scurt și concis istoric al cercetării și contextului stratigrafic în tell-ul de la Ruse la Pernicka et al. 1997, 70).

536. Topor plat întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară (TD-10; varianta Sălcuța);

- a. L=14 cm; l.t=3.4 cm;
- b. Săpături G. Georgiev și N. Angelov;
- c. Așezare; găsit în orizontul II, la -2.45 m adâncime (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Ruse; N.I. 3124;
- e. Георгиев, Ангелов 1957, 70, fig. 31; Черных 1978, 109, pl. 13/2; Todorova 1981, 29, nr. 56, pl. 4/56;

537. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; una din fețe pare mai bombată, cealaltă plată (tip Kamenar);

- a. L=cca 15.5 cm (după desene publicate); G=263 gr;
- b. Săpături V. Popov;
- c. Așezare (c. Karanovo VI, faza I);
- d. Muz. Ruse; N.I. R 5018/1986;
- e. Pernicka et al. 1997, 70, fig. 9/7;

538. *Topor plat* întreg; ușor curbat, secțiune dreptunghiulară (tip Gumelnița);

- a. L=cca 17.5 cm (după desene publicate); G=746 gr;
- b. Săpături V. Popov;
- c. Așezare (Karanovo VI);
- d. Muz. Ruse; N.I. R 5019/1986;
- e. Pernicka et al. 1997, 70, fig. 9/15;

B. Din zona orașului Ruse.

539. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat, ceafă răsfrântă (TD-10);

- a. L=cca 14 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare (?);
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 3969;
- e. Черных 1978, 206, pl. 42/7;

CCLXV. Ruse (distr.), Bulgaria. Din districtul Ruse, fără se cunoaște cu exactitate locul și contextul descoperirii, provin două topoare.

540. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor curbat, secțiuni rectangulare, tăișuri lățite; manșon profilat pe fața inferioară (TT-10; tip Tg. Осна);

- a. L=cca 14.7 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 3971/146;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 25; Черных 1978, 95, pl. 5/2; Todorova 1981, 49, nr. 193, pl. 17/193;

- f. Mikov îl dă ca provenind din aşezarea de tip tell de la Razgrad, pct. Hisarlăk; Chernyh îl dă ca provenind din distr. Ruse cu semnul întrebării;

541. *Topor cu gaură transversală* întreg; manşon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; ceafă hexagonală; lamă cu secţiune oval-pentagonală, tăiş evazat; bine lucrat, suprafeţe finisate, prost încheiat pe muchia inferioară (ruptură la manşon); patină verde cu depuneri calcaroase; zgârieturi recente pe o faţă; tăiş ciupit;

- a. L=20.4 cm; l.t=5.9 cm; L.m=6.5 cm; l.m=4 cm; G=1227 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Ruse; N.I. 3578;
- e. Inedit;

CCLXVI. Sadovets, mun. Dolni Dăbnik, distr. Pleven, Bulgaria. Aşezare eneolitică în pct. Golemanovo Kale, săpată de G. Bersu în 1935-1937 şi H. Todorova în 1979. Toporul este o descoperire întâmplătoare în zona aşezării.

542. *Topor ciocan* întreg; profil relativ drept, cu unghi între braţul ciocan şi lamă pe faţa superioară; secţiune rectangulară, tăiş lăţit şi rotunjit; bine lucrat şi finisat; curăţat, culoare arămie (tip Vidra A);

- a. L=cca 13.9 cm (după desene publicate); G=283 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Aşezare?
- d. Muz. Pleven; N.I 3057;
- e. Pernicka et al. 1997, 72, fig. 10/5 (cu bibliografia);
- f. În registrul Muz. Pleven apare ca descoperire întâmplătoare în pct. Chitalishte;

CCLXVII. Saedinenie, mun. Sungurlare, distr. Burgas, Bulgaria.

543. *Topor plat* întreg; secţiune dreptunghiulară, tăiş uşor lăţit; suprafeţe neregulate; patină verde neuniformă, curăţat pe anumite zone unde are culoare arămie; tăiş nefolosit;

- a. L=10.2 cm; l.t=3.2 cm; l.c=2. cm; gr=1 cm; G=212 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. ?
- d. Inst. Sofia; N.I. 3180;
- e. Inedit;
- f. În registrul Inst. Sofia apare ca loc de descoperire: Hotal, Aytosko. Localitatea Hotal nu apare pe hartă; există punctul Hotal, lângă localitatea Saedinie, mun. Sungurlare, district Burgas;

CCLXVIII. Safaalan, mun. Saray, prov. Tekirdağ, Turcia. Depozit descoperit întâmplător, format din șapte seceri întregi și fragmentare, o daltă, un topor plat și un topor cu gaură transversală.

544. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș ușor lățit; ceafă subțiată și rotunjită;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. ?
- e. Chernyh 1978, 260, fig. 110/3;

545. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. ?
- e. Chernyh 1978, 260, fig. 110/1;

CCLXIX. Samovodene, mun. Veliko Tărnovo, distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria.

546. *Topor cu gaură transversală*;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. ?
- e. МИКОВЪ 1933, 104, nr. 44;

CCLXX. Sava, mun. Dălgopol, distr. Varna, Bulgaria.

A. Așezare de tip tell și necropolă eneolitică, săpate în mai multe perioade; s-au descoperit trei topoare plate. Informațiile și desenele date în literatură sunt contradictorii.

547. *Topor plat* întreg, cu secțiune dreptunghiulară (varianta Coteana);

- a. L=14.1 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în orizontul I la -0.50 m adâncime (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Varna;
- e. Мирчев, Элатарски 1960, 20 (nr. 1), fig. 40/a; Todorova 1981, 27, nr. 40, pl. 3/40;
- f. În desenul publicat de Todorova, spre deosebire de fotografia dată de Mirchev și Zlatarski, piesa are tăișul lățit;

548. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit (varianta Sălcuța);

- a. L=cca 10.2 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar; M.3 (c. Karanovo VI, faza finală);
- d. Muz. Dălgopol?
- e. Todorova 1981, 29-30, nr. 61, pl. 4/61;

549. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară și tăiș lățit (varianta Coteana);

- a. L=cca 12.6 cm (după desene publicate); G=298 gr;
- b. Săpături (?);
- c. Funerar; M.6, bărbat adult (c. Karanovo VI, faza III);
- d. Muz. Dălgopol?
- e. Todorova 1981, 27, nr. 39, pl. 2/39; Pernicka et al. 1997, 72, fig. 9/14;

B. De pe teritoriul localității.

550. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune oval-pentagonală, tăiș lățit; bine finisat și lustruit, brun cu urme de patină verde; tăiș tocit într-un singur loc (T-16);

- a. L=14.2 cm; l.t=4.5 cm; L.m=5.7 cm; l.m=3.2 cm; G=624 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Dalgopol; N.I. Ap. 0393;
- e. Черных 1978, 142, pl. 24/8; Лазаров 2001, 24, 126, fig. 8; Hristova 2012;

CCLXXI. Satu după Deal, com. Bărbulețu, jud. Dâmbovița, România. Grădina Mariei Pucleanu; mormânt dublu de inhumație în cutie de piatră, descoperit întâmplător în 1947; cercetare la fața locului Ion Motzoi-Chicideanu în 1973. Din informațiile culese reiese că din inventarul mormântului au făcut parte un fragment de ceașcă cu o toartă și un pumnal. După caracteristici, mormântul poate fi încadrat în bronzul timpuriu (grupul Muscel).

551. Pumnal;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar;
- d. Pierdut;
- e. Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000, 51, nr. 33;

CCLXXII. Sălcuța, com. Sălcuța, jud. Dolj, România. Pct. Piscul Cornișorului; așezare de tip tell situată pe o înălțime de pe dreapta Desnățuiului; săpături executate în mai multe perioade, dintre care amintesc pe cele ale lui Ion Andrieșescu din 1916, 1919-1920 și Dumitru Berciu din 1951. S-au descoperit niveluri de locuire din mai multe perioade, între care și niveluri eneolitice (c. Sălcuța). Cele două piese au fost găsite împreună pe podeaua locuinței 1a.

552. Topor plat întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș cu un colț evazat, ceafa lățită pe o latură; una din fețe pare mai bombată, cealaltă plată; fără urme de folosire (varianta Sălcuța);

- a. L=13.9 cm; l.t=4 cm; l.c=1.5 cm; gr=1.5 cm; G=330 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; secțiunea Ib, la -0.60 m adâncime, pe podeaua locuinței 1a, atribuită culturii Sălcuța III;
- d. MNIR;

- e. Berciu 1961, 233 urm, fig. 70/2; 71/1; Vulpe 1975, 57, nr. 254, pl. 32/254; Mareş 2002, 290, nr. 1416, pl. 51/11;

553. *Topor plat* întreg; secţiune dreptunghiulară, tăiş şi ceafa lăţite; una din feţe pare mai bombată, cealaltă plată; tăiş folosit (variantea Sălcuţa);

- a. L=14.2 cm; l.t=4.7 cm; l.c=2.5 cm; gr=1.9 cm; G=480 gr;
b. Săpături;
c. Aşezare; secţiunea Ib, la -0.60 m adâncime, pe podeaua locuinţei 1a, atribuită culturii Sălcuţa III;
d. MNIR;
e. Berciu 1961, 233 urm, fig. 70/1; 71/2; Vulpe 1975, 57, nr. 255, pl. 32/255; Mareş 2002, 290, nr. 1417, pl. 51/12;

CCLXXIII. Sărata Monteoru, com. Merei, jud. Buzău, România. Pct. Cetăţuia; aşezare cu descoperiri eneolitice (c. Cucuteni B) şi mai multe niveluri din epoca bronzului (c. Monteoru); necropolă cu morminte din epoca bronzului (c. Monteoru). Săpături în mai multe perioade; au fost descoperite următoarele piese.

A. Aşezare.

554. *Lamă de topor* fragmentară; se păstrează partea dinspre tăiş; secţiune rectangulară cu muchii rotunjite (posibil topor ciocan miniatural);

- a. L.păstrată=4.3 cm; l.păstrată=1.6 cm; l.t=1.2 cm;
b. Săpături;
c. Aşezare; context Cucuteni B;
d. ?
e. Nestor, Zaharia 1955, 499, fig. 2/1; Vulpe 1970, 65, nr. 283, pl. 18/283; Mareş 2002, 292, nr. 1426, pl. 49/5;

555. *Lamă de topor* fragmentară; se păstrează partea dinspre tăiş; secţiune rectangulară, tăiş lăţit (probabil braţul cu tăiş vertical al unui topor cu braţe în cruce);

- a. L.păstrată=4.3 cm; l.păstrată=2 cm; l.t=3.7 cm;
b. Săpături;
c. Aşezare; context Cucuteni B;
d. ?
e. Nestor, Zaharia 1955, 499, fig. 2/1; Vulpe 1975, 53, nr. 241, pl. 31/241; Mareş 2002, 292, nr. 1425, pl. 49/4;

556. *Pumnal cu placă* la mâner, cu rupturi în zona de prindere; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, tăiş rotunjit; placă rotunjită cu două găuri pentru nituri;

- a. L=9.9 cm; l.păstrată=3.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; context Cucuteni B;
- d. ?
- e. Vajsov 1993, 124, nr. 25.1, fig. 19/7; Mareș 2002, 292, nr. 1427;

557. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă cu margini arcuite concav, secțiune biconvexă, tăiş ascuțit; capătul limbii lățit;

- a. L=12.5 cm; l=2.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în asociere cu fragmente ceramice de tip Monteoru IIb (bronz târziu)
- d. MNIR?
- e. Nestor, Zaharia 1955, 506, fig. 6/2; Băjenaru, Popescu 2012, 395, fig. 9/8;

558. *Pumnal* cu prindere simplă; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, tăiş rotunjit, capăt de prindere subțiat și rotunjit;

- a. L=13.7 cm; l=2.2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare în zona Cetățuii;
- c. Așezare?
- d. MNIR?
- e. Băjenaru, Popescu 2012, 393, fig. 5/8;

B. Necropolă; Cimitirul 1, M.27 (c. Monteoru IIb).

559. *Pumnal cu limbă* la mâner cu vârful rupt; lamă foliformă cu tăişurile corodate, secțiune biconvexă; posibil cu gardă rombică la mâner;

- a. L=20 cm; l=3.1 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. MNIR?
- e. Morintz 1978, 102, fig. 55/7; Băjenaru, Popescu 2012, 395, fig. 9/9;

CCLXXIV. Schitu, com. Schitu, jud. Giurgiu, România. Pct. Măgura Mică; depozit descoperit întâmplător în 1932, format dintr-un topor plat și unul cu gaură de înmănușare transversală.

560. *Topor plat* cu un colț al cefei rupt; secțiune dreptunghiulară; muchii arcuite concav, tăiș evazat; ceafa a fost rotunjită (și probabil ascuțită) de către descoperitor;

- a. L=13.6 cm; l.t=7.3 cm; gr=0.6 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Giurgiu;
- e. Berciu 1956, 501 urm, fig. 12; Vulpe 1970, 36, nr. 73, pl. 66/A2; Vulpe 1975, 63, nr. 325, pl. 36/325; Soroceanu 2012, 154 urm, pl. 63/4;

561. *Topor cu gaură transversală* fragmentar, se mai păstrează manșonul (mutilat) și parte din lamă; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune pentagonală;

- a. L.păstrată=10.8 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Giurgiu;
- e. Berciu 1956, 501 urm, fig. 12; Vulpe 1970, 36, nr. 73, pl. 5/73, 66/A; Soroceanu 2012, 154, pl. 63/5;

CCLXXV. Semerdzhievo, mun. Ruse, distr. Ruse, Bulgaria.

562. *Topor cu brațe în cruce* întreg; bine lucrat și finisat; patină verde uniformă;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 28550;
- e. Inedit?

CCLXXVI. Sennik, mun. Sevlievo, distr. Gabrovo, Bulgaria.

563. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon în prelungirea lamei, foarte puțin profilat; lamă arcuită cu secțiune oval-pentagonală; bine finisat, dar prost încheiat pe muchia inferioară (rupturi); culoare brun-arămie;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 33973;
- e. Inedit?

CCLXXVII. Sevlievo, mun. Sevlievo, distr. Gabrovo, Bulgaria.

564. *Topor cu gaură transversală* cu tăișul rupt recent; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; ceafă cu margini arcuite concav; lamă cu secțiune oval-rectangulară; foarte bine finisat și lustruit, zgârieturi recente, curățat, culoare arămie (T-2?);

- a. L.păstrată=15 cm; l.mx=6.3 cm; L.m=4.8 cm; l.m=3.8 cm; G=909 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 623;
- e. Черных 1978, 137, pl. 20/4;

f. În registrul de inventar al Inst. Sofia apare cu loc necunoscut de descoperire; la Chernyh apare Sevlievo cu semnul întrebării;

CCLXXVIII. Sevlievo (mun.), distr. Gabrovo, Bulgaria.

565. *Topor cu gaură transversală* cu rupturi pe muchia inferioară a manșonului și la ceafă; manșon profilat; lamă cu secțiune hexagonală, tăiș evazat; foarte bine finisat și lustruit, multiple lovituri și tăieturi pe lamă și mai ales pe muchia superioară; patină verde; tăiș știrbit (T-14);

- a. L=16 cm; l.t=6.1 cm; L.m=5.5 cm; l.m=4.2 cm; G=740 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 80;
- e. Черных 1978, 141, pl. 23/6;

CCLXXIX. Seydol, mun. Loznitsa, distr. Razgrad, Bulgaria. În pct. Akcha ach este cunoscută o așezare de tip tell cu materiale eneolitice și din epoca bronzului; toporul reprezintă o descoperire întâmplătoare în zona acesteia.

566. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte puțin profilat, curbat în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune oval-pentagonală spre

manșon și pentagonală spre tăiș; tăiș ușor lățit; bine lucrat, suprafețe cu asperități dar finisate, prost încheiat (ruptură pe muchia inferioară la manșon); patină verde exfoliată pe alocuri; creștături și ușoare lovituri spre manșon; tăiș nefolosit;

- a. L=16.5 cm; l.t=4.8 cm; L.m=5.1 cm; l.m=4.1 cm; G=894 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Muz. Razgrad; N.I. 103;
- e. Inedit;

CCLXXX. Shumen, mun. Shumen, distr. Shumen, Bulgaria. Așezare de tip tell în pct. Kodzhadermen, cu niveluri aparținând c. Karanovo VI.

567. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară și tăiș ușor lățit; bine lucrat și finisat; patină verde neuniformă, exfoliată pe zone întinse, culoare brun-arămie; tăișul pare nefolosit (TD-6; varianta Coteana);

- a. L=15.5 cm; l.t=3.1 cm; l.c=1.9 cm; gr=2.3 cm; G=622 gr;
- b. Săpături în 1914;
- c. Așezare, fără context stratigrafic (c. Karanovo VI);
- d. Inst. Sofia; N.I. 1361;
- e. МИКОВЪ 1933, 72, fig. 36; Черных 1978, 107, pl. 11/6; Todorova 1981, 27, nr. 44, pl. 3/44;

CCLXXXI. Shumen (distr.), Bulgaria. De pe teritoriul districtului Shumen, fără a se cunoaște cu exactitate locul și condițiile de descoperire, provin mai multe piese.

568. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, îngroșat pe mijloc pe una din laturi, tăiș evazat; bine lucrat și finisat; patină verde neuniformă, exfoliată pe alocuri, culoare gălbuie în zonele fără patină; tăișul pare nefolosit;

- a. L=13 cm; l.t=3.6 cm; l.c=0.9 cm; gr=1 cm; G=126 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 7668;
- e. Inedit;

569. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, ceafa ușor lățită; suprafețe neregulate, cu lovituri și crăpături; culoare brun-arămie cu pete de patină verde; tăiș neregulat, probabil folosit;

- a. L=11 cm; l.t=2.4 cm; l.c=1.1 cm; gr=0.9 cm; G=203 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 7658;
- e. Inedit;

570. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat, una din fețe e mai bombată, cealaltă dreaptă; suprafețe neregulate, zgrunțuroase; curățat, culoare brun-arămie; tăișul pare nefolosit;

- a. L=9.6 cm; l.t=3.4 cm; l.c=0.9 cm; gr=0.9 cm; G=117 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 7659;
- e. Inedit;

571. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, cu unghi între brațul ciocan și lamă pe fața superioară; secțiune oval-rectangulară, tăiș lățit și rotunjit; nefinisat, suprafețe cu multe broboane (neregularități); lovit recent pe o latură; curățat și dat probabil cu lac; culoare arămie; tăiș tocit (TM-6; tip Vidra A);

- a. L=18.8 cm; l=4.2 cm; l.t=cca 3.4 cm; G=619 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 899a;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/6; Todorova 1981, 37, nr. 107, pl. 7/107;

572. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală cu muchii rotunjite, tăiș evazat; bine lucrat și finisat; curățat, culoare brună cu tente arămii; tăiș nefolosit (T-16);

- a. L=15.5 cm; l.t=4.7 cm; L.m=7.1 cm; l.m=3.2 cm; G=694 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 900;
- e. Черных 1978, 142, pl. 24/5; Атанасов 1995, 47, nr. 34 (foto);

573. *Pumnal cu limbă* la mâner, cu vârful rupt; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune rombică; limbă la mâner lobată; se observă un fel de gardă cu margini ușor ridicate; bine lucrat și păstrat, curățat, culoare brună cu urme de patină verde;

- a. L.păstrată=8.1 cm; l=2.8 cm; G=14 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen; N.I. 7671;
- e. Inedit;

CCLXXXII. Siliștea Crucii, com. Siliștea Crucii, jud. Dolj, România; pct. Dealul Maciului, în cătunul Satu Nou.

574. *Pumnal cu placă* la mâner rupt la vârf; lamă îngustă, arcuită, cu secțiune îngroșată pe mijloc; placă lățită și rotunjită cu două găuri pentru nituri; tășuri corodate; culoare arămie;

- a. L.păstrată=7.2 cm; l=3.9 cm; G=18 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Craiova; N.I. 51384;
- e. Inedit;

CCLXXXIII. Simeonovgrad, mun. Simeonovgrad, distr. Haskovo, Bulgaria.

A. [Maritsa]. Pct. Devebargan. Așezare de tip tell cu descoperiri din eneolitic (c. Maritsa și Karanovo VI) și epoca bronzului. Săpături nesistematice R. Popov în perioada interbelică.

575. *Topor plat* întreg; secțiune oval-pătrătoasă cu tăiș lățit; masiv, dar bine lucrat, finisat, cu ușoare neregularități pe corp; patină verde neuniformă, în zonele în care lipsește are culoare arămie; tăiș rupt la mijloc (TD-6; *Ovalbeil*);

- a. L=16.8 cm; l.t=3.7 cm; l.c=1.5 cm; gr=2.6 cm; G=770 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Maritsa IV?);
- d. Inst. Sofia; N.I. 930;

- e. МИКОВЪ 1933, 83, nr. 79, fig. 46; Черных 1978, 106, pl. 10/17;
Todorova 1981, 25, nr. 25, pl. 2/25;

B. Pct. Cetatea Konstantia. Așezare de epoca bronzului suprapusă de o cetate medievală.

576. *Topor cu gaură transversală* fragmentar, se mai păstrează parte din lamă și foarte puțin din manșon; pare să fi fost cu manșon neprofilat, în prelungirea lamei, secțiune pentagonală;

- a. L.păstrată=5 cm; l.păstrată=3.7 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare, stratul A-II (EBA II-III);
- d. ?
- e. Аладжов и др. 1981, 269, nr. 6, pl. 7/3;

CCLXXXIV. Sinaia, or. Sinaia, jud. Prahova, România. Depozit descoperit întâmplător în 1890 pe strada Poiana Florilor; format probabil din 26 de topoare cu gaură transversală, din care se mai păstrează 24 de exemplare (Soroceanu 2012, 157 urm, cu istoricul descoperirii și bibliografia).

577. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală (tip Pădureni);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13176 (Pierdut?);
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 1;

578. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; tăiș rupt într-un loc, nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=13 cm; G=277 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13177;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 2, pl. 64/1;

579. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=11.9 cm; G=284 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13178;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 3, pl. 64/2;

580. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=13.4 cm; G=290 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13179;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 4, pl. 64/3;

581. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=12.9 cm; G=276 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13180;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 5, pl. 65/1;

582. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=12.4 cm; G=282 gr;

- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13181;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 6, pl. 65/2;

583. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=13.2 cm; G=283 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13182;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 7, pl. 65/3;

584. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=12.1 cm; G=288 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13183;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 8, pl. 66/1;

585. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=13 cm; G=303 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13184;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 9, pl. 66/2;

586. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=11.7 cm; G=288;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13185;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 10, pl. 66/3;

587. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=13 cm; G=323 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13186;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 11, pl. 67/1;

588. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=12.4 cm; G=313 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13187;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 12, pl. 67/2;

589. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);*

- a. L=12.8 cm; G=261 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;

- d. MNIR; N.I. 13188;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 13, pl. 67/3;

590. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=12.8 cm; G=307 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13189;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 14, pl. 68/1;

591. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=12.3 cm; G=286 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13190;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 15, pl. 68/2;

592. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=13.2 cm; G=292 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13191;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 16, pl. 68/3;

593. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13192 (Pierdut?);
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 17;

594. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=12.6 cm; G=310 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13193;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 157, nr. 18, pl. 69/1;

595. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=12.3 cm; G=284 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 13194;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 158, nr. 19, pl. 69/2;

596. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=12.2 cm; G=279 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 15877;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 158, nr. 20, pl. 69/3;

597. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită, teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=11.3 cm; G=275 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 15878;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 158, nr. 21, pl. 70/1;

598. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=12.7 cm; G=253 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 15879;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 158, nr. 22, pl. 70/2;

599. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=14.1; G=268 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 15880;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 158, nr. 23, pl. 70/3;

600. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafa prelungită cu buton; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș; nu prezintă urme de folosire (tip Pădureni);

- a. L=13.6 cm; G=291 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Depozit;
- d. MNIR; N.I. 15883;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177, pl. 11; Soroceanu 2012, 158, nr. 24, pl. 71/1;

601. *Topor cu gaură transversală întreg;*

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Pierdut?; a fost cedat proprietarului terenului pe care s-a făcut descoperirea (fam. Verișanu);
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177;

602. *Topor cu gaură transversală întreg;*

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Pierdut?; a fost în colecția Mănăstirii Sinaia;
- e. Vulpe 1970, 46, nr. 154-177;

CCLXXXV. Sinoie, com. Mihai Viteazu, jud. Constanța, România.

603. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat, ceafă de formă hexagonală cu marginile arcuite concav; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală; bine lucrat și finisat, patină verde (tip Veselinovo);*

- a. L=19.7 cm; l.t=5.2 cm; G=870 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. IAB; N.I. V 2113;
- e. Ștefan 2007, 83, fig. 1;

CCLXXXVI. Sliven, mun. Sliven, distr. Sliven, Bulgaria. Din zona orașului Sliven se cunosc trei topoare plate descoperite întâmplător.

604. *Topor plat întreg; secțiune dreptunghiulară (TD-8; varianta Sălcuța);*

- a. L=cca 14 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?; Depozit?;

- d. Muz. Sliven; N.I. 602;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/14; Todorova 1981, 29, nr. 53, pl. 3/53;
- f. Chernyh îl dă ca depozit împreună cu piesa următoare, descoperit în pct. Zmeevki dupki;

605. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară; suprafețe zgrunțuroase cu neregularități; patină verde neuniformă, exfoliată; tăiș ciupit (TD-12);

- a. L=10.9 cm; l.t=3.3 cm; l.c=1.5 cm; gr=1 cm; G=169 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?; Depozit?;
- d. Muz. Sliven; N.I. 603;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/8;
- f. Chernyh îl dă ca depozit împreună cu piesa precedentă, descoperit în pct. Zmeevki dupki;

606. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; ceafa subțiată, tăiș lățit; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; curățat, culoare arămie cu pete verzui spre ceafă; tăiș știrbit (TD-42);

- a. L=10.5 cm; l.t=4 cm; l.c=1.7 cm; gr=1.6 cm; G=211 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Sliven; N.I. 633;
- e. Черных 1978, 155, pl. 27/11;

CCLXXXVII. Smochevo, mun. Rila, distr. Kyustendil, Bulgaria.

607. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lamă arcuită cu secțiune pentagonală (oval ascuțită către muchia superioară), tăișul lățit; suprafețe bine finisate și lustruite, prost încheiat pe muchia inferioară (rupturi către manșon); patină verde neuniformă, culoare brun-verzuie; tăiș știrbit (T-4);

- a. L=16.5 cm; l.t=5.3 cm; L.m=4.5 cm; l.m=4 cm; G=781 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 605;
- e. Миковъ 1933, 91, nr. 30; Черных 1978, 138, pl. 21/6;

- f. În registrul de inventar al Inst. Sofia apare ca “loc de descoperire necunoscut”;

CCLXXXVIII. Smyadovo, mun. Smyadovo, distr. Shumen, Bulgaria. Așezare de tip tell și necropolă eneolitice în pct. Cholak Kladenets (c. Karanovo VI); săpături N. Popov între 1975-1979 (Popov 1978, 149 urm; Todorova 1981, 19).

608. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară; foarte bine lucrat și finisat, cu asperități; culoare brun-arămie; tăiș nefolosit (tip Vidra B);

- a. L=16.5 cm; l=3 cm; l.t=2.6 cm; G=295 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare?
- c. Descoperire izolată, fără context;
- d. Muz. Shumen; N.I. 4571;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 126, pl. 8/126;
- f. Todorova precizează că poate fi pus în legătură cu necropola (c. Karanovo VI);

609. *Topor ciocan* întreg; profil puternic arcuit, secțiunea lamei este ovală, cea a brațului ciocan este dreptunghiulară; nefinisat, zgrunțuros; curățat culoare arămie; tăiș ciobit;

- a. L=16.4 cm; l=2.5 cm; l.t=2.4 cm; G=203 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare?
- c. Descoperire izolată, fără context;
- d. Muz. Shumen; N.I. 4574;
- e. Pernicka et al. 1997, 73;
- f. Piesa reprezintă o formă intermediară între topor ciocan și topor cu brațele în cruce; după aspect ar putea fi considerată rebut!

CCLXXXIX. Sofia (mun.), distr. Sofia. Bulgaria. De pe teritoriul municipiului Sofia sunt cunoscute mai multe piese, descoperite întâmplător.

610. *Topor plat* fragmentar, se păstrează partea dinspre tăiș; secțiune dreptunghiulară (TD-8?; varianta Sălcuța);

- a. L. păstrată=cca 8.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/433;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/11; Todorova 1981, 29, nr. 52, pl. 3/52;

611. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară (TD-14; varianta Kamenar);

- a. $L \approx 8.4$ cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/432;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/13; Todorova 1981, 31, nr. 75, pl. 4/75;

612. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară (TD-14; varianta Kamenar);

- a. $L \approx 10.3$ cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/434;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/15; Todorova 1981, 31, nr. 76, pl. 4/76;

613. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit; lama cu secțiune rectangulară, brațul ciocan cu secțiune rotundă; ceafa lățită (TM-14; tip Şiria);

- a. $L \approx 13$ cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/427;
- e. Черных 1978, 102, pl. 9/8; Todorova 1981, 42, nr. 150, pl. 10/150;

614. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit; lama cu secțiune rectangulară; manșon profilat pe fața inferioară, ceafa răsfrântă (TT-6?; tip Naduvar);

- a. $L \approx 15.9$ cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/420;
- e. Черных 1978, 94, pl. 4/1; Todorova 1981, 43, nr. 152, pl. 10/152;

615. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit; lama cu secțiune rectangulară; manșon profilat pe fața inferioară, ceafa răsfrântă (TT-10?; tip Naduvar);

- a. L=cca 15 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?;
- d. Inst. Sofia; N.I. 30/429;
- e. Черных 1978, 95, pl. 5/6; Todorova 1981, 43, nr. 153, pl. 10/153;

616. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare (pe brațul cu tăiș orizontal fața inferioară este plată, cea superioară este arcuită); manșon profilat pe fața inferioară (TT-6; tip Jászladány);

- a. L=cca 21.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată?
- d. Inst. Sofia; N.I. 419;
- e. Черных 1978, 94, pl. 4/5; Todorova 1981, 48, nr. 186, pl. 16/186;
- f. la Chernyh apare ca "loc de descoperire necunoscut";

CCXC. Sokol, mun. Glavnitsa, distr. Silistra, Bulgaria.

A. Pct. Atmageaua Tătărească. Așezare cu descoperiri atribuite c. Gumelnița; săpături conduse de Vladimir Dumitrescu.

617. *Topor plat* întreg; secțiune pătrătoasă; pe una din fețe pare a avea o fisură longitudinală (varianta Gumelnița);

- a. L=16 cm; l.t=3.3 cm; l.c=2.1 cm; gr=2.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare (c. Gumelnița A1);
- d. MNIR?
- e. Vulpe 1975, 56, nr. 247, pl. 32/247; Mareș 2002, 301, nr. 1475, pl. 50/6;

B. Cca 2 km NE de sat;

618. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu vârful rotunjit și secțiune rombică; umeri profilați, placă triunghiulară cu capăt rotunjit și trei găuri pentru nit; patină verde, exfoliată pe anumite zone, culoare gălbui-arămie (N-2);

- a. L=13.2 cm; l=3.4 cm; G=37 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în urma lucrărilor agricole;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Silistra; N.I. 259;
- e. Панайотов, Донеvски 1977, 131, 141, nr. 146, pl. 11/146; Черных 1978, 235, pl. 63/1;
- f. Chernyh îl include în depozitul de bronz târziu de la Dichevo (Sokol);

CCXCI. Sozopol, mun. Sozopol, distr. Burgas, Bulgaria. Așezare, probabil eneolitică, în zona portului Sozopol; cercetări subacvatice (Draganov 1998, 203 urm).

619. *Topor plat* întreg, puternic corodat;

- a. G=280 gr;
- b. Cercetări subacvatice;
- c. Așezare;
- d. Muz. Sozopol?
- e. Pernicka et al. 1997, 73;

620. *Topor plat* întreg, puternic corodat; secțiune dreptunghiulară;

- a. L=cca 10.7 cm (după desene publicate); G=210 gr;
- b. Cercetări subacvatice;
- c. Așezare;
- d. Muz. Sozopol?
- e. Pernicka et al. 1997, 73, fig. 9/8;

CCXCII. Staliyska Mahala [Bagacina], mun. Lom, distr. Montana, Bulgaria. Așezare multistratigrafiată cu depuneri și complexe eneolitice, din perioada de tranziție la epoca bronzului și din epoca bronzului; săpături A. Bonev și G. Aleksandrov între 1981-1991 (Bonev, Александров 1996). Nu se cunoaște contextul exact al piesei.

621. *Pumnal cu limbă* la mâner fragmentar, lama și limba rupte la vârf; lama cu secțiune biconvexă, tășurile par arcuite concav; umeri proeminenți, limbă subțire, cu o umflătură; tăș măcinat pe o latură, limba și lama ușor îndoite, crăpături pe lamă și la baza limbii; bine finisat, curățat, culoare arămie;

- a. L.păstrată=10.2 cm; l=2.4 cm; G=19 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare;
- d. Muz. Montana; N.I 1291;
- e. Бонев, Александров 1996, 118, fig. 47; Alexandrov 2007, 227, pl. 12/6;
- f. Alexandrov o consideră mai degrabă vârf de lance și o datează în bronzul timpuriu (EBA III);

CCXCIII. Stara Zagora, mun. Stara Zagora, distr. Stara Zagora, Bulgaria.

A. Pct. Bereketska Mogila; așezare de tip tell și necropolă situate pe terasa dreaptă a râului Bereket, cca 2 km SV de oraș. Necropola a fost săpată printr-o intervenție de salvare în anii 1970-1971 de M. Dimitrov; este vorba de o necropolă plană cu 78 de morminte de inhumație, dintre care patru eneolitice (c. Karanovo VI), celelalte databile în bronzul timpuriu (etapele Ezero A1-A2 – Kalčev 2002).

622. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg (pare a avea vârful măcinat); lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă; umeri profilați; tășuri foarte corodate, patină verde (N-6);

- a. L=17.5 cm; l=3.8 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar; în M.25 – inhumat în poziție chircită, împreună cu trei vase; pumnalul a fost găsit lângă umărul drept (EBA);
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 139;
- e. Черных 1978, 159, fig. 29/8; Kalčev 2002, 36, 80, fig. 15/3; pl. 5/6;

623. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune biconvexă; umeri profilați; patină verde (N-8);

- a. L=8.9 cm; l=2.3 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar; în M.33 – inhumat în poziție chircită; pumnalul a fost găsit în zona palmelor, care erau aduse la piept (EBA);
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 864;
- e. Черных 1978, 159, fig. 29/13; Kalčev 2002, 36, 84, fig. 15/5; pl. 7/4;

624. *Pumnal* fragmentar de mici dimensiuni; se mai păstrează capătul de prindere și începutul lamei; foarte corodat; secțiune biconvexă (N-6);

- a. L.păstrată=cca 5.4 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar?; găsit în zona necropolei, în caroul G-8, fără a fi asociat cu vreun mormânt;
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. 218;
- e. Черных 1978, 159, fig. 29/9; Kalčev 2002, 36;

Alte două pumnale au fost publicate ca provenind din necropola de la Bereketska Mogila, însă este foarte probabil ca atât locul de proveniență, cât și dimensiunile să fie greșite.

625. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg, rupt (corodat) la un colț al limbii și pe un tăiș; lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf rotunjit; lățit și îngroșat la umeri;

- a. L=10.1 cm; l=1.9 cm (fișă catalog);
- b. ?
- c. Funerar?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 45057;
- e. Die Thraker 2004, nr. cat. 111 (foto);

626. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; umeri profilați;

- a. L=17.3 cm; l=4.2 cm (fișă catalog);
- b. ?
- c. Funerar?
- d. Muz. Naț. Sofia; N.I. 45056;
- e. Die Thraker 2004, nr. cat. 111 (foto);

B. Cca 500 m de tell-ul Bereketska; depozit găsit întâmplător la -0.80 m adâncime, compus din două topoare ciocan și o piesă discoidală de cupru;

627. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit; fără urme de folosire (tip Vidra A);

- a. L=21.5 cm; G=1200 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Ivanov, Avramova 2007, 144, fig. 3;

628. *Topor ciocan* întreg; fără urme de folosire (tip Vidra A);

- a. L=19 cm; G=1000 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Naț. Sofia;
- e. Ivanov, Avramova 2007, 144, fig. 4;

C. Din descoperiri întâmplătoare din zona orașului Stara Zagora se cunosc trei topoare cu gaură transversală.

629. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte ușor profilat, în prelungirea lamei; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lama cu secțiune ovală, puternic arcuită, tăiș lățit; pe muchia superioară linia de îmbinare este flancată de șanțulețe ce se prelungesc și pe manșon; muchia inferioară încheiată doar pe o mică porțiune; suprafețe bine finisate și lustruite; curățat, culoare brun-arămie; tăiș știrbit (T-6);

- a. L=12.3 cm; l.t=4.6 cm; L.m=3.8 cm; l.m=3.5 cm; G=458 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 649;
- e. МИКОВЪ 1933, 92, nr. 5; Черных 1978, 138, pl. 21/8;

630. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon foarte ușor profilat, în prelungirea lamei; lama cu secțiune pentagonală; bine lucrat și încheiat; patină verde exfoliată, culoare arămie; zgârieturi recente (T-8);

- a. L=13 cm; l=5.5 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Plovdiv; N.I. 780;
- e. Черных 1978, 140, pl. 22/2;

631. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, în prelungirea lamei; lama cu secțiune dreptunghiulară, puternic arcuită; tăiș evazat (T-6);

- a. L=cca 11.2 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Stara Zagora; N.I. I 366;
- e. МИКОВЪ 1933, 109, fig. 69/2; Черных 1978, 138, pl. 21/9;

CCXCIV. Stara Zagora (distr.), Bulgaria.

632. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; lamă arcuită cu secțiune pentagonală (?) (T-16);

- a. L=cca 15 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Stara Zagora (fost în col. I. Azmanova);
- e. Черных 1978, 142, pl. 24/2;

CCXCV. Stolnik, mun. Elin Pelin, distr. Sofia, Bulgaria.

633. *Topor cu brațe în cruce* întreg; pare greșit turnat; aspect poros; tăișurile sunt deformate, dar nu prezintă urme de folosire (tip Jászladány);

- a. L=13.7 cm; l=5 cm; G=409 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Colecție privată;
- e. Pernicka et al. 1997, 73, fig. 10/1; 12/5;

CCXCVI. Strashimirovo, mun. Beloslav, distr. Varna, Bulgaria. Într-o zonă situată pe malul lacului Varna se cunosc mai multe descoperiri eneolitice (așezări lacustre și necropole). De aici provin și două topoare de metal descoperite întâmplător.

634. *Topor plat* rupt în două bucăți, probabil greșeală de turnare; secțiune dreptunghiulară, cu una din fețe plată, cealaltă bombată, ceea ce-i dă un aspect arcuit din profil (TD-8; varianta Coteana);

- a. L=cca 13.3 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare în 1929;
- c. Așezare?
- d. Muz. Varna, N.I. I 131;

e. Черных 1978, 108, pl. 12/9; Todorova 1981, 27, nr. 43, pl. 3/43;

635. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune rectangulară; tăișul lățit, pare știrbit (TM-12; tip Varna);

a. L=cca 19.5 cm (după desene publicate);

b. Descoperire întâmplătoare în 1973;

c. Funerar?

d. Muz. Varna; N.I. I 1586;

e. Черных 1978, 102, pl. 9/3; Todorova 1981, 41, nr. 145, pl. 9/145;

CCXCVII. Strazhitsa, mun. Strazhitsa, distr. Veliko Tărnovo; Bulgaria.

636. *Topor cu brațe în cruce* întreg; un colț al tăișului orizontal pare rupt; profil arcuit, secțiuni rectangulare, tăișuri evazate; manșon profilat pe fața inferioară (tip Tg. Ocna);

a. L=cca 18.5 cm (după desene publicate);

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată;

d. Muz. Strazhitsa;

e. Todorova 1981, 49, nr. 192, pl. 17/192;

CCXCVIII. Sultana, com. Mânăstirea, jud. Călărași, România.

637. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare; tăiș evazat și rotunjit, ceafa ușor lățită (tip Codor);

a. L=15.35 cm; l=3.2 cm; l.t=2.7 cm; l.c=2.4 cm;

b. Descoperire întâmplătoare în urma unor lucrări de irigații;

c. Descoperire izolată în marginea unei movile, la cca 400 m vest de așezarea de tip Gumelnița de la Malu Roșu;

d. Muz. Oltenița;

e. Șerbănescu, Trohani 1975, 529, nr. 2, fig. 2/1; Mareș 2002, 303, nr. 1482, pl. 16/6;

CCXCIX. Suvorovo, mun. Suvorovo, distr. Varna, Bulgaria, pct. Kornyata.

638. *Pumnal cu limbă* la mâner; lamă foliformă, secțiune biconvexă; vârf rotunjit;

a. L=13.1; l=2.7 (fișă muzeu);

b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 2562;
- e. Inedit;

CCC. Șerbănești, com. Sălătrucel, jud. Vâlcea, România, pct. Ochiul Zăcătorii. Depozit descoperit întâmplător în malul unui pârau, format din două topoare cu disc și un topor plat cu margini ridicate.

639. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; muchii ușor arcuite concav, secțiune subțiată către ceafă;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Rm. Vâlcea;
- e. Soroceanu 2012, 156, pl. 72/3;

CCCI. Șimnicu de Jos, or. Craiova, jud. Dolj, România.

640. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa prelungită cu buton; lama cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; crăpături pe manșon; bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde neuniformă; tăiș puțin știrbit (tip Balșa);

- a. L=12.5 cm; l.t=4.2 cm; L.m=5.8 cm; l.m=3.5 cm; G=346 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Craiova; N.I. 25114;
- e. Vulpe 1970, 51-52, nr. 219, pl. 14/219;

CCCI. Tatul, mun. Momchilgrad, distr. Kărdzhali, Bulgaria, pct. Vezhnitsa.

641. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș lățit (T-18);

- a. L=cca 18.2 cm (după desene publicate);
- b. Săpături (?);
- c. Descoperit într-un dolmen de epoca fierului lângă localitatea Tatul;
- d. Inst. Sofia; N.I. 3976/157;
- e. Черных 1978, 143, pl. 25/6; Кулов 1992, 60, fig. 13;

CCCIII. Tărgovishte (distr.)?, Bulgaria. La Muz. Tărgovishte este expus un topor plat; nu cunosc detalii privind locul și condițiile de descoperire. La explicațiile vitrinei scrie "Bradva, bronzova", fără număr de inventar; în aceeași vitrină, fără a fi expus, mai apare la explicații "Bradvichka, bronzova", provenind de la Kralevo, mun. Targovishte, N.I. 4263.

642. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit ;bine lucrat, finisat; patină verde uniformă;

CCCIV. Tătaru, com. Tătaru, jud. Prahova, România.

643. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită; lamă cu secțiune hexagonală, lățită spre tăiș (tip Pădureni);

- a. L=cca 14.2 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Școala din Tătaru (?);
- e. Vulpe 1970, 45, nr. 150, pl. 10/150;

CCCIV. Teișani, com. Teișani, jud. Prahova, România, pct. Valea lui Dragomir.

644. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat cu ceafă prelungită; lamă cu secțiune aproximativ hexagonală; nervuri pe marginile manșonului; nefinisat pe anumite porțiuni; valvele nu au fost bine centrate; patină verde relativ uniformă (tip Pădureni);

- a. L=cca 14 cm (după desene publicate); G=432.5 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1954;
- c. Descoperire izolată în zona unei așezări cu ceramică din toate etapele c. Monteoru;
- d. Muz. Ploiești; N.I. 64-19704;
- e. Vulpe 1970, 45, nr. 135, pl. 9/135;

CCCVI. Teiu, com. Teiu, jud. Argeș, România. Așezare de tip tell săpată de S. Morintz în 1963; s-au descoperit mai multe niveluri eneolitice.

645. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare; tăiș lățit și rotunjit (tip Vidra);

- a. ?

- b. Săpături;
- c. Așezare; piesa provine din nivelul superior atribuit fazei Gumelnița B1;
- d. Muz. Pitești;
- e. Vulpe 1975, 22, nr. 25, pl. 2/25; Mareș 2002, 315, nr. 1568, pl. 15/4;

CCCVII. Telish, mun. Cherven Bryag, distr. Pleven, Bulgaria.

A. Pct. Redutite; așezare de înălțime cu trei niveluri, dintre care primele două (III și II) aparțin c. Krivodol, iar cel de-al treilea (I) c. Pevec. Săpături V. Gergov (Гергов 1987).

646. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil drept cu tășuri evazate; secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie (TT-2; tip Jászladány);

- a. L=25.2 cm; l.tv=4.5 cm; l.to=5.5 cm; G=980 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; nivelul II (c. Krivodol finală);
- d. Muz. Pleven; N.I. N 1844;
- e. Todorova 1981, 47, nr. 164, pl. 12/164; Гергов 1987, 51, fig. 9;

647. *Tăiș de topor* cu secțiune rectangulară;

- a. L.păstrată=3.1 cm; l=3.2 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; nivelul II (c. Krivodol finală);
- d. Muz. Pleven; N.I. N 1979;
- e. Гергов 1987, 53, fig. 11;
- f. Gergov presupune că provine de la un topor cu brațe în cruce de tip Jászladány;

B. De pe teritoriul localității.

648. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; nervuri pe manșon; lamă cu secțiune hexagonală; bine finisat și lustruit, culoare brună; urme de folosire pe tăiș;

- a. L=15.8 cm; l.t=3.2 cm; L.m=7.2 cm; l.m=3.1 cm; G=549 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1981;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Pleven; N.I. 2710;

e. Христова 2010, 127-129, fig. 1;

CCCVIII. Trigrad, mun. Devin, distr. Smolyan, Bulgaria. Pct. Haramiyska Dupka, aşezare în peşteră, săpături H. Vălchanova în 1983. Au fost identificate trei niveluri de locuire, dintre care primele două (1 și 2) conțin material ceramic atribuit c. Yagodina (perioada de tranziție la epoca bronzului).

649. *Pumnal* cu prindere simplă întreg; lama triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit (tip Sofievka);

- a. L=8.25 cm; l=2.4 cm; G=13 gr;
- b. Săpături;
- c. Aşezare în peşteră; găsit în niv. 2, sub podeaua Loc. 2 din niv. 3, în asociere cu material ceramic de tip Yagodina;
- d. Muz. Smolyan; N.I. 142;
- e. Vajsov 1993, 118, nr. 16.1, fig. 12/3;

650. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, tăşuri ușor arcuite concav, vârf ascuțit; placă trapezoidală cu trei găuri pentru nit (tip Yagodina);

- a. L=10.4 cm; l=3.1 cm; G=23.2 gr;
- b. Săpături;
- c. Aşezare în peşteră; găsit în niv. 2, sub podeaua Loc. 2 din niv. 3, în asociere cu material ceramic de tip Yagodina;
- d. Muz. Smolyan; N.I. 198;
- e. Vajsov 1993, 118, nr. 16.2, fig. 12/6;

CCCIX. Tsonevo, mun. Dălgopol, distr. Varna, Bulgaria. Aşezare de tip tell; din zona aşezării, descoperite întâmplător, provin două topoare de metal.

651. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiş lăţit (TD-8; varianta Coteana);

- a. L=cca 17 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Aşezare?
- d. Muz. Varna; N.I. I 320;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/10; Todorova 1981, 27, nr. 41, pl. 3/41;

652. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară; secțiune rectangulară (TM-6; tip Vidra A);

- a. L=cca 17.8 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare în urma lucrărilor agricole;
- c. Așezare?
- d. Muz. Varna; N. I. I 319;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/5; Todorova 1981, 37, nr. 102, pl. 6/102;

CCCX. Tulcea (jud.), România. Depozit (?) constituit din trei topoare cu gaură transversală, descoperit întâmplător;

653. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon neprofilat, curbat în prelungirea lamei; lamă ușor arcuită cu secțiune hexagonală, tăiș lățit (tip Veselinovo);

- a. L=19.5 cm; l.t=5.7 cm; L.m=6.6 cm; l.m=4 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Municipiului București;
- e. Vulpe 1970, 36, nr. 75, pl. 5/75;

654. *Topor cu gaură transversală* fragmentar; partea dinspre tăiș a lamei este ruptă; manșon ușor profilat, ceafa prelungită (?); lama pare ușor arcuită, cu secțiune rectangulară (tip Veselinovo);

- a. L.păstrată=14.1 cm; L.m=5.6 cm; l.m=4.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Municipiului București;
- e. Vulpe 1970, 36, nr. 76, pl. 5/76;

655. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon deformat, neprofilat, curbat în prelungirea lamei (tip Veselinovo);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Municipiului București;
- e. Vulpe 1970, 36, nr. 77, pl. 5/77;

CCCXI. Turcenii de Jos, com. Turceni, jud. Gorj, România, pct. La Ciulpan.

656. *Topor cu brațe în cruce* întreg, deformat de descoperitor; pare a avea profil arcuit, cu manșonul profilat pe fața inferioară (variantea Jászladány-Petrești);

- a. L=20 cm; G=515 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1939, într-o ruptură a malului Jiului;
- c. Așezare(?); a fost găsit împreună cu fragmente ceramice care s-au pierdut;
- d. Colecția Școlii din Turcenii de Sus (?);
- e. Gherghe 1982, 131, fig. 1; Mareș 2002, 326, nr. 1649, pl. 30/1;

CCCXII. Tutrakan (mun.), distr. Silistra, Bulgaria. La Muz. Tutrakan se află două topoare fragmentare ale căror condiții de descoperire nu se cunosc.

657. *Topor ciocan* rupt, se păstrează doar ceafa și o parte din manșon; pare rupt din vechime; bine lucrat și finisat; curățat; culoare arămie; ceafa pare folosită;

- a. L.păstrată=4.4 cm; l=4.8 cm; G=116 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Tutrakan;
- e. Inedit;

658. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar, se mai păstrează parte din manșon și brațul vertical; secțiune rectangulară cu tăiș lățit; bine lucrat și finisat; culoare arămie, cu urme de patină verde; tăișul ușor ciupit, nu pare folosit;

- a. L.păstrată=11.4 cm; l.păstrată=4.9 cm; l.tv=4.7 cm; G=454 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Tutrakan;
- e. Александров 2010, pl 2 (sus);

CCCXIII. Tutrakantsi, mun. Provadya, distr. Varna, Bulgaria. Depozit format din patru topoare cu gaură transversală, descoperit întâmplător.

659. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită, teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon

către lamă; lamă cu secțiune subțire, muchii profilate și tăiș evazat; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie; tăiș foarte ascuțit și ondulat (T-20);

- a. L=17 cm; l.t=4.1 cm; L.m=4.7 cm; l.m=1.9 cm; G=227 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Varna, N.I. 225;
- e. МИКОВЪ 1933, 98, nr. 4; Черных 1978, 148, pl. 26/1

660. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lama cu secțiune subțire, muchii profilate și tăiș evazat; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie; tăiș foarte ascuțit și ondulat (T-20);

- a. L=17.4 cm; l.t=4.2 cm; L.m=5.2 cm; l.m=2 cm; G=236 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Varna, N.I. 223;
- e. МИКОВЪ 1933, 98, nr. 4; Черных 1978, 148, pl. 26/2

661. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită, teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune subțire, muchii profilate și tăiș evazat; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie; tăiș foarte ascuțit și ondulat (T-20);

- a. L=17 cm; l.t=4.4 cm; L.m=4.8 cm; l.m=2.2 cm; G=192 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Varna, N.I. 224;
- e. МИКОВЪ 1933, 98, nr. 4; Черных 1978, 148, pl. 26/3

662. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lama cu secțiune subțire, muchii profilate și tăiș evazat; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie; tăiș foarte ascuțit și ondulat (T-20);

- a. L=17 cm; l.t=4.3 cm; L.m=5.2 cm; l.m=2.2 cm; G=213 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Varna, N.I. 222;

e. МИКОВЪ 1933, 98, nr. 4; Черных 1978, 148, pl. 26/4

СССХІV. Tyanovtsi, mun. Bregovo, distr. Vidin, Bulgaria. Depozit format din două topoare cu brațe în cruce, descoperit întâmplător.

663. *Topor cu brațe în cruce* întreg, un colț al tășului vertical este tăiat (pilit); profil arcuit, secțiuni rectangulare, tășuri evazate; șiruri de crestături pe fața inferioară; suprafețe zgrunțuroase, nefinisate; culoare brun-arămie; nu pare folosit (ТТ-6; tip Jászladány);

- a. L=20.8 cm; 1=4.2 cm; l.tv=cca 3.1 cm; l.to=5.4 cm; G=644 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. 267;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 31; Черных 1978, 94, pl. 4/4; Todorova 1981, 47, nr. 173, pl. 14/173;

664. *Topor cu brațe în cruce* întreg, un colț al tășului vertical este tăiat (pilit); profil arcuit, secțiuni rectangulare, tășuri evazate; manșon ușor profilat pe fața inferioară; suprafețe zgrunțuroase, nefinisate; culoare brun-arămie; nu pare folosit (ТТ-6; tip Jászladány);

- a. L=20.3 cm; 1=4.3 cm; l.tv=cca 3.5 cm; l.to=5.5 cm; G=666 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Inst. Sofia; N.I. 265;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 31; Черных 1978, 94, pl. 4/8; Todorova 1981, 47, nr. 172, pl. 13/172;

СССХV. Ugarchin, mun. Ugarchin, distr. Lovech, Bulgaria.

A. Pct. Sveta.

665. *Topor cu brațe în cruce* întreg, un colț al tășului vertical este tăiat și pilit pentru prelevare probe; profil drept, secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară; nefinisat, suprafețe zgrunțuroase, cu multe neregularități; patină verde neuniformă; tășurile știrbite dar e greu de spus dacă au fost folosite (ТТ-2; tip Jászladány);

- a. L=23.8 cm; 1=5.7 cm; l.tv=cca 2.8 cm; l.to=4.5 cm; G=1286 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;

- d. Inst. Sofia; N.I. 265;
- e. Миковъ 1933, 91, nr. 32; Черных 1978, 91, pl. 2/2; Todorova 1981, 48, nr. 185, pl. 16/185;

666. *Topor cu gaură transversală* întreg, cu tăișul ciupit la colțul superior; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune oval-hexagonală; foarte bine finisat și lustruit (T-16);

- a. L=13.5 cm; l.t=3.5 cm; L.m=6.5 cm; l.m=3.4 cm; G=417 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst. Sofia; N.I. 1819;
- e. Миковъ 1933, 104, nr. 51, fig. 62; Черных 1978, 142, pl. 24/3;

B. De pe teritoriul localității.

667. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală; suprafețe zgrunțuroase și poroase, nefinisate; lovit recent pe muchia superioară și pe tăiș; patină verde cu pete brune;

- a. L=14 cm; l.t=3.9 cm; L.m=5.7 cm; l.m=3.2 cm; G=473 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Lovech; N.I. KVP 8;
- e. Inedit;

CCCXVI. Ustra, mun. Dzhebel, distr. Kărdzhali, Bulgaria. Depozit descoperit întâmplător în pct. Sevrikaya, format din trei topoare ciocan.

668. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; bine lucrat și finisat, suprafețe cu asperități; curățat, culoare arămie; tăiș ușor ciupit (TM-8; tip Pločnik A);

- a. L=17.2 cm; l=3.8 cm; l.t=3.5 cm; G=719 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Kărdzhali; N.I. 2129;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/8; Todorova 1981, 35, nr. 96, pl. 6/96;

669. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară; bine lucrat și finisat, lustruit, cu porozități mai accentuate pe fața inferioară unde are și patru adâncituri paralele; suprafețe curățate, culoare arămie; tăiș știrbit în patru locuri (TM-8; tip Pločnik A);

- a. L=16.2 cm; l=4.2 cm; l.t=3.9 cm; G=780 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Kărdzhali; N.I. 2130;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/9; Todorova 1981, 35, nr. 97, pl. 6/97;

670. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor lățit; bine lucrat, finisat, lustruit, cu porozități și ciupituri pe ambele fețe; curățat, culoare arămie; tăiș și ceafă par nefolosite (tăișul este neascuțit) ((TM-8; tip Pločnik A);

- a. L=18.2 cm; l=4.1 cm; l.t=3.5 cm; G=836 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Kărdzhali; N.I. 2131;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/10; Todorova 1981, 35, nr. 98, pl. 6/98;

CCCXVII. Vaksevo, mun. Kyustendil, distr. Kyustendil, Bulgaria. Pct. Studena Voda, așezare cu șapte niveluri săpată de S. Chohadzhiev; descoperiri eneolitice (c. Krivodol) și din bronzul timpuriu (Чохаджиев 2001).

671. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune plan-convexă; tăiș bont (neascuțit) și arcuit în plan orizontal; suprafețe neregulate, zgrunțuroase și crăpături; curățat, culoare arămie; tăișul cu neregularități;

- a. L=11.1 cm; l.t=3.6 cm; l.c=1.7 cm; gr=1.5; G=238 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; nivelul 5 (c. Krivodol, eneolitic târziu);
- d. Muz. Kyustendil; N.I. A I 1082;
- e. Chohadzhiev 1998, 10 urm, fig. 2/1; Чохаджиев 2001, 31, fig. 8/6; 35/7;

CCCXVIII. Varna, mun. Varna, distr. Varna, Bulgaria. În zona orașului Varna sunt o mulțime de puncte cu descoperiri; din păcate, în unele cazuri, informațiile sunt neclare sau contradictorii.

A. Pct. Detski Sanatorium [Kokondiva], în partea nordică a oraşului. Mai multe piese descoperite întâmplător cu ocazia construirii sanatoriului pentru copii. Este foarte probabil să provină din inventarele unor morminte eneolitice distruse de lucrări (c. Varna).

672. *Topor plat* întreg; secţiune dreptunghiulară; ceafă lăţită (deformată) şi turtită de la folosire (?); tăiş folosit (TD-18; varianta Sălcuţa);

- a. L=12 cm; l.t=cca 3.5 cm; gr=1.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 558;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/8; Todorova 1981, 29, nr. 54, pl. 3/54; Славчев 2001, 157, nr. 48, pl. 4/8; 9/6;

673. *Topor plat* întreg; secţiune aproximativ dreptunghiulară, una din feţe este plată, cealaltă mai bombată (*Dechselartige Beile*);

- a. L=cca 12.2 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 33, nr. 84, pl. 5/84;

674. *Topor plat* întreg; secţiune dreptunghiulară (varianta Sălcuţa);

- a. L=8.3 cm; l.t=cca 3 cm; gr=1.1 cm
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 141;
- e. Славчев 2001, 155, nr. 38, pl. 4/9; 9/7;

675. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secţiune rectangulară; unghi între lamă şi braţul ciocan pe faţa superioară; tăiş folosit (TM-6; tip Vidra A);

- a. L=15.6 cm; l=2.9 cm; l.t=3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 120;
- e. Черных 1978, 99, pl. 6/11; Todorova 1981, 37, nr. 105, pl. 7/105; Славчев 2001, 154, nr. 34, pl. 4/12; 9/10;

676. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (tip Vidra A);

- a. L=cca 18.2 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 37, nr. 106, pl. 7/106;

677. *Topor ciocan* întreg, deformat; profil arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară; tăiș folosit (TM-4; tip Vidra C);

- a. L=15.1 cm; l=4.1 cm; l.t=4.1 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 145;
- e. Черных 1978, 99, pl. 6/3; Todorova 1981, 39, nr. 127, pl. 8/127; Славчев 2001, 155, nr. 41, pl. 4/11; 9/9;

678. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; tăiș evazat (TM-10; tip Čoka-Varna);

- a. L=10.4 cm; l=2.3 cm; l.t=1.7 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 117;
- e. Черных 1978, 101, pl. 8/4; Todorova 1981, 40, nr. 136, pl. 9/136; Славчев 2001, 154, nr. 31, pl. 4/10; 9/8;

679. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; tăiș evazat (tip Čoka-Varna);

- a. L=cca 10.5 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 40, nr. 137, pl. 9/137;
- f. Este probabil vorba de una și aceeași piesă cu precedentă;

680. *Topor cu gaură transversală* întreg;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. ?
- e. Mikov 1933, 99, nr. 8;
- f. Probabil face confuzie cu vreun topor ciocan descoperit aici;

B. Cca 4 km S de Varna.

681. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară, ușor arcuită concav; subțiat către ceafă; foarte bine lucrat, finisat și lustruit; patină verde neuniformă, culoare brun-verzuie; tăiș nefolosit;

- a. L=7.5 cm; l.t=3 cm; l.c=1.6 cm; gr=0.5 cm; G=56 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Varna; N.I. I 3790;
- e. Inedit;

C. Descoperire întâmplătoare în 1997 cu ocazia construirii unei case într-un cartier al orașului. Au fost găsite un topor plat, două topoare-ciocan, un vârf de lance, un burin, două sule (cupru), o lamă de silex și una de obsidian; obiectele au fost aduse la muzeu de către muncitori. Vladimir Slavchev consideră descoperirea având un caracter funerar, prin similitudinea cu inventarele din necropola I de la Varna. Nu s-a găsit niciun os.

682. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; bine lucrat; patină verde;

- a. L=18.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3464;
- e. Slavchev 2006a, 35, nr. 43 (foto);

683. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; tăiș triunghiular; bine lucrat; patină verde;

- a. L=20 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);

- d. Muz. Varna; N.I. I 3465;
- e. Slavchev 2006a, 35, nr. 41 (foto);

684. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș lățit; bine lucrat; patină verde;

- a. L=18.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3466;
- e. Slavchev 2006a, 35, nr. 42 (foto);

685. *Vârf de lance* întreg; capul de prindere îndoit; bine lucrat; patină verde;

- a. L=32.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Funerar (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3468;
- e. Slavchev 2006a, 35, nr. 44 (foto);

D. Necropola I. Cimitir eneolitic de inhumație situat pe un promontoriu de pe malul lacului Varna. Descoperită întâmplător în urma unor lucrări de construcții în 1972; săpăturile au continuat până în 1991, descoperindu-se un total de 294 de morminte și complexe, unele dintre ele cu un bogat inventar de aur, cupru, silex, ceramică etc (c. Varna).

M.1. Cenotaf; strat cu ocră roșu; inventar bogat format din 222 obiecte de aur, un topor plat, două topoare ciocan, lame silex, ceramică etc.

686. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș ușor lățit (variantea Sălcuța);

- a. L=14.3 cm; l.t=2.9 cm; G=84 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1972;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1542;
- e. Иванов 1975, 6, nr. 61, fig. 11/61; Todorova 1981, 29, nr. 55, pl. 4/55, 34/C; Ivanov 1988, 185, nr. 61, fig. 112; Ivanov 1991, 132, nr. 1.61; Ivanov, Avramova 2000, 27, nr. 17;

687. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor lățit; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (tip Vidra B);

- a. L=14.1 cm; l=3.2 cm; l.t= 2.7 cm; G=285 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1972;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1541;
- e. Иванов 1975, 6, nr. 58, pl. 11/58; Todorova 1981, 38, nr. 112, pl. 7/112, 34/C; Ivanov 1988, 185, nr. 58, fig. 111; Ivanov 1991, 132, nr. 1.58; Ivanov, Avramova 2000, 27, nr. 16;
- f. Desenul publicat de Todorova nu pare să corespundă cu imaginile publicate de Ivanov;

688. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune dreptunghiulară; tăiș lățit, triunghiular; nu prezintă urme de folosire (tip Devnya-Varna);

- a. L=19.2 cm; l=3 cm; l.t=3.2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1972;
- c. Funerar (c. Varna);
- d. Muz. Varna; N.I. 1540;
- e. Иванов 1975, 6, nr. 59, pl. 12/59; Todorova 1981, 41, nr. 146, pl. 10/146, 34/C; Ivanov 1988, 185, nr. 59, fig. 111; Ivanov 1991, 132, nr. 1.59; Ivanov, Avramova 2000, 25, nr. 1;

M.4. Cenotaf; cu ocră roșu; inventar bogat format din 339 obiecte de aur, cinci piese de cupru, lame de silex, podoabe din dentalium, ceramică etc.

689. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară, ușor subțiată către ceafă (TD-8; varianta Sălcuța);

- a. L=14.4 cm; l.t=3.7 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 215 (I 2599);
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/7; Todorova 1981, 29, nr. 57, pl. 4/57, 34/A; Ivanov 1988, 190, nr. 21, fig. 22; Ivanov 1991, 135, nr. 4.21; Ivanov, Avramova 2000, 34, nr. 21; Slavchev 2006b, 50, nr. 83 (foto);

690. *Topor ciocan* întreg; profil relativ drept, secțiune rectangulară, tăiș lățit; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară; se păstrează resturi de la un înveliș de țesătură pe lamă (TM-6; tip Vidra B);

- a. L=17.7 cm; l=3.5 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 226;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/3; Todorova 1981, 38, nr. 114, pl. 7/114, 34/A; Ivanov 1988, 190, nr. 19, fig. 22; Ivanov 1991, 135, nr. 4.19; Ivanov, Avramova 2000, 34, nr. 19 (foto); Slavchev 2006b, 50, nr. 81 (foto);

691. *Topor târnăcop* întreg; profil arcuit, secțiune rotundă, cu un capăt ascuțit, celălalt cu tăiș puternic lățit, triunghiular (TK-4; *Pickelaxt*);

- a. L=27.1 cm; l=2.7 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 220 (I 2600);
- e. Ivanov 1978, 21, fig. 13; Черных 1978, 95, pl. 5/9; Todorova 1981, 50, nr. 199, pl. 18/199, 34/A; Ivanov 1988, 190, nr. 20, fig. 22; Ivanov 1991, 135, nr. 4.20; Ivanov, Avramova 2000, 34, nr. 20; Slavchev 2006b, 50, nr. 80 (foto);

M.5. Cenotaf; cu ocru roșu; inventar bogat format din obiecte de aur, trei piese de cupru, lame silex, idol os, podoabe din dentalium, ceramică etc.

692. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiuni ovale, tăiș lat triunghiular; pe o parte a lamei s-au găsit urme de la un înveliș de țesătură (TM-14; tip Devnya);

- a. L=15.8 cm; l=2.4 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 197;
- e. Черных 1978, 102, pl. 9/7; Todorova 1981, 42, nr. 148, pl. 10/148; Ivanov 1988, 192, nr. 3, fig. 116; Ivanov 1991, 136, nr. 5.3; Ivanov, Avramova 2000, 36, nr. 3;

M.6. Inhumat, bărbat (adult, 30-35 ani); inventar format din obiecte de aur, cupru, ceramică etc; toporul și un ac de cupru se aflau pe umărul drept.

693. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiuni rectangulare, tăiș ușor evazat (TM-10; tip Čoka-Varna);

- a. L=13.4 cm; l=2.9 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 134;
- e. Черных 1978, 101, pl. 8/8; Todorova 1981, 40, nr. 139, pl. 9/139; Ivanov 1988, 193, nr. 2; Ivanov 1991, 136, nr. 6.2; Ivanov, Avramova 2000, 37, nr. 2;

M.21. Cenotaf; două piese de cupru.

694. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat (TD-10; varianta Kamenar);

- a. L=cca 10.3 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 414;
- e. Черных 1978, 109, pl. 13/4; Todorova 1981, 31, nr. 68, pl. 4/68, 34/B;

695. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (TM-6; tip Vidra B);

- a. L=cca 17.2 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 542;
- e. Черных 1978, 99, pl. 6/12; Todorova 1981, 38, nr. 124, pl. 8/124;

M.26. Cenotaf.

696. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare, tăiș ușor evazat (TM-6; tip Vidra B);

- a. L=cca 15.8 cm (după desene publicate);

- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 433;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/1; Todorova 1981, 38, nr. 115, pl. 7/115;

M.32. Inhumat, copil; toporul se afla pe umărul drept.

697. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor evazat; urme de la un înveliș de țesătură (TM-10; tip Čoka-Varna);

- a. L=16 cm; l=2.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 502;
- e. Черных 1978, 101, pl. 8/7; Todorova 1981, 40, nr. 138, pl. 9/138; Ivanov 1988, 196, nr. 11(2); Ivanov 1991, 140, nr. 32.2; Ivanov, Avramova 2000, 39, nr. 2;

M.36. Cenotaf.

698. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor evazat; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (TM-6; tip Vidra B);

- a. L=15.5 cm; l=3.1 cm; G=394 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 647;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/4; Todorova 1981, 38, nr. 116, pl. 7/116; Ivanov 1988, 197, nr. 16; Ivanov 1991, 141, nr. 36.16; Ivanov, Avramova 2000, 43, nr. 15 (foto); Slavchev 2009, 202, fig. 9-13 (foto);

M.39. Cenotaf.

699. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor evazat; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (tip Vidra B);

- a. L=cca 12.4 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;

e. Todorova 1981, 38, nr. 117, pl. 7/117;

M.40.

700. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiuni ovale, tăiș lat triunghiular; urme de la un înveliș de țesătură (TM-14; tip Devnya);

a. L=15.5 cm; l=3.6;

b. Săpături;

c. Funerar;

d. Muz. Varna; N.I. 531;

e. Черных 1978, 102, pl. 9/5; Todorova 1981, 42, nr. 149, pl. 10/149; Ivanov 1991, 142, nr. 40.2;

M.43. Inhumat; bărbat (adult, 40-50 ani), în poziție puternic chircită; peste 500 de piese de inventar din aur, cupru, silex, Spondylus, ceramică etc.

701. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secțiune dreptunghiulară (TD-12);

a. L=13.3 cm;

b. Săpături;

c. Funerar;

d. Muz. Varna; N.I. 798;

e. Черных 1978, 109, pl. 13/12; Ivanov, Nikolov 1986, 134, nr. 324 (foto); Ivanov 1988, 202, nr. 17, fig. 124; Ivanov 1991, 144, nr. 43.17; Ivanov, Avramova 2000, 49, nr. 16;

702. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor evazat (TM-10; tip Čoka-Varna);

a. L=16.3 cm;

b. Săpături;

c. Funerar;

d. Muz. Varna; N.I. 835;

e. Черных 1978, 101, pl. 8/5; Todorova 1981, 40, nr. 140, pl. 9/140; Ivanov, Nikolov 1986, 135, nr. 328; Ivanov 1988, 202, nr. 19, fig. 125; Ivanov 1991, 144, nr. 43.19; Ivanov, Avramova 2000, 49, nr. 15;

703. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor lățit (TM-8?; tip Pločnik A);

- a. L=20.8 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 830;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/11; Todorova 1981, 35, nr. 92, pl. 6/92; Ivanov, Nikolov 1986, 135, nr. 327 (foto); Ivanov 1988, 202, nr. 18, fig. 125; Ivanov 1991, 144, nr. 43.18; Ivanov, Avramova 2000, 49, nr. 15 (foto);

704. *Vârf de lance* întreg; capul de prindere îndoit, secțiune ovală, vârful mic triunghiular (P-1; "Lanzenspitze");

- a. L=31 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 819;
- e. Ivanov 1978, 21, fig. 14; Черных 1978, 110, pl. 14/11; Todorova 1981, 51, nr. 201, pl. 18/201; Ivanov 1988, 202, nr. 23, fig. 125; Ivanov 1991, 144, nr. 43.22; Ivanov, Avramova 2000, 49, nr. 20;

M.53.

705. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat (tip Vidra B);

- a. L=14.7 cm; l=2.3 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 936;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 118, pl. 7/118; Ivanov 1991, 145, nr. 53.2;

M.54.

706. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat (tip Vidra B);

- a. L=cca 15.8 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;

e. Todorova 1981, 38, nr. 119, pl. 8/119;

M.55. Cenotaf.

707. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat (varianta Kamenar);

- a. L=cca 9 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 31, nr. 69, pl. 4/69;

708. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat, triunghiular (tip Vidra B);

- a. L=cca 10.2 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 120, pl. 8/120;

M.57. Cenotaf.

709. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat, triunghiular (tip Vidra B);

- a. L=cca 10.2 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 121, pl. 8/121;

M.65.

710. *Topor ciocan* întreg;

- a. L=14.1 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 1048;
- e. Ivanov, Nikolov 1986, 80, nr. 123;

M.92. Inhumat, probabil bărbat, puternic chirchit; un topor ciocan și o sulă de cupru.

711. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat (tip Vidra B);

- a. L=cca 14.3 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 122, pl. 8/122;
- f. Dimensiunile și forma piesei ilustrate corespund cu unul dintre topoarele din M.1;

M.97. Cenotaf; inventar bogat în piese de aur, cupru, silex, ceramică etc.

712. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat (tip Vidra B);

- a. L=15.6 cm; l=3.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 1211;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 123, pl. 8/123, 34/D; Ivanov 1988, 206, nr. 7, fig. 131; Ivanov 1991, 148, nr. 97.7; Ivanov, Avramova 2000, 52, nr. 7;

713. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat, triunghiular (tip Varna);

- a. L=20.7 cm; l=2.8 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. 1218;
- e. Todorova 1981, 41, nr. 144, pl. 9/144; Ivanov 1988, 205, nr. 6, fig. 130; Ivanov 1991, 148, nr. 97.6; Ivanov, Avramova 2000, 52, nr. 6;

714. *Vârf de lance* întreg; capăt de prindere îndoit, secțiune rectangulară, vârf scurt rombic ("*Lanzenspitze*");

- a. L=26.1 cm; l=3.1 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;

- d. Muz. Varna; N.I. 1206;
- e. Todorova 1981, 51, nr. 202, pl. 18/202; Ivanov 1988, 206, nr. 8; Ivanov 1991, 148, nr. 97.8; Ivanov, Avramova 2000, 52, nr. 8; Slavchev 2009, 202, fig. 9-13 (foto);

M.113. Cenotaf.

715. *Topor ciocan* întreg; profil relativ drept, secțiune rectangulară, tăiș ușor lățit; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (tip Vidra A);

- a. L=cca 15.8 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 110, pl. 7/110;

M.143. Inhumat, bărbat (tânăr, 16-20 ani); inventar bogat, obiecte din aur, silex, piatră, ceramică etc.

716. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară;

- a. L=9.5 cm; l=2.7 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. I 2667;
- e. Slavchev 2006b, 55, nr. 103 (foto); Higham et al. 2008, 114;

M.209.

717. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară;

- a. L=17.7 cm; l=3 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. I 2373;
- e. Slavchev 2006b, 55, nr. 99 (foto);

M.226.

718. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune rectangulară, tăișul pare lățit;

- a. L=14.9 cm; l=3.3 cm;
- b. Săpături;

- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. I 2416;
- e. Slavchev 2006b, 55, nr. 100 (foto);

M.227.

719. *Topor ciocan* întreg;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;
- e. Slavchev 2009, 202, fig. 9-13 (foto);

M.229.

720. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiune circulară; tăiș lățit, triunghiular;

- a. L=15.5 cm; l=2.3 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. I 2422;
- e. Slavchev 2006b, 55, nr. 101 (foto); Slavchev 2009, 202, fig. 9-13 (foto);

M.240.

721. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; prezintă urme de folosire;

- a. L=10.2 cm; l=2.9 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna; N.I. I 2443;
- e. Slavchev 2006b, 55, nr. 102 (foto);

M.253.

722. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară;

- a. L=8.6 cm; l=2.6 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;

- d. Muz. Varna; N.I. I 2500;
- e. Slavchev 2006b, 55, nr. 104 (foto);

M.255. Inhumat, probabil femeie adultă; inventar format dintr-un pandantiv de aur, ac de cupru, topor trapezoidal de piatră, lamă silex, topor ciocan de cupru;

723. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară; tăiș ușor lățit (tip Čoka-Varna);

- a. L=cca 14.6 (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Varna;
- e. Higham et al. 2008, 114, fig. 2/9;

În zona necropolei, fără a face parte din inventarul vreunui mormânt, s-au găsit două topoare ciocan.

724. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (tip Vidra A);

- a. L=cca 9.7 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 38, nr. 109, pl. 7/109;

725. *Topor ciocan* întreg; profil ușor arcuit, secțiune rectangulară, tăiș evazat (TM-6; tip Vidra B);

- a. L=cca 15.2 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Varna; N.I. 418;
- e. Черных 1978, 100, pl. 7/2; Todorova 1981, 38, nr. 113, pl. 7/113;

E. Podul Asparuhov; descoperire întâmplătoare în timpul unor lucrări la un canal sub pod.

726. *Topor cu gaură transversală* cu ceafa lipsă, probabil greșit din turnare; manșon profilat, lama cu secțiune hexagonală și tăiș evazat; nefinisat; multe asperități și denivelări, metal poros; culoare brun arămie;

- a. L=13.7 cm; l.t=4.4 cm; L.m=4 cm; l.m=3.2 cm; G=521 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Varna, N.I. 2345;
- e. Inedit;

F. Pct. Turnatepe.

727. *Topor cu gaură transversală* fragmentar; manșonul rupt; se păstrează lama cu secțiune hexagonală și tăiș evazat; foarte bine lucrat și finisat, lustruit, culoare arămie; tăiș ciupit (T-14);

- a. L.păstrată=12.8 cm; l.t=6 cm; G=564 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Varna; N.I. 563;
- e. Черных 1978, 141, pl. 23/3;

CCCXIX. Varna (mun.), distr. Varna, Bulgaria.

728. *Topor plat* întreg; secțiune pătrătoasă, tăiș lățit (varianta Coteana);

- a. L=cca 14.2 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Varna;
- e. Todorova 1981, 27, nr. 38, pl. 2/38;

CCCXX. Vasilyovo, mun. Teteven, distr. Lovech, Bulgaria.

729. *Topor cu gaură transversală* întreg;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Pierdut?
- e. МИКОВЪ 1933, 89, nr. 5;

CCCXXI. Vazovo, mun. Isperih, distr. Razgrad, Bulgaria.

730. *Tăiș de topor*, probabil de la un topor cu gaură transversală; lama cu secțiune hexagonală, tăiș lățit; bine lucrat și finisat, se observă cusătura de pe muchia superioară; culoare brună; tăiș nefolosit;

- a. L. păstrată=5.3 cm; l.t=5.1 cm; G=205 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Razgrad; N.I. 106;
- e. Явашев 1930, 14, fig. 7;

CCCXXII. Vădastra, com. Vădastra, jud. Olt, România.

A. Pct. Măgura Cetate; movilă cu oseminte; posibil tumul, săpată de Cezar Bolliac în sec. al XIX-lea.

731. *Topor plat* sau daltă fisurată la mijloc din vechime;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Funerar?
- d. ?
- e. Mares 2002, 331, nr. 1687 (cu bibliografia);

B. Pct. Măgura Fetelor; așezare săpată în mai multe perioade; descoperiri din mai multe epoci, cele mai importante fiind nivelurile de locuire eneolitice.

732. *Pumnal cu placă* la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; placă triunghiulară cu trei găuri pentru nituri;

- a. L=11 cm; l=3.45 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; context eneolitic (c. Sălcuța IV);
- d. ?
- e. Vajsov 1993, 124, nr. 25A.1, fig. 20/3

C. De pe teritoriul localității.

733. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune hexagonală; tăiș lățit (tip Izvoarele);

- a. L=16 cm; l.t=6.2 cm; L.m=7 cm; l.m=3.9 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. MNIR;
- e. Vulpe 1970, 33, nr. 69, pl. 5/69;

- f. S-a presupus că piesa face parte dintr-un depozit de 26 de topoare cu gaură transversală; confuzia este explicată de Soroceanu (2012, 163 urm);

CCCXXIII. Vălchedram, mun. Vălchedram, distr. Montana, Bulgaria.

A. Pct. Peshino pladnishte, cca 2 km SV de Vălchedram.

734. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafa prelungită și teșită la partea inferioară; lamă cu secțiune hexagonală, tăiș ușor lățit (tip Veselinovo);

- a. L=14 cm; l.t=4.8 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Fost în Muz. Vălchedram;
- e. Александров 2007, 133, fig. 4;

B. Pct. Sadovete, cca 1 km N de Vălchedram.

735. *Topor plat* întreg, cu o crăpătură (ruptură?) transversală; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit;

- a. L= 11.5 cm; l.t=7.5 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Fost în Muz. Vălchedram;
- e. Александров 2007, 133, fig. 3;

CCCXXIV. Vălchi Dol, mun. Vălchi Dol, distr. Varna, Bulgaria. De pe teritoriul localității (pct. Kurtdere?) provin trei topoare de metal descoperite întâmplător.

736. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; secțiune subțiată către ceafă; bine lucrat și finisat, ușoare crăpături pe o față; curățat, culoare arămie; tăiș tocit și crestă (TD-42);

- a. L=13.3 cm; l.t=3 cm; l.c=1 cm; gr=1.5 cm; G=241 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Varna; N.I. I 241;
- e. Миковъ 1933, 89, nr. 7; Черных 1978, 155, pl. 27/12;

737. *Topor plat* cu margini ridicate, rupt la ceafă; secțiune subțiată către ceafă, tăiș evazat; suprafețe finisate și lustruite dar cu neregularități; culoare arămie; tăiș tocit și știrbit (TD-44);

- a. L=16.8 cm; l.t=4 cm; l.c=1.4 cm; gr=1.8 cm; G=347 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Inst Sofia; N.I 274 (172/15);
- e. МИКОВЪ 1933, 99, nr. 10, fig. 61/2; Черных 1978, 155, pl. 27/16;

738. *Topor cu gaură transversală*;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna?
- e. МИКОВЪ 1933, 99, nr. 10;

СССХХV. Vălnari, mun. Nikola Kozlevo, distr. Shumen, Bulgaria.

739. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă scurtă foliformă, secțiune biconvexă; vârf ascuțit;

- a. L=9 cm; l=2.6 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 2561;
- e. Inedit;

740. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară, secțiune biconvexă; vârf ascuțit;

- a. L=13.7 cm; l=3.4 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Varna; N.I. I 2557;
- e. Inedit;

СССХХVI. Vărăști, com. Vărăști, jud. Călărași, România. Pct. Grădiștea Ulmilor; așezare de tip tell săpată de E. Comșa; s-au găsit mai multe niveluri neo-eneolitice și materiale ceramice din bronzul timpuriu.

741. *Pumnal cu limbă la mâner întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, limbă la mâner scurtă;*

- a. L=13.2 cm; l=3.5 cm;
- b. Săpături în 1964;
- c. Așezare; găsit într-o groapă în asociere cu material ceramic de tip Cernavoda II;
- d. ?
- e. Comșa 1968, 128 urm, fig. 1;

CCCXXVII. Vărbitsa, mun. Pleven, distr. Pleven, Bulgaria. Depozit (Vărbitsa II) găsit într-un vas; se compune din celturi, brățară, fragmente de spadă etc, și poate fi datat în bronzul târziu. Printre piesele componente se află și un topor cu gaură transversală.

742. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat, ceafă prelungită și teșită la partea inferioară; se observă urma de la dop în manșon către lamă; lamă cu secțiune hexagonală; în părțile laterale de la tăiș este aplatizat (bătut lateral); bine finisat și netezit, patină verde; urme (recente?) de folosire pe tăiș (T-16);*

- a. L=14.7 cm; l.t=5.4 cm; L.m=5.4 cm; l.m=3.5 cm; G=684 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit;
- d. Muz. Pleven; N.I. 985;
- e. Черных 1978, 202, pl. 40/11;

CCCXXVIII. Vărbitsa, mun. Vărbitsa, distr. Shumen, Bulgaria. De pe teritoriul localității sunt cunoscute două topoare descoperite întâmplător.

743. *Topor plat întreg; secțiune pătrătoasă; ceafă adâncită; suprafețe neregulate, zgrunțuroase și exfoliate; curățat, culoare brun-arămie; tăiș ciupit;*

- a. L=11.4 cm; l.t=2.3 cm; l.c=1.1 cm; gr=1.8 cm; G=291 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Shumen; N.I. 7669;
- e. Inedit;

744. *Topor cu gaură transversală;*

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Shumen?
- e. МИКОВЪ 1933, 89, nr. 8;

CCCXXIX. Vâlcea (jud.), România.

745. *Topor cu gaură transversală* (tip Izvoarele?);

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Pierdut;
- e. Berciu 1939, 89; Vulpe 1970, 33, nr. 67;

CCCXXX. Vâlcele, com. Vâlcele, jud. Olt, România.

746. *Topor cu brațe în cruce* întreg, deteriorat după descoperire; profil drept, secțiuni rectangulare, tășuri evazate, cel vertical cu colțul puternic tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară (varianta Jászladány-Orșova);

- a. L=20 cm; G=515 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Slatina;
- e. Vulpe 1975, 42, nr. 170, pl. 23/170; Mareș 2002, 334, nr. 1713, pl. 39/10;

CCCXXXI. Vârtop, com. Vârtop, jud. Dolj, România.

747. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare, tășuri evazate, cel vertical cu colțul tras în jos; manșon profilat pe fața inferioară; bine finisat, ușor grunjos și cu lovituri pe corp, culoare brună; tășul orizontal este teșit, iar cel vertical este ciupit (varianta Jászladány-Petrești);

- a. L=18.6 cm; l=5 cm; l.tv=3.9 cm; l.to=4.1 cm; G=715 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Craiova; N.I. I 25103;

- e. Vulpe 1975, 42, nr. 168, pl. 22/168; Mareş 2002, 334, nr. 1715, pl. 39/9;

CCCXXXII. Veliko Tărnovo, mun. Veliko Tărnovo, distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria. Pct. Trapezitsa; săpături la oraşul medieval; s-au găsit resturi de locuire *in situ* eneolitice, din perioada de tranziție la epoca bronzului și din epoca fierului. Printre descoperiri se află un pumnal atribuit perioadei de tranziție la epoca bronzului.

748. *Pumnal* rupt la placă (?); lamă triunghiulară cu secțiune biconvexă; placă cu patru (?) găuri pentru nit;

- a. ?
- b. Săpături;
- c. Așezare;
- d. Muz. Veliko Tărnovo?
- e. Рабовянов, Гюлева 2012, 62 (foto);

CCCXXXIII. Verbicioara, com. Verbița, jud. Dolj, România. Pct. La Trestii; așezare cu descoperiri din mai multe perioade; săpături Dumitru Berciu.

749. *Topor plat* cu margini ridicate, întreg; ceafa ușor arcuită concav, tăiș evazat (tip Glina);

- a. L=9.3 cm; l.t=7.4 cm; l.c=5.8 cm; gr=0.9 cm;
- b. Săpături;
- c. Așezare; a fost găsit la limita dintre stratul Glina și cel Verbicioara I;
- d. MNIR;
- e. Berciu 1961a, 227 urm, fig. 1/3; Berciu 1961b, 150, fig. 1/3; Vulpe 1975, 65, nr. 330, pl. 36/330;

CCCXXXIV. Verbița, com. Verbița, jud. Dolj, România.

A. Așezare săpată de Dumitru Berciu; s-au descoperit depuneri eneolitice și din epoca bronzului.

750. *Pumnal* cu prindere simplă întreg; lamă triunghiulară, vârf ascuțit. capăt de prindere subțiat și rotunjit;

- a. L=9.1 cm; l=1.4 cm;
- b. Săpături;

- c. Așezare; în S.II, carourile 27-28;
- d. ?
- e. Matuschik 1998, 217, fig. 218/16; Băjenaru, Popescu 2012, 383, fig. 5/6;

B. De pe teritoriul localității.

751. *Pumnal cu placă întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică; placă lățită și rotunjită cu trei găuri pentru nituri;*

- a. L=8.7 cm; l=3.3 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. MNIR?
- e. Inedit;

CCCXXXV. Veselinovo, mun. Tundzha, distr. Yambol, Bulgaria. Pct. Maleva Mogila; așezare de tip tell pe malul stâng a râului Tundzha. Săpături în perioada interbelică; mai multe niveluri eneolitice și din bronzul timpuriu. Toporul a fost găsit în 1927 la cca -2.50-3 m adâncime, în stratul nr. 3, în asocierie cu material ceramic din bronzul timpuriu.

752. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon foarte puțin profilat, în prelungirea lamei; ceafa ușor arcuită concav, prelungită și rotunjită la partea inferioară; unghi între lamă și manșon; lamă cu secțiune pentagonală; bine lucrat și finisat; curățat, culoare arămie; tăiș fără urme de folosire (T-2);*

- a. L=21.6 cm; l.t=5.7 cm; L.m=7 cm; l.m=4.4 cm; G=1259 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare;
- d. Muz. Yambol; N.I. 60;
- e. МИКОВЪ 1933, 105, nr. 1, fig. 65; МИКОВЪ 1941, 204, fig. 239; Черных 1978, 137, pl. 20/1;

CCCXXXVI. Vetren, mun. Nevestino, distr. Kyustendil, Bulgaria, pct. Golyama Peshtera.

753. *Topor cu gaură transversală întreg; manșon profilat, ceafă prelungită și puțin teșită; lamă cu secțiune hexagonală, unghi între lamă și manșon; creștături pe muchii și zgârieturi la tăiș, muchia superioară*

șlefuită recent pe jumătatea dinspre tăiș, manșon crăpat pe ambele fețe; foarte bine finisat și lustruit, brun-verzui (patină verde neuniformă); tăiș ciobit, folosit (T-14);

- a. L=15.2 cm; l.t=5.3 cm; L.m=5.3 cm; l.m=3.6 cm; G=703 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare în 1937;
- c. Descoperire izolată în peșteră;
- d. Muz. Kyustendil; N.I. I 391;
- e. Черных 1978, 141, pl. 23/8;
- f. În registrul de inventar al Muz. Kyustendil apare ca descoperit la Ilya;

CCCXXXVII. Vetren, mun. Maglizh, distr. Stara Zagora, Bulgaria.

754. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; bine lucrat, cu neregularități și asperități; patină verde neuniformă (TD-6; varianta Coteana);

- a. L=cca 11 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată în zona unei așezări tell;
- d. Muz. Kazanlak; N.I. 206;
- e. Черных 1978, 107, pl. 11/12; Todorova 1981, 27, nr. 46, pl. 3/46;

Vidima, vezi Apriltsi.

CCCXXXVIII. Vidra, com. Vidra, jud. Ilfov, România. Așezare de tip tell săpată de Dinu V. Rosetti în perioada interbelică; au fost puse în evidență mai multe niveluri de locuire eneolitice (c. Gumelnița).

755. *Topor ciocan* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare; tăiș lățit și rotunjit; unghi între lamă și brațul ciocan pe fața superioară (tip Vidra);

- a. L=17.2 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Așezare; probabil ca piesa să provină dintr-un nivel Gumelnița A;
- d. Muz. Municipiului București;
- e. Rosetti 1934, 29, fig. 42; Vulpe 1975, 22, nr. 22, pl. 2/22; Mareș 2002, 336, nr. 1725, pl. 15/7;

756. *Topor dublu* miniatural;

- a. ?

- b. Săpături?
- c. Așezare (?); provine probabil dintr-unul din nivelurile Gumelnița;
- d. Muz. Municipiului București;
- e. Mareș 2002, 336, nr. 1726;

CCCXXXIX. Vinitsa, mun. Vărbitsa, distr. Shumen, Bulgaria. Necropolă eneolitică (c. Karanovo VI); săpături de salvare A. Raduncheva între 1965-1969 (Радунчева 1976). Din inventarele mormintelor fac parte și patru topoare plate de metal.

M.36. Inhumat, bărbat (adult) în poziție chircită; inventar format din trei vase și un topor plat.

757. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; bine lucrat și finisat, suprafețe zgrunțuroase; curățat, culoare arămie; tăiș știrbit (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=14.9 cm; l.t=3 cm; l.c=1.8 cm; gr=1.5 cm; G=372 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Shumen; N.I. 4601;
- e. Радунчева 1976, 87, fig. 87/2; Черных 1978, 108, pl. 12/1; Todorova 1981, 26, nr. 32, pl. 2/32;
- f. Chernyh îl atribuie M.46, iar Todorova M.42; în registrul de inventar al Muz. Shumen este trecut ca provenind din M.36;

M.38. Inhumat, bărbat (60-65 ani) în poziție chircită; inventar format din trei vase, un topor de piatră cu gaură transversală și un topor plat.

758. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=13.2 cm;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Shumen; N.I. 4602;
- e. Радунчева 1976, 87, fig. 89/6; Черных 1978, 107, pl. 11/2; Todorova 1981, 26, nr. 30, pl. 2/30;

M.41. Inhumat, femeie (55-60 ani) în poziție chircită;

759. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară; suprafețe cu asperități; curățat, culoare arămie; tăiș puțin știrbit, folosit (TD-6; varianta Gumelnița);

- a. L=16.3 cm; l.t=2.7 cm; l.c=1.6 cm; gr=1.3 cm; G=330 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Shumen; N.I. 4603;
- e. Радунчева 1976, 88, fig. 92/2; Черных 1978, 107, pl. 11/16; Todorova 1981, 26, nr. 31, pl. 2/31;

M.42. Înhumat, femeie (50-55 ani) în poziție chircită; inventar format din cinci vase, un colier din *Spondylus* și un topor plat.

760. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, tăiș lățit; bine lucrat și finisat, suprafețe zgrunțuroase; curățat, culoare arămie; tăișul pare nefolosit (TD-6; varianta Coteana);

- a. L=14.5 cm; l.t=2.9 cm; l.c=1.6 cm; gr=1.7 cm; G=393 gr;
- b. Săpături;
- c. Funerar;
- d. Muz. Shumen; N.I. 4604;
- e. Радунчева 1976, 90, fig. 93/2; Черных 1978, 107, pl. 11/14; Todorova 1981, 27, nr. 42, pl. 3/42;

CCCXL. Vladinya, mun. Lovech, distr. Lovech, Bulgaria.

761. *Topor cu gaură transversală*;

- a. ?
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. ?
- d. Muz. Lovech?
- e. МИКОВЪ 1933, 89, nr. 6;

CCCXLI. Vladislav, mun. Strazhitsa, distr. Veliko Tărnovo, Bulgaria, pct. Chukata.

762. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare, tăișuri evazate (tip Ariușd);

- a. L=cca 18.9 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;

- c. Descoperire izolată în zona unei aşezări de tip tell;
- d. Muz. Strazhitsa;
- e. Todorova 1981, 46, nr. 162, pl. 11/162;

CCCXLII. Voyvodino [Pashait; Patant], mun. Vălchi Dol, distr. Varna, Bulgaria. Aşezare de tip tell în zona căreia s-au găsit întâmplător două topoare plate.

763. *Topor plat* întreg; secţiune dreptunghiulară, tăiş uşor lăţit (TD-8; varianta Sălcuţa);

- a. L=cca 16.2 cm (după desene publicate);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?) în zona unei aşezări de tip tell;
- d. Muz. Varna; N.I. I 237;
- e. Черных 1978, 108, pl. 12/13; Todorova 1981, 29, nr. 58, pl. 4/58;

764. *Topor plat* întreg; formă trapezoidală cu secţiune dreptunghiulară, tăiş lăţit; bine lucrat şi finisat; curăţat, culoare brun-arămie; tăiş tocit (TD-18; varianta Kamenar);

- a. L=11.7 cm; l.t=4.2 cm; l.c=2.2 cm; gr=1 cm; G=300 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?) în zona unei aşezări de tip tell;
- d. Inst. Sofia; N.I. 444;
- e. МИКОВЪ 1933, 91, nr. 21; Черных 1978, 110, pl. 14/9; Todorova 1981, 31, nr. 73, pl. 4/73;
- f. Todorova îl publică ca provenind din pct. Patant, mun. Varna, așa cum de altfel și este trecut în registrul de inventar al Inst. Sofia;

CCCXLIII. Yablanitsa, mun. Yablanitsa, distr. Lovech, Bulgaria.

765. *Topor cu brațe în cruce* întreg, tăişul vertical tăiat la colțuri; profil ușor arcuit; secțiunea brațului cu tăiş vertical este pătrășoasă, cea a brațului cu tăiş orizontal este plan-convexă; manșon profilat pe fața inferioară; nefinisat, suprafețe neregulate; pare a fi fost ars, culoare neagră-cenușie, cu nuanțe arămii; ambele tăişuri sunt nefolosite;

- a. L=18.4 cm; l=5.2 cm; l.tv=cca 3 cm; l.to=4.1 cm; G=726 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;

d. Muz. Yablanitsa;

e. Inedit;

766. *Topor cu brațe în cruce* fragmentar, se mai păstrează jumătate din manșon și brațul cu tăiș orizontal; foarte fin lucrat și finisat; culoare arămie cu pete verzui; tăiș nefolosit;

a. L. păstrată=7.7 cm; l. păstrată=2.9 cm; l.to=3.5 cm; G=158 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată;

d. Muz. Yablanitsa; N.I. 1.149;

e. Inedit;

CCCXLIV. Yambol, mun. Yambol, distr. Yambol, Bulgaria.

767. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonală; bine lucrat și finisat, câteva lovituri pe muchii, brun-verzui (urme de patină); tăiș știrbit (T-18);

a. L=19.3 cm; l.t=6 cm; L.m=9.1 cm; l.m=3.9 cm; G=1103 gr;

b. Descoperire întâmplătoare;

c. Descoperire izolată;

d. Muz. Nova Zagora; N.I. 2372;

e. Черных 1978, 143, pl. 25/1;

768. *Pumnal* întreg; lamă cu margini arcuite concav, secțiune biconvexă, zona dinspre vârf lățită, vârful rotunjit; margini puternic corodate; capăt de prindere triunghiular;

a. L=cca 16.7 cm (după desene publicate);

b. Descoperire întâmplătoare în 1961;

c. Funerar? găsit în zona unei necropole la periferia orașului;

d. Muz. Yambol; N.I. 375;

e. Черных 1978, 159, fig. 29/7;

f. N-6 (Chernyh);

CCCXLV. Yankovo, mun. Smyadovo, distr. Shumen, Bulgaria.

Depozit (?) descoperit întâmplător, format din două topoare plate, două pumnale, o daltă și șase inele de buclă din aur. Probabil achiziționat de la căutătorii de comori.

769. *Topor plat întreg*, cu un colț al cefeii rupt; formă trapezoidală, secțiune dreptunghiulară cu o față ușor bombată, cealaltă plată, tăiș evazat; bine lucrat și finisat, patină verde uniformă; tăiș nefolosit;

- a. L=10.8 cm; l.t=4.7 cm; l.c=1.1 cm; gr=0.5 cm; G=107 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3881;
- e. Inedit;

770. *Topor plat (?) întreg*; secțiune foarte subțire dreptunghiulară, cu muchii rotunjite; corp îngust cu tăiș foarte evazat (evantai) și o gaură pentru nit la capătul de prindere; bine lucrat și finisat, crăpături pe mâner și la tăiș; patină verde uniformă; tăiș nefolosit;

- a. L=6.8 cm; l.t=3.9 cm; l.c=0.9 cm;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3884;
- e. Inedit;

771. *Pumnal cu limbă la mâner întreg*; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârf ascuțit; umeri pronunțați, limbă lățită la capăt; bine lucrat și finisat; curățat, culoare brună;

- a. L=13.8 cm; l.t=3.8 cm; G=43 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3880;
- e. Inedit;

772. *Pumnal cu limbă la mâner (?) întreg*; lamă scurtă triunghiulară cu secțiune biconvexă, vârf ascuțit; limbă lungă (de trei ori cât lama), lată, cu o gaură de nit la ceafă, ceafa fiind ușor lobată; bine lucrat și finisat; patină verde neuniformă, culoare brună cu pete verzi;

- a. L=18.9 cm; l=2.2 cm; G=36 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Depozit (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3883;
- e. Inedit;

CCCXLVI. Yasen, mun. Novo Selo, distr. Vidin, Bulgaria, pct. Unia Alba.

773. *Topor plat* întreg; secțiune dreptunghiulară, subțiată către ceafă; tăiș lățit; puțin netezit, cu multe denivelări; curățat, culoare arămie-roșcată; tăiș și ceafă teșite (TD-16; varianta Altheim);

- a. L=8.4 cm; l.t=3.8 cm; l.c=2.9 cm; gr=1 cm; G=177 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Vidin; N.I. I 94;
- e. Черных 1978, 110, fig. 14/3; Todorova 1981, 32, nr. 79, pl. 5/79;

CCCXLVII. Yerusalimovo (?), mun. Lyubimets, distr. Haskovo, Bulgaria. Cele două piese ar putea proveni de la Dositeevo. La explicația figurii (Лещаков 2002, 195, fig. 33), unde se ilustrează trei piese, se spune: piese din sanctuarele de la Dositeevo și Yerusalimovo.

774. *Topor cu gaură transversală* întreg; manșon profilat; lamă cu secțiune hexagonală; tăiș lățit;

- a. L=cca 20.6 cm (după desene publicate);
- b. ?
- c. Așezare?
- d. ?
- e. Лещаков 2002, 195, fig. 33/3;

775. *Pumnal cu placă* întreg; lamă triunghiulară cu secțiune rombică, vârful ascuțit; umeri profilați, placă rotunjită, găuri pentru nit (?);

- a. L=cca 26 cm (după desene publicate);
- b. ?
- c. Așezare?
- d. ?
- e. Лещаков 2002, 195, fig. 33/4;

CCCXLVIII. Yunatsite, mun. Pazardzhik, distr. Pazardzhik, Bulgaria. Pct. Ploska Mogila, așezare de tip tell săpată în mai multe perioade. Niveluri de locuire eneolitice și din bronzul timpuriu; se cunosc patru topoare găsite în cursul săpăturilor.

A. Depozit format din două topoare ciocan, găsit în context eneolitic, sub podeaua locuinței 12 și la 0.50 m NV de M.76.

776. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș lățit (TM-8; tip Pločnik A);

- a. L=19.8; l=5 cm; l.t=3.5 cm; G=1250 gr;
- b. Săpături;
- c. Depozit în așezare;
- d. Muz. Pazardzhik (?);
- e. Мацанова 2004, 391, fig. 3/1a-c; Mazanova 2011,15, fig. 4/1;

777. *Topor ciocan* întreg; profil drept, secțiune rectangulară, tăiș lățit (TM-8; tip Pločnik A);

- a. L=17; l=5 cm; l.t=3.5 cm; G=900 gr;
- b. Săpături;
- c. Depozit în așezare;
- d. Muz. Pazardzhik (?);
- e. Мацанова 2004, 391, fig. 3/2a-c; Mazanova 2011,15, fig. 4/2;

B. Din nivelurile de bronz timpuriu provin două topoare.

778. *Topor cu gaură transversală* cu tăișul parțial rupt; manșon profilat, ceafă prelungită cu buton; lamă cu secțiune hexagonal-ovală, tăiș lățit; bine lucrat și finisat, înnegrit către tăiș (ars?);

- a. L=15.2 cm; l.t=5 cm; L.m=5.8 cm; l.m=3.4 cm; G=301 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în orizontul VI (EBA III);
- d. Muz. Pazardzhik; N.I. 3758;
- e. Катинчаров, Мацанова 1993, 157, fig. 18/7;

779. *Topor cu gaură transversală* rupt în două bucăți; ceafă cilindrică fațetată; manșon profilat pe fața inferioară; lamă cu secțiune hexagonală și tăiș evazat; bine lucrat și finisat, culoare arămie cu pete de patină verde;

- a. L=12.1 cm; l.t=3.9 cm; diam.ceafă=2 cm; l.m=2.5 cm; G=285 gr;
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit în orizontul VIII (?) (EBA III);
- d. Muz. Pazardzhik; N.I. 3759;
- e. Катинчаров, Мацанова 1993, 157, fig. 18/8;

CCCXLIX. Zgorigrad, mun. Vratsa, distr. Vratsa, Bulgaria, pct. Mina Plakalnitsa.

780. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil arcuit, secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară (tip Ariușd);

- a. L=23 cm; l.tv=4.1 cm; l.to=5.5 cm; G=830 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?) în zona unei mine;
- d. Pierdut?
- e. Миков 1972, 61, nr. 3, fig. 2; Todorova 1981, 46, nr. 156, pl. 11/156;

CCCL. Zlatitrap, mun. Rodopi, distr. Plovdiv, Bulgaria. Pct. Mechkyur, așezare de tip tell săpată în mai multe perioade.

781. *Topor plat* fragmentar, se păstrează partea dinspre tăiș; secțiune dreptunghiulară, tăiș evazat (TD-18; varianta Kamenar);

- a. L.păstrată=cca 7.6 cm (după desene publicate);
- b. Săpături;
- c. Așezare; găsit la -1.00 m adâncime, în context eneolitic (c. Karanovo VI);
- d. Muz. Plovdiv; N.I. 2678;
- e. Черных 1978, 110, pl. 14/7; Todorova 1981, 31, nr. 67, pl. 4/67;

CCCLI. Zlatna Panega, mun. Yablanitsa, distr. Lovech, Bulgaria.

782. *Topor cu brațe în cruce* întreg; profil ușor arcuit, secțiuni rectangulare; manșon profilat pe fața inferioară; nefinisat, cu multe neregularități pe corp; arămiu cu urme de patină verde; ambele tăișuri sunt tocite (tip Jászladány);

- a. L=19.9 cm; l=5.8 cm; l.tv=2.9 cm; l.to=4 cm; G=919 gr;
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată;
- d. Muz. Yablanitsa;
- e. Миков 1972, 61, nr. 4, fig. 3; Todorova 1981, 48, nr. 180, pl. 15/180;

CCCLII. Zvezditsa, mun. Varna, distr. Varna, Bulgaria.

783. *Pumnal cu limbă* la mâner întreg; lamă triunghiulară, secțiune biconvexă; vârf rotunjit, umeri neprofilati;

- a. L=14 cm; l=2.5 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3923;
- e. Inedit;

784. *Pumnal* întreg; lamă foliformă, secțiune biconvexă; vârf rotunjit, prindere simplă;

- a. L=8.6 cm; l=2 cm (fișă muzeu);
- b. Descoperire întâmplătoare;
- c. Descoperire izolată (?);
- d. Muz. Varna; N.I. I 3799;
- e. Inedit;

Concluzii

Așa cum precizăm la începutul lucrării, problemele legate de tipologia pieselor, de contexte, semnificații și funcționalitate vor fi discutate într-un volum viitor. Aici doresc să punctez doar câteva idei ce se desprind nemijlocit din catalogul descoperirilor.

Cele circa 784 de piese cuprinse în catalog provin din 352 de puncte cu descoperiri. Ele sunt răspândite relativ uniform în spațiul studiat, însă remarc lipsa lor în Macedonia estică și Tracia grecească, precum și numărul foarte mic din sud-estul Traciei, în partea turcească a acesteia. Nu exclud ca această lipsă să se datoreze unor lacune în documentarea mea pentru acele regiuni, cu atât mai mult cu cât piese similare cu cele discutate sunt prezente imediat la vest de Strymon (în Chalkidiki și mai la sud de aceasta – Maran 2001). Tot cu privire la răspândirea pieselor se observă o anumită diferențiere în ceea ce privește topoarele eneolitice de tip ciocan și cele cu brațe în cruce. Dacă acestea din urmă se concentrează din punct de vedere numeric în jumătatea vestică (aria complexului cultural Sălcuța-Krivodol), cele ciocan se răspândesc cu predilecție în jumătatea estică (aria Gumelnița-Karanovo VI). Deși e posibil, nu cred că această diferențiere se datorează unor decalaje cronologice între cele două tipuri de topoare, ci mai degrabă are cauze ce țin de anumite tradiții și semnificații. Este sugestiv faptul că cele mai multe topoare ciocan provin din zona culturii Varna, aceasta fiind de altfel și singura zonă în care astfel de piese sunt depuse în morminte.

Cât privește contextele, constatăm o diversitate destul de mare a lor. Un lot consistent provine din așezări și necropole, sau pot fi legate de unele situri, ceea ce îngăduie o anumită atribuire culturală și cronologică, însă cele mai multe sunt găsite întâmplător și izolat. De altfel, de multe ori contextul nu indică în mod obligatoriu perioada în care a fost produsă și folosită o astfel de piesă. Un exemplu elocvent, deși extrem, este toporul ciocan de la Coțofenii din Dos găsit într-un context Latène (nr. cat. 137). Este și motivul pentru care am inclus în catalog pumnale și topoare plate care în mod normal s-ar data în perioade mai târzii ale epocii bronzului. Pe de altă parte, la o primă vedere, există anumite diferențe în ceea ce privește contextele

pieselor eneolitice comparativ cu cele din epoca bronzului, în sensul unei prezențe ceva mai numeroase a primelor în așezări și morminte.

Topoarele cu gaură de înmănușare transversală atribuite tipurilor Pădureni și Balșa sunt de regulă puse în relație cu grupe culturale caracteristice bronzului mijlociu, pentru aceasta pledând o serie de piese și tipare găsite în astfel de contexte, în special în Transilvania. Le-am inclus în catalog datorită toporului găsit în tell-ul de la Yunatsite (nr. cat. 778). Prin modelarea cefei (prelungită cu un buton teșit) și a manșonului, se apropie tipologic de unele piese atribuite tipului Pădureni și de cele încadrate în tipul Balșa. Ori piesa de la Yunatsite provine dintr-un context destul de clar de bronz timpuriu, databil nu mult după mijlocul mileniului al III-lea a. Chr.

Dacă în ceea ce privește topoarele mai timpurii (tipurile Baniabic și Corbasca) constatăm o răspândire a lor pe un spațiu foarte larg, din Caucaz până în Europa Centrală și în Rodopi, observăm că tipurile mai târzii, Pătulele și Pădureni (variantele cu ceafă prelungită cu buton) se concentrează în aria pe care o discutăm (la care putem adăuga și sud-estul Transilvaniei-bazinul superior al Oltului). Pe de altă parte constatăm prezența unor piese singulare precum cele din „depozitul” de la Haskovo: un pumnal de tip Remedello (nr. cat. 262), un topor plat ce se apropie tipologic de o serie de topoare prezente în Anatolia Centrală (nr. cat. 260), și un topor „epsilon” caracteristic de asemenea Orientului Mijlociu și Apropiat (nr. cat. 261). Ținând cont de caracterul depozitului de la Haskovo, recuperarea lui de la căutători de comori, este posibil ca piesele să provină din comerțul internațional cu antichități și nu de pe teritoriul Bulgariei.

În fine, o problemă importantă și mult discutată în literatură este cea a funcționalității acestor piese. Opiniile sunt, desigur, diverse, de la unelte și lingouri, la arme și bunuri de prestigiu și paradă. Într-un articol recent am discutat posibilitatea ca pumnalele, pentru epocile la care ne referim, să fi fost folosite ca instrumente de sacrificiu și tranșare a animalelor (Băjenaru, Popescu 2012). O bună parte dintre topoare sunt nefinisate sau nu prezintă urme de folosire, astfel încât interpretarea lor ca bunuri de prestigiu și paradă pare plauzibilă, cu atât mai mult cu cât în epoca și spațiul avute în vedere descoperirile arheologice nu ne permit să identificăm vreun standard în ceea ce privește echipamentul militar al războinicilor.

Bibliografie

- Ailincăi 2005: S. Ailincăi, *Un topor din bronz descoperit la Niculițel (jud. Tulcea)*, SCIVA 54-56, 2003-2005, 271-277.
- Ailincăi 2009: S. C. Ailincăi, *A new Bronze Age axe discovered in Northern Dobrudja*, Peuce S.N. 7, 2009, 49-56.
- Alexandrov 1998: S. Alexandrov, *Pottery from the End of the Early Bronze Age in West Bulgaria*, in M. Stefanovich, H. Todorova, H. Hauptmann (eds.), *In the Steps of James Harvey Gaul*, vol. I, Sofia, 1998, 223-233.
- Alexandrov 2007: S. Alexandrov, *Bronze Age Materials from Bagacina (North-West Bulgaria)*, in M. Stefanovich, C. Angelova (eds.), *PRAE. In Honorem Henrieta Todorova*, Sofia, 2007, 225-248.
- Alexandrov 2012: S. Alexandrov, *Prehistoric Barrow Graves between the Danube and the Balkan Range: Stratigraphy and Relative Chronology*, in E. Borgna, S. Müller Celka (eds.), *Ancestral Landscapes. Burial mounds In The Copper And Bronze Ages (Central and Eastern Europe – Balkans – Adriatic – Aegean, 4th-2nd millennium B.C.)*, Proceedings of the International Conference held in Udine, May 15th-18th 2008, Lyon, 2011, 307-320.
- Andrieșescu 1916: I. Andrieșescu, *Asupra epocii de bronz în România. 1. Un depou de bronz la Sinaia. 2. Obiectele de bronz dela Predeal*, București, 1916.
- Andrieșescu 1925: I. Andrieșescu, *Nouvelles contributions sur l'Âge du bronze en Roumanie*, *Dacia* 2, 1925, 345-384.
- Avramova 2004: M. Avramova, *The Hoarded Axes*, in V. Nikolov, K. Băčvarov (eds.), *Von Domica bis Drama. Gedenkschrift für Jan Lichardus*, Sofia, 2004, 163-169.
- Avramova, Todorieva 2005: M. Avramova, B. Todorieva, *A Bronze Age Metal Work Hoard from Southeastern Bulgaria*, in *The Bronze Age in Europe and the Mediterranean*, Acts of the XIVth UISPP Congress, University of Liège, Belgium, 2-8 September 2001, BAR IS 1337, 2005, 69-73.

- Băjenaru 2003: R. Băjenaru, *Die Siedlung von Odaia Turcului und die südlichen Beziehungen der norddonauländischen Frühbronzezeit*, *Prähistorische Zeitschrift* 78, 2, 2003, 140-155.
- Băjenaru 2006: R. Băjenaru, *Piese de metal din așezarea de epoca bronzului de la Odaia Turcului (jud. Dâmbovița)*, *SCIVA* 57, 1-4, 2006, 129-142.
- Băjenaru 2010: R. Băjenaru, *About the Terminology and Periodization of the Early Bronze Age in the Carpathian-Danube Area*, in N. Bolohan, F. Mățău, F. A. Tencariu (eds.), *Signa Praehistorica. Studia in honorem magistri Attila László septuagesimo anno*, *Honoraria* 9, Iași, 2010, 203-212.
- Băjenaru, Popescu 2012: R. Băjenaru, A.-D. Popescu, *Pumnalele de metal cu limbă la mâner din bronzul timpuriu și mijlociu din spațiul carpato-dunărean // Poignards métalliques à languette au manche datant du Bronze ancien et moyen dans l'espace carpato-danubien*, in V. Sîrbu, S. Matei (eds.), *Un monument din Carpații Orientali cu reprezentări din Preistorie și Evul Mediu. Nucu-„Fundu Peșterii”, județul Buzău, Brăila – Buzău*, 2012, 363-433
- Bem 2001: C. Bem, *Noi propuneri pentru schiță cronologică a eneoliticului românesc*, *Pontica* 33-34, 2000-2001, 25-121.
- Bem 2002: C. Bem, *Bucșani, com. Bucșani, jud. Giurgiu*, *Cronica Cercetărilor Arheologice* 2001, București, 2002, 67-70.
- Berciu 1937: D. Berciu, *Depozitul de cupru de la Ostrovul-Corbului*, *Arhivele Olteniei* 16, 1937, 306-314.
- Berciu 1939: D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1939.
- Berciu 1941: D. Berciu, *Secura de cupru de la Coteana, jud. Olt. Securi plate ungaro-române*, *Arhivele Olteniei* 20,, 1941, 3-10.
- Berciu 1953: D. Berciu, *Catalogul Muzeului arheologic din Turnu-Severin*, *Materiale* 1, 1953, 589-691.
- Berciu 1956: D. Berciu, *Cercetări și descoperiri arheologice în regiunea București*, *Materiale* 2, 1956, 491-562.
- Berciu 1961: D. Berciu, *Contribuții la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări*, București, 1961.
- Berciu 1961a: D. Berciu, *Câteva probleme ale culturii Verbicioara*, *SCIV* 12, 2, 1961, 227-240.

- Berciu 1961b: D. Berciu, *Die Verbicioara-Kultur. Vorbericht über eine neue, in Rumänien entdeckte bronzzeitliche Kultur*, *Dacia* NS 5, 1961, 123-161.
- Berciu 1964: D. Berciu, *Quelques données préliminaires concernant la civilisation de Cernavoda*, *Slovenska Archeológia* 12, 1, 1964, 269-280.
- Berciu 1965: D. Berciu, în *Din istoria Dobrogei I. Geți și greci la Dunărea de Jos*, București, 1965.
- Berciu 1966: D. Berciu, *Rezultatele primelor săpături de la Crivăț, (1965) (r. Oltenița)*, *SCIV* 17, 3, 1966, 529-535.
- Berciu et al. 1961: D. Berciu, Gh. Rădulescu, G. Mihăilescu, M. Ionescu, *Săpăturile de informare de la Gostinu și Ghizdaru (r. Giurgiu, reg. București)*, *Materiale* 7, 1961, 291-296.
- Berciu et al. 1984: D. Berciu, M. Iosifaru, S. Purece, Gh. Andreescu, *Descoperiri și însemnări de la Buridava dacică (II)*, *Thraco-Dacica* 5, 1984, 177-186.
- Budoiaș 1982: C. Budoiaș, *Mărturii arheologice descoperite în comuna Boișoara*, *Studii Vâlcene* 5, 1982, 25-27.
- Chicideanu 1973: I. Chicideanu, *Două topoare de aramă descoperite la Brătești (jud. Dâmbovița)*, *SCIV* 24, 4, 1973, 521-525.
- Čochadziev 1984: St. Čochadziev, *Ausgrabungen an der prähistorischen Siedlung beim Dorf Djakovo, Kreis Kjustendil*, *Studia Praehistorica* 7, 1984, 64-80.
- Cochadziev 1998: St. Cochadziev, *Contribution to the research of the earliest copper extraction and processing in the Struma Basin*, *Archaeologia Bulgarica* 2, 2, 1998, 10-14.
- Comșa 1968: E. Comșa, *Der Bronzedolch aus Vărăști*, in K. Jazdzewski (ed.), *Liber Iosepho Kostrzewski octogenario a veneratoribus dicatus*, 1968, 128-130.
- Crăciunescu 1998: G. Crăciunescu, *Obiecte de metal din colecția arheologică a Muzeului Regiunii Porților de Fier*, *Thraco-Dacica* 19, 1998, 145-151.
- Crăciunescu 2005: G. Crăciunescu, *Mărturii ale practicării metalurgiei și obiecte de metal în cadrul culturii Verbicioara*, *Drobeta* 15, 2005, 57-101.

- Culică 1971: V. Culică, *Un topor plat de cupru găsit la Izvoarele*, SCIV 22, 4, 1971, 637-641.
- Culică 1975: V. Culică, *Contribuții la cunoașterea epocii bronzului în județul Ialomița*, SCIVA 26, 4, 1975, 521-527.
- Davidescu, Vulpe 1968: M. Davidescu, A. Vulpe, *Un nou depozit de topoare la Ostrovul Corbului*, SCIVA 19, 3, 1968, 505-511.
- Die Thraker 2004: *Die Thraker. Das goldene Reich des Orpheus (Katalog)*, Bonn, 2004.
- Dimitrov 2002: K. Dimitrov, *Die Metallfunde aus den Gräberfeldern von Durankulak*, in H. Todorova (ed.), *Durankulak, Band II. Die prähistorischen Gräberfelder, Teil 1*, Sofia, 2002, 127-158.
- Draganov 1998: V. Draganov, *James Harvey Gaul and the Present State of Eneolithic Research in Northeastern Bulgaria and Thrace: the Area of the Krivodol-Gumelnița-Karanovo VI and Varna Cultures*, in M. Stefanovich, H. Todorova, H. Hauptmann (eds.), *In the Steps of James Harvey Gaul*, vol. I, Sofia, 1998, 203-221.
- Dragomir 1983: I. T. Dragomir, *Eneoliticul din sud-estul României. Aspectul cultural Stoicani-Aldeni*, București, 1983.
- Dumitrașcu, Manea 1978: A. Dumitrașcu, Gh. Manea, *Un topor de aramă descoperit la Dobriceni, jud. Vâlcea*, SCIVA 29, 3, 1978, 433-435.
- Frânculeasa 2005: A. Frânculeasa, *Notă asupra unui mormânt din epoca bronzului descoperit în localitatea Homorâciu (jud. Prahova)*, Valachica 18, 2005, 72-76.
- Ghelmez 1976: A. V. Ghelmez, *Toporul de bronz de la Berbești (Vâlcea)*, Buridava 2, 1976, 35-36.
- Gherghe 1982: P. Gherghe, *Două topoare de aramă eneolitice descoperite în jud. Gorj*, SCIVA 33, 1, 1982, 131-133.
- Gimbutas 1977: M. Gimbutas, *The First Wave of Eurasian Steppe Pastoralists into Copper Age*, *Journal of Indo-European Studies* 5, 1977, 277-338.
- Görsdorf, Bojadžiev 1996: J. Görsdorf, J. Bojadžiev, *Zur absoluten Chronologie der bulgarischen Urgeschichte*, *Eurasia Antiqua* 2, 1996, 105-173.
- Hansen et al. 2012: S. Hansen, M. Toderăș, A. Reingruber, J. Wunderlich, N. Benecke, I. Gatsov, E. Marinova, M. Müller, Ch. Nachev, P. Nedelcheva, D. Nowacki, A. Röpke, J. Wahl, St. Zäuner, *Pietrele an*

- der Unteren Donau. Bericht über die Ausgrabungen und geomorphologischen Untersuchungen im Sommer 2011, Eurasia Antiqua 18, 2012 (sub tipar).*
- Hartuche 1987: N. Hartuche, *Cercetările arheologice de la Lișcoteanca. I. Așezarea "Movila Olarului" (1970-1976)*, Istros 5, 1987, 7-90.
- Hartuche, Anastasiu 1976: N. Hartuche, F. Anastasiu, *Catalogul selectiv al colecției de arheologie a Muzeului Brăilei, Brăila, 1976.*
- Higham et al. 2008: T. Higham, J. Chapman, V. Slavchev, B. Gaydarska, N. Honch, Y. Yordanov, B. Dimitrova, *New AMS Radiocarbon Dates for the Varna Eneolithic Cemetery, Bulgarian Black Sea Coast, Acta Musei Varnaensis 6, 2008, 95-114.*
- Hiller, Nikolov 2002: S. Hiller, V. Nikolov, *Tell Karanovo 2000-2001, Salzburg, 2002.*
- Hristov 2007: M. Hristov, *Necropolis and Ritual Structures from the Early Bronze Age near the Village of Dubene, Karlovo Region*, in: B. Horejs, P. Pavúk (eds.), *Aegean and Balkan Prehistory, 2007* (http://www.aegeobalkanprehistory.net/article.php?id_art=3).
- Hristov 2010: M. Hristov, *Early Bronze Age ritual structures and cemetery at Dabene, near Karlovo (preliminary report)*, *Studia Praehistorica 13, 2010, 293-317.*
- Hristov 2011: M. Hristov, *The Early Bronze Age Ritual Structures and Necropolis from near the Village of Dubene, Karlovo Region*, in E. Borgna, S. Müller Celka (eds.), *Ancestral Landscapes. Burial mounds In The Copper And Bronze Ages (Central and Eastern Europe – Balkans – Adriatic – Aegean, 4th-2nd millennium B.C.)*, *Proceedings of the International Conference held in Udine, May 15th-18th 2008, Lyon, 2011, 353-364.*
- Hristova 2006: T. Hristova, *Data on the Burial Rites during the Middle Bronze Age Period in today's Northern Bulgaria*, *Archaeologia Bulgarica 10, 2, 2006, 1-8.*
- Hristova 2012 (sub tipar): T. Hristova, *Topoare cu gaură de înmănușare transversală din epoca bronzului timpuriu in fondul Muzeului din Dalgopol, SCIVA (sub tipar).*
- Ilčeva 1986: V. Ilčeva, *Neue Metallfunde aus der prähistorischen Siedlung Hotnica-Vodopada*, *Studia Praehistorica 8, 1986, 212-216.*

- Ilie, Neaga 2010: A. Ilie, I. Neaga, *Câteva date despre o posibilă producție metalurgică în tell-ul de la Geangoești*, Buletinul Muzeului Județean Teleorman 2, 2010, 79-97.
- Irimia 1977: M. Irimia, *Un topor de bronz descoperit la Grădina (jud. Constanța)*, Pontica 10, 1977, 297-300.
- Irimia 1981: M. Irimia, *Observații privind epoca bronzului în Dobrogea în lumina unor cercetări recente*, SCIVA 32, 3, 1981, 347-369.
- Irimia 1982: M. Irimia, *Die Bronzezeit in der Dobrudscha im Lichte neuerer Entdeckungen*, în B. Hänsel (ed.), *Südosteuropa zwischen 1600 und 1000 v. Chr.*, Prähistorische Archäologie Südosteuropa, Band 1, Berlin, 1982.
- Irimia 1998: M. Irimia, *Unele considerații privind topoarele de tipul Baniabic în lumina descoperirii de la Izvoarele (jud. Constanța)*, Pontica, 31, 1998, 37-48.
- Ivanov 1978: I. S. Ivanov, *Les Fouilles archéologiques de la nécropole chalcolithique à Varna (1972-1975)*, Studia Praehistorica 1-2, 1978, 13-26.
- Ivanov 1988: I. Ivanov, *Das Gräberfeld von Varna – Katalog*, in *Macht, Herrschaft und Gold*, Saarbrücken 1988, 183-208.
- Ivanov 1991: I. Ivanov, *Der Bestattungsritus in der chalkolithischen Nekropole von Varna (mit einem Katalog der wichtigsten Gräber)*, in J. Lichardus (ed.), *Die Kupferzeit als historische Epoche*, Bonn, 1991, 125-149.
- Ivanov, Nikolov 1986: I. Ivanov, V. Nikolov, *Katalog*, in G. Biegel (ed.), *Das erste Gold der Menschheit*, Freiburg, 1986, 51-136.
- Ivanov, Avramova 2000: I. Ivanov, M. Avramova, *Varna Necropolis. The Down of European Civilization*, Sofia 2000.
- Ivanov, Avramova 2007: I. Ivanov, M. Avramova, *Two New Chalcolithic Copper Axes Discovered in Bulgaria*, in M. Stefanovich, C. Angelova (eds.), *PRAE. In Honorem Henrieta Todorova*, Sofia, 2007, 141-144.
- Ivanova 2006: M. Ivanova, *Tells, Invasion Theories and Warfare in Fifth Millennium B.C. North-Eastern Bulgaria*, *Journal of Conflict Archaeology* 2, 1, 2006, 33-48.
- Ivanova 2008: M. Ivanova, *Befestigte Siedlungen auf dem Balkan, in der Ägäis und in Westanatolien, ca. 5000-2000 v. Chr.*, Münster, 2008.

- Kalčev 2002: P. Kalčev, *Das frühbronzezeitliche Gräberfeld von Stara Zagora-„Bereketska Mogila“ (Bulgarien)*, SASTUMA 8, Bonn, 2002.
- Kazarow 1914: G. J. Kazarow, *Vorgeschichtliche Funde aus Sveti-Kyrillovo (Südbulgarien)*, *Prähistorische Zeitschrift* 6, 1914, 67-88.
- Kossina 1911: G. Kossina, *Die Herkunft der Germanen*, Berlin, 1911.
- Krauβ 2006: R. Krauβ, *Die prähistorische Besiedlung am Unterlauf der Jantra vor dem Hintergrund der Kulturgeschichte Nordbulgariens*, *Prähistorische Archäologie Südosteuropa*, Band 20, Rahden/Westf., 2006.
- Lazarovici 1975: Gh. Lazarovici, *Despre eneoliticul timpuriu din Banat*, *Tibiscus* 4, 1975, 9-32.
- Lăzurcă 1977: E. Lăzurcă, *Mărturii din epoca bronzului pe teritoriul din nordul Dobrogei*, *Pontica* 10, 1977, 301-305.
- Leahu 1966: V. Leahu, *Cultura Tei*, București, 1966.
- Leahu 1988: V. Leahu, *Obiecte de metal și mărturii ale practicării metalurgiei în aria culturii Tei*, *SCIVA* 39, 3, 1988, 223-241.
- Leahu 2003: V. Leahu, *Cultura Tei. Grupul cultural Fundenii Doamnei. Probleme ale epocii bronzului în Muntenia*, București 2003.
- Leshtakov 1996: K. Leshtakov, *Trade Centers from Early Bronze Age III and Middle Bronze Age in Upper Thrace*, in L. Nikolova (ed.), *Early Bronze Age Settlement Patterns*, Sofia, 1996, 239-287.
- Leshtakov 2012: P. Leshtakov, *The late Chalcolithic at Provadia-Solnitsata in the context of the West Black Sea Coast*, in V. Nikolov, K. Bacvarov (eds.), *Salt and Gold: the Role of Salt in Prehistoric Europe*, Provadia / Veliko Tarnovo 2012, 109-118.
- Leshtakov, Kancheva-Russeva, Stoyanov 2001: K. Leshtakov, T. Kancheva-Russeva, S. Stoyanov, *Prehistoric Studies. Settlement Sites*, *Maritsa-Iztok* 5, 2001, 15-68.
- Leštakov 1995: K. Leštakov, *Bronze Age graves at Debelt, Bourgas Region*, in B. Schmid-Sikimić, P. Della Casa, *Trans Europam. Beiträge zur Bronze- und Eisenzeit zwischen Atlantik und Altai. Festschrift für Margarita Primas*, Bonn, 1995, 39-44.
- Lichardus, Lichardus-Itten 1993: J. Lichardus, M. Lichardus-Itten, *Das Grab von Reka Devnja (Nordostbulgarien). Ein Beitrag zu den Beziehungen*

- zwischen Nord- und Westpontikum in der frühen Kupferzeit, SASTUMA 2, 1993, 9-100.
- Manea 2006: C. Manea, *Un topor eneolitic descoperit în județul Mehedinți*, Drobeta 16, 2006, 112-114.
- Maran 2001: J. Maran, *Der Depotfund von Petralona (Nordgriechland) und der Symbolgehalt von Waffen in der ersten Hälfte des 3. Jahrtausends v. Chr. zwischen Karpatenbecken und Ägäis*, in R. M. Boehmer, J. Maran (eds.), *Lux Orientis. Archäologie zwischen Asien und Europa. Festschrift für Harald Hauptmann zum 65. Geburtstag*, Rahden/Westf., 2001, 275-284.
- Marazov (ed.) 1998: I. Marazov (ed.), *Ancient Gold: The Wealth of the Thracians*, Pittsburgh, 1998.
- Mareș 2002: I. Mareș, *Metalurgia aramei în neo-eneoliticul României*, Suceava, 2002.
- Matuschik 1998: I. Matuschik, *Kupferfunde und Metallurgie-Belege, zugleich ein Beitrag zur Geschichte der kupferzeitlichen Dolche Mittel-, Ost- und Südosteuropas*, în M. Mainberger (ed.), *Das Moordorf von Reute. Archäologische Untersuchungen in der jungneolithischen Siedlung Reute-Schorrenried*, 1998, 207-261.
- Mazanova 2011: V. Mazanova, *Erforschungsgeschichte der Tellsiedlung Yunatzite, Pasardzikregion*, in Я. Бояджиев, С. Терзийска-Игнатова (eds.), *Златното пето хилядолетие. Тракия и съседните райони през каменно-медната епоха*, София, 2011, 9-19.
- Măndescu 2005: D. Măndescu, *Varia archaeologica ordessensia*, Argessis 14, 2005, 81-87.
- Mîrțu 1962: F. Mîrțu, *Un topor de luptă din cupru, descoperit la Berevoiești-Muscel*, SCIV 13, 1, 1962, 101-103.
- Morintz 1978: S. Morintz, *Contribuții arheologice la istoria tracilor timpurii I*, București, 1978.
- Morintz, Rosetti 1959: S. Morintz, D. V. Rosetti, *Bucureștii de odinioară*, București, 1959.
- Motzoi-Chicideanu 2011: I. Motzoi-Chicideanu, *Obiceiuri funerare în epoca bronzului la Dunărea Mijlocie și Inferioară*, București, 2011.

- Motzoi-Chicideanu, Olteanu 2000: I. Motzoi-Chicideanu, Gh. Olteanu, *Un mormânt în cistă din piatră descoperit la Văleni-Dâmbovița*, SCIVA 51, 1-2, 2000, 3-70.
- Muscă 1979: T. Muscă, *Contribuții privind metalurgia bronzului pe teritoriul Munteniei (I). Piese preistorice de bronz descoperite în județul Dâmbovița*, Valachica 10-11, 1978-1979, 115-122.
- Nania 2000: I. Nania, *Prima unealtă pomivitică folosită în țara noastră*, Argessis 9, 2000, 15-17.
- Nestor 1933: I. Nestor, *Fouilles de Glina*, Dacia 3-4, 1927-1932 (1933), 226-252.
- Nestor 1933a: I. Nestor, *Der Stand der Vorgeschichtsforschung in Rumänien*, BerRGK 22, 1932 (1933), 11-181.
- Nestor 1938: I. Nestor, *Hache en cuivre à double tranchant trouvée en Valachie*, Dacia 5-6, 1935-1936, 135-137.
- Nestor 1960: I. Nestor, *Începuturile societății gentilice patriarhale și ale destrămării orânduirii comunei primitive. Epoca bronzului, în Istoria României*, vol. I, București, 1960, 90-136.
- Nestor, Zaharia 1955: I. Nestor, E. Zaharia, *Șantierul arheologic Sărata Monteoru (r. Buzău, reg. Ploiești)*, SCIV 6, 3-4, 1955, 497-513.
- Nica, Schuster, Zorzoliu 1995: M. Nica, C. Schuster, T. Zorzoliu, *Cercetările arheologice în tell-ul gumelnițeano-sălcuțean de la Drăgănești-Olt, - punctul "Corboaică"- campaniile din anii 1993-1994, Cercetări Arheologice în Aria Nord Tracă 1, 1995, 9-45.*
- Nikolov 2012: V. Nikolov, *Salt, early complex society, urbanization: Provadia-Solnitsata (5500-4200 BC)*, in V. Nikolov, K. Bacvarov (eds.), *Salt and Gold: the Role of Salt in Prehistoric Europe*, Provadia / Veliko Tarnovo 2012, 11-65.
- Nikolova 1999: L. Nikolova, *The Balkans in Later Prehistory*, BAR IS 791, Oxford, 1999.
- Nikolova 2002: L. Nikolova, *A bronze flange-axe from the Early Bronze Dubene-Sarovka settlement (production, function and social context)*, ArchBulgarica 6, 2, 2002, 13-25.
- Oancea, Drâmbocianu 1976: A. Oancea, V. Drâmbocianu, *Două topoare descoperite în județul Buzău*, SCIVA 27, 4, 1976, 565-566.

- Oancea, Drâmbocianu 1978: A. Oancea, V. Drâmbocianu, *Contacte între cultura Monteoru și grupuri de populații nord-pontice, în lumina descoperirilor din județul Buzău*, Mousaios 2, 1978, 3-9.
- Otto, Thrane, Vandkilde 2006: T. Otto, H. Thrane, H. Vandkilde (eds.), *Warfare and Society. Archaeological and Social Anthropological Perspectives*, Aarhus, 2006.
- Palincaș 2000: N. Palincaș, *Un topor de bronz găsit în București și câteva observații cu privire la tipul Pădureni*, Buletinul Muzeului Județean Giurgiu SN 5-6, 1999-2000, 263-269.
- Pernicka et al. 1997: E. Pernicka, F. Begemann, S. Schmitt-Strecker, H. Todorova, I. Kuleff, *Prehistoric copper in Bulgaria. Its composition and provenance*, Eurasia Antiqua 3, 1997, 41-180.
- Petre 1976: Gh. I. Petre, *Noi descoperiri de topoare de aramă în județul Vâlcea*, SCIVA 27, 2, 1976, 261-265.
- Petre-Govora 1976: Gh. Petre-Govora, *Aspecte ale începutului epocii bronzului în nord-estul Olteniei*, Buridava 2, 1976, 7-33.
- Petre-Govora 1983: Gh. Petre-Govora, *Noi topoare de aramă din nord-estul Olteniei (II)*, SCIVA 34, 3, 1983, 287-289.
- Petre-Govora 1995: Gh. Petre-Govora, *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Rm. Vâlcea, 1995.
- Petrescu-Dîmbovița 1944: M. Petrescu-Dîmbovița, *Raport asupra săpăturilor dela Glina, jud. Ilfov, 1943*, Raport asupra activității științifice a Muzeului Național de Antichități în anii 1942 și 1943, București, 65-71.
- Petrescu-Dîmbovița 1974: M. Petrescu-Dîmbovița, *La civilisation Glina III-Schneckenberg à la lumière de nouvelles recherches*, Preistoria Alpina 10, 1974, 277-289.
- Popescu, Rosetti 1959: D. Popescu, D. V. Rosetti, *Săpăturile arheologice de la Retevoiești (r. Curtea de Argeș, reg. Pitești)*, Materiale 6, 1959, 703-717.
- Popov 1978: N. Popov, *Résultats principaux des fouilles du tell près de la ville de Smiadovo, département de Šumen*, Studia Praehistorica 1-2, 1978, 149-156.
- Radunčeva 1991: A. Radunčeva, *Kurzer vorläufiger Bericht über die Ausgrabungen in Dolnoslav*, in J. Lichardus (ed.), *Die Kupferzeit als historische Epoche*, Bonn, 1991, 107-110.

- Roman 1971: P. Roman, *Strukturänderungen des Endäneolithikums im Donau-Karpaten-Raum*, Dacia NS 15, 1971, 31-170.
- Rosetti 1934: D. V. Rosetti, *Săpăturile de la Vidra*, Publicațiile Muzeului Municipiului București 1, 1934, 6-30.
- Rosetti 1936: D. V. Rosetti, *Din preistoria Bucureștilor I. Civilizația tip București – Die bukarester Kultur*, București, 1936.
- Rosetti 1975: D. V. Rosetti, *Cetățeni Argeș. Istoricul cercetărilor arheologice*, Cercetări Arheologice (MNIR) 1, 1975, 261-289.
- Schroller 1933: H. Schroller, *Die Stein- und Kupferzeit Siebenbürgens*, Berlin, 1933.
- Schubert 1965: F. Schubert, *Zu den südosteuropäischen Kupferäxten*, Germania 43, 1965, 274-295.
- Schuster 1997: C. Schuster, *Perioada timpurie a epocii bronzului în bazinele Argeșului și Ialomiței superioare*, București, 1997.
- Schuster, Munteanu 1995: C. Schuster, M. Munteanu, *Considerații privind unele topoare din epoca bronzului, găsite la sud de Carpați*, Memoria Antiquitatis 20, 1995, 79-84.
- Schuster, Crăciunescu, Fântâneanu 2006: C. Schuster, G. Crăciunescu, C. Fântâneanu, *Zur Bronzezeit in Südrumänien. Drei Kulturen: Glina, Tei und Verbicioara*, Bd. I, Târgoviște, 2006.
- Slavchev 2006a: V. Slavchev, *La région de Varna dans le contexte préhistorique régional*, in *Des Thraces aux Ottomans. La Bulgarie à travers les collections des musées de Varna*, Montpellier, 2006, 19-40.
- Slavchev 2006b: V. Slavchev, *La nécropole chalcolithique de Varna*, in *Des Thraces aux Ottomans. La Bulgarie à travers les collections des musées de Varna*, Montpellier, 2006, 41-58.
- Slavchev 2009: V. Slavchev, *The Varna Eneolithic Cemetery in the Context of the Late Copper Age in the East Balkans*, in D. Anthony (ed.), *The Lost World of Old Europe. The Danube Valley 5000-3500 BC*, Princeton – Oxford, 2009, 193-210.
- Soroceanu 2012: T. Soroceanu, *Die Kupfer- und Bronzedepots der frühen und mittleren Bronzezeit in Rumänien / Depozitele de obiecte din cupru și bronz din România. Epoca timpurie și mijlocie a bronzului*, Cluj-Napoca – Bistrița, 2012.

- Șandor-Chicideanu 2003: M. Șandor-Chicideanu, *Cultura Zuto Brdo-Gârla Mare. Contribuții la cunoașterea epocii bronzului la Dunărea Mijlocie și Inferioară*, vol. I-II, Cluj-Napoca, 2003.
- Șerbănescu, Trohani 1975: D. Șerbănescu, G. Trohani, *Obiecte din cupru și bronz descoperite în județul Ilfov*, SCIVA 26, 4, 1975, 529-539.
- Șerbănescu, Trohani 1978: D. Șerbănescu, G. Trohani, *Cercetări arheologice pe valea Mostiștei*, Ilfov-file de istorie, 1978, 17-42.
- Ștefan 2007: C. E. Ștefan, *Un topor din cupru aflat în colecțiile Muzeului Național de Antichități*, Materiale SN 3, 2007, 83-88.
- Teodorescu 1974: V. Teodorescu, *Monumente din istoria județului Prahova. Cele mai vechi izvoare, în Prahova – tradiții de luptă și înfăptuiri socialiste*, Ploiești, 1974, 9-23.
- Todorova 1981: H. Todorova, *Die kupferzeitlichen Äxte und Beile in Bulgarien*, PBF IX, 14, München 1981.
- Todorova 1993: H. Todorova, *Die Protobronzezeit auf der Balkanhalbinsel*, Anatolica 19, 1993, 307-318.
- Todorova 2002: H. Todorova (ed), *Durankulak, Band II. Die prähistorischen Gräberfelder*, Teil 1-2, Sofia, 2002.
- Todorova 2007: H. Todorova, *Die paleoklimatische Entwicklung in VII-I Jt. vor Chr.*, in H. Todorova, M. Stefanovich, G. Ivanov (eds.), *The Struma/Strymon River Valley in Prehistory*, Sofia, 2007.
- Todorova, Tončeva 1975: H. Todorova, G. Tončeva, *Die äneolitische Pfahlbausiedlung bei Ezerovo im Varnasee*, Germania, 53, 1975, 30-46.
- Todorova et al. 2002: H. Todorova, T. Dimov, J. Bojadžiev, I. Vajsov, K. Dimitrov, M. Avramova, *Katalog der prähistorischen Gräber von Durankulak*, in H. Todorova (ed.), *Durankulak, Band II. Die prähistorischen Gräberfelder*, Teil 2, Sofia, 2002, 31-125.
- Tudor 1972: E. Tudor, *Topoare de aramă eneolitice din colecția Muzeului Național de Antichități*, SCIV 23, 1, 1972, 19-30.
- Tudor 1982: E. Tudor, *Neue Angaben zur frühen Bronzezeit in Südrumänien*, Dacia NS 26, 1982, 59-75.
- Ulanici 1976: A. Ulanici, *Noi cercetări arheologice la Branef*, Cercetări Arheologice (MNIR) 2, 1976, 33-72.

- Vajsov 1993: I. Vajsov, *Die frühesten Metalldolche Südost- und Mitteleuropas*, *Prähistorische Zeitschrift* 68, 1, 1993, 103-145.
- Vajsov 2002: I. Vajsov, *Die Grab 982 und die Protobronzezeit in Bulgarien*, in H. Todorova (ed.), *Durankulak, Band II. Die prähistorischen Gräberfelder*, Teil 1, Sofia, 2002, 159-176.
- Vasiliu 1996: I. Vasiliu, *Un nou topor de bronz cu tub de înmănușare transversal din nordul Dobrogei*, *Peuce* 12, 1996, 27-30.
- Vulpe 1959: A. Vulpe, *Depozitul de la Tufa și topoarele cu ceafa cilindrică*, *SCIV* 10, 2, 1959, 265-276.
- Vulpe 1967: A. Vulpe, *Necropola hallstattiană de la Ferigile. Monografie arheologică*, București, 1967.
- Vulpe 1970: A. Vulpe, *Die Äxte und Beile in Rumänien I*, PBF IX, 2, München, 1970.
- Vulpe 1975: A. Vulpe, *Die Äxte und Beile in Rumänien II*, PBF, IX, 5, München, 1975.
- Vulpe 1988: A. Vulpe, *Varia archaeologica (II). Depozitul de topoare de la Râncăciou-Argeș*, *Thraco-Dacica* 9, 1988, 207-210.
- Vulpe 1998: A. Vulpe, *Toporul de bronz de la Gostinu (județul Giurgiu)*, *Buletinul Muzeului Județean Giurgiu* SN 2-4, 1996-1998 (1998), 123-128.
- Yalçın 2012: Ü. Yalçın, *Metallfunde*, in M. Özdoğan, H. Parzinger, *Die frühbronzezeitliche Siedlung von Kanlıgeçit bei Kırklareli*, Berlin, 2012.

*

- Аладжов и др. 1981: Д. Аладжов и др., *Констанция '77*, *Известия НИМ* 3, 1981, 265-333.
- Александров 2007: Г. Александров, *Нови данни за металообработването в района на Монтана*, in M. Stefanovich, C. Angelova (eds.), *PRAE. In Honorem Henrieta Todorova*, Sofia, 2007, 131-134.
- Александров 2010: С. Александров, *Праисторически проучвания в Тутраканско*, in С. Александров, Р. Ковачев, Е. Петков, Р. Липчев, *История на Тутракан*, том I, Тутракан, 2010, 23-32.
- Атанасов 1995: Г. Атанасов, *Тракийско въоръжение от фонда на Исторически Музей – Шумен*, in *Въоръжение от Древна Тракия*, Исторически Музей Шумен, 1995, 29-91.

- Бонев, Александров 1996: А. Бонев, Г. Александров, Багачина. *Селище от късната каменно-медна епоха и тракийски култов център (III-I хилядолетие пр. Хр.)*, Монтана, 1996.
- Георгиев, Ангелов 1957: Г. Георгиев, Н. Ангелов, *Разкопки на селищната могила до Русе през 1950-1953 година*, Известия София 21, 1957, 41-127.
- Георгиев и др. 1979: Г. Ил. Георгиев, Н. Я. Мерперт, Р. В. Катинчаров, Д. Г. Димитров, *Езеро. Раннобронзовото селище*, София, 1979.
- Георгиева 2002: Р. Георгиева, *Паметници на тракийската култура от Карнобатско*, in *История и култура на Карнобатския край*, Варна, 2002, 144-155.
- Гергов 1987: В. Гергов, *Медни находки от праисторическото селище в м. Редутите при с. Телиш, Плевенски окръг*, Археология 28, 4, 1987, 44-54.
- Детев 1963: П. Детев, *Стратиграфия на селищните могили в Южна България*, Годишник Пловдив 5, 1963, 5-25.
- Димитрова 2012: Д. Димитрова, *Могили от бронзовата епоха при с. Камен, Сливенско*, in *Българска археология 2011. Каталог към изложба*, София, 2012, 13-15.
- Димитрова, Марков, Сираков 2012: Д. Димитрова, М. Марков, Н. Сираков, *Проучване на Габрова могила при с. Камен, Сливенско*, in *Археологически открития и разкопки през 2011 г.*, София, 2012, 112-114.
- Иванов 1978: Д. Иванов, *Нови материали от бронзовата и желязната епоха, съхранявани в Русэнския музей*, Годишник на музеите от Северна България 4, 1978, 5-9.
- Иванов 1975: И. С. Иванов, *Разкопки на варненския енеолитен некропол през 1972 г.*, Известия Варна 11 (26), 1975, 1-17.
- Илиев 2009: И. Илиев, *Уникално гробно съоръжение от ранната бронзова епоха*, Известия на Музеите от Югоизточна България 24, 2009, 11-19.
- Илчева 2008: В. Илчева, *Хотница, Стари селища и находки. I. Праистория*, Велико Търново 2008.
- Илчева 2009: В. Илчева, *Преходният период от каменно-медната към бронзовата епоха*, Велико Търново 2009.

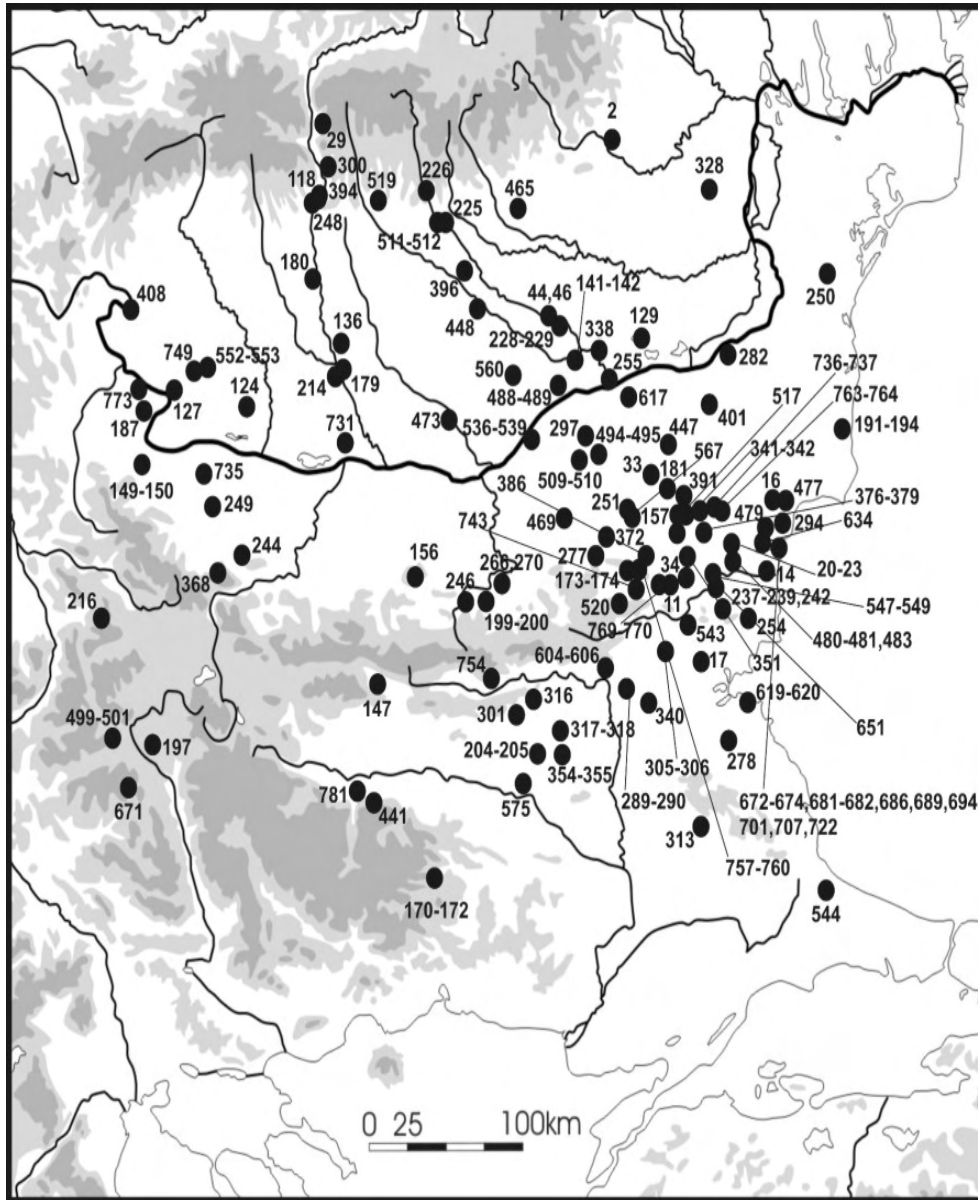
- Илчева, Кокорков 1979: В. Илчева, И. Кокорков, *Праисторически метални изделия от с. Хотница, Великотърновски окръг*, Годишник на музеите от Северна България 5, 1979, 20-26.
- Калчев 2010: П. Калчев, *Неолитни жилища Стара Загора. Каталог на експозицията*, Стара Загора, 2010.
- Катинчаров 1972: Р. В. Катинчаров, *Основные результаты раскопок первобытного поселения в г. Нова Загора (Южная Болгария) в 1968 и 1970 гг.*, Советская Археология 1, 1972, 242-247.
- Катинчаров 1974: Р. В. Катинчаров, *Периодизация и характеристика на културата през бронзовата епоха в Южна България*, Археология 16, 1, 1974, 1-24.
- Катинчаров, Мацанова 1993: Р. Катинчаров, В. Мацанова, *Раскопки на селищната могила при с. Юнаците, Пазарджишко*, in В. Николов (ed.), *Праисторически находки и изследвания. Сборник в намет на проф. Георги И. Георгиев*, София, 1993, 155-173.
- Катинчаров, Аврамова 1994: Р. Катинчаров, М. Аврамова, *Едно очаквано съкровище*, Проблеми на Изкуството 27, 4, 1994, 4-5.
- Китов, Павлов 1973: Г. Китов, П. Павлов, *Гробна находка от бронзовата епоха в Ловеч*, Музеи и паметници на културата 2, 1973, 4-9.
- Класнаков 2006: М. Класнаков, *Находки от бронзовата епоха край Мандренското езеро*, Археология 47, 1-4, 2006, 118-129.
- Койчев 1959: Н. Койчев, *Необнародвани паметници от Новозагорско*, Археология 1, 1-2, 1959.
- Кулов 1992: Г. Кулов, *Некропол от долмени при с. Черничево, Крумовградско*, Известия на Музеите от Южна България 18, 1992, 47-62.
- Кънчев 1973: М. Кънчев, *Праисторически и антични материали в музея град Нова Загора*, София, 1973.
- Лазаров 2001: Л. Лазаров, *Исторически музей – Дългопол. Древен Бронз (каталог)*, 2001.
- Лещаков 2002: К. Лещаков, *Бронзовата епоха в Горнотракийската низина*, Годишник на Софийския университет “Св. Климент Охридски”. Исторически факултет – специалност Археология, 3, 2002, 141-216.

- Мацанова 2004: В. Мацанова, *Къснохалколитни метални находки от селищната могила при Юнаците, Пазарджишко*, in В. Николов, К. Бъчваров, П. Калчев (ред.), *Праисторическа Тракия, София - Стара Загора*, 2004, 391-401.
- Миков 1972: В. Миков, *Към въпроса за медните брадви-копачи от България*, *Известия София* 33, 1972, 60-70.
- Миковъ 1931: В. Миковъ, *Селищна могила въ с. Габарево*, *Годишник София* 5, 1926-1927 (1931), 83-113.
- Миковъ 1933: В. Миковъ, *Предисторически селища и находки въ България*, София, 1933.
- Миковъ 1941: В. Миковъ, *Селищна могила отъ бронзовата епоха до с. Веселиново*, *Известия София* 13, 1939 (1941), 195-227.
- Миланов 1982: М. Миланов, *Археологически обекти и находки в поречието на Бързия, Михайловградско*, *Известия на Музеите в Северозападна България* 7, 1982, 10-26.
- Мирчев 1961: М. Мирчев, *Три погребения от енеолитната епоха*, *Известия Варна* 12, 1961, 117-125.
- Мирчев, Элатарски 1960: М. Мирчев, Д. Элатарски, *Селищната могила при с. Сава*, *Известия Варна* 11, 1960, 1-26.
- Михайлов 2008: Ф. Михайлов, *Нови данни за най-ранния добив и обработка на мед в долината на Горна Струма*, in D. Gergova (ed.), *Phosphorion. Studia in Honorem Mariae Čičikova*, Sofia, 2008, 35-47.
- Николов 1964: Б. Николов, *Селища и некрополи от бронзовата епоха във Врачанско*, *Археология* 6, 2, 1964, 69-78.
- Николов 1966: Б. Николов, *Коллективна находка от края на бронзовата епоха от с. Лесура, Врачански окръг*, *Археология* 8, 1, 1966, 48-53.
- Николов 1970: Б. Николов, *Праисторическото селище "Калето" при с. Градешница, Врачански окръг*, *Известия София* 32, 1970, 231-253.
- Николов 1975: Б. Николов, *Заминец*, София, 1975.
- Николова, Ангелов 1961: Я. Николова, Н. Ангелов, *Разкопки на Еменската пещера*, *Известия София* 24, 1961, 298-316.

- Рабовянов, Гюлева 2012: Д. Рабовянов, Ж. Гюлева, *Средновековен град Трапезица – сектор Южен*, in *Българска археология 2011. Каталог към изложба*, София, 2012, 60-62.
- Радунчева 1976: А. Радунчева, *Виница. Енеолитно селище и некропол*, Разкопки и Проучвания VI, София, 1976.
- Славчев 2001: В. Славчев, *Четири енеолитни обекта северно от Варна*, Известия Варна 36-37 (51-52), 2000-2001, 135-163.
- Стефанова 2004: М. Стефанова, *Нови данни за бронзовите брадви с отвор за дръжка от ранната бронзова епоха*, Известия НИМ 14, 2004, 9-16.
- Тодорова 1971: Х. Тодорова-Симеонова, *Късноенеолитният некропол край град Девня – Варненско*, Известия Варна 7 (22), 1971, 3-40.
- Тодорова и др. 1975: Х. Тодорова, Ст. Иванов, В. Василев, М. Хопф, Х. Квита, Г. Кол, *Селищната могила при Голямо Делчево*, Разкопки и Проучвания V, София, 1975.
- Христов 2012: М. Христов, *Една ритуална структура от м. Балинов Горун, край село Дъбене, Карловско*, Известия НИМ 24, 2012, 9-32.
- Христова 2010: Т. Христова, *Брадва с дупка от бронзовата епоха от с. Телиш, Плевенско*, in *Великотърновският Университет “Св. Св. Кирил и Методий” и българската археология*, Велико Търново 2010, 127-129.
- Чангова и др. 1981: Й. Чангова, А. Радунчева, В. Любенова, В. Герасимова-Томова, Й. Юрукова, *Перник I. Поселищен живот на хълма Кракра от V хил. пр. н. е. до VI в. на н. е.*, София, 1981.
- Черных 1978: Е. Н. Черных, *Горное дело и металлургия в древнейшей Болгарии*, София, 1978.
- Чохаджиев 2001: С. Чохаджиев, *Ваксево. Праисторически селища*, Велико Търново, 2001.
- Явашев 1930: А. Явашев, *Отчеть на Разградското археологическо дружество за 1928-1929 година*, Разград, 1930.

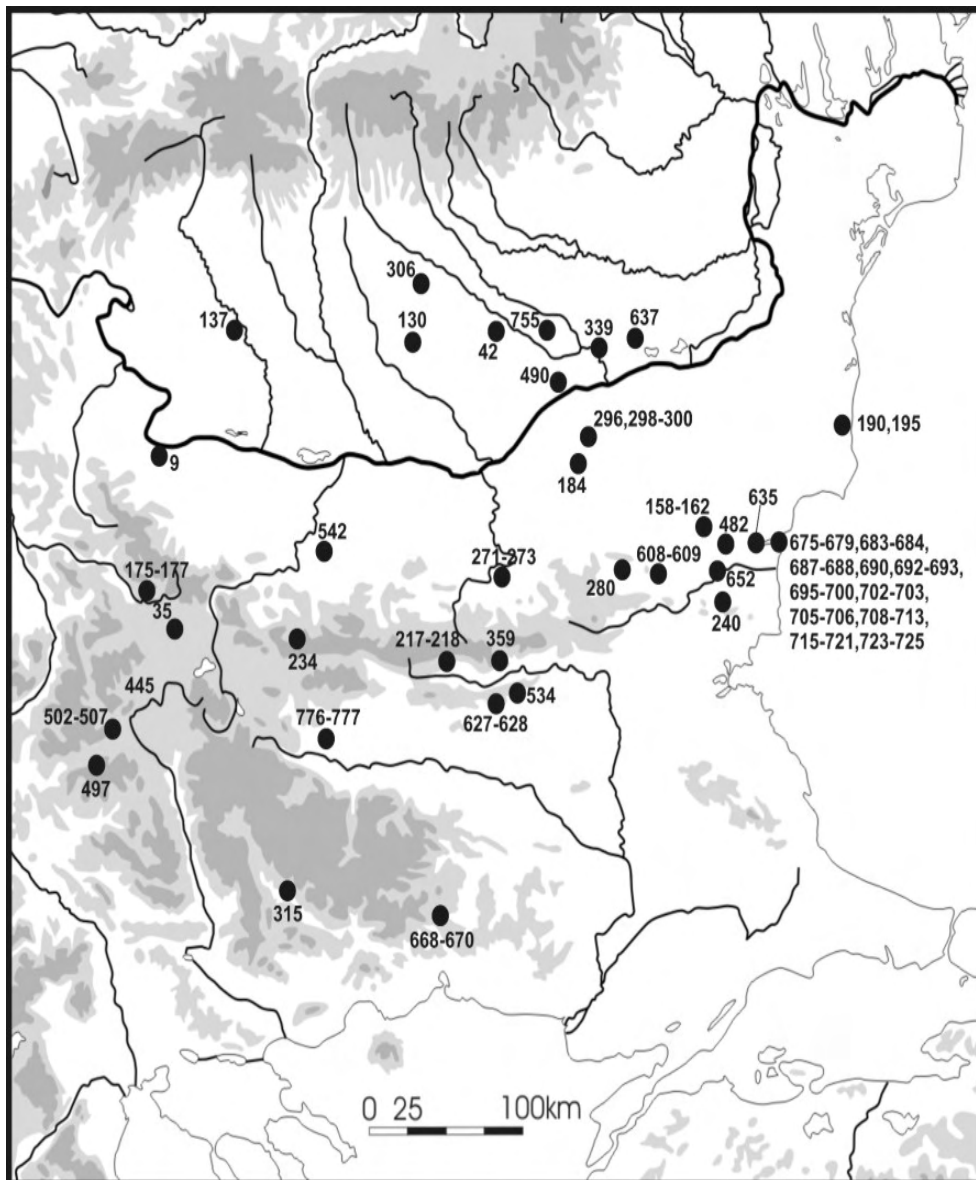
HĂRȚI

Harta 1: Răspândirea topoarelor plate

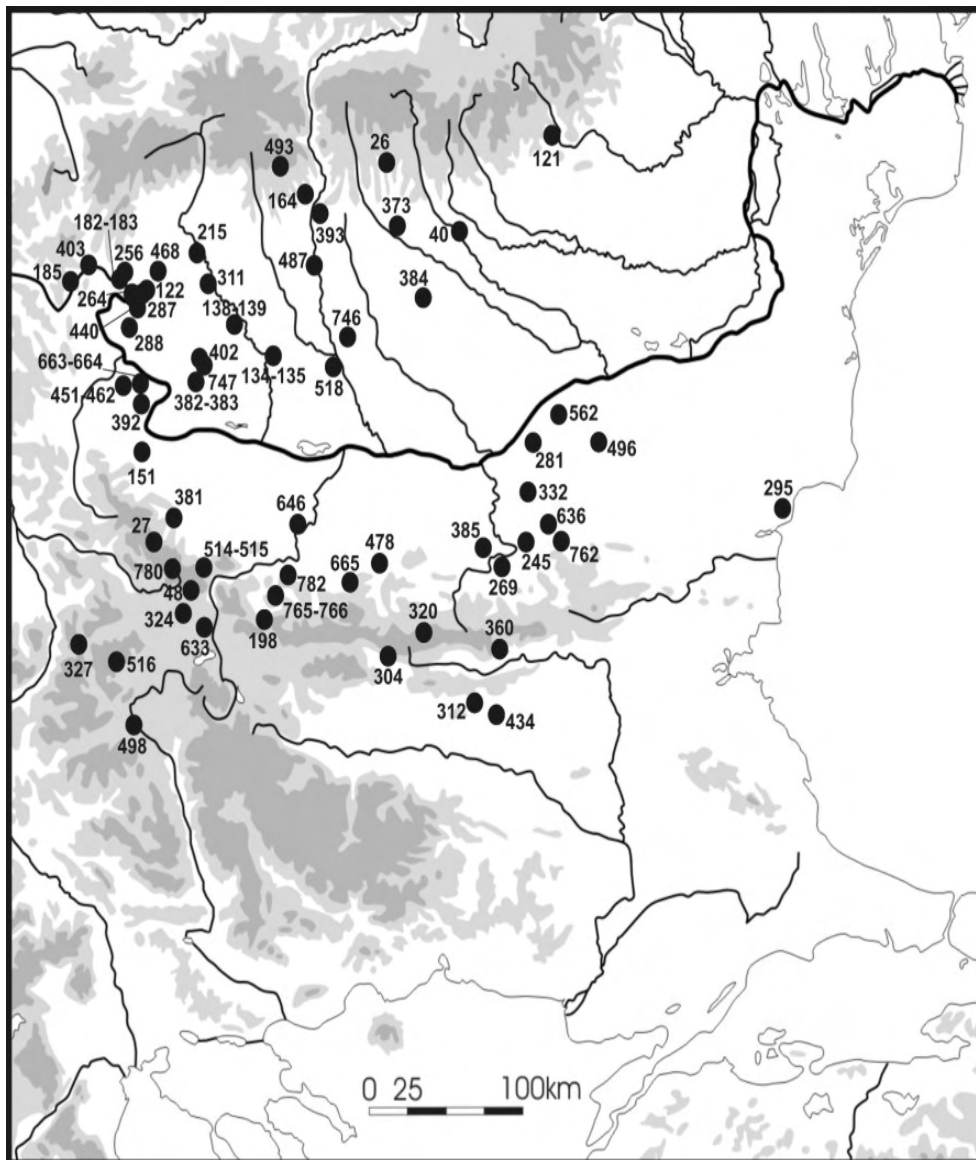
Map 1: The spreading area of the flat axes

Harta 2: Răspândirea topoarelor ciocan eneolitice

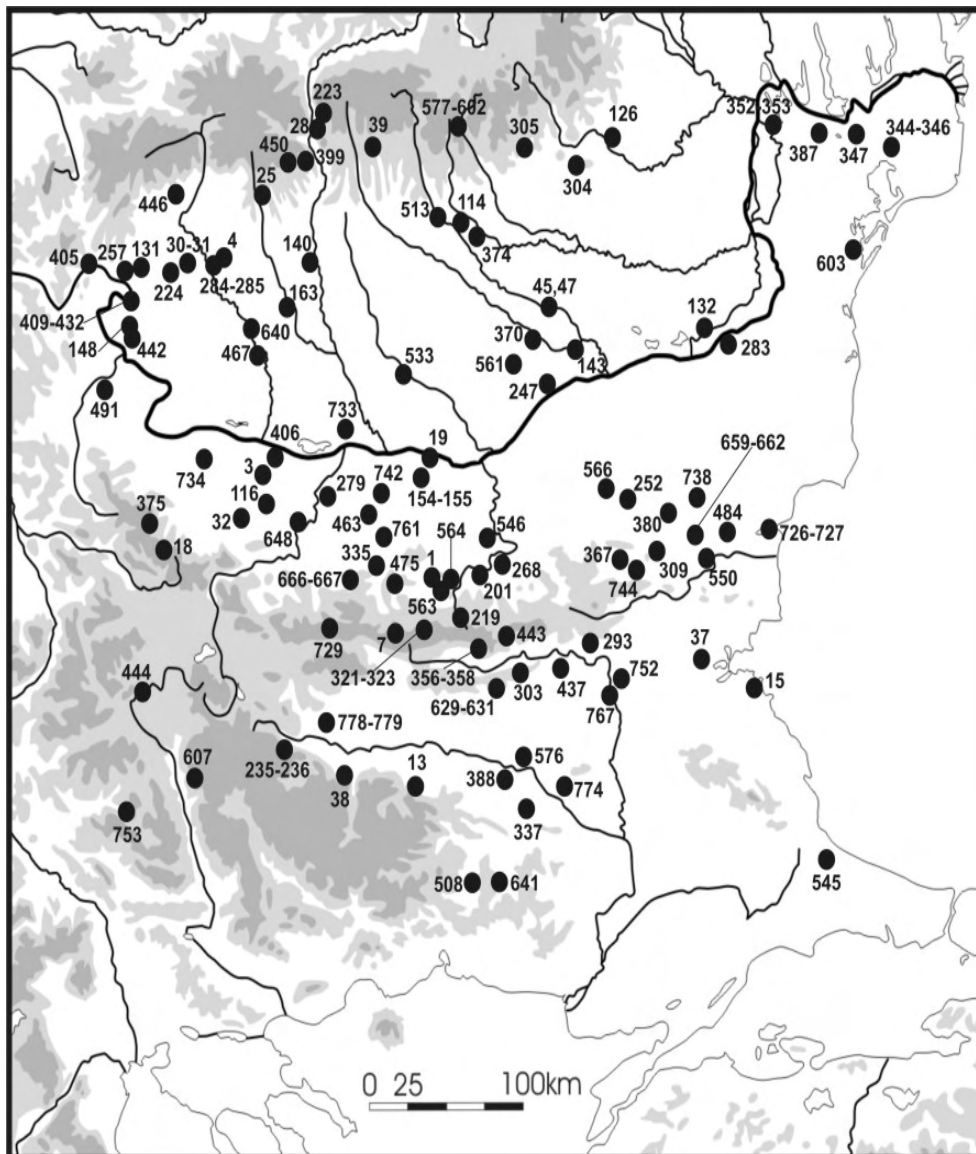
Map 2: The spreading area of the Chalcolithic hammer axes

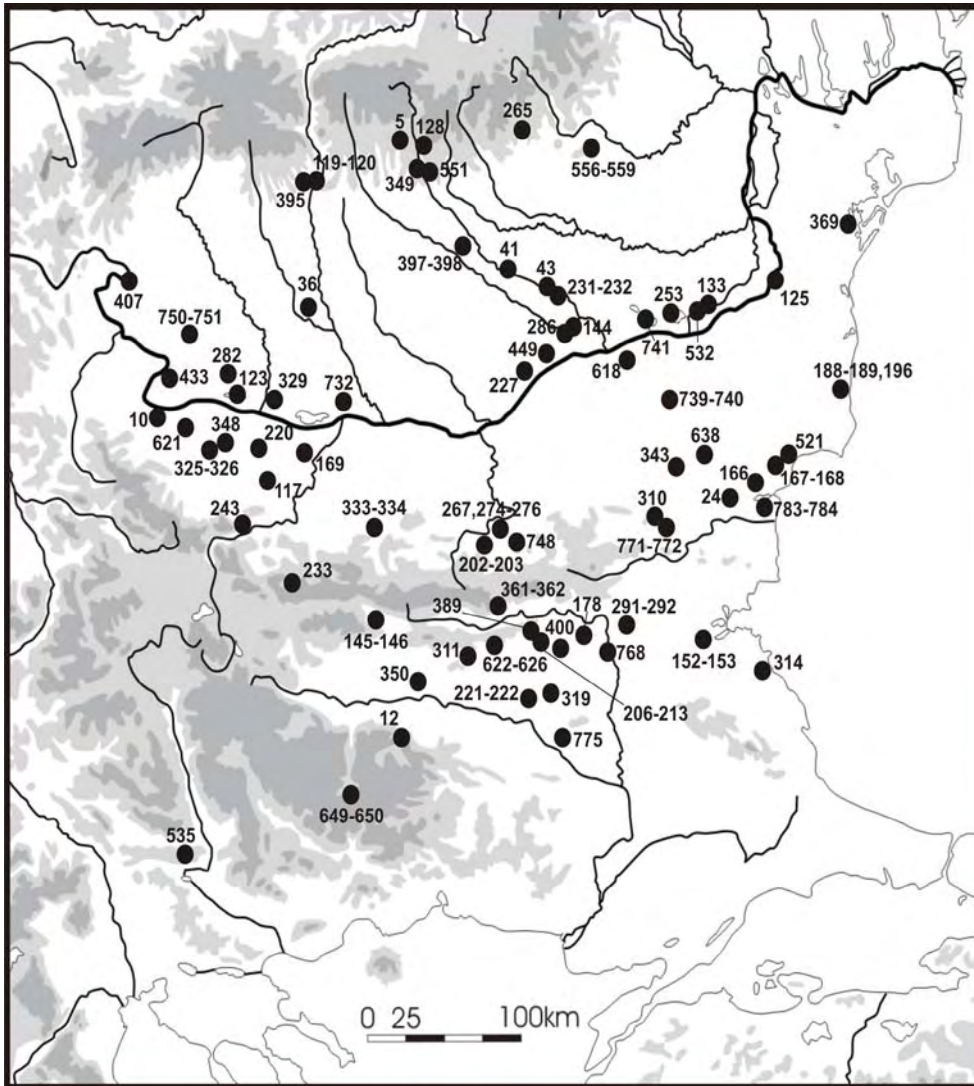
Harta 3: Răspândirea topoarelor cu brațe în cruce

Map 3: The spreading area of the Chalcolithic axe-adzes

Harta 4: Răspândirea topoarelor cu gaură transversală

Map 4: The spreading area of the EBA shafthole-axes

Harta 5: Răspândirea pumnalelor

Map 5: The spreading of the daggers

ADDENDA

Abstract

Cultural identities, structures of power and military conflict in northern Balkan Peninsula during 4th-3rd millennia BC

The project's theme is focused on the transition process from Chalcolithic to Bronze Age in North-Eastern Balkan Peninsula seen through metallurgical and weaponry development, considering the existence of certain 'power centres' in the respective areas. This paper represents only a first volume of a more extended series. The systematic assembly and presentation within a catalogue of those metal items which can be regarded as weapons, dating from Chalcolithic to Early Bronze Age (especially axes and daggers) was the main purpose. The next volume will include discussions about these pieces typology, contexts, significance and functionality as well as about the ways of reconstructing this period's military conflicts.

It is well known that around the middle of the 4th millennium BC significant transformations in the material culture of Carphato-Balkan populations took place. In fact, these are fundamental social, ideologic and economic changes which lead to a new epoch, the Bronze Age. This paper's main purpose is defining the role and impact of military conflict within prehistoric communities by considering as study-case the process of transition from Chalcolithic to Bronze Age in the northern area of the Balkan Peninsula (4th-3rd millennia BC).

The disappearance of Cucuteni-Tripolye, Gumelnița-Karanovo VI or Sălcuța-Krivodol civilisations and the emergence of new ceramic groups, „poorer” in discoveries and with a material culture which can be related to North-Pontic area offered the opportunity for different interpretations. A

widely known theory which still has many followers nowadays is the one elaborated in the 70's by Maria Gimbutas (Gimbutas 1977), resumed on several occasions. According to her, the end of prosperous Carpatho-Balkan area's Chalcolithic civilisations was due to successive stages of populations' infiltration from North-Pontic area (kurgan invasions). These were believed to have been semi-nomad pastoral populations being strongly hierarchical from the social perspective, with a pronounced war character. The image created by this approach shows tribes of warrior invaders which destroy, displace and overcome the peaceful Chalcolithic communities.

Therefore concepts like migration, violence and military conflict are often used in explaining the beginning of the Bronze Age.

Military conflict in prehistoric societies was, for a long time, approached by archaeologists like a natural, self-understood phenomenon pragmatically and empirically. It has been considered that a human community was the more violent as it was less organized from the social and political point of view.

As a consequence archaeological cultures, respectively the tribes, were moving and expanding permanently, migrating over large areas and entering in conflict with other tribes; the powerful ones survived, the weaker ones disappeared.

Only in the last decade more studies approaching the conflict theme in prehistoric societies from different perspectives started to appear. Using results and observations equally from archaeology and from other fields like sociology, ethnography, ethnology and cultural anthropology, in these studies a series of theoretical aspects regarding violence and conflict in prehistory are discussed. Nowadays this theme can be considered as a distinct research field (an overview on these research matters and on the different approaches at Otto, Thrane, Vandkilde 2006).

Considering our area, such discussions are far from being common. Two works of Maria Ivanova need to be noticed, in which she tries a reconstruction of the Chalcolithic and Early Bronze Age weaponry and conflict in the Balkan Peninsula, the attention being brought on the settlements' fortification system (Ivanova 2006; Ivanova 2008). From

Romania I mention the volume *The weaponry and the combat or parade gear – marks of the prestige and social status in the tombs of the Bronze and Iron Ages* (Istros 16, Brăila, 2010).

Therefore, significant in our research remain Alexandru Vulpe and Henrieta Todorova's works published in the 70's and 80's in *Prähistorische Bronzefunde* series about prehistoric metal axes from Romania and Bulgaria (Vulpe 1970; Vulpe 1975; Todorova 1981), as well as Ivan Vajsov's study about this area's early daggers published in 1993 (Vajsov 1993) and few more recent studies concerning Early Bronze Age axes from northern Greece published by Joseph Maran (Maran 2001). I must also mention the volume on Chalcolithic copper metallurgy from Romania published by Ioan Mareş (Mareş 2002).

The following issues are to be considered in this paper:

- Is war a socio-cultural result, or is it genetically structured in human behaviour?
- What is the nature of war in prehistory, its role, social and cultural impact on the respective communities?
- How many military conflict types existed in prehistory and how can they be archaeologically identified?
- Which are those material culture aspects through which we can archaeologically establish if a human community had a propensity for war? Can we discuss of *war type* versus *peaceful communities* in prehistory?
- Which is the role of metallurgy and metal weaponry in expressing and preserving social identity and in creating certain power centres within prehistoric societies? Can we refer to a warrior "caste" in this chronological phase?
- Which is the ideological function and cultural impact of weaponry and military conflict? Can the Bronze Age from Carpatho-Balkan area be seen as a result of violent invasions of warriors originating from the North-Pontic area?

In order to reach the above mentioned objectives I take in consideration a series of various approaches with the purpose of

constructing a strong theoretical and documentary basis for the arguments, hypothesis and conclusions expressed.

The study of archaeological sources. This refers to assembling data bases that will cover all metal items considered to be weapons from the Chalcolithic to Early Bronze Age in the space already mentioned. I'm referring, first of all, to their typological evolution, discovery contexts and comparison with other items respectively the changes which took place in Early Bronze Age as compared to the Chalcolithic period. Choosing a large geographical area allows also determining different regional patterns regarding the behaviour towards the various weapon types.

I will bring up the analogies topic, both typological and contextual ones, that such pieces have in more or less nearby areas.

The study of iconographical sources. Except for a few cave representations (Peștera Nucu, Peștera Magurata) there are a series of stone funerary stelae spread from North-Pontic space to Atlantic, on which images of different weapon types can be noticed. The representations from Valcamonica (northern Italy) and those from Northern Europe are extremely interesting. In this case the situations in which the respective weapons appear (people, animals, other types of pieces) are significant as they provide relevant information concerning various aspects regarding their social and cultural function. I also have in view several comparisons with the Middle and Near East military iconography, more meaningful and expressive for the period we are referring to.

The study of ethnographic sources. There are plenty of observations, reports and studies referring to various nowadays primitive populations, to the way in which inter-community conflicts are negotiated, to war's role and its social and cultural impact, to military organisation and weapons' function within these communities and last, but not least, to war's ritual character.

The study of literary sources. There are no written sources for the epoch and space we are referring to. However, various written sources might be taken into consideration in this discussion. From the *Epic of Gilgamesh* to Homer's *Iliad* there is a series of information items which are extremely useful for understanding the attitude towards conflict, weapons,

war's nature or Bronze Age warrior status, even though they are relatively far in time and space. All these, together with iconographic and ethnographic information can offer a consistent image for what the meaning of military conflict in prehistory is, with all its social and cultural aspects.

Assuring the theoretical base. Theoretical approaches on prehistoric military conflicts increased substantially. It is interesting to observe to what extent such theoretical discussions, together with ethnographic and literary information, can be applied to an explicit case, that of the human communities which inhabited the northern part of Balkan Peninsula during 4th-3rd millennium BC.

By north-eastern part of Balkan Peninsula I mean the area between Southern and Curvature Carpathians in the North; the Iron Gates, the Balkans's western part and Struma River Valley in the West; the Aegean Sea in the South; the western shore of the Black Sea in the East. It is a space characterized by several geographical units delimited by the Carpathians, Danube's lower course, Stara Planina Mountains (Balkans) and Rhodope Mountains. All these are placed on West-East direction and divide the respective space into three main geographical units:

A. Lower Danube's basin; in this paper I'm referring only to the area from Southern Carpathians to the Balkans and from the Iron Gates to the Danube Delta. Geographically, this area is very diverse starting with the peaks of the Carpathians and Balkans over 2000 meters high to the Danube's meadow. In the same time, the relief gradually decreases from West to East when approaching the Black Sea.

B. Thrace, situated between The Balkans and The Rhodope Mountains, delimited in the western part by Rila massif and in the eastern part by the Black Sea. It appears like a vast plain area which widens to the South-East when approaching the Black Sea shore; in the south-eastern part, Thrace spreads to Aegean Sea having the western border on Nestos (Mesta).

C. Eastern Macedonia is the land placed between the Rhodope Mountains and the Aegean Sea, bordered in the western part by Struma and in the eastern part by Nestos. The relief decreases from North to South

towards the Aegean Sea. Although the area between Nestos, Evros and the Rhodope Mountains was traditionally integrated in Thrace, geographically it is rather closer to eastern Macedonia. Thasos and Samothrace Islands are also considered as belonging to Macedonia and Thrace.

Obviously, each of these regions can be subdivided in several geographical units but without micro regional multidisciplinary researches it is not possible to discuss how the natural environment influenced the cultural development of prehistoric communities. It can be noticed that although the four main geographical units (the Carpathians, the Danube, the Balkans and the Rhodope Mountains) are East-West oriented, the hydrographic network is generally oriented North-South / South-North. The main watercourses in the northern Danube area are Jiu River, Olt River, Argeş River, Ialomiţa River and Buzău River, all of them springing from the Carpathians and flowing directly into the Danube (except for Buzău River). A similar situation can be noticed South of the Danube as well: Ogosta River, Iskar River, Osam River and Yantra River have South-North orientation, from the Balkans towards the Danube. The rivers from Macedonia and Thrace have also a North-South general orientation, mainly Struma and Mesta. Maritsa, after crossing the Thracian plain from West to East, when joining Tundzha course has a North-South orientation, flowing into the Aegean Sea.

Taking into consideration that in prehistory the main communication routes were along watercourses, the hydrographic network orientation facilitated, first of all, the South-North contacts (and vice versa). This fact may be observed best in the Chalcolithic period, when almost the entire area outlined above is archaeologically characterised by two main cultural complexes: Gumelniţa-Karanovo VI and Sălcuţa-Krivodol. The first one occupies the Lower Danube area's eastern half (with a border on Olt River – Osam River line approximately) and most of Thrace, while Sălcuţa-Krivodol spreads in the western half and Struma Valley, almost towards Macedonia.

Things change during the next period, in the Early Bronze Age. The majority of the Early Bronze Age cultural groups have their spreading area either until the Danube or, most likely, until the Balkans (Cernavoda III,

Coțofeni, Glina, Mihalich, Yunatsite or Sveti Kirilovo) even though Yamnaya phenomenon can be observed both at the Lower Danube and Thrace, until Maritsa River. The main difference between the Lower Danube area, on the one hand, and Thrace and Macedonia, on the other hand, is *tell* type settlements disappearance in the northern part of the Balkans, while in the southern part they continue to be present for at least another one and a half millennium. The best known examples are Yunatsite, Ezero and Kirklareli in Thrace, Sitagroi and Dikili Tash in Macedonia.

The present paper's chronological frame starts, generally, from the beginning of the 5th millennium BC until the beginning of the 2nd millennium BC, that is from the emergence of Boian-Gumelnița-Karanovo V-VI and Sălcuța-Gradeshnitsa-Krivodol cultural complexes until the tells from Thrace and Macedonia cease to be inhabited (Ezero, Yunatsite, Sitagroi) and the appearance of Middle Bronze Age cultures in the Lower Danube area (Verbicioara, Tei, Monteoru). We are referring to an extensive period, characterized by a lot of controversial cultural phenomena which were interpreted in many ways over the time. This period is also a chronological interval divided in several epochs differently seen and understood in the archaeological literature. The most frequently used terms in defining this period are: Chalcolithic (Eneolithic), Copper Age, transitional period to Bronze Age and Early Bronze Age.

Sometime around the beginning of the 5th millennium two considerable phenomena mark the Chalcolithic emergence in the discussed space: the appearance of *tell* type settlements in the Lower Danube area and the appearance of the first copper "heavy pieces" in the space between the Carpathians and the Balkans, simultaneously with the crystallization of the two above mentioned complexes. Absolute chronology data place the start of Gumelnița-Karanovo VI culture around the middle of the 5th millennium BC (Görsdorf, Bojadžiev 1996; Bem 2001). The new data from Varna cemetery tend to place this beginning a few centuries before (Higham et al. 2008).

Towards the beginning of the 4th millennium BC the ceasing of the inhabitancy within Lower Danube *tell* type settlements, simultaneously with a considerable change of the material culture, in all its aspects, can be

noticed (Todorova 2007). New ceramic groups appear (Cernavoda I, Brătești, Sălcuța IV-Herculane, Pevec, Galatin, Yagodina etc) during a period considered either final Eneolithic, or transitional period to Bronze Age (from among the many studies regarding this issue, I mention Roman 1971 and Todorova 1993).

In Bulgarian archaeological literature it is commonly accepted that the Bronze Age starts with the beginning of Cernavoda III ceramic group in the Lower Danube, around the middle of the 4th millennium. I recently expressed a similar opinion regarding the northern Danube area (Băjenaru 2010, with a presentation of the main opinions encountered in Romanian archaeological literature). However, in the second half of the 4th millennium BC and in the first centuries of the 3rd millennium BC, the following facts are certain: Coțofeni culture evolves in the western part of the Lower Danube, while in the eastern part cultural groups such as Cernavoda II-Ezerovo appear, which have correspondences in 13th to 9th levels from Ezero tell and 17th to 14th levels from Yunatsite tell in Thrace, in 2nd Radomir level in the Upper Struma basin, as well as in Sitagroi IV and Dikili Tash IIIA phases from Macedonia.

First Yamnaya barrow graves appear also in this period at the Lower Danube and Thrace. This period is usually considered as the first stage of Early Bronze Age (an useful synthesis regarding the Early Bronze Age in both absolute and relative chronology in the discussed area, with the respective bibliography, at Nikolova 1999, 175 and next; regarding Yamnaya phenomenon at the Lower Danube, more recent Motzoi-Chicidleanu 2011, 224 next and Alexandrov 2012).

The second Early Bronze Age stage can be dated approximately between 2700-2400 BC; At the Lower Danube sites characteristic to Glina culture are attested, in the eastern part of the area the Yamnaya phenomenon continues, in Thrace is the period of 8th-9th Ezero levels and 13th-7th Yunatsite levels and in Macedonia we talk about Sitagroi Va phase. Concluding, in the third Early Bronze Age phase (around 2400-2100/2000 BC) we may notice the presence of ceramic groups such as Odaia Turcului (Monteoru Ic4) or Gornea-Orlești at the Lower Danube, corresponding to Sveti Kirilovo (Ezero 3-1 levels), 6th to 1st levels from Yunatsite in Thrace,

and to Sitagroi Vb phase from Macedonia (for all these phases, see also Nikolova 1999, with slightly different chronological propositions from the ones suggested here).

The above presented cultural and chronological outline has a first objective to highlight the main cultural phenomena identified in north eastern Balkan Peninsula during 5th-3rd millennia, their dynamics and, last but not least, the period's cultural diversity. One aspect which can offer a unity image to this space is the metallurgy and the metal pieces which were produced and used in this area.

The approximately 784 items from the catalogue come from 352 places. They are spread relatively uniform in the researched space, although I must mention their lack in eastern Macedonia and Greek Thrace, as well as their reduced number in south-eastern Thrace, in the Turkish part. The possibility that this absence may be due to certain gaps in my documentation is not excluded, especially since similar items with the ones discussed can be noticed in the immediate western part of Struma River (in Chalkidiki and more south – Maran 2001). Regarding the pieces spreading area, a certain differentiation may be observed concerning Eneolithic hammer axes and the axe-adzes. The last mentioned type appears especially in the western half (Sălcuța-Krivodol cultural complex spreading area) and the hammer type is noticed particularly in the eastern half (Gumelnița-Karanovo VI spreading area). Even though it may be possible, my opinion is that this differentiation is not due to chronological breaks between the two axe types, but may have other causes explained through certain traditions and significations. Meaningful is the fact that the majority of the hammer axes come from Varna culture area, otherwise this being the only area where such pieces can be found in graves.

Regarding the contexts, we notice a rather big diversity. A consistent percentage comes from settlements, cemeteries or can be related to certain sites, which allows a precise cultural and chronological designation. Most of them are, however, found randomly and isolated. The context doesn't indicate, otherwise, the period when such a piece was produced and used. The hammer axe from Coțofenii din Dos found in a Latène context is an expressive, although extreme example (catalogue number 137). It is also the

reason for including in our catalogue axes and daggers which usually would be dated in later Bronze Age phases. At a first sight certain differences regarding Chalcolithic pieces contexts compared with the Bronze Age ones can be noticed, meaning a higher presence of the Chalcolithic pieces in graves and settlements.

Shaft-hole axes attributed to Pădureni and Balșa types are usually related to Middle Bronze Age cultural groups. There are a series of pieces and moulds found in such contexts, especially in Transylvania, sustaining this argument. I included them in the catalogue because of the axe found at Yunatsite tell (catalogue number 778). Considering the butt's shape (prolonged, with a flattened button) and the shaft, on the one hand, it is typologically very similar to several pieces attributed to Pădureni and Balșa type. On the other hand, the Yunatsite piece comes from a relatively clear Early Bronze Age context, which can be dated not later than the middle of the 3rd millennium BC.

Even though earlier types of axes (Baniabic and Corbasca) have a very large spreading area, from the Caucasus until Central Europe and the Rhodope Mountains we notice that later types, namely Pătulele and Pădureni (the prolonged button butt) are concentrated in the discussed area (to which we may add south eastern Transylvania - upper Olt River basin).

Another observation is the presence of singular pieces such those from Haskovo hoard: a Remedello type dagger (catalogue number 262), a flat axe, typologically similar to a series of axes from Central Anatolia (catalogue number 260) and an „epsilon” axe, characteristic for Middle and Near East (catalogue number 261). Taking into account the Haskovo hoard specifics (it has been recovered from treasure hunters), it is very likely that the pieces come from international antiquities commerce and not from the Bulgarian territory.

Last, an important and very discussed issue within the archaeological literature is that of these pieces' functionality. Opinions are of course, various, from tools and ingots to weapons and prestige goods. In a recent article I explored the possibility that daggers might have been used, during the discussed epochs, as animal cutting and sacrifice

instruments (Băjenaru, Popescu 2012). A considerable part of these axes are unfinished or don't have traces of use, so that it is reasonable to interpret them as prestige goods, even more so that in the mentioned epoch and space archaeological discoveries don't allow us to identify any patterns regarding warriors' military equipment.

Table of contents

INTRODUCTION	9
RESEARCH STAGE. AIM AND METHODOLOGY.....	11
GEOGRAPHIC, CULTURAL AND CHRONOLOGICAL FRAME.....	16
CATALOGUE OF DISCOVERIES	21
CONCLUSIONS.....	258
BIBLIOGRAPHY	277
MAPS (1-5).....	294

Editura Muzeului Național al Literaturii Române

CNCS PN - II - ACRED - ED - 2012 – 0374

Coperta colecției *AULA MAGNA*

Machetare, tehnoredactare și prezentare grafică:

Nicolae LOGIN, Luminița LOGIN

Diseminare: Ovidiu SÎRBU, Radu AMAN

Traducerea sumarului și sintezei, corectură și bun de tipar
asigurate de autor

ISBN 978-973-167-118-5

Apărut trim. II 2013